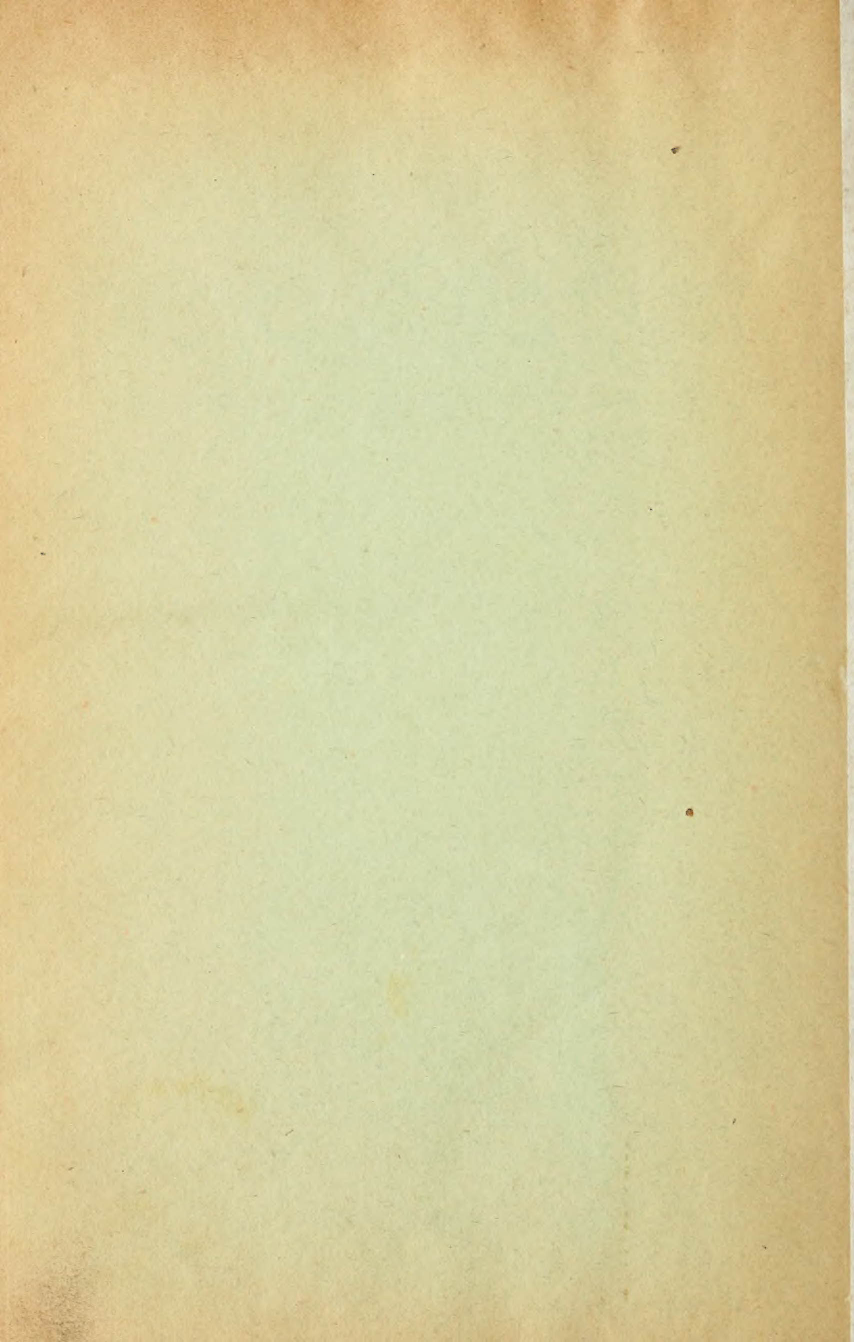
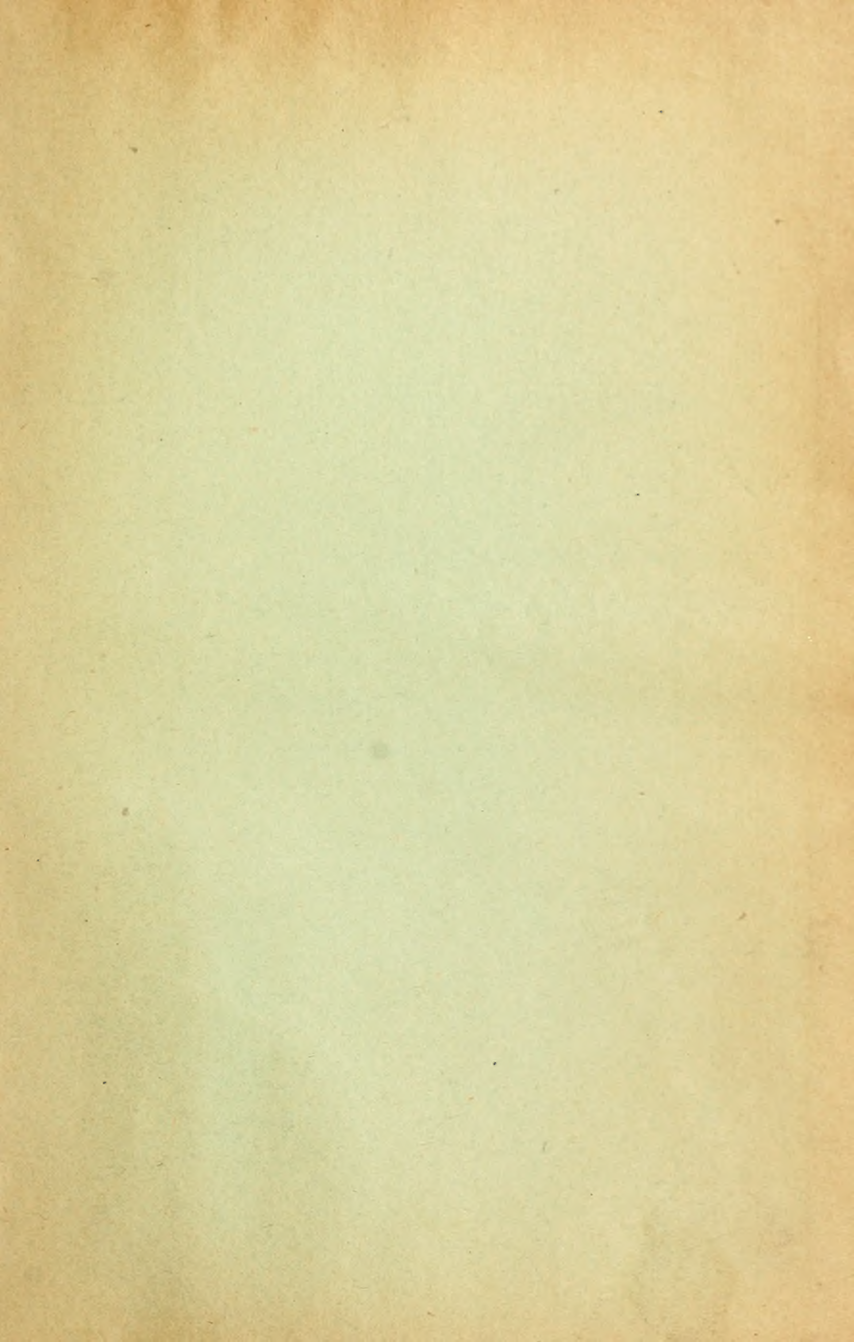

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

QL
761
B79
PT. 1
V. 1
BK. 3
C. 1
BMED

וױלהעלם בעלשע

די ליבע אין דער נאטור

ענטװיקלונגס-געשיכטע פון דער ליבע.

איבערזעצט פון דער לעצטער דײטשער אויסגאַבע
פון יאָר 1921 דורך י. מאַיסקי.

ערשטער טײל.

ערשטער באַנד. — בוך 3.

פאַרלאַג „די װעלט" װאַרשע 1922.

WILHELM BÖLSCHE o o o
MIŁOŚĆ W PRZYRODZIE

Wydawnictwo „DI WELT"
Warszawa 1922 r.

DRUKARNIA o o o o o
o o o o o „DI WELT"
WARSZAWA, NOWOLIPIE 7.

דאס דריטע בוך.

דאָס קאַרליק־מעשהלע.

„אָס מיר האָבען זיך בעוויזען,
וויסען ניסט, ווי ס'איז געשעהן.
פרעגט ניסט, ווי אזוי געקומען,
ווייל מיר זענען דאָך שוין דאָ!
פאַר דעם לעבענס פרייען ווימלען
טויג דאָך, ווייסטו, יעדער אָרט;
ווייזט זיך וואו א פעלזען־שפעלטעל,
איז שוין דאָרט א קאַרליק דאָ.
קאַרליק „ער“ און קאַרליק „זי“ —
האָסטו שוין א ליבע־פּאָר.
כ'ווייס ניסט, צי אזוי איז טאקע,
אין גן־עדן אויך געווען.
אָבער זעה, ווי גוט אזוי איז,
און לויב דאַנקבאַר אונזער שטערן;
ווייל אין מזרח און אין מערב
געבוירט די מוטער ערד דאָך גערן“.

פ א א ו ס ט, צווייטער טייל.

„...אזוי, אז נאַטור אין זאַס און ליבען
האָט גאָט פון זיך אַלס בלום געבוירען“.

(פון לענאַו'ס. פאַוסט).

א מעשה'לע. עס איז געווען אַ מאָל אַ ליבער גרויסער שטערן
אין דער וועלט. די אַסטראָנאָמען פון אַ שכנות'דיגען
וועלט=שטערן האָבען אים בעטראַכט שוין זייט לאַנגע, לאַנגע
צייטען. זיי האָבען אים נישט גערעכענט פאַר קיין זעלבשטענ-
דיגען שטערן, נור פאַר אַ פלאַנעטע פון אַ גרעסערן סיסטעם.
עס איז ביי זיי געווען אַן'אַלטע, אַלטע מסורה, אַז דער
שטערן איז אַמאָל בלוט=רויט געווען, און אַז מען האָט גע-
קאָנט מיט דער הילף פון דעם ספעקטראַל-אַנאַליז בעווייזען,
אַז ער שטראַלט אַרויס פון זיך אייגען ליכט. אָבער דאָס האָט
געמוזט זיין שוין זייער לאַנג. דאָס שוואַכע ליכט, וועלכעס
מען האָט איצט ביי אים געזען, איז זיכער געווען נור אַנ'-
אָבשיין פון אַ נאָנטען און פיל גרעסערען ליכטיגען שטערן,
אַרום וועלכען אונזער קלענערער שטערן האָט זיך געדרייט
און געמאַכט אַ גאַנצען קרייז פונקט אין משך פון אַ יאָר צייט.
און אויף דעם דאָזיגען שטערן האָט זיך מיט אַמאָל בע-
וויזען אַ געווימעל פון לעבעדיגע קליינע קאַרליקעס.
קיינער האָט נישט געוואוסט, פון וואַנען זיי האָבען זיך
גענומען. צי זענען זיי אַמאָל פון בלויען הימעל אַראָבגעפאַלען,
ווי פערשטאַרטע מזמיעס, אין וועלכע דאָס לעבען איז ווי
אין אַ היפנאָטישען שלאָף געווען בעהאַלטען? אָדער צי זענען
איינינע פון די שפיציגע, האַרט=קאַנטיגע באַרג=קריסטאַלען פון
זייער געגענד מיט אַמאָל ווייך און בעוועגליך געוואָרען און
האָבען זיך פערוואַנדעלט אין אַזעלכע קאַרליקלעך מיט שפיצי-
גע היטעלעך? דאָס האָט קיינער נישט געוואוסט; מען האָט
מיט אַמאָל דערזען, אַז זיי זענען דאָ.

זיי האָבען זיך געלעבט יעדער פאַר זיך אַלס אָבגעזונ־
דערטער פּרוש; זיי האָבען געפּרעסען און געפּרעסען, וויפיל
זייער האַרץ האָט געגלוסט, און האָבען זיך געלאָזען אויפ־
וואַקסען גאַנץ קיילעכיגע בייכלעך.

עס זענען נאָך דעמאָלט קיין שולן נישט געוועזן, וואו
זיי זאָלען בעקומען אַ געזעלשאַפטליכע ערציאונג. אָבער יעדער
קאַרליקל האָט פון געבוירען אָן געהאַט אויף זיך אַ וואונדער־
ליכען רינג, אויף וועלכען עס זענען געוועזן אויסגעקריצט
צויבער־צייכענס. די דאָזיגע צייכענס האָבען אין אַ געוויסען
זין פאַרגעשטעלט זייער פאַמיליען־כראָניק און זייער גאַנצען
וויטערדיגען גורל אין דער פאָרם פון אַ פעסטען לעבענס־כדר.
עס זענען דאָרט געוועזן אַלע ערפאַרונגען פון זייער מין, אַלץ
וואָס ס'האָט זיך אין דעם שווערען לעבענס־קאַמף פון אַ לאַנ־
גער קייט פון דורות אַרויסגעוויזען אַלס דאָס נוצליכסטע. ווען
דאָס לעבען האָט אַרום זיי געברויזט, איז דער דאָזיגער קלו־
גער ספר־זכרונות פאַר זיי געוועזן דער קורצער סך־הכל פון
די לעבענס־ערפאַרונגען פון זייערע אורעלטערען, זייער פאָ־
טערליכע ברכה איז עס געוועזן, וועלכע האָט זיי געלערנט אין
די וויכטיגסטע פאַלען גיין אויף דעם בעסטען וועג, נישט
דאַרפענדיג פריער אַליין אַלע גוטע און שלעכטע וועגען דורכ־
צופּרובען. אָבער אויך זייער גאַנצע קראַפט, זייער געזונטקייט
איז אין די דאָזיגע צויבער־צייכענס געלעגען בעהאַלטען, זיי־
ער גאַנצע אויפפירונג, ווי זי האָט געדאַרפט אין פערשידענע
פאַלען זיין. מיט איין וואָרט, אין די דאָזיגע צייכענס איז
אויך געגעבען געוואָרען זייער גאַנצער כאַראַקטער, דער פער־
זענליכער כאַראַקטער פון יעדען בעזונדער.

נאַטירליך, האָט אין אַזאַ פעסטען לעבענס־רינג געקאָנט
זיין בעהאַלטען נישט נור אַלע מעגליכע פערלייכטערונגען אין
לעבען, נור אויך אַ געוויסע געפאַר. זענען די עלטערען אַמאָל
געשטרויכלט געוואָרען אין לעבען, זענען זיי אַריינגעפאַלען
אין אַ קרענק אָדער אין אַנ'אַנדער אומגליק, האָבען זיי דאָס
באַלד איבערגעגעבען צוזאַמען מיט דעם רינג די קינדער. און

אויך דאָס, וואָס די קינדער האָבען צוזאַמען מיט דעם רינג בעקומען אַ פעסטען פאָרויס-בעשטימטען כאַראַקטער, האָט זיך אָפט אַרויסגעוויזען אַלס אַ שטער נ: פאַר זייער בעוועגליכקייט, פאַר זייער צופאַסונגס-פעהיגקייט צו גאַנץ נייע פאָדערונגען פון זייער אייגענעם לעבען. אָבער דאָך האָט דער נוצען פון די רינגען זיכער איבערגעוואויגען די דאָזיגע אונבעקוועמליכקייטען, ווייל אַנדערש, וואָלט דאָך די פערבאָרגענע שיקזאַל-פייע, וועלכע האָט אומבעמערקט פון די פריסטע צייטען אָן כסדר געפירט אירע קאַרליקלעך אין דער ריכטונג פון דעם „נוצליכסטען", אינגאַנצען זיי נישט געגעבען די מאַגישע רינגען.

דאָס מערקווירדיגסטע ביי אונזערע קליינע ברואימ'לעך איז אָבער גאָר געווען דאָס פאָלגענדע. עס איז ביי זיי נישט געווען קיין „ער" און קיין „זי". הגם זייער קערפערליכער און גייסטיגער כאַראַקטער האָט שוין אַרויסגעוויזען קליינע פערזענליכע פערשידענהייטען, זענען זיי דאָך אין געשלעכטליכען פונקט אַלע געווען אין עצם אינגאַנצען גלייך; מען האָט ביי זיי נישט געזען קיין שום פון די אונטערשיידען, וועלכע לאָזען אונז פעסטשטעלען דעם גרויסען געגענזאַץ צווישען אַן „ער" און אַ „זי". און קינדער האָבען זיי געבוירען אויף אַ משונה-ווילדען אופן.

די האָסט געלעזען דאָס מעשה'לע וועגען דעם בייזען קאַרליק רומפעלשטילצכען, וועלכער האָט אין פערצווייפלונג זיך אָנגעכאַפט מיט איין האַנט ביי דעם שפיץ באָרד און מיט דער אַנדערער ביי דעם גראָבען פינגער פון פוס און מיט איין ריס זיך אַליין צוריסען אויף צוויי שטיק? נו, זענען אונזערע קאַרליקעס אַלע אייגענטליך געווען אַזעלכע רומפעלשטילצלעך. נישט מער, וואָס זיי האָבען דאָס נישט געטון פון עגמת-נפש און פונ'ם ווילען זיך אַליין אומצובריינגען. נור זיי האָבען זיך פון דעם אַליין-צורייסען זיך געמאַכט אַ פריילעכען ספאָרט, וועלכער האָט גאָרנישט געהאַט קיין שום טראַגישע פאָלגען. האָט זיך איינער פון זיי אַזוי קיילעכיג אָנגעפרעסען און דערגרייכט אַ וואוקס, וועלכע האָט זיך שוין אין דער

קאַרליק־וועלט געדעכענט פאַר ניִשט אָנשטענדיג: ריס, האָט ער זיך אין מיטען אַליין איבערגעהאַקט און געבליבען ליגען אין צוויי העלפט.

אָבער מאָדנע: דאָס איז גאָרנישט געווען אַזוי, ווי ווען מען וואָלט איינעם פון אונז איבערגעהאַקט אויף דער העלפט מיט אַ האַקמעסער. יעדער העלפט איז געבליבען פאַר זיך לעבעדיג, און אין אַ קורצע ווײַלע אַרום, נאָכדעם, ווי זי האָט אַריינגעהאַקט אַ פּאָר גוטע מאָלצייטען און גענומען שנעל צו־וואַקסען, איז שוין פאַר אונז אויסגעוואַקסען אַ נייער קאַרליק, וועלכער איז פונקט אַזוי גרויס געווען, ווי דער פריערדיגער נישט צוריסענער רומפּעלשטילך. און דאָס (שטעלט זיך פאָר!) האָט די חברה גערופען „קינדער האָבען".

נור איינס האָבען זיי ביי דעם דאָזיגען בעקוועמען אַקט שטרענג אָבגעהיט, און דאָס האָט די גוטע פייע „נוצליכקייט" ביי זיי אַבסאָלוט דורכגעפירט. יעדע פון די ביידע העלפטען האָט מיטבעקומען אַ גאַנצען פּאָטעררינג. ווי אַזוי איז דאָס מעגליך געווען? דערצו האָבען די דאָזיגע צויבער־רינגען גע־האַט אַ גליקליכע אייגענשאַפט. יעדער רינג איז אייגענטליך תמיד בעשטאַנען פון פיל רייפען, וועלכע זענען געזעסען איי־נע אין דער אַנדערער, און יעדע פון די דאָזיגע רייפען האָט אויף זיך געהאַט אַן אָבדרוק פון די צויבער־צייכענס, וועלכע זענען געווען אויפ'ן רינג. פאַר דער שפּאַלטונג האָט זיך דער גאַנצער רינג פונאַנדערגעטיילט אויף צוויי אָדער מער רייפען, און יעדע פון זיי האָט מיטבעקומען דעם גאַנצען צויבער, וועלכער איז געווען בעהאַלטען אין די אויסגעקריצטע צייכענס. די מאַסע פון דער רייף האָט דאָך דאָ זיכער קיין ראָל נישט געשפּילט; אפשר האָבען די צושפּאָלטענע קאַר־ליקלעך—שפּעטער געדאַרפט אַליין דיקער מאַכען די דינע רינ־גען, וועלכע זיי האָבען בעקומען, אָדער אפשר איז טאַקע גע־ווען געוואונשען, די רינגען אַלעמאָל לייכטער צו מאַכען, ד. ה. די פאַמיליען־כראָניק, אַזוי צו זאָגען, צו פירען אויף אַלץ אַ דינערען פּאַפּיר.

ווי ס׳זאָל ניִשט זיין, אַזוי איִז געווען, און דאָס פּאָלק פון די קאַרליִקעס איִז געוואַקסען ווי דאָס זאַמד פון ים. ערשט איִן אַ צייט אַרום האָבען זיִך אַרויסגעוויִזען געוויִסע אונבע־קוועמליִכקייטען, וועלכע האָבען געקאָנט שפּעטער ווערען גע־פערליִך. געווען איִז עס אַזוי.

אַז אַ קאַרליִק האָט זיִך צוריִסען אויף דער העלפט, איִז איִן אָנהויב געווען אַ הויפּט־בעדיִנג, אַזביידע שטיִקער זאָלען האָבען פונקט די זעלבע גרויס. ווייל נור דאַן האָבען די ביי־דע צושפּאָלטענע העלפטען געהאַט גענוג כּוח, איִן אַ קורצער ווייִלע אַרום צוריִק אויפצוּוואַקסען ביִז צו דער פריִערדיִגער גרויס. שפּעטער האָט זיִך אָבער אָנגעהויבען צו טרעפען, אַז טייל קאַרליִקלעך האָבען זיִך גענומען צו דער זאַך גאַנץ לייכט־זיִניִג און אָן דער נויטיִגער פּיִנקטליִכקייט. עס האָט געקאָנט זיין, אַז טייל האָבען געפּרובט זיִך צורייסען, נאָך ניִשט האָ־בענדיִג זיִך גענוג אָנגעגעסען, אַנדערע ווידער האָבען זיִך גע־נומען דערצו ערשט דאַן, ווען זיי האָבען שוין געהאַט צופיִל איִבּערגעגעסען: ווי ס׳זאָל ניִשט זיין, עס האָט זיִך אנגעהויבען מאַכען אַזוי, אַז טייל האָבען ביים צורייסען זיִך אָנגעווענדעט צו ווייניִג קראַפט און אַנדערע צופיִל. טייל קאַרליִקעס האָבען זיִך צוריִסען אַזוי פויל, אז איין שטיִק האָט בעקומען אַנ׳ערך פון דריי־פערטעל פון אַלטען קערפּער און דאָס צווייטע נור איין פערטעל. שוין איִן דעם פאַל האָט דאָס צווייטע שטיִק געמוזט אונטערהיִנקען איִן דער ענטוויִקלונג, ניִשט קוקענדיִג דערויף, וואָס ס׳האָט מיִטבעקומען אַ גאַנצען ריִנג. נאַטיִרליִך, דעם ריִנג האָבען די צוריִסענע קאַרליִקלעך תּמיד בעקומען, אָבער די כאַראקטער־ענערגיע און די קלוגע אָנווייזונגען פון די עלטערן האָבען דאָך ניִשט געקאָנט אַרויסהעלפען פון דער דאָזיִגער פלוצלונגער אָבצערונג. דאָס שוואַכע קאַרליִקעל האָט געמוזט דורכמאַכען אַנ׳אונגעהויער שטאַרקע „שפּייז־קוראַציע“, כּדי זיִך ווידער אָנצועסען ביִז צו דער פריִערדיִגער גרויס.

אָבער דער דאָזיִגער פאַל איִז נאָך ניִשט געווען דער ערגסטער. ווי גאַנץ אָפט איִן לעבען, האָט דאָס איִבערכאַפּען

די מאָס געבראַכט נאָך מער שאָדען ווי די פּוילקייט. די אַנ־
דערע קאַרליקעס, וועלכע זענען זיך אַ לאַנגע צייט רוהיג גע־
זעסען איבער זייערע טעפּ מיט פלייש פון מצרים, האָבען ענד־
ליך, ווען זיי זענען צוגעטרעטען צו דעם „קינדער־האָבען",
זיך גענומען דערצו מיט אַזאַ ענערגיע, אַז זיי האָבען זיך מיט
איינמאָל צוהאַקט נישט אויף צוויי, נור אויף פיר, אויף אַכט,
אפילו אויף צוועלף און נאָך מער יונגע רומפּעלשטילצלעך.
אין דעם פאַל איז אפילו אַריינגעקומען אַ ברכה אין דער צאָל
קינדער, אָבער אין דער זעלבער צייט זענען דאָס געווען
אַזעלכע שוואַכע ווערעמלעך און פּיצינקע קאַרליקלעך, אַז אפילו
דער פעטסטער פלייש־טאָפּ האָט זיי שוין נישט געקאָנט אויפ־
הויבען ביז וועלכער ס'איז אָנשטענדיגער גרויס. און דערצו
נאָך האָט די דאָזיגע פּיצינקע חברה אויך נישט געוואָלט זיך
אָבזאָגען פון קינדער האָבען; שוין צופיל דורות פאַר זיי האָ־
בען זיך אַזוי געפירט, און אַזוי ווי דער פּייע „נוצליכקייט"
איז עס געפעלען, האָט זי עס געלאָזען אויסקריצען אַלס גע־
באָט אין אַלע גענזעך־צייכענס פון די מאַגישע רינגען. די לי־
ליפּוטען האָבען זיך דעריבער גענומען שפּאַלטען, נישט דער־
גרייכענדיג די נאָרמאַלע גרויס, און דאָס איז שוין געוואָרען
גאָר שלעכט. דערפון איז שוין אויסגעוואַקסען די געפאַר, אַז
דאָס גאַנצע פאָלק פון די רומפּעלשטילצלעך זאָל אין איין
שיינעם טאָג, אינמיטען פון דעם בעסטען וואוילטאָג, אויפן
שוים פון אַ לאַנד, וואָס פליסט מילך און האָניג, אַלץ מער און
מער אַראָבוואַקסען און דאַן באמת שטאַרבען פאַר אויסצערונג
ביים געדעקטען טיש. ווייל דער פּיצינקער וואוקס און די
שוואַכקייט האָט דאָך סוף כל סוף געדאַרפט מאַכען אונמעגליך
אויסצופירען דעם געבאָט פון'ם רינג. וואָס זאָל דאָ זיין?

און מיט אַמאָל—אַ לוסטיגער אויסוועג.

עס איז זיך געווען אַזאַ אָרעם שוואַך קאַרליקעל, וואָס
האָט שוין זייט אַ געוויסער צייט געמאַכט פערצווייפעלטע אָנ־
שטרענגונגען אַביסעל אויסצווואַקסען. עס האָט געזוכט און
געזוכט און געגעסען און געגעסען, אָבער קיין שום ביסען האָט

ניט געקאָנט ברייַנגען די נויטיגע גיכע הילף. און מיט אַמאָל איז דעם דאָזיגען ברילענדיגען לייבעלע ענטקעגענגעקומען אַ צווייט בעשעפעניש פון זיין גלייכען, אויך אַזאַ נעבעכדיגע שוואַכע בריאה. דער צווייטער חברה־מאַן איז אויך אין דער זעלבער לאַגע, ווי אונזער פריינד, ער טרוימט אויך וועגען אַ הויפּט־ביסען, וואָס זאָל מיט איינמאָל אריינברענגען אַ ברכה אין זיינע קורץ־געוואַקסענע פיס, אָבער ער געפינט ניט אַזעלכעס. ביידע קוקען אַזוי אָן איינער דעם אַנדערען און טראַכטען זיך: אָט דאָס וואָלט דאָך געווען פאַר מיר אַ גוטער ביסען. און אָט — דו זעסט ווי זיי רוקען זיך צו איינער צום אַנדערען, כאַפּען זיך אַרום. דו טראַכטסט זיך, איינער וועט דאָך זיין שטאַרקער, וועט דעם אַנדערען דער׳הרג׳ענען און אויפפרעסען, — אָט אַ קאַניבאַל, פלייש פון אַ קרוב — אַ קאַרליק זאל פאַר אים זיין דער לעצטער שטאַרקסטער עליקסיר, וואָס קאָן אים מיט אַמאָל העלפען.

אָבער וואָס געשעט? ביי די דאָזיגע קאַרליקעס זענען, ווייזט אויס, פאַרהאַן עפּעס משוגע׳נע מידות. ביידע האָבען זיך פעסט אַרומגענומען; אָבער ווי זיי דריקען זיך אַזוי איינער דעם אַנדערען אין די אָרעמס, לויפט זיי, ווייזט אויס, דורך גאָר אַ נייער געדאַנק. צו וואָס הרג׳ענען? צי זענען זיי דען ניט פלייש פון גלייכען פלייש און בלוט פון זעלבען בלוט? פאַרוואָס זאָלען זיי ניט אַריין איינער אין דעם אַנדערען און צוזאַמען בלייבען לעבען? שטאַרקער און שטאַרקער דריקען זיי זיך צוזאַמען. און מיט אַמאָל — ביידע קערפערלעך פלאַצען, דער לעבענסזאַפט פון ביידע מישט זיך צונויף, נאָך איין פרעס... און ביידע זענען איינס געוואָרען. אַ גרויסער תענוג נעמט זיי דורך: דער תענוג פון דער בעגערטער אָנזעטיגונג. זיי האָבען זיך באמת אויפגעפרעסען, ווי די צוויי לייבען, און אפילו די עקען ניט איבערגעלאָזען. אָבער קיינער פון זיי האָט דערביי ניט געפילט קיין טויט־שמאַרץ, איין לעבען האָט זיך איינגאַנצען צוזאַמענגעגאָסען מיט דעם אַנדערן. און אין דעם נייעם דאָפּעלט־קערפער פולסירט איצט אַ ניי ן דאָ־

פעלטע קראַפּט. איצט, אַז דער נייער קערפּער וועט דערגריי־
כען די פולע גרויס, וועט זיך ווידער אָנהויבן דער שפּיל.
באַלד קומט טאַקע די דאָזיגע גרויס, און דאַן הויבט זיך ווי־
דער אָן: דאָס צורייסען זיך, דאָס קינדער האָבען, די פּרוכפּע־
רונג פון דעם קאַרליק־פּאָלק אָן אַנ׳אויפהער, הוראַ!

דאָ האָט געמוזט זיין עפּעס אַ ספּעציעלע אייגענשאַפט
פון די קאַרליקעס, וואָס האָט מעגליך געמאַכט אַזאַ סאַלטאָ
מאָרטאַלע פון לעבען צו לעבען. אָבער צי טראָגסטו נישט אַרי־
בער, דו אַלס מענש, שפּראָצענדיגע צווייגלעך פון איין געוויקס
אויף דעם אַנדערען און לאָזסט זיי דאָרט נישט לעבעדיג צו־
זאַמענוואַקסען? צי גיסט דיר נישט אַריבער דער דאָקטאָר ביי
דער אַזוי גערופענער טראַנספוזיע לעבעדיג בלוט פון אַ
פרעמדען מענשען אין דיינע אָדערען? אָדער צי ווערט דיר
נישט אין דער מעדיצינישער פּראַקטיק פון דער דערמאָ־
פּלאַסטיק פּשוט אַריינגעזעצט אַ לעבעדיג שטיק הויט, כדי
צו פערדעקען אַנ׳ענטבלויזטע וואונד? פאַרוואָס זאָלסטו עס זיך
נישט קאָנען פאָרשטעלען אויך אין קאַרליק־לאַנד?

אַז די זאַך האָט זיך אַזוי ביי ענליכע געלעגענהייטען
נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל איבערגע׳חזר׳ט, האָט זי זיך ביסלעכ־
ווייז פערשפּרייט אַלס טראַדיציע ביי אַלע קאַרליקעס, ועלכע
האָבען געהאַט אַ נייגונג צו פּיל־טיילונג, און די צוזאַמענגיסונג
אין פאַל פון אייגענער שוואַכקייט איז ביי זיי געוואָרען פּונקט
אַזאַ פעסטע געוואוינהייט, ווי דאָס קינדער האָבען. נור איינס
האָט מען זיך דערצו נאָך אויסגעלערנט, און דאָס איז אַלען־
פאַלס געוועזען זייער וויכטיג.

דו האָסט דיר שוין זיכער אַליין געשטעלט די פראַגע,
וואָס איז ביי דער דאָזיגער צוזאַמענגיסונג געוואָרען מיט ביי־
דע צויבער־רינגען? צי זענען זיי, אַזוי ווי זיי זענען געוועזען,
געבליבען אַלס אייגענטום פון דעם נייעם צוזאַמענגעגאָסענעם
קאַרליקעל? אין אָנהויב איז טאַקע אַזוי געוועזען. אָבער דאָס
האָט געקאָנט ברענגען צו גרויסע אונבעקוועמליכקייטען. אַז
יעדער ניי קאַרליקעל האָט שוין געהאַט אויף זיך צוויי רינגען

און האָט שפּעטער ביי דער טיילונג געדאַרפט אַוועקגעבען יעדען אָפּגעשפּאָלטענעם קאַרליקעל אַ טייל פון זיין אינווענטאַר, האָבען לויט דער אַלטער שפּאַלטונגס־מעטאָדע די דאָזיגע צוויי פערשידענע רינגען זיך אויך געדאַרפט צו שפּאַלטען, און יעדער טייל־קאַרליקעל האָט אַזוי אַרום געדאַרפט בעקומען שוין צו צוויי רינגען. און אַז צוויי אַזעלכע טייל־קאַרליקלעך האָבען זיך ווידער צוזאַמענגעגאָסען, האָט דער נייער צוזאַמענגעגאָסענער קאַרליק געדאַרפט בעקומען שוין גאַנצע פיר רינגען. און אַזוי וואָלט עס געגאַנגען אַלץ ווייטער און ווייטער. אין אַ פּאָר דורות אַרום וואָלטען זיך די קאַרליקלעך שוין געמוזט אַרומשלעפּען מיט גאַנצע בערג רינגען. דערביי איז דאָך דער גרעסטער טייל פון די צייכענס געוועזען אויף אַלע רינגען דער זעלבער; אַזוי אַרום וואָלט זיך בעקומען אין צווייפאַכיגען זין אַנ׳אומנוצליכער באַלאַסט.

דעריבער האָט די פּייע „נוצליכקייט" ענטשידען פּשוט, אַז ביי דער צוזאַמענגיסונג מוז יעדער מאָל אַ טייל פון דעם פאַמיליען־אוצר אַוועקגעוואָרפען ווערען. און דאַן וואָלט דאָך צום פּשוט׳סטען געוועזען צו דעקרעטירען! אין מאָמענט פון דער צוזאַמענגיסונג מוז איינער פון דיביידע רינגען אַלס איבעריגער אַרויסגעוואָרפען ווערען. ענטשטייט אָבער די פראַגע: וועלכער פון די צוויי? און די דאָזיגע פראַגע ענטשטייט ווידער דערפאַר, וואָס די צוויי רינגען, וועלכע שטאַמען דאָך פון צוויי פערשידענע אינדיווידואומס, זענען, נישט קוקענדיג אויף זייער גרויסער ענליכקייט, פאַקטיש נישט תמיד אינגאַנצען די זעלבע.

אמת, ווען צוויי קאַרליקלעך, וועלכע זענען ערשט דורך דער שפּאַלטונג „געבוירען" געוואָרען, זאָלען זיך באַלד דערויף ווידער צוזאַמענגיסען, וואָלט מען געקאָנט רעכענען, אַז זייערע רינגען זענען געוועזען אַזוי גוט ווי די זעלבע. אָבער אַפילו שוין אין דעם פאַל זאָגען מיר גאַנץ פּאָרזיכטיג: „אַזוי גוט ווי". דו האָסט געזען פרישע גאָלד־שטיקלעך פון דעם דרוק־מאַשין. זיי דאַרפען זיין צווישען זיך אַבסאָלוט ענליך. מען

קאָן זיך אָבער בשום אופן נישט בעוואָרענען פאַר געוויסע גאָר, גאָר פיינע אונטערשיידען. דאָ איז אַביסעל דער גלאַנץ העלער, דאָרט איז די שאַרפקייט גרעסער, דאָ האָט די מאַשין שלעכט אַ שניט געטאָן און ס'איז אויסגעשפרונגען אַ בערגעלע. פאַר אַזעלכע פיינע אונטערשיידען איז מען דאָך ביי דער שפּאַלטונג פון די רינגען אויך זיכער נישט בעוואָרענט. איצט נעם נאָך אַזעלכע צוויי ברואים'לעך, וועלכע זענען געקומען מיט זייערע רינגען פון צוויי פערשידענע שפּאַלטונגען. דאָ קאָן מען זיכער זאָגען, אַז די רינגען זענען בכלל צווישען זיך אַביסעל פערשידען. זייער אַלגעמיינע געשטאַלט איז זיכער די זעלבע. דערפאַר געהערען דאָך ענדליך די דאָזיגע אַלע ברואימלען צו דעם אמת'ן פאָלק „רומפּעלשטילצלעך". אין כאַראַקטער, אָדער לאָמיר זאָגען אין דער פּאַראַויס-בעשטימטער בילדונגס-פאָרם פון דער נאָז אָדער פון דער האַנט (כדי אַזוי מענשליך צו פערגלייכען) זענען צווישען זיך אַלע רומפּעל-שטילצלעך זיכער אינגאַנצען גלייך. דאָס איז דאָך ביי אונז מענשען אויך פונקט אַזוי. אָבער אין דערזעלבער צייט קאָנסטו דיר פאָרשטעלען ביי פיל פון זיי, וועלכע האָבען געשטאַמט פון גאַנץ ווייטע טייל-דורות, גאַנץ פערשידענע פ אַ מ י ל י ע ן-ג ע ג ע נ ז אַ צ ע ן, פונקט ווי ביי אונז. דו קאָנסט דיר די ענט-שטעאונג פון די דאָזיגע געגענזאַצען ערקלערען אויף פערשי-דענע וועגען. די ערשטע קאַרליקלעך גאָר אין אָנהויב האָבען געקאָנט זיין צווישען זיך אַביסעל פערשידען, און דאָך האָט שוין געקאָנט אַזוי אַוועק ווייטער אין אַלע פּאַראַלעלע פאַ-מיליען-שטאַמען. און עס האָבען געקאָנט זיין סיבות צום פער-שידען ווערען אין דעם פערשידענעם לעבענס-גורל, וואָס איז אויסגעפאַלען די איינצעלנע פּאַראַלעלע פאַמיליען-שטאַמען פון די ברואימלעך. געוויסע געשעהענישען אין לעבען פון דער אָדער יענער פאַמיליע, גליקליכע אָדער אומגליקליכע, האָבען געקאָנט נאָך זיך ברענגען געוויסע פעסטע פאָלגען, גליקליכע אָדער אומגליקליכע.

און דאָס אַלץ, ווי ס'זאָל נישט האָבען געקומען, האָט

דער רינג אין זיך געמוזט אָבשפּיגלען, ווייל ער האָט דאָך אויף זיך געטראָגען ווי אַ כשוף־שפּרוך די גאַנצע געשיכטע פון דער פאַמיליע. וועלכער פון די צוויי רינגען זאָל אַוועקגעוואָרפען ווערען, ווען עס גיסען זיך צוזאַמען צוויי קאַרליקלעך, וואָס טראָגען אויף זיך אינגאַנצען פערשידענע רינגען?

די פייע „נוצליכקייט" האָט ענטשידען אַזוי: קיין איינער זאָל אינגאַנצען נישט געאָפּפערט ווערען. אָבער אַזוי ווי עס קאָן דאָך נור בלייבען איינער, זאָל פון יעדען איינעם אַוועקגעוואָרפען ווערען אַ העלפּט. און פון די צוויי פערבליבענע העלפטען זאָל צוזאַמענגעשטעלט ווערען איין נייער גאַנצער רינג פאַר דעם צוזאַמענגעגאָסענעם בעשעפעניש. און פון די צוויי העלפטען וועט זיך זיכער צוריק אויפשטעלען דער גאַנצער פריערדיגער צויבער־כתב, ווייל עס האַנדעלט זיך דאָך דאָ וועגען צוויי רומפּעלשטילצעל־רינגען. אויף אַזאַ אופן וועט נישט זיין די אומנוצליכע איבער׳חזרונג. און דאָס, וואָס ס׳איז פאַראַן „פערשידענס", אין די דאָזיגע צוויי רינג־העלפטען, מוז זיך אין דעם נייעם איינהייטליכען רינג אויך צוזאַמענגיסען אַלס אַנ׳אמת׳ע נייע איינהייט. צויבער מוז זיך מיט צויבער צוזאַמענגיסען, פונקט אַזוי ווי איר, רומפּעלשטילצלעך, האָט קערפער מיט קערפער צוזאַמענגעגאָסען.

און די גוטע פייע האָט שוין דאַן באַלד געמוזט וויסען דאָס, וואָס עס איז ערשט קלאָר געוואָרען נאָך דעם, ווי די רומפּעלשטילצלעך האָבען זיך באמת גענומען אויספירען לויט דער מעטאָדע.

עס וואָלט באמת געווען אַ קללה פון גאָט, ווען די רומפּעלשטילצעלעך וואָלטען איינעם פון דיביידע רינגען אינגאַנצען אַרויסגעוואָרפען! ווייל גראד די פּעראייניגונג פון די אונגלייכהייטען פון צוויי אַזעלכע רינגען (וואָס ס׳איז מעגליך געוואָרען ביי דער נור וואָס פאָרגעשטעלטער צוזאַמענשמעלצונג פון ביידע העלפטען) האָט געגעבען אַזאַ נישט־פאָראויסגעזעענעם גליק־אוצר פאַר דעם לעבען פון אונזערע

רומפעלשטילצלעך בכלל, אַז אַלע אַנדערע צילען פון דער צו־
זאַמענגיסונג האָבען זיך פּזר אים געמוזט גאָר אָבטראָגען.

אונזערע קאַרליקלעך האָבען פון אָנהויב אָן, ווי כ'האָב
דיר געזאָגט, געלעבט ווי פרושים. זיי האָט נישט געאַרט, צי
זענען די אַרומיגע פרעמדע אָדער ברידער. איצט אָבער זינט
די צוזאַמענגיסונג איז געוואָרען—וויניגסטענס פאַר די צו קליי־
נע—אַ לעבענס־פראַגע, האָט זיי דאָס לעבען באַלד געגעבען צו
פערשטיין, אַז ס'איז פערהאַן אַן'אונטערשייד צווישען ענגע
קרובים און פרעמדע.

אין אַלגעמיין פלעגען די יונגע קאַרליקלעך זיך גלייך
פונאַנדערפליען פון דעם זעלבען נעסט און מער נישט אָנזען
איינער דעם אַנדערן פאַר די אויגען. אָבער זייט דאָס צוזאַ־
מענגיסען זיך איז אַריין אין דער מאָדע, האָט זיך דאָך, נאַ־
טירליך, גאַנץ אָפט געקאָנט טרעפען, אַז צוויי ברידער האָבען
זיך נאָכאַמאָל בעגעגענט אין קריטישען מאָמענט און זענען זיך
ווידער צונויפגעוואקסען. און דאַן האָט אָנגעהויבען כסדר קלאָר
צו ווערען, אַז אַזאַ צוזאַמענגיסען זיך און צונויפשמעלצונג
פון די רינגען מיט אַן'אייגענעם ברודער גיט אין אַ גאַנץ
בעשטימטען זין וויניגער גינסטיגע שאַנסען, ווי דאָס צונויפ־
וואַקסען מיט אַ גאַנץ פרעמדען קאַרליקעל, וואָס איז גראָד
אונטערגעקומען א'יפ'ן וועג.

שטעל דיר דאָס פאָר אויף אַזאַ פשוט'ען ביישפיל. לאָ־
מיר זאָגען אַזוי: אַן'אַלטער קאַרליק, וועלכער איז צוגעטרע־
טען צו דער זעלבסט־שפּאַלטונג, האָט אין זיין שיקזאַל־רינג
געהאַט אַלס ירושה פון זיינע אור־עלטערן אַ שמערצליכע פאָר־
נייגונג צו צאָן־ווייטאג. אַלע זיינע „קינדערלעך", אַלס טיילען
פון אים, האָבען, נאַטירליך, אויך פון אים בעקומען די דאָזי־
גע שלעכטע נייגונג צו צאָן־ווייטאָג. און איצט קומט פאָר ביי
די דאָזיגע יונגע ברואימלעך די צונויפגיסונג. וואַקסט זיך צו־
נויף אַ ברודער מיט אַ ברודער, קומט צאָן־ווייטאָג ווידער צו
צאָן־ווייטאָג. דער פרינציפּ, „אין דער פאַמיליע צו בלייבען",
האָט אין דעם פאַל אויך געהייסען „בלייבען אין אַלע אומגלי־

קען פון דער פאַמיליע". קיינמאָל איז אַזאַ משפחה'לע, וועלכע איז תמיד געבליבען צוזאַמען זיך, ניט אַרויסגעקראָכען פון דעם צאָן־ווייטאָג.

און פערקערט: אַזאַ צאָן־ווייטאָג־יורש איז צונויפגעוואַקסען מיט אַ פרעמדען אונטערגעקומענעם חברה־מאַן, וועלכער האָט קיין שום שייכות ניט געהאַט צו צאָן־ווייטאָג. אַלץ, וואָס ס'איז אין אים געווען קראַנקס, איז ווי פערגלעט געוואָרען דורך דעם צופלוס פון דער נייער געזונטקייט. זיין שיקזאַל־רינג, וועלכער איז אין דעם פונקט געווען זיין אומגליקרינג, האָט אָנגעוואוירען אַ העלפט פון זיין קראַפט. אַלס אַזעלכע האַלבע קראַפט האָבען אים בעקומען אויך זיינע אייגענע טייל־קינדער. און אַז זיי האָבען זיך ווידער צונויפגעגאָסען מיט אַ פרעמדען קאַרליק, וועלכער איז אינגאַנצען „רינג־ריין" געווען פון דער דאָזיגער שמערצליכער נייגונג, האָט זיך די אומגליק־ירושה שוין פערקלענערט גאָר אויף אַ פערטעל. און אַזוי ווייטער. אין די נייע דורות איז דאָס טראָפּען־קראַנקהייט דורך דער „אויפפרישונג מיט געזונטען בלוט" אַלעמאָל געוואָרען אַלץ האָמעאָפּאַטישער, גלייך ווי אַ טראָפּען קאָניאַק, צו וועלכען דו מישסט אַזוי לאַנג צו אַ וועלט־ים ריין וואַסער, ביז עס פערשווינדט ענדליך זיין גאַנצע ווירקונג. נאַטירליך האָבען זיך געקאָנט טרעפען שלים'מזל'ען. אַ יורש פון אַ צאָן־ווייטאָג־פאַמיליע האָט צופעליג געקאָנט אָנטרעפען אויף אַ פרעמדען צאָן־ווייטאָג־קאַנדידאַט פון אַן'אַנדער פאַמיליע. אָבער דאָס איז דאָך געווען אַזוי אומוואַרשיינליך, אומפערגלייכליך אומוואַרשיינליכער, ווי ביי ברידער פון איין פאַמיליע!

דער משל מיט צאָן־ווייטאָג איז נור אַ נעגאַטיווער. וויפיל פּאָזיטיווען פּאָרטשריט האָט אבער געגעבען אַזאַ צונויפגיסונג פון די ערפאַרונגען פון פערשידענע פאַמיליעס, אַזאַ צונויפמישונג פון זייער רייכטום פון זייער גאַנצער פילזייטיגקייט! און דאָס, וואָס דער פעסט־בעשטימטער כאַראַקטער פון יעדען יחיד האָט געקאָנט אויפ'ן גרונד פון דער נייער רינג־העלפט זיך אויפסנייי אויפפרישען, ווערען בעוועגליכער,

בילדונגס־פעהיגער! אזא אונגעהויערער געווינס: אז דאָס צו־נויפגיסן זיך מיט אַ פרעמדען קאַרליקל מאַכט נישט נור בלויז שטאַרקער דעם קערפּער, נור מאַכט אויך די גאַנצע בריאה געזונטער, פרייער, שענקט איר אַ נייעם ירושה־און כאַראַקטער־אייגענטום, מאַכט זי בעוועגליכער, מיט איין וואָרט, אַז אַזאַ צונויפגיסונג מאַכט די בריאה אין עצם אייגענטליך „נײַ“, — אַזאַ געווינס האָט נישט געקאָנט לאַנג בלייבען אומבעמערקט. צו דעם איינפאַכען מנהג פון צונויפגיסען זיך איז צוגעקומען אַ נייער, אַז מען דאַרף אַנ׳אייגענעם ברודער ווי ווייט מעגליך אויסמיידען און גלייכער זיך צונויפגיסען מיט גאָר אַ פרעמדען.

און דאָס האָט ווידער נאָך זיך געבראַכט אַ נייעס. די פּיצינקע קאַרליקלעך, וועלכע זענען אַרויס פון איין נעסט האָבען זיך גאָר גענומען צום וואנדערען. אַזוי ווי זייער אויס־זען איז געווען גאָר אַנ׳ענליכער, איז אין ערשטען מאָמענט שווער געווען צו ענטשיידען, צי איז דער אונטערגעקומענער אַ ברודער אָדער אַ פרעמדער. אַז מען איז אָבער אַוועק ווייט, גאָר ווייט פון אַלע ברידער איבערהויפּט, איז די דאָזיגע גע־פאַר כמעט מער נישט געווען. און אויב אַזוי, קום וואַנדערען! דאָס וואַנדערען איז אויף אַזאַ אופן געוואָרען אַ לעבענס־צוועק. און די פּיצינקע רומפּעלשטילצעלעך זענען געוואָרען אַזוי לע־בעדיג אין זייערע בעוועגונגען, אַז מען האָט זיי קוים, אין פערגלייך מיט זייער פריערדיגער קנאַפּער בעוועגליכקייט, גע־קאָנט דערקענען, נישט לאַנג האָט אָבער געדויערט, און דאָס דאָזיגע וואַנדערען האָט דערפירט צו אַ נייעם פּאָרטשריט.

מיר האָבען דאָ די גאַנצע צייט גערעדט נור וועגען די פּיצינקע קאַרליקלעך, וועלכע זענען ענטשטאַנען פון אַ מאַסען־טיילונג פון דעם אַלטען קאַרליק אויף צוועלף אָדער מער טיי־לען. אָבער דו דערמאָנסט זיך: עס זענען דאָך פריער געווען דערמאָנט נאָך אַנדערע קאַרליקעס, וועלכע האָבען זיך צו־ריסען אויף צוויי שטיק: איינס אַ גרעסערס און איינס אַ קלענערס. אַזעלכע קאַרליקעס האָבען ערגעץ דאָרט אין אַנ׳עק פון דעם קאַרליק־לאַנד געלעבט אין אַ גאַנץ גרויסער

צאָל. איך האָב דיר שוין פריִער געזאָגט, אַז דעם קלענערען
פון ביידע קאַרליִקעס איז אויך אָנגעקומען גאָר שווער זיך
אָנצופּרעסען ביז דער נאָרמאַלער גרויס. אָבער די צונויפגיִ-
סונג איז נאָך דאָרט ניִשט געווען אַזוי אין דער מאָדע. אַזאַ
קלענערער טייל פון דער צושפּאַלטונג איז דאָך נאָך אַלץ גע-
ווען אַ ריִז געגען יענע דערמאָנטע צוועלפליִנגלעך אָדער גאָר
צוואַנציִגליִנגלעך. ער האָט ניִשט געדאַרפט אומבאַדיִנגט האָבען
די דאָזיִגע צונויפגיִסונגס-מעטאָדע, כדי זיך אויפצוהאַלטען. אַזאַ
צונויפגיִסונג האָט ביי די דאָזיִגע קאַרליִקעס גאָר געקאָנט אָפּט
ברענגען צו אונגעוואונשענע רעזולטאַטען, ווייל ביידע ברואים,
האָבען נאָך דער צונויפגיִסונג געקאָנט דערזען, אַז זיי זענען
שוין אַריִבער די נאָרמאַלע גרויס. קורץ: זיי זענען פּריִנציִפּיעל
ניִשט געווען געגען דער צונויפגיִסונג, אָבער זיי האָבען זי
ניִשט געזוכט. און אַזוי ווי קיין ברודער-פּערמיִשונג האָט דאָ
אויך ניִשט געקאָנט זיין (ווייל ס׳זענען דאָך דאָ ניִשט געווען
קיין בריִדער פון דער זעלבער גרויס), האָבען זיך די דאזיִגע
קאַרליִקעס אָבגעהאַלטען פון וואנדערען, זיי זענען געבליִבען
געדולדיִג זיִצען און האָבען געשפּיִלט אַ רוהיִגערע ראָל, ווי
יענע אַקטיִווע רומפּעלשטיִלצעלעך.

און דאַן איז עס געשען! אויף אַזעלכע גרויסע, רוהיִגע
קאַרליִקעס האָט אָנגעטראָפֿען אַ וואַנדערנדיִג צוועלפֿליִנגעל. היי,
זע נור אַ ביִסען! ער איז דאָך זיִכער אַ פרעמדער, דער דאָ-
זיִגער גרויסער אָנגעפּרעכענער חברה-מאַן. עס פרעגט זיך נור,
צי וועט ער וועלען זיך צונויפגיִסען. אָבער זע נור: ער וויל!
אים פעלט דאָך צו זיין גרויס גראָד אַזאַ קליינער צוגאָב.
און דאָ איז דאָס פרעמדע בריאה׳לע ווי פון היִמעל אַראָבגע-
פאַלען. עס וועט אַקוראַט פּאַסען, ניִשט צו גרויס און ניִשט צו
קליין. אָפּענע אָרעמס, דריִק, צוזאַמענגוס: אַ שיינער קאַרליִק איז דאָ.

דאָס איז באמת געווען אַ מציאה פאַר ביידע. און דאָס
האָט געמוזט אויסגענוצט ווערען. עס איז אַרויס אַ נייער פּאַ-
ראָל: מען דאַרף זוכען נור אַזעלכע גרויסע שוועסטער-בעוועגליִכע
קאַרליִקעס! ניִשט צוזאַמענגיִסען זיך מיִט בריִדער, און ניִשט

מיט יעדען אונטערקומענדיגען פרעמדען, נור אַבזונדערע יענע גאַנץ אַנדערע רוהיג־זיצענדיגע פרעמדע קאַר־ליקעס, וועלכע זענען זיכער די נויטיגע „געגענזייטיגע" פּאַרטנערען.

מיט דער צייט האָבען זיך ביידע פּאַרטייען אַזוי צוגע־וואוינט צום צונויפגיסען זיך איינע מיט די אַנדערע, אַזוי ווי עס וואלט גאָר אַנדערש נישט געקאָנט זיין. די גרויסע קאַר־ליקעס האָבען געוואַרט אויף די קליינע, און די קליינע האָ־בען געוואַנדערט, זוכענדיג די גרויסע. איצט ערשט איז דער גורל פון די קליינע קאַרליקלעך געוועזען געזיכערט, יאָ, זיי האָבען דרייסט געקאָנט ווערען אַפילו נאָך קלענער: די גרויסע האָבען דאָך תמיד אַרויסגעהאָלפען מיט זייער דוירהאַפטיגען ריזיגען וואוקס. היי, ווי שיין אַלץ האָט איצט געקלאַפּט! דאָס פּריערדיגע איינפאַכע קינדער־קריגען איז איצט גאָר געוואָרען אַ קאָמפּליצירטער ענין. עס איז מער נישט געוועזען פשוט: עס, וואַקסט און צושפּאַלט זיך. בשעת דעם וואַקסען האָט זיך איצט אָנגעהויבען די נייע סדרה: זוך דיר אַ חבר, וואָס זאָל זיין אַביסעל אַנדערש פון דיר, אָדער וואַרט און האָף, אַז ס'וועט צו דיר אָנקומען אַזאַ וואַנדערנדיגער חבר, און דאַן גיב זיך אים איבגאַנצען אָב, ביז דו וועסט זיך נישט אינגאַנצען אריינ־גיסען אין אים; ערשט פון אייך ביידע וועט דאַן אַרויסקומען די נייע, רייפע בריאה, וועלכע וועט זיך דורך צוטיילונג ווייטער פרוכפּערן. אָבער וויפיל שענער, וויפיל זיכערער איז דער־מיט אין גרונד אויך געוואָרען דער גאַנצער לעבענס־שפּיל! פריער איז דאָך דאָס געוועהנליכע פּרעסען געוועזען דער איי־געגנטליכער לעבענס־אינהאַלט פון אַ קאַרליקעל פון זיין געבוי־רען אָן ביז צו דעם טיילונגס־מאָמענט: איצט אָבער איז אים צוגעקומען דער גאַנצער ראָמאַן מיט זיין זוכען, האָפען, וואַר־טען און ערפילען, מיט זיין תענוג'פולער צונויפגיסונג. אַז ס'איז אָנגעקומען די שעה, ווען די קליינע וואַנדער־צוועלפ־לינגלעך פלעגען געוועהנליך אָנקומען צו די גרויסע זיץ־קאַר־ליקעס, האָבען די לעצטע שוין פריער געמאַכט אַלע מעגליכע

פאַרבערייטונגען. אויב זייער קערפּער־מאַסע האָט זיי אויסגע־
זען צו זיין אַביסעל צו דיק, אויף זיך צונויפּצוגיסען מיט אַנ׳־
אָנקומענדיגען קאַרליקעל, האָבען זיי פון זיך אין דער לעצ־
טער מינוט נאָך אָבגעשפּאָלטען אַ קליין קאַרליקעל, וועלכעס
איז אָבער געווען אַזוי שוואַך, אַז ס׳איז גאָרנישט פעהיג גע־
ווען אַליין צו לעבען: דאָס איז ביי זיי געווען אַזאַ מין „קאַרל־
סבאַדער קוראַציע", וועלכע האָט נור געדאַרפט מאַכען אָרט
אין דעם אַלטען קערפּער פאַר דעם קליינעם אָנקומענדיגען
קאַרליקעל. בשעת אַזאַ אָבשפּאַלטונג פלעגען די גרויסע קאַר־
ליקעס שוין לכתחילה אָבוואַרפען פון זיך דעם איבעריגען
האַלבען רינג. זיי האָבען שוין דאַן געוואוסט, אַז די אָנקומענ־
דיגע וואַנדער־קאַרליקלעך ברענגען מיט זיך צו דער צונויפּגי־
סונג אויך נור אַ האַלבען רינג. די אייגענטליכע צונויפּגיסונג
פלעגט דעריבער צוגיין זייער גלאַטיג.

דער דאָזיגער צושטאַנד האָט מיט זיך פאַרגעשטעלט,
ווייזט אויס, אַ העכסטען שטאַפּעל. אין פּרינציפּ האָט דאָס מער
נישט געקאָנט נישט פערשווינדען, נישט נאָך מער פערפול־
שטענדיגט ווערען. און עס זענען טאַקע מיט דער צייט דער־
צו נאָך צוגעקומען נישט מער ווי געוויסע אויסערליכקייטען,
דהיינו פאָלגענדע.

קודם כל האָט ביי דיר שוין געמוזט ענטשיין די פראַ־
גע: יאָ, ווי האָבען זיך דאַן געשפּאָלטען די קאַרליקעס, וועל־
כע זענען ענטשטאַנען פון דער צונויפּגיסונג פון אַזאַ קליינעם
וואַנדער־צוועלפפלינגעל מיט אַזאַ גרויסען זיין־קאַרליק. דו ווייסט
דאָך, דאָס וואַנדער־קאַרליקעל איז ענטשטאַנען דערפון, וואָס אַ
גרויסער קאַרליק האָט זיך צושפּאָלטען אויף צוועלף אָדער
צוואנציק אָדער נאָך מער גלייכע טייל־שטיקעלעך; דער זיין־
קאַרליק ווייטער איז אַרויסגעקומען פון אַ צוטיילונג פון אַ גרוי־
סען קאַרליק אויף צוויי שטיק. יאָ, די דאָזיגע פראַגע האָט
זיך אויך אין קורצען גאַנץ געמיטליך פערענטפערט.

לויט געוויסע אומשטענדען, וועלכע זענען לויט דער
צוועקמעסיגקייט געווען אַמאָל אַזעלכע, אַמאָל אַנדערע, האָבען

די ניי־ענטשטאַנע קאַרליקעס זיך געטיילט אַמאָל לויט איין מעטאָדע און אַמאָל לויט דער אַנדערער. און סוף כל סוף איז תמיד געווען אַזוי פיל קאַרליקעס מיט פיל־טיילונג און אַזוי פיל מיט צוויי־טיילונג, ווי ס'איז נויטיג געווען, כדי אויף ווייטער צו גאַראַנטירען די דערהאַלטונג פון שטאַם פון ביי־דע גרופען.

און בליז נאָך איינס איז צוגעקומען. די דערמאָנסט זיך: יענע קאַרליקלעך, וועלכע האָבען זיך געפרוכפּערט דורך אונגלייכער צווייטיילונג, האָבען פון אָנהויב־אָן אַלס רעזולטאַט פון דער טיילונג תמיד אַרויסגעגעבען אַ גרויס מוטער־שטיק, אַזוי צו זאָגען, און אַ קליין טאָכטער־שטיק. די דאָזיגע מעטאָדע פון דער „אונגלייכהייט" ביי דער טיילונג איז זייט דע־מאָלט דורכגעפירט געוואָרען ביי אַלע שפּעטערדיגע ברואים, אַפילו ביי די. וואָס האָבען זיך געפרוכפּערט דורך אַ צושפּאַל־טונג אויף צוועלף און צוואַנציג שטיק. אויך זיי האָבען אָנגע־הויבען דורכצופירען די צושפּאַלטונג אַזוי, אַז דער אַלטער רומפּעלשטילצעל האָט פון זיך אָבגעריסען אַ גאַנצע מאַסע קליי־נע טיילעכלעך און האָט דערביי איבערגעלאָזען איינעם אַ פיל גרעסערן טייל אַלס רעשט. אַזוי אַרום איז געבליבען אַזאַ לאַגע: פון איין זייט כסדר צוויי־טיילונג: איין גרויסער טייל און איין קלענערער, פון דער צווייטער זייט, זאָל זיין, צוואַנ־ציג־טיילונג: איין גרויסער טייל און ניינצען קליינע. ביידע הויפּט־טיילען זענען זיך געבליבען גענוג גרויס, און האָבען געקאָנט אויך אָן אַ צונויפגיסונג זיך אָנפרעסען ביז דער פולער גרויס. אין ביידע פאַלען זענען זיי זיך פשוט געבליבען זיצען אויפ'ן אָרט, און נור די ניינצען קליינע אָבגעשפּאָלטענע קאַר־ליקלעך פלעגען זיך אַוועקלאָזען אין וועג, און איינס פון זיי פלעגט ענדליך דערגרייכען דעם קלענערען אָבגעשפּאָלטענעם טייל פון דעם אַנדערען קאַרליק און זיך מיט אים צונויפגיסען.

און שפּעטער איז דערצו צוגעקומען נאָך איין פאַרשטענד־ליכע אויסבעסערונג. דער גרויסער קאַרליק, וואָס האָט גע־דאַרפט פון זיך אָבשפּאַלטען די ניינצען, האָט מער ניט

ארויסגעלאָזען פון זיך די דאָזיגע מונטערע באַנדע אויף אַזאַ
זו־טען אונבעקאַנטען וועג. ער אַליין האָט אָנגעהויבען צוזאַ-
מען מיט דער גאַנצער קאָלאָניע צו וואַנדערן. ער האָט זיך
געזוכט אַ קאַרליק פון זיין מין, וועלכער האָט גראָד פון זיך
אָבגעשפּאָלטען אַ העלפט. און אַז ער איז צוגעקומען גאָר
האַרט צו יענעם אַנדערען קאַרליק, פלעגט ער גיך אַרויסלאָזען
פון זיך איינעם אָדער עטליכע פון זיינע נייַנצען קינדער-קאַר-
ליקלעך און זען, ווי דער איינער, אָדער פון עטליכע דער
פלינקסטער, גיסען זיך צונויף מיט דעם צווייטען אָבגעשפּאָל-
טענעם קאַרליק.

די דאָזיקע מעטאָדע איז געווען אַ פערבעסערונג אין
דעם זין, וואָס זי האָט געמאַכט די גאַנצע זאַך זיכערער. אין
דער זעלבער צייט האָט דאָס געבראַכט צו אַן'ענדערונג אין
דעם גאַנצען לעבענס-סדר פון די קאַרליקעס. די צונויפגיסונג
בכלל האָט באַלד פון אָנהויב אָן איינגעבראָכען די געוואוינ-
הייט פון דעם אָבגעזונדערטען לעבען אַלס פּרוש, וואָס האָט
זיך בעמערקט ביי די קאַרליקעס. איצט האָט עס אָנגעהוי-
בען צו פירען גאָר צו אַ נייעם לעבען. אין יעגער געזעל-
שאַפט פון ניינצען וואַנדער-קאַרליקעס אין איין גרעסערען
פאָטער-קאַרליק האָט זיך געמוזט אויסבילדען עפּעס אַ מין
ענגערער סאָציאַלער פערבאַנד, אַ מין העכערע ברודערשאַפט,
אין וועלכען איין גליד איז געווען אַזוי ווי אַן'אָנפירער. און
ענטשפּרעכענד האָט זיך געמוזט איינשטעלען אויך אַזאַ ענגע-
רע פערהעלטעניש צווישען די צוויי גרעסערע זיך-קאַרליקעס.
און נאָך אַ פיל אייגענאַרטיגע נייע פערבינדונג האָט זיך גע-
מוזט איינשטעלען צווישען יענעם אָנפירענדיגען פאָטער-קאַרליק
און יענעם גרעסערען זיך-קאַרליק, וועלכע האָבען זיך געגענ-
זייטיג צונויפגעפּאָרט זייערע קינדער-קאַרליקלעך. זיי אַליין
פלעגען זיך, אמת, נישט צוזאַמענגיסען; אָבער כדי זייערע
קליינע זאָלען זיך קאָנען צונויפשמעלצען, האָט זיך דאָך גע-
פאָדערט צווישען זיי אַ געוויסע דערנענטערונג. עס האָט זיך
געמוזט ביסלעכווייז פערקניפּען אַ ס י מ פּ אַ ט י ע, וועלכע איז

געוועזן די פערמיטלעריו ביי אזא דערנענטערונג; די קליינע צונויפגעפאַרטע ברואים לעך אַליין האָבען זיך געדאַרפט בע־מערקען אין דערקענען גאָר אין אויסערסטען מאָמענט. וואונ־דערליכע נייע איינבירונגען, וועלכע האָבען געדאַרפט אין דער דאָזיגער קאַרליק־מדינה אויפבויען גאָר אַ נייע וועלט...

דאָך בלייבען מיר דאָ איצט אַ ביסעל שטיין. האַלט נור גוט איין אין זכרון נאָכאַמאָל דאָס שלוס־ביילד. צוויי קאַרלי־קעס. איינער שפּאַלט פון זיך אָב ניינצען זייער קליינע קאַר־ליקלעך; דער אַנדערער נור איינעם אָבער אַ גאַנץ גרויסען. דער ערשטער קאַרליק לאָזט זיך אַוועק צו דעם צווייטען און, צוקומענדיג גאָר נאָענט, לאָזט ער אַרויס מינדעסטענס איינס פון זיינע ניינצען קאַרליקעס אויף דעם אָבגעשפּאַלטענעם טייל פון צווייטען קאַרליק. פון דער דאָזיגער צונויפגיסונג וואַקסט־אויס אַ נייער קאַרליק, וועלכער געהערט צום ערשטען אָדער צום צווייטען מין..

נעם נור אַראָב די מעשה־ברילען. וואָס האָסטו געזען? ס'איז געווען אַמאָל...? יאָ, אָבער וואו?

אין אמת'ען זענען די דאָזיגע קאַרליקעס אַ מין ברואים, וואָס פילען אָן אומעטום די גאַנצע ערד. זיי זענען יענע איינקעמערלדיגע אור־בעשעפעניש'ען. נישט קיין חיות און נישט קיין געוויקסען. נאָך נישט קיין היות, און נאָך נישט קיין געוויקסען! קאַרליקלעך, קליינינקע קאַרליקלעך זענען זיי, אויב דו פערגלייכסט זיי מיט דיר אליין (ד. ה. מיט אַ הויך־ענטוויקעלטער חיה) אָדער מיט אַ פיש, אָדער מיט אַ קאַרטאָ־פעל־געוויקס. ערד, לופט און וואַסער זענען אומעטום איבער־געפולט פון די דאָזיגע ברואים'לעך, הגם זיי זענען מערסטענ־טיילס אַזוי קליין, אז דו קאָנסט זיי גאָר מיט'ן בלויזען אויג נישט בעמערקען.

לאָמיר צוליב איינפאַכקייט ווידער בענוצען דאָס וואָרט באַצילען. איך האָב אָבער שוין געזאָגט, אַז דאָ האַנדעלט זיך וועגען אַ גאַנצער וועלט פון די פערשידענסטע ברואים. נישט קוקענדיג אויף דעם אויסערגעווענליך־איינפאַכען געבוי פון זייער קערפער (איין איינציג קעמערל, איין איינציגער אָרגאַ־נישער ציגעל־שטיין בילדעט ביי זיי דעם גאַנצען קערפער), נישט קוקענדיג אויף דעם, ווייזען אַרויס צווישען זיך די ברואים פערשידענע אונטערשידען. קודם כל אונטערשידען, וואָס זענען נוגע זייער לעבענס־סדר. טייל שפייזען זיך אַזוי ווי געוויקסען (און מעגליך, אַז די געוויקסען האָבען זיך פון זיי טאַקע ענטוויקעלט) אונמיטעלבאַר מיט אונאָרגאַנישע שטאָ־פען. אַנדערע ווייטער שפייזען זיך נור מיט דעם דאָזיגען ערשטען מין ברואים, ד. ה. זיי פירען זיך אויף פונקט אַזוי, ווי די חיות, וועלכע קאָנען קיינמאָל נישט דירעקט פעראַרביי־טען אין פערדייען געוויסע עלעמענטאַר־שטאָפען, נור בענוצען

צום עסען אַנדערע חיות אָדער געוויקסען. אָבער עס זענען אויך פערהאַן פערשידענע אַנדערע אונטערשידען אין דעם פרימיטיווען קערפער־געבוי פון די ברואים און אין זייער־אויפפירונגען. דו זעסט, ווי געזאָגט, פאַר זיך אַ ריזיגע וועלט פון ברואים, וועלכע נעמט אַרום די גאַנצע ערד, פונקט אַזוי ווי די צמחים־און חיות־וועלט; און די דאָזיגע צמחים־וועלט און די חיות־וועלט שטעלען מיט זיך פאַר נישט עפּעס אַנדערש, ווי צוויי פּאַראַלעלע צווייגען פון יענער גרויסער דריטער וועלט, — צווייגען, וועלכע האָבען זיך זייער הויך אויפגעהויבען, בשעת די מאַסע פון יענע איינקעמערלדיגע ברואים ווימעלט נאָך היינט אַרום אויף דעם ערד־קוגעל גאָר אין דעם אַלטען אור־צושטאַנד.

אונאויפהערליך שטויסטו זיך אָן, דו אַליין, וועלכער דופסט זיך אָן דער הער פון דער ערד, אויף דער דאָזיגער אומעטום פערהאַנענער וועלט פון די קאַרליקלעך. קיין איין מויל לופט, קיין איין שלונג וואַסער איז פון זיי נישט פריי. ווייל איז דיר, אויב עס ענטשטייט וועלכע ס'איז געגענזייטליכקייט צווישען די קעמערלעך פון דיין קערפער און דער מחנה פון אַזעלכע איינקעמערלדיגע ברואים, וואָס איז אין דיר אַריין! אַלס כאָלערא־באַצילען שניידען די קאַרליקעס איך, מענשען, ווי געלען קאָרן, און מיט קיין שום אַנדערע בריאה אויף דער ערד, נישט מיט דעם טיגער אָדער מיט דער גיפטיגער שלאַנג און נישט מיט דער בעלאדאָנע איז דער קאַמף נאָך היינט פאַר דעם קולטור־מענש נישט אַזוי הייס און אַזוי שווער, ווי מיט די דאָזיגע איינקעמערלדיגע אור־קאַרליקלעך. פון דער אַנדערער זייט אָבער וואָלט די דאָזיגע גאַנצע מענשען־קולטור מיט איר לאַנדווירטשאַפט און פראָדוקציע געוועזן כמעט אונמעגליך אָן דער הילף פון געוויסע נוצליכע קאַרליקלעך פון דעם דאָזיגען מין; אים פערדאַנקען מיר די וויכטיגסטע פערמענטירונגס־און גערונגס־ערשיינונגען. וואוהין דו קוקסט זיך אום, ביסטו פערפלאָנטערט און פערוועבט אין דעם נעץ און אין דער אַרבייט פון די דאָזיגע

קינדער פון דער דריטער וועלט. פון דיין ענטשטעאונג אָן,
ווען אין דעם העכסטען אָרגאַניזם בעווייזען זיך דאָס איי
און דער זוימען, צוויי „איינקעמערלדיגע ברואים“, כדי דיך
צו געבוירען, און ביז צו דיין טויט, ווען איינקעמערלדיגע
באַקטעריעס הויבען אָן די פוילונג, כדי צו פערוואַנדלען
דיינע קערפער=שטאָפען אין די אורשפרינגליכע עלעמענטען.

אָבער נישט בלויז צוליב דעם, וואָס זיי זענען נאָך אַזוי
„אַקטועל“ פאַר אונז, דערוועקען ביי אונז די דאָזיגע אור=
קעמערלעך די גרעסטע פעראינטערעסירונג. זיי זענען פאַר
אונז נאָך מער. זיי זענען אין דעם זין פון דעם פריער גע=
זאָגטען נאָך היינט זייער געטרייע, ווייניג אָדער איינגאַנצען
נישט פערענדערטע קאָפּיעס פון אונזערע עלטסטע אור=עלטע=
רען אויף דער ערד.

צי זענען זיי דירעקטע אונפערענדערטע אור=אור=איי=
ניקלעך פון יענעם ערשטען לעבעדיגען דור אויף דער ערד,
פונקט אַזוי ווי די געוויקסען און מיר היות זענען זיינע אונ=
דירעקטע און פערענדערטע אור=אייניקלעך; אָדער זיי זענען
ווידער און ווידער מיליאָנען מאָל לויט דעם אַלטען מוסטער
ענטשטאַנען דורך אונאויפהערליכער איר=געבוירונג; אָדער זיי
זענען גאָר, ווי איינינע פאָרשער מיינען (דאָס דאָזיגע געבוט
איז נאָך זייער ווייניג אויסגעפאָרשט געוואָרען) טיילעכלעך פון
געוויסע העכערע פאָרמען, וועלכע זענען זיך פון אַ פילקע=
מערלדיגען צוזאַמענשטעל צוריק פונאַנדערגעפאַלען אויף איינ=
צעלנע קעמערלעך: ווי עס זאָל נישט זיין זענען זיי פאָרטרע=
טען פון אונזערע עלטסטע אור=עלטערען. און זייערע לעבענס=
געוואוינהייטן קאָנען אונז אפשר מער אָדער ווייניגער דער=
מאָנען די געוואוינהייטען פון יענעם ערשטען לעבעדיגען דור
אויף דער ערד.

און אויך זייער ליבע איז אַזוי אַרום אַן׳אָפּשפּיגלונג,
אַ לעצטער פערבליבענער זכר פון דער „אור=ליבע“ אויף דער ערד.

און די דאָזיגע „ליבע“, אַז דו קוקסט זיך צו איר צו,
ווייזט דיר אַ גאַנצע ריי פערשידענע פאָרמען. אַלערליי מעטאָ=

דען, אַלערליי ניגונגען, אַלערליי וואַריאַנטען, וועלכע פלאָנ־
טערען זיך דורך צווישען זיך, ווי דיר דוכט זיך, אָן אַ שום
סדר. אַז דו קוקסט זיך אָבער בעסער איין, קומט דיר אויפ'ן
געדאַנק אַ השערה. עס הויבט זיך דיר אָן צו דוכטען, אַז די
דאָזיגע פערשידענע, לפנים אונבעדייטענדיקע וואַריאַנטען, שטע־
לען מיט זיך פאָר אַלע מעגליכע „ערינערונגען" פון אַ געווי־
סער דורכגעמאַכטער ענטוויקלונגס־ליניע, — אַנ'ענטוויקלונגס־ליניע,
וועלכע איז גאָר אין דער פריסטער צייט דורכגעגאַנגען דורך
דער ליבע.

נישט ווילענדיג, הויבסטו אָן פאַר זיך ווידער אויפצו־
שטעלען די דאָזיגע גאַנצע ליניע. עס זעט אויס, ווי יעדע
בעזונדערע איינקעמערלדיגע בריאה וואָלט נאָך ביז היינט מיט
עקשנות איינגעהאַלטען אין וועלט־זכרון דאָ די, דאָ יענע, דאָ
אַ דריטע שטופע אין דער ענטוויקלונג פון דער ליבע. צי איז
נישט אַמאָל מעגליך דאָ צוריק אויפצושטעלען אַ גאַנצע
לאָגישע קייט?

דו בעמערקסט באַלד פאָלגענדע הויפט־זאַך. אין די פער־
שידענאַרטיגע ליבע־מעטאָדען פון די היינטיגע איינקעמערלדיגע
זעסטו, אַזוי צו זאָגען, אַלע פערבליבענע צובראָכענע שטיקער
פון איין גרויסער אור־אַלטער בריק: פון דער בריק, וואָס
האָט געפירט פון דער איינפאַכסטען אופן פון דער פרוכפערונג
בכלל צו דער **געשלעכטליכער ליבע**. ביי די העכערע
געוויקסען און חיות (נעם דיר פאַר אַ ביישפיל דיך אַליין)
גייט די דאָזיגע געשלעכטליכע ליבע ווי געשמירט. ביי די
נידעריגערע חיות און געוויקסען גייט זי נישט צו אַזוי גלאַ־
טיג. די איינקעמערלדיגע אָבער האָבען, ווייזט אויס, אַמאָל
גאָר די ערשטע ענטדעקט דעם וועג, וועלכער האָט **געפירט**
צו דער געשלעכטליכער ליבע.

לעז אָנשטאָט „קאַרליקעס" „קעמערלעך", איינקעמערלדיגע
ברואים —— און דו פאַרשטייסט מיין מעשה'לע.

דאָס איז געוועז אַ סימבאָלישער פרוב פאָרצושטעלען

פאַר דיר אין בילדער דעם דערמאָנטען וועג. דו קאָנסט דעם
אָדער יענעם פרט אָבוואַרפען, אָבער אין אַלגעמיין קאָנסטו
דיר פאָרשטעלען, אַז די זאַך איז צוגעגאַנגען אַזוי. ווייל די
בעזונדערע טיילען פון דעם פאָרגעשטעלטען וועג געפינסטו
היינט נאָך אַלע ביי די פערהאַנענע איינקעמערלדיגע בעשע-
פעניִשען אויף דער ערד.

נישט אומנוצליך איז אַפשר נאָך דערביי אויסדריקליך
צו בעמערקען (הגם דאָס דאַרף אייגענטליך זיין שיער זעלבסט-
פערשטענדליך), אַז די אַנטראָפּאָמאָרפיסטישע, פערמענשליכענדיגע
פאָרם, וועלכע האָט פאָרגעשטעלט ווי די „קאַרליקלעך" האָבען
יעדער מאָל איבערגעטראַכט די לאַגע און אָנגענומען דעם
קלוגסטען בעשלוס, איז אויך נור געווען אַזאַ מין מעשה-
פאָרם. די וועגען פון דער „פייע נוצליכקייט" קאָנסטו דיר
אָביעקטיוו פאָרשטעלען לויט דער דאַרוויניסטישער טעאָריע
מיט איר „נאַטירליכען אויסוואַל" און מיט דעם „צוואַנג-קיום פון
דעם אַממערסטען פאַסענדסטען" ווי דו ווילסט; אין דעם געביט
לאָז איך דיר איינגאַנצען פרייע הענט. איך וויל דאָ מאַכען
אַ בעמערקונג, וועלכע וועט דינען אויך אויף ווייטער פאַר
פיל אַנדערע שילדערונגען אין פערלויף פון אונזער שמועס
וועגען דעם ליבע-לעבען. אַז איך פערזאָניפיציר ווען עס איז
געוויסע האַנדלונגען, ווען איך זאָג, למשל: די חיות האָבען
געוואָלט זיך ענטוויקלען אַזוי אָדער אַנדערש, זיי האָבען בע-
שלאָסען דאָס, ענטדעקט דאָס—איז עס נור אַזאַ שפּראַך-פאָרם,
כדי צוצוגעבען דער היסטאָרישער געשעהעניש וועלכען ס'איז
פנים, וועלכע ס'איז ממשות'דיגע געשטאַלט. דערביי רעד איך
אָבער גאָרנישט וועגען דער אמת'ער אינסטאַנץ, וועלכע פירט
אייגענטליך אָן מיט דער ענטוויקלונג (סיידען איך פערטיף זיך
אין טייל פאַלען ספעציעל אין דער דאָזיגער פראַגע); אונטער
דער סימבאָלישער פאָרם, וועלכע איך גיב, קאָן מען זיך אויפ-
שטעלען וועלכע מען וויל ערקלערונגען וועגען די אייגענטליכע
וועגען פון דער ענטוויקלונג,-עדקלערונגען, וועלכע ווערען
פערטיידיגט דורך פערשידענע שאַרפזיניגע פערטרעטער פון

דער וויסענשאַפט און וועלכע שטייען היינט צו עפענטליכער־
דיסקוסיע.

נור צו דער זאַך. מיר האָבען געזען אונזערע קאַרליק־
לעך פון אָנהויב אָן אינדיווידואַליזירט: אַלס אַ
געווימעל פון איינצעלנע ברואים. אַזוי מוזען מיר זיך אויך
פאָרשטעלען די איינקעמערלדיגע פון דער צייט, ווען דאָס
לעבען אין אונזער זין האָט זיך אָנגעהויבען אויף דער ערד,
אין אַזוי זעהען מיר נאָך היינט אויף דער ערד די איינקע־
מערלדיגע אַלס אַ געווימעל פון מיריאַדען און אָבער מיריאַ־
דען פון איינצעלנע בעשעפעניִשען. וועגען קיין איינהייט־
ליכען „אור־שליים" פון וועלכען די דאָזיגע אור־אינדיווידו־
אומס זאָלען זיך האָבען אָבגעטיילט, ווייסען מיר ניִשט: ניִשט
פון דער טעאָריע, ניִשט פון דער פראַקטיק, נישט פון דער
פערגאַנגענהייט, ניִשט פון דער געגענוואַרט. אויב עס איז
אַמאָל באמת געווען אַזאַ שליים, איז דאָס זיכער געווען נאָך
פאַר אונזער „ליבע־צייט".

יעדער קאַרליק האָט אָבער, אַלס אַזאַ אינדיווידואום,
זיין „רינג", וועלכער איז זיין שיקזאַל־בוך און די כראָניק פון
זיין אָבשטאַמונג. וועגען דעם דאָזיגען רינג האָסטו מסתמא
באַלד פערשטאַנען, אַז דאָ האַנדעלט זיך אין אַ געוויסען בע־
שטאַנד פון יענער ווערטפולער ערבליכקייט־סובסטאַנץ, וועלכע
מיר האָבען פריִער אַרומגערעדט ביי דעם איי־קעמערל און
דעם זוימען־קעמערל. אין דער דאָזיגער סובסטאַנץ איז באמת
אויסגעקריצט אַלץ, וואָס די עלטערען האָבען איבערגעלעבט
און נאָך זיך איבערגעלאָזען, זייער ערפאַרונג און די לערע
פאַר די קינדער, אַלס רעזולטאַט פון דער דאָזיגער ערפאַרונג.
די דאָזיגע לערע בעוואָרענט דעם נייעם אינדיווידואום דער־
פאַר, אַז ער זאָל ניִשט דאַרפען אַלץ ווידער אָנהויבען פון
דאָס ניי. עס איז קיין ספק ניִשט, אַז אויך די דאָזיגע איינ־
צעל־קעמערלעך פון די איינקעמערלדיגע ברואים האָבען גע־

האָט אין זיך אַזאַ ערבליכקייט-סובסטאַנץ, וועלכע האָט אַלס
פעסטער קאָדעקס רעגולירט דאָס לעבען פון די דאָזיגע קע-
מערלעך. עס איז לייכט זיך איבערצוצייגען דערין ביי די
איינקעמערלדיגע, וואָס לעבען נאָך היינט. עס זענען פערהאַן,
למשל, אַזעלכע איינקעמערלדיגע, וועלכע ,מען טרעפט מער-
סטענטיילס אַרומשווימען אין אָקעאַן און וועלכע מען רופט
ר אַ ד י אָ ל אַ ר י ע ס. די אינדיווידואומס פון דעם גרעסטען טייל
פון די דאָזיגע ראַדיאָלאַריעס קאָנען פון דער האַלב-פליסיגער
פערגליווערטער מאַסע, וואָס בילדעט זייער גאַנצען קערפער,
אויסטיילען העכסט קונסטפולע מושעל-שיסעלעך פון האַרטען
פערשטיינערטען שטאָף. מען ציילט דערביי פיר ביז פינף
טויזענט פערשידענע הערליכע קונסט-פאָרמען, וועלכע די דאָ-
זיגע מושלעס נעמען אָן: שטערן, קרייצען, קוילען, געשטריק-
טע ווי אַ נעץ און אַזוי ווייטער. און מען בעמערקט, ווי די
בעזונדערע ראַדיאָלאַריעס חזר'ן כסדר איבער עקשנות'דיג
יעדע איר מוסטער פון די דאָזיגע עטליכע טויזענט פערהאַנע-
נע פאָרמען: טייל כסדר דעם קרייץ, אַנדערע כסדר די קויל
אַ. אַז. וו. דא זעהען מיר בעשיינפערליך אַ טראַדיציע, אַ
מאָדעל, אַזוי צו זאָגען, וואָס ווערט דורך דער ערבליכקייט-
סובסטאַנץ כסדר ווייטער איבערגעגעבען די קינדער און איי-
ניקלעך.

און מיר זענען איצט אימשטאַנד אפילו צו בעשטימען
דאָס אָרט, וואו דאָס קאַרליקעל האַלט דעם דאָזיגען וויכטיגען
ריג ביי אונזער איי-קעמערל איז עס געווען דער קערן,
וואו ס'האָט זיך אויסגעשפרייט די געהיימניספולע נעץ, וועלכע
האָט שפעטער פון זיך, אַרויסגעגעבען די כראָמאָזאָמען, די
אייגענטליכע ערבליכקייטס-קערפערלעך. אויך ביי די איינקע-
מערלדיגע קאַרליקלעך זעהען מיר אַזאַ ק ע ר ן. מען האָט זיך
לאַנג געשפאַרט דעריבער, צי איז אַזאַ קערן פערהאַן ביי
אַלע איינקעמערלדיגע; היינט וועגט איבער די מיינונג, אַז
פאַקטיש עקזיסטירט דער קערן אומעטום (הגם אין טייל פאַלען
איז אים שווער צו בעמערקען); און אויב טעאָרעטיש איז

דאָס געוואָרען ד'אַרשיינליך פון דעם מאָמענט אָן, ווען מען האָט פערשטאַנען דעם זין פון דעם דאָזיגען קערן אַלס אַ זאַמעלפונקט פון די כראָמאָזאָמען, און אויב דער קערן איז אין אונזער מעשה'לע דער „רינג", זענען די כראָמאָזאָמען, וואָס אין אים, די צויבער'דיגע „צייכענס" פון דעם דאָזיגען רינג. דאָס וואָרט „צויבער" דאַרף דאָ, נאַטירליך, פערדעקען אונזער אונוויסען וועגען דעם, וואָס עס שטעלען מיט זיך פאָר די דאָזיגע כראָמאָזאָמען און ווי אַזוי זיי פירען דורך זייער טעטיגקייט אין דעם קעמערל. מיט אַ געדיכטען סודות'־דיגען שלייער איז נאָך ביז היינט אויך פאַר דער שטרענג־סטער פאָרשונג פערצויגען די ערבליכקייט אַליין און דער איי־גענטליכער מעכאַניזם פון איר אַרבייט. און דאָס סימבאָלישע מעשה'לע קאָן אים אויך נור בעצייכענען מיט אַזאַ וואָרט, וואָס בעהאַלט אונטער זיך אַזאַ אונפערשטענדליכע, אונבע־שרייבליכע ווירקונג.

לאָמיר אָבער צוריקקערען צו דער ליבע פון אונזערע קאַרליקלעך.

מיר האָבען זיי באַלד אין אָנהויב פון דער געשיכטע געזען אינדיווידואַליזירט, אָבער דערביי זענען זיי נאָך גע־ווען אינגאַנצען געשלעכטלאָז; מיר האָבען ניט גע־זען ביי זיי ניט קיין מאן און ניט קיין פרוי. און דעם דעם דאָזיגען צושטאַנד זעסטו אויך נאָך היינט ביי אונצעליגע איינקעמערלדיגע; יאָ, דער דאָזיגער געשלעכטלאָזער צושטאַנד איז אין דער וועלט פון די איינקעמערלדיגע אַזוי פערשפרייט, אַז ער בילדעט איינעם פון אירע הויפּט־סימנים. אומזיסט זוכסטו ביי איינעם פון יענע אינפאָרמיגע שליים־קנוילעכלעך אין זאַמד פון אונזערע טייכלעך, ביי די אַזוי גערופענע אַמעבעס, אָדער ביי וועלכער ס'איז פון די אמת'ע בעריס־טע באַצילען סימנים פון „מענליכקייט" אָדער ווייבליכקייט". זיי זענען ניט דאָס און ניט יענץ. זיי זענען אויך ניט קיין אַזוי גערופענע הערמאַפראָדיטען אָדער אַנדראָגנוס'ען, וועלכע פעראייניגען ביידע געשלעכטער אין איין קערפּער.

ניין: זיי האָבען גאָר נישט קיין צוויי געשלעכטער. אַלע זע־נען גלייך צווישען זיך, און הגם זיי „האָבען קינדער", האָבען זיי אָבער אַזאַ אייגענשאַפט, אַז זיי בעקומען די דאָזיגע קינ־דער אָן אַ שום שפור פון געשלעכטליכער בעהעפטונג. זיי מאַכען עס פונקט אַזוי, ווי יענע קאַרליקלעך.

זיי האָבען אַ פעהיגקייט אויפצונעמען פרעמדע שטאָפען אין זיך אַריין און זיי באַלד איינגאַנצען אין זיך איבערצואַר־בייטען און פערוואַנדלען אין זייער אייגענעם לעבענס־שטאָף. די דאָזיגע אויפנאַמע און פערוואַנדלונג איז נויטיג פאַר דעם אַזוי־גערופענעם „שטאָף־ווערקסעל", וועלכער איז בעשיינפערליך אַ גרונד־ערשיינונג פון דעם גאַנצען לעבען. תמיד ווערען אין לעבענס־פראָצעס די אַלטע בעשטאַנד־טיילען פון קערפער אומ־טויגליך פאַר'ן געברויך און זיי מוזען אַרויסגעוואָרפען ווערען. עס מוז דעריבער אויפ'ן אָרט פון די דאָזיגע אַרויסגעוואָרפע־נע טיילען געשאַפען ווערען נייע, און דאָס געשעט דורכ'ן פרעסען און פערדייען. און אַזוי ווי מיר מענשען, די העכסט־ענטוויקעלטע חיות, טוען עס נאָך היינט, אַזוי האָבען עס גע־טון און טוען עס נאָך איצט אויך די איינקעמערלדיגע: זיי פרעסען, פערדייען און האַלטען זיך אַזוי אויף אין דעם שטאָף־ווערקסעל.

אָבער עס ענדיגט זיך נישט בלויז מיט דעם דאָזיגען איינפאַכען שטאָף־ווערקסעל. אַ קינד, אַז עס עסט, טוט עס דערצו נאָך עפּעס פאָזיטיוועס: עס וואַקסט. און פונקט אַזוי האָבען געטון אונזער־ע אור־איינקעמערלדיגע, די „קאַרליקלעך". זיי האָבען געגעסען צופיל, און זיי זענען דערפון געוואָרען פאָזיטיוו גרעסער: זיי זענען געוואַקסען.

איצט אָבער ווייטער: אַז דאָס דאָזיגע וואַקסען האָט דערגרייכט אַ געוויסע גרויס, האָט זיך פלוצלונג אַריינגעמישט אַ נייע וואונדערליכע קראַפט: דער קאַרליק האָט זיך געשפאָל־טען, ער האָט זיך צוריסען אויף צוויי טייל... ער האָט „בע־קומען קינדער", דאָס הייסט: ער איז זיך צופאַלען פשוט אויף צוויי קינדער. עס איז קלאָר, אַז די דאָזיגע פעהיגקייט זיך

צוצושפּאַלטען אויף „צוויי קינדער“ איז אויך אַן׳אינערליכע
נויטווענדיגקייט און גרונד־אייגענשאַפט פון דעם איינקעמערל=
דיגען לעבען, פּונקט אַזוי ווי דאָס פרעסען און וואַקסען; די
דאָזיגע אייגענשאַפט מוז זיך אויך האַלטען אויף די גרונד=
קרעפטען פון דעם דאָזיגען לעבען, וועלכע מיר קאָנען נאָך
נישט, אָבער וועלכע מיר מוזען אָנערקענען אַלס אַ פעסט=וויר=
קענדיגען געזעץ. אין אַ געוויסען זין זעט אויס, אַז די דאָזי=
גע „צושפּאַלטונג“, די דאָזיגע אייגפאַכסטע פאָרם פון דער
פּראָכפּערונג, איז פּונקט אַזאַ פּאָזיטיווע פאָרם פון דעם אָב=
וואַרפען אין דעם שטאָף=ווּעקסעל, ווי דאָס וואַקסען איז אַ
פּאָזיטיווע פאָרם פון דעם פערדייען. אָבער ווי ס׳זאָל נישט
זיין: דער פאַקט בלייבט שטיין מיט אַן׳אייזערנער פעסטקייט.
אַן׳איינצעלנע אַמעבע מאַכט דיר היינט דורך דעם גאַנצען
שפּיל: אַז איר ווייכער שליים=קערפּער דערגרייכט אַ געוויסע
גרויס, וואַקסט זי מער נישט ווייטער, נור זי ציט זיך איין
אינדערמיט, די קארבען פוןביידע זייטען ווערען אַלץ טיפער
און טיפער, אָט האַלט נאָך אַ דין פּעדעמעל לעבעדיגער שטאָף
ביידע טיילען צוזאַמען אָט צוררייסט זיך אויך דאָס דאָזיגע
פעדימעל: און אָנשטאָט דער אַלטער גרויסער אַמעבע, ליגען
פאַר דיר צוויי נייע בעשעפענישען, יעדער פּונקט אַ העלפט
פון דער אַלטער אַמעבע, אָבער יעדערס פאַר זיך בעזונדער
אַן׳אינדיווידואום, וואָס איז גרייט דורך דעם פרעסען ווידער
אויפצוואַקסען און דאַן זיך ווידער צו טיילען. ביי די באַצי=
לען גייט אָפּט צו דער גאַנצער פּראָצעס פון וואַקסען, שפּאַל=
טען זיך, ווידער אַמאָל וואַקסען און ווידער זיך שפּאַלטען מיט
אַזאַ געוואַלטיגער שנעלקייט, אַז די זעסט די דורות זיך אָבטיילען
איינע פון די אַנדערע אין משך פון שעה׳ען, אפילו אין משך
פון טיילען פון אַ שעה, אַזוי ווי אונטער׳ן מעסער פון אַ
בליץ=שנעל בעוועגטער מאַשין. ווען דער דאָזיגער בעקוועמער
און אונגעהויער=שנעלער פּראָכפּערונג זאָלען זיך נישט אַ קיי=
גענשטעלען געוויסע נאַטירליכע שטערונגען, וואָלט אַזאַ איינ=
ציגע באַצילען=קולטור אין משך פון עטליכע טעג געקאָנט אי=

בערפוילען אַלע אָקעאַנען און בעדעקען די ערד מיט הויכע
בערג: אַזוי ערשיינט פאַר אונז די דאָזיגע שוידערליכע ליבעס-
טעטיגקייט, פונקט אַזוי ווי מיר זעען אין אַזאַ גראָב-ריזיגען,
דעמאָנישען שיין אַלע נאַטור-ערשיינונגען אין דער וועלט פון
די דאָזיגע כלומרשטע בעשיידען-קליינע קאַרליקלעך.

איין זאַך איז אָבער וויכטיג אויך ביי די דאָזיגע אַלע
שפּאַלטונגען. דער „רינג“ מיט די אויסגעקריצטע הייליגע פאַ-
מיליען-צייכענס מוז יעדערס מאָל איבערגעגעבען ווערען ביי-
דע אָדער אַלע אָבגעשפּאָלטענע טיילען. ווער עס וואָלט דעם
דאָזיגען „רינג“ נישט בעקומען, וואָלט געווען אַנ'אומגליקלי-
כער פערלאָזענער, אָן שום הילף און אָן שום צוזאַמענהאַנג
מיט דער וועלט, פון וועלכער ער שטאַמט. אַלס ראַדיאָלאַר
וואָלט ער נישט געוואוסט, ווי אַזוי אויפצובויען זיין מושעל-
שיסעלע, אַלס אַמעבע וואָלט ער נישט געוואוסט ווי אַזוי צו
קריכען, ווי אַזוי אויפצונעמען שפּייז און ווי אַזוי צו אָטעמען.
ער וואָלט גאָרנישט געוואוסט וועגען די אַלע שוץ-מיטלען,
וועלכע זיינע אור-עלטערען האָבען אין משך פון אַזוי פיל
דורות געשאַפען אַלס די ענטשפּרעכענדיגסטע פאַר זייער אומ-
געבונג. אין אמת'ען איז דער רינג מיט זיינע ירושה-צייכענס—
דער קערן מיט זיין כ ר אָ מ אָ ז אָ מ ע ן-סובסטאַנץ. דעריבער
מוז ביי דער שפּאַלטונג דער דאָזיגער קערן זיך אויך צו-
שפּאַלטען, אָדער בעסער געזאָגט: ער מוז זיך פערדאָפּלען אין
זיין גאַנצער קראַפט. מיר האָבען געזען ביי דעם איי-קע-
מערל, ווי עס פערדאָפּעלט פאַר אַזאַ שפּאַלטונגס-מאָמענט זיינע
כראָמאָזאָמען: זי נעמט אַראָב פון יעדען ערבליכקייטס-קערפּערל
אַנ'אָבצוג, אַזוי צו זאָגען, אַ קאָפּיע, וועלכע טראָגט אין זיך
די גאַנצע קראַפט. און דאָס זעלבע ווערט אויך דאָ געמיינט
מיט דעם אָבשפּאַלטען אַ צווייטען „רינג“.

איצט ווייטער לויט אונזער מעשה'לע. די קאַרליקלעך האָ-
בען זיך אָנגעהויבען נישט ווי געהעריג צו שפּאַלטען: דאָ

האָט איינער פון זיך אָבגעשפּאָלטען נישט קיין העלפט, נור א קלענער שטיקעל, דאָ איז זיך איינער גאָר צופאַלען אויף אַ גאַנצער מאַסע קליינינקע טיילעכלעך.ביידע פאַלען געפינסטו נאָך ביי לעבעדיגע איינקעמערלדיגע.

ביי אַ גאַנצער מאַסע אַזוי גערופענע אינפוזאָריעס, ד. ה. ביי אַ גרופּע בעשעפענישען, וועלכע געהערען נאָך אויך אינגאַנצען צו דער איינקעמערלדיגער אור-וועלט, זעסטו אָנשטאָט דער צושפּאַלטונג אויף צוויי העלפט די איינפאַכסטע פאָרם פון דער אַזוי גערופענער „קנאָספּונג“. די גאַנצע אינפוזאָריע שפּאַלט זיך נישט ביים „קינדער-האָבען“ אויף צוויי גלייכע טיילען, נור זי טיילט אָב פון דעם גרעסערען הויפּט-טייל אַ קליינעם נעבענטייל, אַזוי ווי אַ מין קנאָספּע: די טיילונג איז דאָ, אמת, נאָך „צוויי-טיילונג“, אָבער אַלס רעזולטאַט גיט זי צוויי שטאַרק נישט גלייכע פּראָדוקטען.

און ווייטער: ביי אַ נאָך גרעסערער מאַסע אור-ברואימלעך זעסטו מער אינגאַנצען נישט קיין צווייטיילונג, נור די גאַנצע אויפגעוואַקסענע בריאה צופאַלט זיך מיט אַמאָל אויף אַ גאַנצען באַרג זעלבסטשטענדיגע טייל-שטיקעלעך. אין דער מער ענטוויקעלטער אַביסעל פערענדערטער פאָרם רופט מען שוין אָן די דאָזיגע צופאַלונגס-מעטאָדע „ס פ אָ ר ע ן-ב י ל ד ו נ ג“: דער איינקעמערלדיגער קערפּער פון אַזאַ אור-בעשעפעניש פּלאַצט און פערוואַנדעלט זיך אין אַ גאַנצען שטויב-וואָלקען פון לילופּוט-קעמערלעך („ספּאָרען“), און יעדער איינס פון די דאָזיגע קליינינקע קעמערלעך איז פאַר זיך אַ זעלבסטשטענדיגער אינדיווידואום. געוויסע אינפוזאָריעס צופאַלען זיך אַזוי אויף 250 און נאָך מער ספּאָרען-קינדער. אין עצם איז דאָס דער צווייטער פאַל פון אונזער קאַרליק-מעשה׳לע.

און דאַן ווייטער: אונזערע קליינינקע שוואַכע צוועלפלינגלעך האָט גאָר געדראָט אויסצושטאַרבען, ווען נישט די רעטונג, וועלכע איז געפונען געוואָרען אין לעצטען מאָמענט: די צונויפגיסונג.

די גרונד=ערשיינונג פון אַזאַ צונויפגיסונג פון צוויי איינקעמערלדיגע ברואים קאָנגט נאָך היינט אויפן בעסטען אופן נאָכפּאָרשען ביי אונצייליגע פערטרעטער פון דער אור=וועלט, ביי די אַזוי גערופענע: קאָניוגאַטען, דיאַטאָמע=ען, ריזאָפּאָדען, ספּאָראָזאָען, בייטש=אינפוזאָר=יעס, וויהע=אינפוזאָריעס און פיל אַנדערע. וואָס מער מען איז אין דער לעצטער צייט אַריינגעדרונגען אין דער וועלט פון די דאָזיגע משונה'דיגע בעשעפענישען. האָט מען אַלץ דייטליכער געזען, אַז די דאָזיגע צונויפגיסונג איז פּאַראַ=לעל צו דער איינפאַכער צושפּאַלטונג אַזוי פערשפּרייט אין דער דאָזיגער גאַנצער אור=וועלט, ווי מען האָט זיך גאָר נישט דערוועגט פריער פאָרצושטעלען. און עס לאָזט זיך נישט אָבלייקענען, אַז אין אַ גאַנצער ריי אַזעלכע פאַלען האָט דער דאָזיגער וואונדערליכער צונויפגיסונגס=אַקט קודם כל דעם פשוט'ען צוועק צו פערגרעסערען דעם געפערליכען וואוקס. ביי פיל פון די דאַזיגע משונה'דיגע ברואים זעט דער גאַנצער שפּיל אויס אַזוי, ווי זיי וואָלטען אַלעמאָל געלאָזען ביי זיך גיין די פּראָגרעסיווע פערקלענערונג ביז צום קריטישסטען פונקט, און דאַן מיט אַמאָל אַרויסגעלאָזען דאָס רעטונגס=מיטעל, אַזוי ווי אַנ'אָבגערעדטע זאַך. זיי שפּאַלטען זיך אַזוי לאנג, ביז די גרויס פון יעדען בעזונדער קומט צו ביז דעם מינימום, דאַן הויבען זיי אָן דורכצופירען די צונויפגיסונג פון צוויי אינדיווידואומס און ברענגען דערמיט אַריין אַ נייע וואוקס=כוואַליע און דערמיט אויך אַ נייע כוואַליע ענערגיע אין זייער גאַנצען פאָלק.

אַזאַ ערשיינונג זעסטו, למשל, זער קלאָר ביי אַ טייל פון די איינקעמערלדיגע, וועלכע ערנערען זיך אַזוי ווי גע=וויקסען, און וועלכע מען רופט דיאַטאָמעעס. יעדע דיאַטאָמעע געפינט זיך אין אַ בעוועגליכער דאָפּעלטער שאָל פון האַרטען קיזעל=שטאָף. די דאָזיגע שאָל שטעלט מיט זיך פאָר אַזאַ מין פּילען=שאַכטעלע: זי בעשטייט פון צוויי נישט גלייכע טיילען, איין טייל, דער גרעסערער, איז אַ מין קיילעכיג דעקעל, דער

צווייטער, דער קלענערער איז אויך אַזאַ קיילעכיגער אונטער־
שיסעלע. אַז אַזאַ דיאַטאָמעע צושפּאַלט זיך, בעקומט איין טייל־
קינד דאָס גרעסערע שאַכטעל־דעקעל און דאָס אַנדערע־דאָס
קלענערע שאַכטעל־שיסעלע. ביידע נעמען זיך באַלד אַרבייטען
און שטעלען זיך אויף גאַנצע שאַכטלען. אָבער ביידע בויען
צו נור דאָס אונטערשטע שיסעלע. אויך דער קלענערער טייל,
וועלכער האָט בעקומען דאָס אונטערשטע שיסעלע, בענוצט עס
ווייטער אַלס אַ דעקעל, אין וועלכען ער בויט אַריין נאָך אַ
קלענער אונטער־שיסעלע. אַלס רעזולטאַט האָט די דאָזיגע
צווייטע דיאַטאָמעע אַ קלענער שאַכטעל, אין וועלכען עס קאָן
זיך ענטוויקלען נור אַ קליין קערפּערל. און אַז די צושפּאַלט־
טונג גייט אַזוי ווייטער, ווערען די קינדער אַלץ קלענער און
קלענער. שטעל דיר עס פאָר אַזוי אָן אַ סוף, וועסטו זען, אַז
די שאַכטלען ווערען אין איין ליניע אַלץ קלענער און קלע־
נער, זיי ווערען טעשעלעך און קאַרליק־שקעטעלעך און ענדליך
אַזעלכע ליליפּוט־פּילעכלעך, אַז קיין שום נאָרמאַל־קעמערל קאָן
אין זיי מער נישט לעבען. אין אַזאַ פאַל געשעט פאָלגענדעס:
צוויי איינוואוינער פון אַזעלכע אונמעגליך־פערענגטע הייזלעך
וואַרפען פשוט אַוועק זייער גאַנצע שאַכטלען און נאַקעט,
אַזוי ווי זיי קריכען אַרויס, גיסען זיי זיך צונויף. דערמיט
דערגרייכען זיי ווידער אַן ערטרעגליכע גרויס און זיי בויען
זיך טאַקע באַלד דערנאָך אויף אַ שאַכטעל אונגעפער פון דער
פריהערדיגער מאָס.

איך מיין, אַז מיר קאָנען זיך דעם אָנהויב פון אַזעלכע
צונויפשמעלצונגען ערקלערען מיט אַזעלכע אָדער ענליכע
פשוטע ביישפּילען. אין אָנהויב איז עס אַזוי אַרום געווען נור
אַן׳אויסוועג בשעת אַ נויט, און די דאָזיגע נויט האָט זיך אַ
לאַנגע צייט אַלעמאָל ווידער געקאָנט איבער׳חזר׳ען.

און דערנאָך האָט זיך געקאָנט, אַזוי ווי עס געשעט
אָפּט אין דער נאַטור, פון דער דאָזיגער איינפאַכער זאַך ענט־
וויקלען עפּעס נייעס, אונגעהויערס און אונפערוואַרטעטס. עס
האָט זיך געקאָנט ענטוויקלען דערפאַר, ווייל דאָס, וואָס מיר

האָבען דאָ געזוצן פריִער אַלס אַנ׳אויסערליִכע ערשיינונג, האָט זיך מיט דער צייט אונגעהויער פערטיפט.

ווייל עס קאָן קיין צווייפעל ניִשט זיין, אַז מיט אַזאַ ערשטער צונויפגיסונג פון צוויי אינדיווידואומס איז די ענט־וויקלונג פון דעם ליבע־לעבען אין דער נאַטור אַרויף אויף אַ גאַר נייעם וועג. די דאָזיגע איינפאַכע קאָניוגאַציע (אַזוי האָט מען די צונויפגיסונג אָנגערופען) פון צוויי יונגע איינקעמערל־דיגע ברואים פון דעם זעלבען מין האָט געמוזט געבען דעם ערשטען שטויס צו דער געשלעכטליכער ליבע און דערמיט אויך צו דער ליבע אין ענגערן זין איבערהויפט.

נאַטירליך, זענען נאָך דערביי איינגאַנצען ניִשט פערהאַן געווען קיין „געשלעכטער״, וועלכע זאָלען זיך אונטערשיידען איינער פון דעם אַנדערן לויט דער פאָרם.ביידע בעשעפעני־שען, וואָס גיסען זיך צונויף, האָבען איין און די זעלבע גע־שטאַלט. דאָס קאָנסטו נאָך היינט אין טייל פאַלען זען אפילו ביי ברואים, וואָס שטייען העכער פון די איינקעמערלדיגע. דו ווייסט דאָך, אַז די חיות און די געוויקסען האָבען זיך ערשט שפעטער געשיכטליך ענטוויקעלט פון דער אור־וועלט פון די איינקעמערלדיגע. קוק זיך צו צו די צאַרטע שמאַראַגד־גרינע וואַסער־געוויקסען אויף די שטיינער פון טייך און אויף נאַסע ערטער ביים ברונעם. יעדער פאָדעם בעשטייט פון אַ לויזער קייט פון קעמערלעך. צו דער רעכטער צייט צופאַלט זיך יע־דערס פון די דאָזיגע קעמערלעך פאַר זיך אין אַ גאַנצער קאָ־לאָניע, אין אַ גאַנצען געווימעל פון נייע קליינינקע קעמערלעך. באַלד לאָזען זיך די דאָזיגע נייע קעמערלעך לעבהאַפט אַרויס אין וואַסער. און אַז עס בעגעגענען זיך דאָרט צוויי, וועלכע שטאַמען, אמת, פון פערשידענע קאָלאָניעס, אָבער וועלכע האָ־בען פונקט דעם זעלבען אויסערליכען אויסזען, מיידען זיי זיך ניִשט אויס, נור דריקען זיך צוזאַמען, גלייך עס וואָלט זיי מיט אַמאָל בעהערשט אַ געגענזייטיגע סימפּאַטיע, און זיי גי־סען זיך ענדליך צונויף און ווערען איין קערפּער. אַזוי קומט

עס פּאָר נאָך היינט ביי אמת׳ע וואַסער=געוויקסען! פּאַר וואָס זאָלען מיר נישט זאָגען (די זאַך איז דאָך אַזוי לאָגיש!), אַז אַזוי איז אויך געגאַנגען דער וועג גאָר אין די אור=צייטען, ווען עס האָט זיך נור וואָס אָנגעהויבען די צונויפגיסונג, ד. ה. די געשיכטליכע ליניע, וועלכע האָט שפּעטער דערפירט צו דער געשלעכטליכער פּרוכפּערונג?

נאַטירליך, בלייבען דאָ פאַר אונז אויך געוויסע סודות. אָבער אַזעלכע סודות בלייבען דאָך פאַר אונז אויך אין תוך פון אַלע לעבענס = ערשיינונגען. ווי איז מעגליך, אַז צוויי זעלבסטשטענדיגע אינדיווידואומס, אַלץ איינס, צי זענען זיי גרויס אָדער קליין, גלייך אָדער נישט גלייך, זאָלען איבער=הויפּט זיך קאָנען לעבעדיגערהייט צונויפגיסען? וואָס פאַר אַ „סימפּאַטיע" קומט דאָ פּלוצלונג אָן, וועלכע צווינגט די צוויי לעבעדיגע קעמערלעך זיך צונויפצושמעלצען, אַזוי ווי צוויי גרונד=שטאָפען ביי דער בילדונג פון אַ כעמישער פערבינדונג? דאָס ווייסען מיר, נאַטירליך, נישט. אָבער דו מוזסט דאָך דיר קלאָר מאַכען: מיר ווייסען אויך אייגענטליך נישט, פאַרוואָס עס איז נויטיג פאַר׳ן לעבען פון דעם קעמערל דער שטאָף=וועקסעל, פאַרוואָס דאַרף דאָס קעמערל אָבוואַרפען אונטויגליכע טיילען און פערדייען נייע, פאַרוואָס איז נויטיג דאָס פרעסען און זיין געגענטייל, פאַרוואָס קומט פאָר דאָס וואַקסען און דאָס צושפּאַלטען זיך. מען האָט דעם איינדרוק, אַז אויך ביי דער צונויפגיסונג פון צוויי לעבעדיגע קעמערלעך אין דער פּרימיטיווער פאָרם, ווי מען זעט זי ביי יענע דיאַטאָמעעס, קומט=פאָר נור אַ מין פּאָזיטיווע פאַרטזעצונג אָדער פערענדע=רונג פון איינער פון יענע אונפערשטענדליכע גרונד=ערשיינונ=גען פון לעבען. איך האָב דיר שוין געזאָגט: די איינפאַכסטע געשעהענישען אין לעבען פון די קעמערלעך שטיצען זיך בע=שיינפערליך אויף דעם איינפאַכען שטאָף=וועקסעל; דאָס זענען: דאָס אויפנעמען שפּייז (פרעסען), וואָס האָט דעם צוועק צו=ריקצושטעלען די טיילען פון דעם קעמערל, וועלכע טויגען מער נישט צום געברויך, און דאָס אָבוואַרפען, (דער געגענטייל

פון פרעסען), וואָס האָט דעם צוועק צו בעזייטיגען די דאָזיגע
אונטויגליכע טיילען און צוזאַמען דערמיט אויך די נישט פער־
דייעטע טיילען פון דער שפייז. דאַן קומט־צו אַלס פּאָזיטיווע
פּאָרטזעצונג פון דעם איינפאַכען צוריקשטעלען די אונטויגליך־
געוואָרענע טיילען פון קעמערל—דאָס וואַקסען, און דאָס דאָזיגע
וואַקסען ווייטער בעשאַפט ווידער אַ מין פּאָזיטיווע פאָרם פון אַ
העכערער, לעבעדיגער אָבוואַרפונג: די פרוכפערונג ד. ה. דאָס
צושפּאַלטען זיך אויף צוויי טייל אָדער וויניגסטענס דאָס אָבשפּאַלטען
פון זיך אַ קנאָספּע. און איצט קאָנסטו דאָס אָן בעזונדער מי אַוועק־
פירען נאָך ווייטער און זאָגען: פונקט אַזוי ווי דאָס איינפאַכע פרע־
סען מוז אַלעמאָל צוריקשטעלען דאָס, וואָס עס איז דורך דער
איינפאַכער אָבוואַרפונג פאַרלאָרען געגאַנגען. אַזוי מוז אויך ביי גע־
העריגע אומשטענדען אַ בעזונדערער נייער מין פרע־
סען צוריקשטעלען דאָס, וואָס ס'איז דורך דער צופּיל אינטענסיווער
פרוכפערונג אָבגעוואָרפען געוואָרען. אַזוי ווי די פּרוכפערונג איז
אָבער אַ „לעבעדיגע אָבוואַרפונג", מוז דאָ פאָרקומען אויך אַ „לע־
בעדיג פרעסען", דאָס הייסט: לעבעדיגער שטאָף אַלס אַזעלכער
מוז אַריין אין דעם קעמערל. אויב דו ווילסט עס גאַנץ גראָב
אויסדריקען, קאָנסטו זאָגען: די ערשיינונג פון „קינדער האָבען"
איז נור אַ העכערער פאָרם פון דער אָבוואַרפונג פון אַנ'עקס־
קרעמענט; און די ליבע אין זין פון דער צונויפגיסונג פון
צוויי אינדיווידואומס, כדי צו שאַפען אַ דריטען אינדיווידואום,
איז נור אַ פערפיינערטע פאָרם פון פרעסען. דו
בעגרייפסט אָבער, וואָס דאָ ווערט אייגענטליך געמיינט, אָן
שום פּאַראַדאָקסישען שפּאַס. דאָס איז אַנ'אויספיר פון אַ העכסט־
ניכטערן געדאַנקענגאַנג. און ענדליך ווייסען מיר אייגענטליך
וועגען אָנהויב פון דעם פערגלייך פונקט אַזוי פיל ווי וועגען
סוף, מיר ווייסען פונקט אַזוי נישט, וואָס עס איז אַזעלכעס
דאָס „איינפאַכע", ווי מיר ווייסען נישט, וואָס עס איז דאָס
„פערפיינערטע". פרעסען און עקסקרעמענט זענען סוף כל סוף
פונקט אַזעלכע טיפע און ערהאַבענע רעטענישען פון דעם לע־
בען, ווי די פּרוכפערונג און די ליבע. און נור איין זאַך,

דוכט זיך, הויבט דאָ אָן פאַר אונז קלאָר צו ווערען: אַז די לעצטע בעגריפען זענען ערשט די שפּעטערדיגע, די העכערע, די קאָמפּליצירטערע אויף דער זעלבער ענטוויקלונגס־לייטער פון די לעבענס־ערשײנונגען.

באַלד די ווייטערדיגע שטופּע פון אונזער מעשה'לע ווייזט דיר, ווי אַזוי די ליבע האָט דאָס „לעבעדיגע פּרעסען" שוין ביי די אײנקעמערלדיגע אַזוי פערטיפט, אַז עס איז דערפון געוואָרען אַ גאַנץ נייע ערשײנונג. ווילדע פעלקער גלויבען נאָך היינט, אַז ווען אַ מענש טרינקט דאָס בלוט פון אַ לייב, בעקומט ער עפּעס פון זיין כאַראַקטער, פון זיין מוט און פון זיין קראַפט. דערמאָנסט דיך דאָ דאָס זעלבע אין אונזער קאַרליק־מעשה'לע? פון דער אײנפאַכער צונויפגיסונג, וועלכע האָט געדאַרפט נישט מער ווי פערגרעסערן דעם וואוקס, איז ביי די קאַרליקעס באַלד געוואָרען אַן'אמת'דיג „כאַראַקטער־פרעסען". און דערמיט איז ערשט די גאַנצע צונויפגיסונג־געשיכטע אַרויף אויף אַ העכערער מדרגה.

ביי אינזערע קאַרליקלעך איז ענטשטאַנען די פראַגע, וואָס זאָלען זיי טון מיט בײדע רינגען, ווען צוויי אינדיווידואומס גיסען זיך צונויף. אויף דער שפּראַך פון אונזערע קעמערלעך אין דער אמת'דיגער נאַטור, ווערט עס הייסען: וואָס זאָל ווערען ביי אַזאַ צונויפגיסונג פון צוויי קעמערלעך מיט דעם כראָמאָזאָמען־אינהאַלט פון בײדע קערענדלעך? די כראָמאָזאָמען האָבען אין זיך ענטהאַלטען ערבליכקייט־מאַטעריאַל פאַר צוויי גאַנצע אינדיווידואומס. וואָס זאָל אַלזוי ווערען איצט, ווען פון די בײדע דאַרף איצט ווערען נור איין אינדיווידואום?

מיר דערמאָנען זיך אָבער ווידער אָן אונזער איי־קעמערל אין דער פינסטערער שאַכט. אײדער עס האָט זיך צונויפגעגאָסען מיט דעם צווייטען קעמערל, מיט דעם זוימען־קעמערל, האָט עס אָבגעוואָרפען אין דעם אַזוי גערופענעם „ריכטונגס־קערפּערל" אַ העלפט פון זיינע כראָמאָזאָמען (דאָס הייסט, זיין

„האַלבען רינג“). דאָס זוימען־היה׳לע, דאָס זוימען־קעמערל,
האָט דאָס זעלבע שוין פריִער געהאַט געטון. אַזוי אַרום איז
ענטשטאַנען אַ נײַ צונויפגעשמאָלצען קעמערל, וועלכעס האָט,
ניִשט קוקענדיג אויף דער צונויפשמעלצונג, געהאַט ניִשט מער
ווי די נאָרמאַלע צאָל כראָמאָזאָמען, וועלכע עס דאַרף האָבען
איין איינציִגער אינדיִוויִדואום; די דאָזיגע צאָל איז צוזאַמענ=
געשטעלט געוואָרען פון צוויי העלפטען, וואָס די קעמערלעך
האָבען מיִט זיך צו דער צונויפגיסונג מיטגעבראַכט. דאָס איז
פונקט דער אויסוועג, וועלכען אונזער געשיכטע האָט דערציילט
וועגען די ביידע האַלבע רינגען ביי אונזערע קאַרליִקלעך.
און אויך די דאָזיגע אַלע ענטוויִקלונגס־שטופען קאָנען.
מיר נאָכפאָלגען נאָך היינט ביי אונזערע אמת׳ע איינקעמערלדיגען
מיר קאָנען אַזעלכע איינקעמערלדיגע, ביי וועלכע די קערענדלעך
שמעלצען זיך ניִשט צונויף אין דעם צונויפגעגאָסענעם איִנדיִ=
ווידואום. דאָ פערבלייבען אַזוי אַרום נאָך ביידע „צוּיבער־רינ=
גען“. דאַגעגען זעהען מיר אָבער, צום ביישפיל, ביי דעם אַזוי
גערופענעם זון־חיה׳לע, אַ וואורצעלפיסעל, וואָס האַלט זיך
אויף אין אונזערע וואַסערען, אַ צונויפגיסונג, וועלכע איז שוין
ענטוויקעלט ביז׳ן לעצטען שטאַפעל: מיר זעהען ווי ביידע
אינדיִוויִדואומס וואַרפען אָב פאַר דער צונויפגיסונג צו איין
„ריכטונג־קערפערל“, דערנאָך ווערען ביי דער צונויפגיסונג
ביידע קערענדלעך איִנגאַנצען צוזאַמענגעשמאָלצען. מיט די
דאָזיגע ריכטונג־קערפערלעך ווערען איינפאַך דורך ביידע
ברואים׳לעך אַוועקגעוואָרפען זייערע „האַלבע רינגען“ (דאָס
הייסט אַ העלפט פון דעם כראָמאָזאָמען־מאַטעריאַל), און אין
דעם נײַ ענטשטייענדיגען צוזאַמענגעשמאָלצענעם קערענדל האָט
דער נייער צונויפגעגאָסענער אינדיִוויִדואום זיין איינציִגען
נייעם „רינג“, וועלכער איז צוזאַמענגעשטעלט פון ביידע פער=
בליבענע העלפטען; דאָס הייסט: די ביידע פערבליבענע טיילען
פון כראָמאָזאָמען־מאַטעריאַל בילדען אין אים איין נייע איינפאַכע
כראָמאָזאָמען־מאַסע פון זיין נייעם קערענדל. גענוי נאָכצופאָר=
שען די דאָזיגע האַנדלונג ביי אונזערע איינקעמערלדיגע איז

נאָך היינט זעהר שווער; דעריבער איז אויך שווער צו זאָגען אויף זיכער, אויף וויפיל דער דאָזיגער העכסטער שטאַפּעל איז פערשפרייט ביי די איינקעמערלדיגע ברואים, וועלכע ווייזען שוין אַרויס קאָניוגאַציע, דאָס הייסט צונויפגיסונג; עס איז אָבער וואַרשיינליך, אַז די דאָזיגע הויכע שטופע איז זער וויט פערשפרייט.

אין פלוג קאָן זיך דוכטען, אַז די דאָזיגע קלוגע רעגו-לירונג איז נור אַ נעבענזאַך, אַ פאָרם-זאַך. זי בעוואָרענט פשוט פאַר צנ'אומנוצליכען איבערפלוס פון כראָמאָזאָמען. אָבער דער-מאָן דיך, אַז זי טוט-אויף נאָך עפעס. ווען ביידע „רינגען“, ד. ה. ביידע כראָמאָזאָמען-מאַסען פון די צונויפגעגאָסענע קע-מערלעך וואָלטען געבליבען בעזונדער ביי דעם נייעם אינדי-ווידואום און זיי וואָלטען ווייטער איבער-געגעבען געוואָרען ביי דער פרוכפערונג, וואָלט קיינמאָל, ביי קיין שום קעמערל נישט צושטאַנד געקומען קיין אמת'ע צונויפשמעלצונג פון די כראָ-מאָזאָמען. קיינמאָל וואָלטען דאַן נישט „געקרייצט“ געוואָ-רען צוויי ערבליכקייט-מאַסען צו איין נייער איינהייט פון פערשידענאַרטיגע ירושה-טיילען. מיט דער צונויפשמעלצונג פון די צוויי „האַלבע רינגען“ איז אָבער די דאָזיגע אינערליכע מישונג דורכגעפירט געוואָרען אין אַנ'אָננעמבאַרער און ענד-גילטיגער פאָרם. אַלע אייניקלעך און אור-אייניקלעך ירש'ענען פון איצט אָן אַלץ פון דעם דאָזיגען נייעם „רינג“, פון דער דאָזיגער געמישטער ערבליכקייט-מאַסע. עס פעראייניגען זיך אין זיי די כאַראַקטערען און די שיקזאַל-ביכער פון צוויי אינדיווידואומס, האַרמאָניש דורכגעפלאָכטען האַלב אויף האַלב. און וואָס דאָס בעדייט, דערציילט דיר דאָס קאַרליק-מעשה'לע באַלד ווייטער.

די קאַרליקלעך האָבען זיך צוגעוואוינט צוליב נוצליכקייט זיך נישט צונויפצוגיסען מיט זייער אונמיטעלבאַרע בלוט-קרובה'שע ברידער, נור זיך צו זוכען דערצו פרעמדע ברואים פון דעם זעלבען שטאַם. און דאָס האָט זיי אומגעריכט געגע-בען גאָר אַ נייעם געווינס, וועלכעס האָט איבערגעשטיגען אַלץ,

וואָס די צונויפגיסונג האָט זיי ביז דאַן געקאָנט געבען; עס האָט זיך ביי זיי אָנגעהויבן גאָר אַ נייע ערע.

דער דאָזיגער זאַץ בעדייט אין דער ווירקליכער געשיכ־טע פון די איינקעמערלדיגע אָט וואָס: צו דעם איינפאַכען פאַקט פון דער צונויפגיסונג פון צוויי קעמערלעך איז צוגע־קומען איינס פון די גרעסטע פראָבלעמען פון דעם גאַנצען איינקעמערלדיגען לעבען און פון דעם ליבע־לעבען בכלל: דאָס פראָבלעם פון דער קרייצונג און פון דער נישט דערלאָזבאַ־רער בלוט־מישונג.

דורך דעם גאַנצען ליבע-לעבען אין דער נאַטור גייט דורך
אַנ'אונגעהויערער געזעץ. ווען דער מענש האָט ערוואַכט,
ווען ער האָט זיינע אומפערשטענדליכע אינסטינקטען איבער-
געמאַכט אויף פעסט-בעשטימטע געזעצען, איז דאָס דאָזיגע גע-
זעץ געווען איינס פון די ערשטע, וועלכעס ער האָט פער-
שריבען. אָבער פערהאַן איז עס געווען אַלס אייזערנער גע-
באָט פון דער נאַטור לאַנג פאַר אים. ער אַליין וואָלט קיינ-
מאָל אויף דער וועלט ניט געווען, ווען דאָס דאָזיגע געזעץ
וואָלט ניט דורכגעפירט געוואָרען אויך אָן טאָוועל און שריפט.

דאָס דאָזיגע אייזערנע געזעץ פעראורטיילט די בלוט-
מישונג (אינצוכט). דו זאָלסט ניט געבוירען קיין קינדער
מיט דיין פאָטער, מיט דיין מוטער. דו זאָלסט ניט געבוירען
קיין קינדער מיט דיין זון, מיט דיין טאָכטער. דו זאָלסט ניט
געבוירען קיין קינדער מיט דיין ברודער, מיט דיין שוועסטער.
דאָס קינד, וואָס וועט געבוירען ווערען פון אַזאַ בעהעפטונג,
וועט זיין אַ פערשאָלטען קינד. ווייל עס איז אַ קינד פון דער
בלוט-מישונג, פון דער בעהעפטונג פון בלוט מיט צו נאָענטען
קרובה'שען בלוט.

טיף אונטען אין דער וועלט פון דעם לעבעדיגען קלינגט
שוין דער דאָזיגער רוף, הערשט שוין די דאָזיגע קללה.

ער קלינגט פון דער ביבעל פון דער נאַטור, וועלכע
איז מיט מיליאָנען יאָרען עלטער, ווי די מענשליכע ביבעל.

קוק זיך נאָכאַמאָל צו צו די פייערדיגע קליינע גרינע
פעדים פון דעם וואַסער-געוויקס, וועלכע שטייען, אמת, אַביסעל
העכער פון די איינפאַכע איינקעמערלדיגע אור-ברואים, אָבער
ביי וועלכע דו האָסט נאָך געזען די איינפאַכסטע צונויפגיסונג
פון גלייכע אינדיווידואומס. אָט זעסטו צוויי אַזעלכע קליינע
טייל-קערפערלעך, ווי זיי בעוועגען זיך אין וואַסער און זוכען

זיך אַ פּאַרטנער צו דער צונויפגיסונג. זיי זענען אמת׳ע ברי־
דער פון איין צוזאַמענפלאָטענעם קעמערל. זיי בעגעגענען זיך,
אָבער זיי מיידען זיך אויס. עס זעט אויס, ווי עפּעס אַנ׳אַנ־
טיפּאַטיע וואָלט זיי מיט אַמאָל אַוועקגעטריבען איינס פון דעם
אַנדערן, אַנ׳אַנטיפּאַטיע, וועלכע בעהערשט זיי אומ׳רחמנות׳דיג.
אַזוי ווי אַנ׳עלעקטרישע אָבשטויסונג. באַלד האָט אָבער יעדערס
פון זיי בעגעגענט אַ פרעמד, נישט ברידערליך, אַרומשווינדענ־
דיג קעמערל, און באַלד קומט פאָר די אינניגסטע צונויפגיסונג,
פאַרוואָס אַנטלויפט עס ברודער פון ברודער?

זע נאָך עפּעס. הויכערע געוויקסען. דאָ האָסטו שוין אַ
צוטיילונג אויף געשלעכטער, אַ ווייבליכער טייל אין דער בלום:
דאָס פרוכט־בייטעלע, און מענליכע טיילען: די שטויב־פעדעמ־
לעך. אָבער דאָס איז נישט וויכטיג. יעדענפאַלס האָסטו זער
פיל פאַלען, וואוביידע געשלעכט־טיילען, וועלכע דאַרפען ביי
דער בעפרוכטיגונג צווישען זיך עפּעס צונויפמישען, זיצען
האַרט איינער נעבען דעם אַנדערן אין דערזעלבער בלום. די
דאָזיגע העכערע געוויקסען שיקען נישט אַרויס פון זיך קיין
בעוועגליכע קעמערלעך אַזוי ווי יענע וואַסער־געוויקסען. די
בלום זיצט פעסט איינגעוואָרצעלט, פונקט אַזוי ווי דאָס גאַנצע
געוויקס. וואָס וואָלט ביי אַזאַ לאַגע געקאָנט זיין לייכטער, ווי
אַ פעראייניגונג פון ביידע געשלעכט־טיילען אין איין און דער
זעלבער בלום? די שטויב־פעדעמלעך דאַרפען נור צו דער
רעכטער צייט אַראָבשיטען זייערע שטויבעלעך, ווע לען זיי
אַראָבפאַלען אין דעם ווייבליכען פרוכט־בייטעלע און דורך דער
צונויפשמעלצונג עס בעפרוכטיגען.

אָבער וואו זעסטו אַזעלכעס? אין ניין און ניינציג פאַלען
זעכטו ביי דער בלום די ראַפינירטסטע אויפפּוצעכצען, כדי צו
שטערען די בעהעפטונג פון ביידע געשלעכטליכע טיילען אין
דערזעלבער בלום. אין אונצעליגע פאַלען איז די גאַנצע בלום
איינגעאָרדענט אַזוי, אַז, נישט קוקענדיג אויף דער גרעסטער
נאָנטקייט, איז די זעלבסטבעפרוכטיגונג בשום אופן נישט מעג־
ליך. דאַגעגען ווערען די אונבעוועגליכע בלומען אונפערמיידלעך

בעפרוכטיִגט מיִט דעם שטויב פון אַנדערע בלומען, וועלכער
ווערט אַריִבערגעטראָגען פון איין בלום אויף דער אַנדערער
דורך די אַרומפליִענדיִגע איִנסעקטען. די דאָזיִגע איִנסעקטען
(ביִנען, פליִגען, זומער=פויגעלעך) ווערען ציגעצויגען צו דעם
געוויִקס דורך אַלערליי פאַרבען, ריחות און זיִסע האָניִג=קוועֿ-
לען. כדי צו דערגרייכען צום האָניִג מוזען זיי אַריינקריִכען
איִן דער בלום; דערביי בעפודערט זיי די בלום מיִט איִר
בלומען=שטויב, ד. ה. מיִט איִרע זוימען=קעמערלעך, און אַז
אַזאַ בעפודערטער איִנסעקט פליִט אַזוי ווייטער אַרויף אויף אַ
צווייטער בלום פון דעם זעלבען מין, קלעבט ער צו ניִשט ווי=
לענדיִג די דאָזיִגע זוימען=קעמערלעך צו דעם ווייבליִכען גע=
שלעכט=טייל און פערמיִטעלט אַזוי אַרום די בעפרוכטיגונג פון
צוויי פרעמדע (ניִשט בריִדערליִכע) בלומען פון דעם זעלבען
מין; דער איִנסעקט העלפט אַזוי אַרום די בלומען דורכצופיִרן
די קרייצונג, וועלכע איִז בעשיינפערליִך אַ וויִכטיִגער, אונפער=
מיידליִכער בעדיִנג פאַר דער גאַנצער עקזיִסטענץ פון די דאָ=
זיִגע געוויִקסען. דער זעלבער פאַל דאָ און דאָרט (זאָל זיין,
אַ פיִל מער קאָמפליִציִרטער): דער ברודער=זוימען פון דעם איי=
גענעם בלומען=שטאָק ווערט דורכאויס אויסגעמיִטען, דאַגע=
גען דער פרעמדער זוימען, וועלכען דער איִנסעקט ברענגט מיִט,
איִז אַ ליִבער גאַסט און ווערט גערן אויפגענומען צו דער צו=
נויפשמעלצונג. איִך וויִל דיִר נאָך איין ביישפיִל געוויער פאָר=
שטעלען, ווייל די זאַך איִז איִן יעדער ריִכטונג זער איִנטערעסאַנט.
נעם דאָרט איִן דעם גראָז, אונטער די איִיל=בוימער,
איינס פון יענע זעלטענע בלייך=גריִנע שטענגעלעך, ביי וועל=
כען אַ גרויסער בלאַט היִלט אַרום ווי אַ פונאַנדערגעוויִקעלטער
פאָן די בלום. דאָס איִז אַנ׳אַזוי גערופענער „אהרונס שטעקען“,
פון דער גרופּע אַ ר אָ א יִ ד ע ן. צורייס דעם גריִנעם אַרום=
היִלענדיִגען בלאַט. די בלום אונטער איִם איִז געהאַלטען ווי
איִן אַ קעסעל. און אַז דו צורייסט איִם, טוט אַ פליִ אַרויס אַ
גאַנץ געוויִמעל שוואַרצע פליִגעלעך. עס זעט דיִר אויס, אַז דו
האָסט זיי פלוצלונג בעפרייט פון אַ תּפיסה. אָבער פון וואַנען

האָבען זיי זיך דאָרט גענומען? דו האָסט פאַר דיר איינעם פון
די וואונדערליכסטע מעכאַניזמען פון דער גאַנצער צמחים־וועלט:
אַ מעכאַניזם, וועלכער האָט פאַר אַ ציל איינצושטעלען די קריי־
צונג און אונמעגליך צו מאַכען די בלוט־מישונג.

דער „אחרונס שטעקען” לאָזט אַ־ויס פון זיך אַ פוילען
ריח, וועלכער ציט צו קליינע שוואַרצע מיסט־פליגעלעך. זיי
געפינען דאָרט אַנ׳אָפען גרין רערעל און קריכען דאָרט אַריין;
דאַן שטויסען זיי זיך אָן אויף אַ דיקען קעפעל, וואָס שטעקט
אַרויס פון דעם אָפענעם בלומען־קעסעלע: דאָס איז דער שפּיץ
פון דער אייגענטליכער בלום (אָדער בעסער געזאָגט פון דער
בלומען־קאָלאָניע, ווייל דו האָסט דאָ צו טון ניט מיט איין
בלום), וועלכע שטייט אַלס נאַקעטע אַקס, אָן אַ בעזונדערער
אינערליכער הילע, אינדערמיט פון דעם קעסעל. דאָרט מוז
גוט זיין: אין דרויסען פאַלט אַ קילער טוי, און דאָ איז אַזוי
וואַרעם, און די אינערליכע ווענט פון דעם קעסעל האָבען
אַזוי פיל זאַפט צום עסען. אָבער וואָס איז דאָס? אַ פליגעלע
וואָס האָט זיך שוין אָנגעוואַרעמט און אָנגעגעסען צו דער זעט,
וויל צַרויס פון דעם פריינדליכען גאַסט־הויז,—און עס בעמערקט,
אַז די נאַש־חברה איז געפאַנגען אין קעסעל. זיי האָבען גאָר־
ניט בעמערקט, אַז זיי זענען אַראָבגעקראָכען דורך אַ קראַנץ
בויגעוודיגע הערעלעך, וועלכע האָבען זיך איצט צוריק אויפ־
געהויבען און פערשטעלט דעם וועג אַרויס. ס׳איז שלעכט!
די קליינע געפאַנגענע ווימלען־אַרום עטלעכע טעג אומרוהיג
אין זייער תפיסה, זיי ווערען אָבער כסדר געשפייזט און גע־
וואַרעמט. דערווייל קומט־פאָר אין געוויקס עפעס אַ נייעס, וואָס די
פליגען בעמערקען גאָרניט, ווייל עס גייט זיי, דוכט זיך, ניט אָן.

אויף דער אַקס פון דעם קעסעל זיצען ענג איינער נע־
בען דעם אַנדערן פריער אַ קראַנץ מענליכע און דאַן אַ קראַנץ
ווייבליכע בלימעלעך. זיי זיצען אַזוי ענג איינער נעבען אַנ־
דערען און אין אַזאַ געפערליכער פאָרם איינער איבערן אַנ־
דערן, און דערצו נאָך דאָס אַרומווימלען פון די פליגען! וואָס
קאָן נאָך זיין געפערליכער? ווי אַזוי זאָל דאָ אויסגעמיטען

ווערען די זעלבסטבעפרוכטיגונג? דאָס געוויקס גיט זיך אָבער אַנ׳עצה: די ביידע בלומען-קרענץ ווערען נישט רייף גלייכצייטיג, נור איינס נאָכ׳ן אַנדערן. פריער דער ווייבליכער און נאָך דעם ערשט דער מענליכער. בשעת די געפאַנגענע ווימלען נאָך אַזוי אַרום אומרוהיג, קומט גראָד אָן די צייט, ווען די מענליכע בלומען ווערען אויך רייף. זיי טיילען פון זיך אָב דיקע מאַסען „בלומען-שטויב״, דאָס הייסט: אמת׳ען מענליכען זוימען פון דער בלום. די פליגען ווערען דיק בעפודערט מיט דעם שטויב, נישט בעמערקענדיג גאָר דאָס, ווייל עס ציט זיי באַלד צו עפּעס אַ וויכטיגערע זאַך. מיט די הערעלעך, וועלכע האָבען זיי פערמאַכט דעם וועג געשעט עפּעס אַזעלכעס, גלייך ווי דאָס רייף-ווערען פון דעם זוימען וואָלט ביי זיי צוגענומען די גאַנצע קראַפט. זיי וויקלען זיך פלוצלינג איין און וועלקען אָב. דער וועג צו דער ליכטיגער שיין איז ווידער פריי, די אינסעקטען פליען פרייליך אַרויס. הייסט עס, איז עס גאָרנישט אַזוי שלעכט מיט דעם „אַהרונס שטעקען״! ווי זיי זענען נור אַרויס, זעסטו זיי שוין ווידער פליען צו אַ צווייטער בלום,—וועלכע ציט זיי צו מיט איר ריח, און אין איר אַריינקריכען. ווידער אַריין אין דעם רערל, און זיי זענען ווידער אינעווייניג. ווידער עטליכע טאָג תפיסה!

אָבער איצט זע נור, וואָס דאָ קומט-פאָר. אין דעם מאָמענט, ווען די געסט זענען אַריין אין דעם דאָזיגען נייעם קעסעל זענען נאָך די מענליכע בלומען נישט רייף, דערפאַר איז אָבער דער ווייבליכער בלומען-קראַנץ אין דער פולער רייפקייט און איז גרייט צו דער בעפרוכטיגונג. און פאַר דעם דאָזיגען רייפען ווייבליכען קראַנץ ברענגען איצט די פליגעלעך מיט דעם רייפען מענליכען זוימען פון אַנ׳אַנדערען פרעמדען „אַהרונס שטעקען״; פשוט אַרומווימלענדיג קלעבען זיי צו דעם דאָזיגען זוימען, אָן זייער ווילען, צום געהעריגען אָרט. צי איז דאָס נישט אַנ׳אונפערגלייכליכע ראַפינירונג? ביי טייל מינים „אַהרונס שטעקענס״ זענען פאַראַן אַפילו צוויי רייהען

אַ זעלכע פאַנג-הערעלעך אין קעפּעל: איין ריי פאַר דעם אַריינ-
גאַנג צו די מענליכע בלומען און אַ צווייטע צווישען די מענ-
ליכע און די ווייבליכע בלומען. די אונטערשטע רייע האַלט
פריער איין די פרעמדע בעפּודערטע פליגעלעך ביי זיך ביי
די ווייבליכע בלומעלעך, די צווייטע האַלט איין די פליגעלעך
אַביסעל ביי די מענליכע זוימען, ביז זיי ווערען בעפּודערט
פאַר אַ נייער בלום.

און אַזעלכע קונץ-שטיק זעסטו, ווי געזאָגט, אָן אַ שיעור.
וואו עס פערמיטלען נישט די אינסעקטען, דאָרט טוט עס דער
ווינט.—דער ווינט, וועלכער בעשטויבט אָפט דיך אַליין מיט
זוימען, ווען דו גייסט דורך אין פרילינג פערביי די ניס-
קוסטעס. אין זעלטענע פאַלען איז אַפילו העכערע געוויקסען
געלונגען אײַנגאַנצען צו בעקעמפען אין דעם פרט זייער שטיי-
פע אונבעוועגליכקייט. אין די בלויע וואַסערען פון דער גאַרדאַ-
אָזיערע זעסטו די שיינע באַליסנעריע, אַ וואַסער-געוויקס, וואָס
טראָגט קיינמאָל נישטביידע געשלעכט-טיילען אין איין בלום,
און דאָס דאַרף זי נישט האָבען קיין אינסעקט, וואָס זאָל איר
העלפען צו דער בעפרוכטיגונג. איין בלום אירע, וועלכע
טראָגט נור דאָס ווייבליכע פרוכט-בייטעלע, וואַקסט אויף אַ
לאַנגען שטענגעל פון דעק אַרויף ביז צו דער אויבערפלעך
פון וואַסער. איר אַנדערע בלום אָבער, וועלכע איז נור מענ-
ליך, ד. ה. זי גיט אַרויס פון זיך נור דעם קלעביגען מענ-
ליכען זוימען, רייסט זיך שוין אַלס קנאָספּע אינגאַנצען אָב
פון דעם שטענגעל, שווימט אַרויף אויפ'ן וואַסער און טראָגט
זיך אַזוי לאַנג אַרום, ביז זי געפינט די ווייבליכע בלום און
בעפרוכטיגט זי.

גיי אָבער נאָך ווייטער. צו העכערע חיות. פרעג אַ גע-
ניטען בהמות-האָדעווער, וואָס ער קלערט וועגען אינצוכט,
(בלוט-מישונג), אָדער נאָך ענגער וועגען אינצעסטצוכט. אַז
מען פּאָרט חיות, צ. ב. חזרים, פון דער זעלבער פאַמיליע,
קודם כל ברודער און שוועסטער צווישען זיך, זעט מען אין
משך פון דורות, ווי די ברואים ווערען אַלץ שוואַכער און

קראַנקער, זיי ווערען קורץ=לייביג, זיי ווערען, ענדליך, אין
מענליכען און ווייבליכען געשלעכט אימפּאָטענט (זיי קאָנען
זיך מער ניט פּרוכפּערען). יעדער בהמות=האָדעוער ווייסט,
אַז די אינצוכט אין איר עקסטרעמער פאָרם איז אומבאַדינגט
שעדליך, ער ווייסט, אַז ער מוז דעריבער ביי דער פּאָרונג
זיין זער פאָרזיכטיג, און ער זאָגט דיר פּשוט: די אינצוכט
גייט געגען די געזעצען פון דער נאַטור, די נאַטור האָט אויף
איר געוואָרפען אַ קללה, וועלכע פירט ענדליך צו דעם אויס=
שטאַרבען פון דער בעטרעפענדער גאַנצער פאַמיליע.

און איצט דערמאָן זיך אָן דיר אַליין. ווערסטו התונה
האָבען מיט דיין שוועסטער, מיט דיין ברודער? דאָס יורידישע
„געזעץ" אין דער מאָדערנער קולטורעלער מלוכה לייגט דע=
רויף אַרויף אַ שטרענגען פאַרבאָט. אויף וואָס שטיצט זיך דאָס
דאָזיגע געזעץ? אויף מאָראַל=אנשויאונגען, וועלכע זענען אונ=
ענדליך עלטער ווי אונזערע אַלע מאָדערנע מלוכות, יאָ עלטער
אַפילו פון אונזער גאַנצער קולטור. ווילדע פעלקער, וועלכע
האָבען ניט קיין מלוכות און קיין געזעץ=פּאַראַגראַפען, וועלכע
שטייען נאָך כמעט אויסער דער גאַנצער מענשליכער קולטור,
דערלאָזען פונקט אַזוי ניט קיין התונות צווישען שוועסטער
און ברידער אָדער צווישען עלטערען און קינדער, ווי מיר.
צי זענען די דאָזיגע אָנשויאונגען, וועלכע שטייען צווישען
אונז לענגער און פעסטער ווי פּיראַמידען, רעליגיעס און טראַ=
נען, ניט מער ווי אַ פערבליבענער פאַנאַטישער מנהג ביי
דער מענשהייט? די מעדיצין, וואָס איר מאָראַל=קאָדעקס איז
די סטאַטיסטיק, ענטפערט דיר דערויף: ניין. זי ווייזט דיר
אין ציפערען, אַז ס'איז העכסט וואַרשיינליך, אַז אינצוכט און
אינצעסט זענען ביי מענשען פונקט אַזוי געפערליך, ווי ביי
חזרים. די דורות, וועלכע קומען אַרויס פון התונות צווישען
ברידער און שוועסטער אָדער פאָטערס און טעכטער א. אַז. וו.
דעגענערירען ביי מענשען פונקט אַזוי, ווי ביי חזרים. אַזוי
זאָגט דיר אַלענפאַלס אַ דערדריקענדע מערהייט פון דער מע=
דיצינישער וועלט. די זאַך ווערט אָבער גאָר „מורא'דיג וואַר=

עיינליך", ווען דו דערמאָנכסט זיך, אַז דער מענש איז דאָך נור איינער פון די מינים, וועלכע מיר זעהען אין דער לעבע־דיגער וועלט, און אַז די פעראורטיילונג פון דער אינצוכט גייט דורך ווי אַ ברויזענדיגער שטורעם דורך אַלע חיות, דורך אַלע געוויקסען אויף דער ערד.

און איצט פרעג דיך: וואָס באַדייט דאָס אַלץ? וואָס באַדייט דער דאָזיגער מורא'דיגער ווידערשטאַנד פון דער נאַ־טור? אַז מען קוקט זיך צו צום לעבען פון די העכערע חיות, בעמערקט מען, אַז פאַר זיי האָט די נאַטור דורכגעפירט דעם דאָזיגען פערבאָט מיט דער גאַנצער שטרענגקייט. אין פיל פאַ־לען ווירקט נישט מער די אינצעסט־בעפרוכטיגונג. אין אַנדע־רע פאַלען ווירקט זי באַלד אַזוי שלעכט אויף די קינדער, וואָס ווערען פון איר געבוירען, אַז מען זעט בעשיינפערליך: דאָ איז שוין אַלץ איינגעאָרדענט אַזוי, אַז די נאַטור לייגט שוין נישט אָב די שטראָף אויף די אייניקלעך און אור־איי־ניקלעך, נור טרעט באַלד אַרויס מיט דער אונמיטעלבאַרער יוסטיץ געגען דעם פאַרברעכער אַליין. אָבער אַזעלכע פערקירצ־טע האַנדלונגען קומען אין דער נאַטור קיינמאָל נישט מיט אַמאָל, זיי אַרבייטען זיך אויס ביסלעכווייז אין משך פון דורות, נאָך דעם, ווי די זאַך ווערט מיט אַלע אירע קאָנסעקווענצען גוט דורכגעפרובט. אַזוי ווערט היינט דאָס קליינע הינדעלע שוין אין פינסטערן איי געבוירען מיט אויגען; זיינע אור־עלטערן האָבען זיך אָבער לאַנג געמוזט אַרומשלאָגען מיט דעם געגענזאַץ פון ליכט און פינסטערניש, ביז זיי האָבען, ענדליך, בעקומען אויגען. די נאַטור האָט געמוזט אין משך פון אַנ־אומגעהויער־לאַנגער צייט אַ דור נאָך אַ דור אַריינשלאָגען אין קאָפּ, אַז אינצוכט איז סוף כל סוף שעדליך, און אַז דורכמי־שונג מיט פרעמד בלוט איז, דאַגעגען, זער נוצליך. דערביי האָט זי געלערנט, אַז דאָס בלוט טאָר אָבער נישט זיין צו פרעמד. עס מוזען זיין געוויסע שטאַם־ענליכקייטען. אָבער אין דעם שטאַם מוז עס זיין פרעמד פאַמיליען־בלוט. מיר קאָנען אָבער פעסטשטעלען דעם פונקט, וואו די דאָזיגע ערפאַרונג

האָט זיך אָנגעהויבען: זי האָט זיך אָנגעהויבען מיט דער ער=
שטער צונויפגיסונג פון צוויי איינקעמערלדיגע, וועלכע האָבען
גלייכצייטיג צונויפגעשמאָלצען אויך זייערע קערענדלעך און
דערביי אָפגעוואָרפען אַ העלפט פון זייערע כראָמאָזאָמען. מיט
דער דאָזיגער צונויפשמעלצונג פון די כראָמאָזאָמען=מאַסען איז
איבערהויפט צום ערשטען מאָל „בלוט" געקומען צו „בלוט".
און אַז פאַמיליען=בלוט איז געקומען צו פאַמיליען=בלוט און
האָט שלעכט געווירקט, און פרעמד בלוט איז געקומען צו
פרעמד בלוט און האָט גוט געווירקט, איז דאַן געמאַכט געוואָ=
רען די ערשטע ערפאַרונג. איינקעמערלדיגע פון דעם מין פון
יענע זון=חיה'לעך, וועלכע מישען שוין צוזאַמען זייערע כראָ=
מאָזאָמען העלפט אויף העלפט, האָבען די ערשטע געמוזט מאַ=
כען די דאָזיגע ערפאַרונג; זיי האָבען געמוזט געבען אין דער
ריכטונג דעם ערשטען שטויס דער „פייע נוצליכקייט" (לאָמיר
זאָגען: דעם דאַרוויניסטישען אויסוואַל פון פאַסענדיגסטען, פון
נוצליכסטען) אַרויסצוגעבען איר געזעץ. אויפ'ן סמך פון וואָס
זיי האָבען געקאָנט זען, וואָס ס'איז „גוט" און וואָס „שלעכט",
האָב איך דיר שוין אָנגעמערקט אין דעם מעשה'לע. נעגאַטיוו
מיט דעם משל פון צאָן=ווייטאָג. פאָזיטיוו מיט דעם משל וועג=
גען דעם כאַראַקטער. די אור=קעמערלעך, וועלכע האָבען נאָך
בכלל נישט געהאַט קיין שום העכערע אָרגאַנען אין אונזער
זין, האָבען, נאַטירליך, אויך נישט געהאַט נישט קיין ציין און
נישט קיין ציין=ווייטאָג. אָבער זיי האָבען פונדעסטוועגען שוין
געקאָנט האָבען געוויסע שוואַכקייטען און שלאַפקייטען און זיי
איבערגעבען בירושה די קינדער. און עס איז קלאָר, אַז
אַזעלכע פאַמיליען=שלאַפקייטען זענען דורך דער „אינצוכט"
אַלץ מער קאָנסערווירט געוואָרען, אַלץ פעסטער איינגעהאַלטען
געוואָרען, און אַז נור דורך דער צונויפגיסונג פון „פרעמדע"
קעמערלעך האָבען זיי געקאָנט ביסלעכוויז בעזייטיגט ווערען.
און פון דער צווייטער זייט האָט די צונויפמישונג פון צוויי
אינדיווידועלע כאַראַקטערען געשאַפען אַ נייעם דריטען כאַראַק=
טער מיט אַ דאָפעלטער רייכקייט. אין דער גרויסער איינטאָניג=

קייט פון דעם פריערדיגען לעבען, וואו די קינדער און איי-ניקלעך און אור-אייניקלעך האָבען כסדר גע'ירש'ענט דעם זעלבען פערשטאַרטען כאַראַקטער פון זייערע אור-עלטערען, האָט די צונויפמישונג אַריינגעבראַכט אַ ווענדע פונקט: זי האָט געבראַכט מיט זיך די ברכה פון אַ נייעם אָנהויב, די מאָרגען-שעה פון אַ וויטערדיגער ענטוויקלונג. בעטראַכט די דאָזיגע זאַך ווידער אַמאָל פון דעם מענשליכען שטאַנדפונקט. שטעל דיר פאָר, ווי גרויליך ס'וואָלט געווען, ווען דיינע קינדער וואָלטען אין אַלץ געווען פונקט דו אָדער פונקט זייער מו-טער. דאָס לעבען ווערט אַזוי רייך ערשט דורך דעם, וואָס די נאַטור שמידט אויס כון אייך ביידען אייער קינד, אַלס אַ גע-היימניספול נייעס.

טראַכט דיך דאָ אַריין אין דער ראָל פון דער ליבע אויף דעם דאָזיגען ווענדעפונקט. (יאָ, מיר האָבען דאָס רעכט דאָ צו בענוצען דאָס דאָזיגע וואָרט, ווייל אין דעם גאַנצען ליבע-לעבען אין דער נאַטור ביז צו דיר איינשליסליך שפילען נאָך אַלץ אַ ראָל די דאָזיגע איינפאַכסטע געשעהעניש: די צושפּאַלטונג פון קעמערל און די צונויפגיסונג פון צוויי קע-מערלעך). אין דער איינפאַכער צושפאַלטונג פון די קעמערלעך און אין דער איינפאַכסטער צונויפגיסונג פון צוויי קעמערלעך איז די ליבע אייגענטליך נור געווען אַ מיטעל צו דערהאַלטען אין לעבען דעם סטאַטוס קוואָ, די פריערדיגע גלייכגעוויכט, זי איז געווען אַ מין העכערער שטאָף-ווערקסעל. אָבער נאָך דעם ווענדע-פונקט, ווען צוויי אינדיווידועלע כאַראַקטערען האָבען זיך צונויפגעמישט און געשאַפען איין נייעם כאַראַקטער, האָט זיך די ליבע צום ערשטען מאָל געשטעלט צום דינסט פון דער ענטוויקלונג. זי האָט געהאָלפען שאַפען נייעס, זי האָט געהאָלפען ענדערן דעם סטאַטוס קוואָ...

לאָמיר אָבער ווידער גיין ווייטער. די קליינע קאַרליקלעך האָבען געדאַרפֿט געפֿינען פֿרעמדע חברים, כּדי זיך מיט זיי צונויפֿצוגיסען, און זיי האָבען דעריבער אנגעהויבען צו וואַנדערען. און דאָ האָבען זיי געפֿונען געוויסע פֿרעמדע אונבעוועגליכע קאַרליקעס, וועלכע זענען ענטשטאַנען פֿון אונגלייכער צווייטיילונג, און זיי האָבען זיך מיט זיי צונויפֿגעגאָסען. זיי האָבען געזען, אַז דאָס איז זייער גוט, און זיי האָבען זיך צוגעוואוינט צונויפֿצוגיסען זיך נור מיט אַזעלכע פֿרעמדע גרויסע קאַרליקעס. אַזוי איז ענטשטאַנען די פֿערשידענהייט פֿון די ברואים, וואָס גיסען זיך צונויף: עס האָט זיך דערמיט אָנגעהויבען די צוטיילונג אויף צוויי געשלעכטער אין דעם זין, וואָס די געשלעכטער האָט מען שוין געקאָנט אויך אויסערליך אונטערשיידען איינעם פֿון דעם אַנדערן: אַ קליין בעוועגליך, זוכענדיג געשלעכט, און אַ גרעסערס, אַ רוהיגערס, אַנ'ערוואַרטענדיגס.

בעטראַכט ווידער דיך אַליין: די העכסט-ענטוויקעלטע חיה פֿון דער ערד. צי זעסטו נישט אין דיר אַליין דעם פֿערבליבענעם שטאָטען פֿון דער דאָזיגער ערשיינונג פֿון דער אור-קעמערל-וועלט.

קודם כּל די פֿערשידענע געשטאַלט פֿון די אינדיווידואומס, וועלכע בעהעפֿטען זיך געשלעכטליך. נישט נור אַ ברודער מיידט אויס דעם ברודער און זוכט זיך צו דער בעהעפֿטונג אַ פֿרעמדען מענשען. נאָר יעדער זוכט זיך אַ צווייטען אינדיווידואום, וועלכער זאָל זיין קערפּערליך געבויט אינגאַנצען אַנדערש פֿון אים: אַלס מאַן זוכט ער זיך אַ פֿרוי, און אַלס פֿרוי — אַ מאַן. קוק זיך אָבער נור בעסער איין אין דעם געגענזאַץ.

צי זעסטו ביי דיר אַ שפּור פֿון דעם אוראַלטען קאַרליק-

מעשה׳לע, פון דער מעשה׳לע וועגען דעם בעוועגליכען קעמערל=
וואָס זוכט, און וועגען דעם אונבעוועגליכען, וואָס זיצט און
וואַרט. אין דעם אומגעהויערען לעבענס=ווירוואַר פון דער היינ=
טיגער קולטורעלער מענשהייט, געפינט זיך די פרוי אויך אומע=
טום אין בעוועגונג, זי נעמט אנטייל אין טויזענטער און טוי=
זענטער קערפערליכע און גייסטיגע בעוועגונגען, און גראָד אין
דער לעצטער צייט וואַקסט די דאָזיגע בעוועגליכקייט אירע פון
טאָג צו טאָג. האַלט אָבער דיין בליק אַביסעל ענגער, נור ביים
געשלעכטליכען לעבען, ביים געשלעכטליכען אַקט. דאָ איז דער
מאַן נאָך אַלץ דער געבענדיגער טייל, די פרוי — דער נעמענ=
דיגער. לאָז צוריק דיין פאַנטאַזיע צו יענעם געהיימניספולען
אור=פענאָמען פון דיין מענשליכער בעהעפטונג. אין פינסטערען
גרונד פון דעם ווייבליכען געשלעכטליכען אַפּאַראַט זעסט
פונקט דעם זעלבען געגענזאַץ. דאָס איי=קעמערל פירט זיין
אייגען לעבען. עס רייסט זיך אָפּ פון דעם אייערשטאָק פון
דעם ריזיגען ווייבליכען אָרגאַניזם דורך אַ שפּאַלטונגס=אַקט,
פונקט אַזוי ווי יענער זיך=קאַרליק האָט זיך אָפּגעריסען פון זיין
עלטערן=קאַרליק דורך אַן ענערגישען בעוועגונגס=אַקט. עס וואַנ=
דערט זעלבסטשטענדיג דורך אַ שטיקעל וועג ביז צו דער הויב=
מוטער; עס וואַנדערט אַקייגען דעם מענליכען זוימען. אינע=
ווייניג, אין דעם דאָזיגען איי=קעמערל, קומען פאָר בעוועגונ=
גען כון דעם קערן. דער פינקטליכסטער בעטראַכטער פון דעם
מענשליכען איי, נאָגעל, האָט, אַגב, זייער דייטליך געזען, אַז
אין דעם איי=קערן קומט פאָר עפּיס אַ געהיימניספולע בעוועגונג,
ווי עס וואָלט דאָרט אַרומגעקראָכען עפּיס אַ בעשעפעניש. אָבער
אויך די זיך=קאַרליקעס פון אונזער מעשה׳לע האָבען זיך דאָך
געמוזט אַביסעל בעוועגען. נאַטירליך, ווייניגער, ווי די וואַנ=
דער=קאַרליקלעך. אָבער זע נור איצט, ווי די זוימען-חיה׳לעך
בעפאַלען ביי דעם איינגאַנג אין דער הויבמוטער, דאָס איי,
זע זייער געווימעל, זע, ווי זיי ווילען אַריין: פונקט דאָס
בילד, וועלכעס ענטשפּרעכט ערשט דער אַקטיווער, בעוועגליכער
מאַכט, — דער מאַכט כון די לוסטיגע וואַנדער=ברואים׳לעך פון

אונזער מעשה׳לע. אַפילו דער אונטערשיד פון קליין און גרויס איז אין ביידע פאַלען דער זעלבער. איין זוימען־חיה׳לע איז אַריין אין איי. און דאָ האָסטו ווידער דאָס זעלבע בילד: בע־טראַכט דאָס איי־קערענדל און דאָס זוימען־קעפעל. ביידע בע־וועגען זיך. אָבער דאָס קערענדל גאַנץ פאַמעליך, דאָס קעפעל — שנעל ווי אַ פייל. און דאַן ענדליך די צונויפשמעלצונג אַלס שלוס־אַקט, וועלכער פערענדיגט אין ביידע פאַלען אַלע געגענ־זאַצען: פון גרויס און קליין, בעוועגליך און אומבעוועגליך, מענליך קאַרליקל, מענליך קעמערל און ווייבליך קאַרליקל, ווייב־ליך קעמערל.

און דאָס וואָס דו זעסט ביים מענשען נאָר אין דעם אינטימסטען אינערליכען אַקט, זעסטו נאָך היינט ביי אַ גאַנ־צער מאַסע לעבעדיגע איינקעמערלדיגע, אַלס אויסערליכער אויסדרוק פון זייער ליבע. אָט זעסטו אַ קליין גרין קיילעכעל, ווי ס׳דרייט זיך פלינק און טראָגט זיך אין וואַסער: ס׳איז נישט קיין גאַנצער מילימעטער דיק, ד. ה. אַזוי גרויס ווי אַ שפילקע־קעפעל. דו בעטראַכטסט עס אונטערען מיקראָסקאָפּ און דער־זעסט: עס איז נישט קיין איינצעלן קעמערל, קיין איינצעלן בעשעפעניש, נאָר אַ גאַנצער קנויל בעשעפענישען. טויזענטער קעמערלעך, וועלכע האָבען צווישן זיך אַ מין זער איינפאַכען סאָציאַלען פערבאַנד. וואָלוואָקס, דאָס קויל־חיה׳לע אָדער דאָס וואַסער־קויל־געוויקס — אַזוי רופט דער פאָרשער די דאָ־זיקע זעלטענע בריאה: אין אמת׳ן איז עס נישט קיין חיה און נישט קיין געוויקס, נור אַ קנויל אור־ברואים׳לעך, וועלכע לע־בען צווישען זיך געזעלשאַפטליך, און וועלכע שטייען נענטער צו געוויקסען ווי צו היות. לאָז אַ ווײלע אָן דער זייט דעם סאָציאַלען מאָמענט, וועלכען דו זעסט דאָ צום ערשטען מאָל. בעטראַכט נור די איינצעלנע ברואים׳לעך פון אַזאַ וואָלוואָקס־קויל. און בעטראַכט זייער פרוכפערונג. ביי פאַרשידענע מינים פון די דאָזיגע וואָלוואצינעען זעסטו (ווי ביי די איינקעמערל־דיגע) פערשידענע פרוכפערונגס־מעטאָדען. דו זעסט די גע־וועהנליכע שפּאַלטונג פון די קעמערלעך, זעסט אַ צופאַלונג אויף

אַ גאַנצען געווימעל נייע ברואים'לעך, זעסט צונויפגיסונג (קאָניוגאַציע) פֿון אַזעלכע אינגאַנצען גלייכאַרטיגע קעמערלעך. און דאַן בעמערקסטו צווישען די קעמערלעך, וואָס גיסען זיך צונויף, דעם ערשטען אינטערשיד אין דעם זין, וואָס איינס איז גרעסער פאַר דעם אַנדערען. און ענדליך געפינסטו אויך דעם שאַרפען געגענזאַץ. ביי איין מין פון די אייגענטליכע גע־ווענליכע וואָלוואקס־קוילען ווערען אויסגעבילדעט אין דער קויל נור גרויסע, אומבעוועגליכע, זיך־קעמערלעך, ביי אַנ'אַנדערען מין ווייטער נור קליינע, לעבהאַפטיג־בעוועגליכע, און די קליינע בעוועגליכע זוכען דאן אויף די גרויסע אומבעוועגליכע און גיסען זיך מיט זיי צונויף.

דו קאָנסט דאָס זעלבע זער קלאָר זען אויך ביי אַבי־סעל מער ענטוויקעלטע אמת'ע געוויקסען. גיי ווידער אַוועק צום ברעג פון צפון־ים און זוך דיר אויס איינס פון די נער פערשפרייטע געוועגליכע וואַסער־בלאָז־געוויקסען (פוקוס), אַ גאַנץ נידעריג געוויקס. מיר האָבען שוין אַמאָל גערעדט וועגען זיין ליבע־לעבען. אויך דאָ שפּאַלטען זיך אָפּ פון איין זייט נור גרויסע, רואיג וואַרטענדיגע קעמערלעך, און פון דער צווייטער זייט נור אַרומוווימלענדיגע קליינע, ווילד־בעוועגליכע. אויך דאָ זוכען אויף די בעוועגליכע די דאָזיגע אַנדערע אומבעוועגליכע און גיסען זיך מיט זיי צונויף. מען רעכענט, אַז די גרויסע רו־קעמערלעך פערשפרייטען אַרום זיך אין וואסער געוויסע שטאָפען (אָרגאַנישע זויערען), וועלכע ציען צו די אַרומוווימ־לענדיגע קליינע קעמערלעך (די ליבע־צוציאונג בענוצט זיך שוין דאָ אַזוי אַרום מיט אַ ווירקונג אויף די חושים). אין אונזער קאַרליק־מעשה'לע האָב איך כסדר סימבאָליש דערציילט, אַז די קאַרליקלעך האָבען זיך „געזען“. אָבער דו מוזסט דיר דאָס נאַטירליך, בנוגע די איינקעמערלדיגע אור־בעשעפענישען אָדער בנוגע די נידריגסטע געוויקסען פאָרשטעלען אינגאַנצען אַנדערש. די ברואים, וועלכע האָבען נאָך נישט געהאַט קיין אויגען און ביי וועלכע דער זע־חוש איז אַלענפאַלס נאָך נישט געווען אַזוי ענטוויקעלט, אַז ער זאָל זיי קאָנען איבערגעבען דאָס ביילד

פון פארטנער, האָבען זיך אַרויסגעהאָלפען מיט כעמישע רייץ־מיטלען, וועלכע האָבען געווירקט אויפ'ן גערוך און אויפ'ן געשמאַק (רערמאָן זיך דערביי, אַז די דאָזיגע רייץ־מיטלען שפּילען נאָך אַ גרויסע ראָל אויך אין דעם ליבע־לעבען פון די העכסטע אָרגאַניזמען, וועלכע האָבען שוין גוט־זעעוודיגע אויגען). דעם פאָרשער איז אַפילו געלונגען נאָכצומאַכען די צוציענדיגע „איי־ריחות" און „איי־טעמים" פון איינציגע נידעריגע געוויקסען. מען האָט ענטדעקט, אז די פאַרן־קרייטעכצער ציען צו די זוימען־קעמערלעך מיט עפּעל־זויער. מען האָט געפּרובט זיי דערמיט אויך קינסטליך צוציען. אין אַ טראָפּען וואַסער, אין וועלכען עס האָבען פריי אַרומגעווימעלט זוימען־קעמערלעך פון אַ פאַרן־גרעזעל, האָט מען אַריינגעלייגט אַ קליין אָפען רערעלע, וואָס האָט ענטהאַלטען אין זיך אַפּליסיגקייט מיט 0,05 פּראָצענט עפּעל־זויער; אין איין רגע האָבען די זוימען־קעמערלעך בעמערקט דאָס רערעל, זיי זענען דערצו צוגעשוואומען און אָנגעהויבען אַריינצוקריכען אין דער עפענונג פון רערעל, פּונקט אַזוי ווי זיי וואָלטען געהאַט פאַר זיך אַנ'אמת'דיג איי־קעמערל. אין משך פון צוועלף מינוט זענען פון די 24 זוימען־קעמערלעך, וועלכע זענען געווען אין טראָפּען, אַלע ביז איינעם אַריין דורך דער שמאָלער עפענונג אין דעם צוציענדיגען עפּעל־רערעל. ווי פיין האָט געמוזט זיין דער חוש ביי די דאָזיגע קליינינקע קעמערלעך, וועלכע האַלטען אין דער לענג קוים 0,015 מילימעטער, אַז זיי האָבען ניט נור דערפילט אין דעם גרויסען טראָפּען דעם עפּעל־געשמאַק, נור זיי האָבען אויך בעמערקט פון וואַנען ער קומט און זיך מאָמענטאַל געלאָזען צום רערעל!

דורך א צופעליגער ענטדעקונג ביים הונט איז אויך פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אין דעם שפּיל צווישען דעם זוימען־היה'לע און דעם איי־קעמערל ביי די העכערע הויט השדרה'דיגע חיות (ד. ה. בלי ספק אויך ביי אונז מענשען) פערמיטלען אויך אַזעלכע רייץ־מיטלען. מען ווייסט, אַז דער זוימען און דאָס איי מוזען זיך ביי די דאָזיגע הויך־ענטוויקעלטע חיות פריער אַריינבעקומען אין דער הויבמוטער אָדער

ניִשט ווייט פון דער הויבמוטער און ערשט דאָרט זיִך צונויפ־
גיִסען. האָט מען אַוועקגעלייגט אַ פריִש שטיִקעל שליים־הויט
פון אַ ווייבליִכער הויבמוטער אונטערן מיִקראָסקאָפּ און אַריינ־
געלאָזען דאָרט לעבעדיִגע היִנטיִשע זוימען־חיה׳לעך; די זוימען־
חיה׳לעך האָבען זיִך באלד גענומען באַוועגען צו דעם שטיִ־
קעל־הויט; דערנאָך האָט מען געפּרובט אראָפּלאָזען די זוימען־
חיה׳לעך אויף אַ שטיִקעל לעבער אָדער אויף שטיִקלעך פון
אַנדערע אָרגאַנען: די זוימען־חיה׳לעך האָבען זיי ניִשט בע־
מערקט. עס איִז דעריִבער געבליִבען העכסט וואַרשיינליִך, אַז
די הויבמוטער וויִרקט אויף עפּעס אַ חוש פון די זוימען־חיה׳־
לעך מיִט אַ באַשטיִמטען רייץ־מיִטעל. דו קענסט דיִר אַזוי
אַרום מיִט דער שפּראַך פון אונזער מעשה׳לע ערקלערען, אַז
דאָס זוכענדיִגע קאַרליִקעל האָט געפּיִלט פון דער ווייטענס דעם
ריח פון דעם וואַרטענדיִגען קאַרליִק, אָדער ער האָט פערנומען
דעם טעם, וועלכען דעם וואַרטענדיִגער קאַרליִק האָט אַרום זיִך
פערשפּרייט איִן וואַסער.

איִך וואלט דיִר געקאָנט דערציילען נאָך אַ מאַסע פאַלען,
וועלכע איִלוסטריִרען די דאָזיגע זייט פון דער קאַרליִק־מעשה׳־
לע. אָבער אַלע ענדיִגען זיִך מיִט דעם זעלבען. אומעטום
זעסטו קודם כל די פערשיִדענהייט פון די געשלעכטער אַלס
אַ פערשיִדענהייט פון דער ג ר ו י ס. דאַן קומט צו דערצו די
ב ע וו ע ג ל י כ ק יי ט: ביי איין געשלעכט אַ גרעסערע, ביים
צווייטען אַ קלענערע. אונזער מעשה׳לע דערציילט דיִר, ווי
אַזוי ביידע פאַלען האָבען זיִך געקאָנט ענטוויִקלען פון דעם
איינפאַכסטען גרונד. וויִכטיִג איִז אָבער דערצו נאָך צו וויִסען
פאָלגענדען פאַקט.

ביי דעם גרעסטען טייל פון די היינטיִגע איינקעמערל־
דיִגע זעען מיִר די דאָזיגע פערשיִדענאַרטיִגקייט פון בעוועג־
ליִכען און אומבעוועגליִכען צושטאַנד אויך אונאָבהענגיִג פון
זייער ליִבע־לעבען. עס ווייזט אויס, אַז די דאָזיִגע פערשיִדענ־
אַרטיִגקייט איִז שוין פון פריִער געווען ביי די איינקעמערל־
דיִגע. דו זעסט איינקעמערלדיִגע, וועלכע לעבען אַ גאַנץ

שטאַרק בעוועגליך און אַמאָל איִנגאַנצען אומבעוועגליך: ווען אַנ'איינקעמערלדיִגע בריאה פּערדייעט די שפּייז, אָדער ווען זי ווילֿ זיך בעשיִצען פון וועלכער ס'איִז אויסערליִכער געפאַר, הערט זי פּלוצלונג אויף זיך צו בעוועגען און בלייבט זיִצען, ווי צוגעקלעבט צום אָרט. ווי די געפאַר גייט אָבער פאַרביי, שפּריִנגט דאָס קעמערל מיִט אַמאָל אויף און הויבט וויִדער אָן אַרומצורודערען. עס איִז דעריִבער קיין וואונדער ניִשט, וואָס די איינקעמערלדיִגע האָבען די דאָזיִגע געוואוינהייט זייערע אויסגענוצט אויך פאַר דעם ליִבע־לעבען; ערשט איִן דעם ליִבע־לעבען האָט זי אָבער געוואונען איר גרויסע בעדייטונג. די איינקעמערלדיִגע האָבען זיך גענומען אויפפיִרען אַזוי, אַז צו דער צונויפגיִסונג האָבען זיי געפּאָרט אַנ'אומבעוועגליך מיִט אַ בעוועגליך קעמערל. און אַז דאָס איִז צוזאַמענגעפאַלען מיִט דעם אונטערשיִד איִן דער גרויס, האָט די בעוועגליִכקייט געקאָנט ווערען אַלס רעזולטאַט אַ בעשטיִמטער סימן פון איין געשלעכט (פון דעם מענליִכען!) און די אומבעוועגליִכקייט וויִדער אַ סימן פון דער „ווייבליִכקייט".

יעדענפאַלס האָט זיך אָנגעהויבען אָנצומערקען אַנ'אונטערשיִד, און דאָס איִז געווען דער עיקר. צום ערשטען מאָל האָט זיך בעוויִזען אַ בלאַסער שיין פון אַ געשלעכטליִכען אונטערשיִד, פון אַ געשלעכטליִכען געגענזאַץ. דער געגענזאַץ צוויִשען מאַן און פרוי, פריִער איִן דער איינפאַכער פאָרם, ווי דאָס איינציִגע קעמערל, דאָס זוימען־חיה'לע ביי דיִר אַליין שטעלט היינט מיִט זיך פאָר אַ „מאַן" און דאָס איי־קעמערל פון דיין פרוי — אַ „פרוי". נור איין זאַך מוזסטו דיִר גראָד אויף דעם אָרט נאָכאַמאָל נעמען איִן זיִן אַריין.

דער דאָזיִגער אונטערשיִד, דער דאָזיִגער געגענזאַץ צוויִשען פרוי און מאַן איִז איִן זיין אויסגאַנגס־פונקט געווען ניִשט מער, ווי אַנ'אויסערליך הילף־מיִטעל פאַר אַ בעשטיִמטען אַנדערען צוועק. דער דאָזיִגער צוועק איִז געווען: צוזאַמענצו־

פֿירן צו דער צונויפֿשמעלצונג צוויי פֿרעמדע אינדיווידואַלי=
טעטען, צוויי אינדיווידואַליטעטען מיט וואָס מער אינדיווידועל=
פֿערשידענע כראָמאָזאָמען. דער עיקר, הייסט עס, איז נור גע=
ווען די אינדיווידועלע פֿערשידענהייט פֿון די כראָמאָ=
זאָמען. ביי דער צונויפֿשמעלצונג איז פֿון די כראָמאָזאָמען=
מאַסען פֿון ביידע אינדיווידואַליטעטען גענומען געוואָרען פּונקט
די העלפֿט. דעם דאָזיגען עיקר האָט דער געשלעכטליכער
געגענזאַץ, וועלכער איז שפּעטער ענטשטאַנען, אַבסאָלוט ניט
געשטערט. דער דאָזיגער געגענזאַץ האָט גאָרניט אַריינגע=
בראַכט קיין נייעס אין דער צונויפֿמישונג פֿון די כראָמאָזאָמען:
ער האָט ניט איינגעפֿירט, אַז ביי דעם איי=קעמערל זאָל צו=
ליב זיין גרויס גענומען ווערען מער כראָמאָזאָמען (ד. ה.
אַ גרעסערע שטיק „רינג"!) ווי ביי דעם קלענערען זוימען=
קעמערל (און דאָס וואָלט געגעבען אין די ווייטערדיגע דורות
כסדר אַן איבערגעוויכט דעם ווייבליכען געשלעכט); אָדער, פֿער=
קערט, אַז ביי דעם זוימען=קעמערל זאָל צוליב זיין שטאַרקע=
רער אַקטיוויטעט און בעוועגליכקייט גענומען ווערען דער גרעס=
טער טייל כראָמאָזאָמען, און דערמיט וואָלט ווייטער געשאַפֿען
געוואָרען אין דער זייט אַ „שטאַרקער געשלעכט". דער גע=
שלעכטליכער געגענזאַץ האָט גאָרניט אָנגעהויבען צו גיין
אַזוי ווייט. אין עצם פֿון דער געשלעכטליכער ליבע איז גע=
בליבען, פּונקט ווי פֿריער, די צונויפֿמישונג פֿון צוויי אינדי=
ווידואומען, וועלכע ברענגען דערצו פּונקט די העלפֿט פֿון
זייער ערבליכקייט=סובסטאַנץ. און איך וויל באַלד ווייטער בע-
מערקען: די דאָזיגע גרונד=ערשיינונג איז קיינמאָל אפילו
ביי דער ווייטסטער ענטוויקלונג פֿון דעם ליבע=לעבען אויף
קיין האָר ניט געענדערט געוואָרען. נאָך היינט גיט ביי אונז
מענשען דער מאַן פֿאַר דעם קינד זיינע צוועלף כראָמאָזאָמען
און די פֿרוי אירע צוועלף כראָמאָזאָמען. דער עיקר איז, אַז
די דאָזיגע צוועלף און צוועלף זאָלען שטאַמען פֿון צוויי פֿער=
שידענע, געגענזעצליכע מענשליכע אינדיווידואַליטעטען. דאָס,
וואָס די דאָזיגע צוויי אינדיווידואַליטעטען זענען תמיד ביי

דער בעהעפטונג איינער אַ מאַן און איינע אַ פרוי, דאָס איז נור, אַזוי צו זאָגען, אַנ׳ערשטער אויסערליכער סימן פון דעם אונטערשיד. דער גאַנצער שניט צווישען מאַן און פרוי איז און בלייבט, שטרענג גענומען, נור אַזאַ מיטל פון דער נאַטור שארפער אונטערצושיידען איין אינדיווידואום פון דעם אנדערען. אָבער אַז די דאָזיגע אינדיווידואומס מישען זיך צונויף, ברענגט יעדער פון זיי צו דער דאָזיגער צונויפמישונג זיין גלייכען טייל, און עס קאָן בשום אופן נישט זיין קיין איבערגעוויכט אין איינעם פון דיביידע טיילען בלויז דערפאַר, וואָס איין טייל שטאַמט פון אַ מאַן און דער צווייטער פון אַ פרוי. אין דעם דאָזיגען זין איז נישטאָ קיין שום „אורשפרינגליכער אונטערשיד פון די געשלעכטער“ וועלכער נעמט אַרום אַלס אַ העכערע מאַכט דעם אונטערשיד צווישען די אינדיווידואַליטעטען און מאַכט דעם לעצטען אונטערשיד פון זיך אָבהענגיג. די פערזענליכקייט שטייט קודם כל איבער מאַן און פרוי. און דער העכסטער געשלעכטליכער אַקט געברויכט ערשט פונקט צוויי האַלבע פערזענליכקייטען צו דער בעהעפטונג.

עס איז נישט איבעריג דאָס צו דערמאָנען אין אַ צייט, ווען מען וויל צוליב די נעבענערשיינונגען פון דעם געשלעכטליכען געגענזאַץ ביי אונז מענשען דרינגען, אַז די פרוי האָט בכלל אַ קלענערען ווערט אַלס פערזאָן, אַז זי קאָן נישט בעזיצען די פולע רייכקייט פון דער פערזענליכקייט שוין דערפאַר, וואָס זי איז אַ פרוי. די נאַטור האָט געשאַפען די פרוי אַלס פערזענליכקייט, פונקט ווי דעם מאַן. און דו ווייסט, וואָס עס שטעקט אין דעם בעגריף „פערזענליכקייט“. אין איר שטעקען די גרעסטע סודות, די העכסטע ברכה, וועלכע איז דעם מענשען געשאָנקען געוואָרען; אין איר שטעקט די מעגליכקייט פון געניוס.

דער סוף פון דער קאַרליק־מעשה׳לע איז גאַנץ פערשטענדליך אַלס איינפאַכע קאָנסעקווענץ. אָבער אייגענטליך איז די דאָזיגע קאָנסעקווענץ ווידער געווען אַ געוואַלטיגער ווענדע־

פּונקט אין דער געשיכטע פון דעם ליבע=לעבען אויף דער
ערד.

אונזערע דיקע וואָרט=קאַרליקעס גרייטען זיך אויפצונע=
מען די אָנקומענדיגע וואַנדער=קאַרליקעס: זיי וואַרפען אָב אַנ׳=
איבעריג שטיקעל פון זייער לייב און צוזאַמען דערמיט אויך
זייער האַלבען רינג. דאָס קאָן אפשר ערקלערען, פאַרוואָס דאָס
איי=קעמערל שפּאַלט נאָך היינט פון זיך אָב די ביידע „ריכ=
טונג=קערפּערלעך". איך האָב שוין דערציילט וועגען די אמת׳ע
לעבעדיגע איינקעמערלדיגע, וועלכע שפּאַלטען פון זיך אָב פאַר
דער צונויפגיסונג אַזעלכע „ריכטונג=קערפּערלעך". דאָ איז אַלץ
אין אָרדענונג.

איצט אָבער ווייטער. ביידע מינים קאַרליקעס הויבען זיך
אָן צו טיילען אויף׳ן זעלבען אופן: יעדער עלטערן=קאַרליק
שפּאַלט פון זיך אָב איין גרויס שטיק אָדער פיל קלענערע
שטיקלעך און לאָזט איבער אַלס רעשט אַ הויפּט=שטיק. דאָס
גרויסע שטיק שטעלט מיט זיך פאָר דעם ווייבליכען זיץ=קאַר=
ליק, די קליינע — די מענליכע וואַנדער=קאַרליקעס. נאַטירליך,
בעקומט דערביי יעדער אָבגעשפּאָלטען שטיקעל דעם גאַנצען
רינג (די פולע צאָל כראָמאָזאָמען). אָבער לויט דער גרויס פון
קערפּער איז דאָס איבערגעלאָזענע הויפּט=שטיק אינגאַנצען נישט
ענליך צו די אָבגעשפּאָלטענע קליינע שטיקעלעך. וואָס הייסט
דאָס מיט אַנדערע ווערטער?

עס הייסט: פון איצט אָן צופאַלען זיך מער נישט די
קאַרליקעס (נישט די מענליכע, נישט די ווייבליכע) אויף אַ גאַנ=
צען געווימעל פון קינדער, נור זיי שפּאַלטען אָב אַ געוויסען
טייל פון זייער קערפּער און בילדען פון אים זייערע קינדער.
ביים מאַן צופאַלט זיך דער דאָזיגער טייל אויף קליינע לוס=
טיגע וואַנדער=יונגצן, ביי דער פרוי בילדעט ער איינע אָדער
עטליכע גרויסע רו=טעכטער. אויף „קעמערליש" איבערגעזעצט
וועט עס הייסען: צוויי איינקעמערלדיגע אור=ברואים, אַ מענ=
ליכע און אַ ווייבליכע, פּרוכפּערען זיך פון איצט אָן אַזוי, אַז
יעדערע גיט אָוועק פאַר׳ן נייעם דור נור אַ געוויסען בעגרע=

נעצטען טייל פון איר לייב; ביי איין קעמערל צופאַלט זיך דער דאָזיגער טייל אויף פיל מענליכע וואַנדער־קעמערלעך, ביים אַנדערען בלייבט עס זיצען אַלס עטליכע אָדער נור איין רו־קעמערל.

דאָס קאַרליק־מעשה׳לע דערציילט דערנאָך נאָך אַלס צו־גאָב, ווי אַזוי די מענליכע און ווייבליכע קאַרליקעס האָבען זיך דאַן געגומען אויפפירען ביי דער פּרוכפּערונג: פריער האָ־בען זיי פשוט פון זיך אַרויסגעלאָזען זייערע אָבגעשפּאָלטענע טיילעכלעך, דערנאָך האָבען זיי אָבער אָנגעהויבען איינהאַלטען זיי ביי זיך און צוזאַמען מיט זיי צו וואַנדערען; דער גרויסער מענליכער קאַרליק האָט אָבגעזוכט דעם גרויסען ווייבליכען, זיי האָבען זיך דערנענטערט איינער צום אַנדערען, זיי האָבען זיך אַזוי צוגעדריקט איינער צום אַנדערען, גלייך זיי האָבען גע־וואָלט זיך צונויפגיסען, אָבער זיי האָבען דאָס נישט געטון, זיי האָבען בלויז צוזאַמענגעפירט זייערע אָבגעשפּאָלטענע טיי־לעכלעך און געזען, אַז זיי זאָלען זיך אַ פּאָר נאָך אַ פּאָר צונויפגיסען. דו בעמערקסט, אַז דאָס איז נור אַ צוגאָב־ערשיי־נונג, וועלכע ענדערט אייגענטליך נישט דעם תוך פון דער גרונד־ערשיינונג.

מאַך אָבער ווידער מיט אַמאָל אַ שפּרונג פון דער דאָ־זיגער אור־בריאה ביז צו דיר, דעם מענשען. וואו איז דער אונטערשיד? אָט האָסטו צוויי מענשליכע אינדיווידואומס. אַ מאַן און אַ פרוי. ביידע גייען זיך פרוכפּערען. ווי אַזוי טוען זיי דאָס? קודם כל שפּאַלטען זיך ביידע. דו פרעגסט: ווי אַזוי? דער מענשליכער מאַן און די מענשליכע פרוי צורייסען זיך דאָך נישט ביי דעם ליבע־אַקט איינפאַך אויף צוויי העלפטע, אַזוי ווי רומפּעלשטילצעל אָדער ווי אַ באַצילע? ניין, אויף צוויי העלפטען נישט. אבער די קאַרליקלעך פון אונזער לעצטער שטו־פע טוען דאָס שוין אויך נישט. דער מאַן און די פרוי שפּאַל־טען זיך אויך ביים מענשען, אָבער זיי שפּאַלטען זיך ביידע אויף נישט גלייכע טיילען. דער מאַן שפּאַלט אָב פון זיין רי־זיגען לייב אַ קליין שטיקעלע, און די פרוי טוט אויך אַזוי,

דאָס דאָזיגע שטיקעלע בעשטייט ביים מאַן פון אַ גאַנצען גע=
ווימעל קליינע בעוועגליכע קעמערלעך: די זוימען=חיה׳לעך.
און ביי דער פרוי בעשטייט עס פון איין גרויסען רואיגען
קעמערל, וועלכעס בעוועגט זיך פאַמעליך צו דער הויבמוטער:
דאָס איז דאָס איי=קעמערל. דער מאַן און די פרוי וויי=
סען, אַז זיי טאָרען נישט אַרויסלאָזען זייערע אָבגעשפּאָלטענע
פּראָדוקטען, כדי זיי זאָלען זיך אַליין אויפזוכען איינע די אַנ=
דערע. ביידע גרויסע עלטערן=מענשען מוזען זיך דערצו ספּע=
ציעל דערנענטערען איינער צום אַנדערען: זיי קומען זיך צו=
זאַמען, פּירען זיך אויף אַזוי, ווי זיי וואָלטען גאָר געוואָלט
צונויפגיסען זייערע גרויסע קערפּערס, אַזוי ווי ס׳האָבען אַמאָל,
אַמאָל געטון זייער אור=אור=עלטערען; זיי טוען דאָס אָבער
נישט, נור גיבען בלויז די געלעגענהייט איינעם פון די מענליכע זוי=
מען=קעמערלעך צו דערגרייכען דאָס ווייבליכע איי=קעמערל און
דאָרט אינעווייניג באמת דורכצופירען די צונויפגיסונג; ביידע
קעמערלעך גיבען ביי דער צונויפגיסונג איינס דעם אַנדערען,
אַזוי צו זאָגען, די „לעבעדיגע שפּייז", וועלכע איז זיי נויטיג
כדי צו קאָנען אויפבליען אַ נייע לעבעדיגע בריאה.

איז דאָך שוין דאָ גאָרנישט דאָ קיין אונטערשיד? הייסט
עס, די לעצטע שטופּע פון אונזער קאַרליק=מעשה׳לע איז אין
דעם פּונקט פון דעם ליבע=לעבען שוין געווען דער מענש?

יאָ, אין אַ געוויסען זין זעט עס טאַקע אויס אַזוי.
טראַכט אָבער דורך נאָך איין אונטערשיד. דאָס איינצעלנע
קעמערל (אָדער זאָל זיין, דאָס קאַרליקל) בענוצט נור איין
קליין טיילעכעל פון זיין קערפּער צו דער פרוכפּערונג. פון
דעם דאָזיגען טיילעכעל ווערען אין איין פאַל פיל מענליכע
קעמערלעך, אין אַנדערען עטליכע אָדער איין פרויען=קעמערל.
ביים מענשען זעסטו שוין דאָס ספּעציאַליזירטער. ביי אים
בילדעט דאָס דאָזיגע טיילעכעל אַ בעזונדער אָרט פון קערפּער,
איבער וועלכען עס הענגט, אַזוי צו זאָגען, אַ ספּעציעלע שילד
מיט דער אויפשריפט: „דאָ פרוכפּערט מען זיך", דאָס דאָזיגע
אָרט איז דער מענשליכער פרוכפּערונגס=אָרגאַן. דער

דאָזיִגער אָרגאַן פערנעמט זיִך ביים מענשען פונקט מיִט דער זעלבער אַרבייט, וויִ דאָס דערמאָנטע קליינע טיילכעל פון קעמערל-קערפער: ער גיִט אַרויס מענליִכע קעמערלעך און וויבליִכע קעמערלעך. אָבער דערביי האָט ער נאָך אַנדערע נוצליִכע אויפגאַבען. צום ביישפּיל, ער גיִט דיִ מעגליִכקייט דעם מענליִכען קעמערל צוצוקומען צום וויבליִכען: ער איִז ניִשט נור אַן'איִנערליכער רעזערוואואַר פון דיִ פּרוכפּערונגס-קעמערלעך, וועלכע דאַרפען זיִך באַלד אָבשפּאלטען, נור ער פונקציאָניִרט אויך אויסערליִך אַלס מענליִכער אָדער וויבליִכער בעהעפטונגס-(פּרוכפּערונגס-)אָרגאַן פון יעדען איִנדיִוויִדואום. און אַזוי ווייטער. אייגענטליִך איִז דאָס אויך ניִשט קיין נייעס, און אַלס איינפאַכע קאָנכעקווענץ קאָנכטו עס דיִר ווייטער צוגעבען צו אונזער מעשה'לע. מיִר האָבען זיִך דאָך, אַלץ איינס, פאָרגעשטעלט אונזערע רומפּעלשטיִלצלעך איִן מענשליִכען געשטאַלט; וואָס קאָן אונז דאַן אַרען, אַז מיִר וועלען פערענדיִגען דאָס מעשה'לע אַזוי: ביידע רומפּעלשטיִלצלעך, דאָס מענליִכע און דאָס וויבליִכע, האָבען ענדליִך בעקומען אמת'דיִגע איִנערליִכע און אויסערליִכע געשלעכטליִכע אָרגאַנען פונקט אַזעלכע, וויִ מיִר זעען ביים מענש. אָבער אַז מיִר וועלען דאָס אַריִבערטראָגען אויף דיִ איינקעמערלדיִגע, אויף דיִ אמת ע אור-ברואים'לעך... יאָ, דאָ קומען מיִר צו אַ קריִטיִשען פונקט.

וואָס קאָן זיין איינפאַכער? נאָכדעם וויִ דיִ איינקעמערלדיִגע ברואים האָבען זיִך איינמאָל איינגעטיילט אויף מענער און פרויען, האָבען זיי בעקומען בעשטיִמטע געשלעכטליִכע אָרגאַנען מיִט איִנערליִכע זוימען-און אייער-רעזערוואואַרען און אויסערליִכע געשלעכטליִכע אַפּאַראַטען, וועלכע האָבען געדאַרפט אריִבערטראָגען דיִ זוימען צו דיִ אייערלעך, און אַז דיִ דאזיִגע אָרגאַנען זענען „ענטוויִקעלט" געוואָרען, איִז דיִ איינקעמערלדיִגע אור-בריאה איִן דעם פונקט פון דער געשלעכטליִכער פרוכפּערונג גייען שוין איִנגאַנצען גלייך צו דער שפּעטסטער גייסט-בריאה פון דער ערד, צו דער הויך-ענטוויִקעלטער איִבער-

חיה „מענש". און עס דוכט זיך, אַז דא הויבט זיך אָן פּאַר
דעם בליק פונאַנדערוויקלען אַ פּערספּעקטיוו.

די איינקעמערלדיגע בריאה הויבט-אָן ענליך צו ווערען
צום מענש: זי האט שוין נישט נאר דאס זעלבע לעבען, וואס
ער, נאָר אויך דעם זעלבען אונענדליך-וויכטיגען אָרגאַן. וואָס
פעלט איר נאָך, כדי אינגאנצען צו ווערען מענש? די גרויס.
קאָן זי אויפוואקסען און דערגרייכען די נויטיגע גרויס. עס
זענען פערהאַן נאָך היינט אַזעלכע איינקעמערלדיגע ברואים,
וועלכע זענען גאָרנישט מיקראָסקאָפּיש קליין; עס זענען פער-
האַן געוויסע איינקעמערלדיגע אַזוי-גערופענע ס י פ אָ נ ע ע ן,
וועלכע דערגרייבען א מעטער די לענג. וואָס נאָך? אַ גאַנצע
ריי אנדערע אָרגאַנען. דער מאָגען און די געדערים, די גע-
הירן און דער חוט השדרה, די לונגען, דאָס האַרץ, די אָדע-
רען און נאָך און נאָך. אבער פאַרוואָס זאָל זי נישט קאָנען
בעקומען אויך די דאָזיגע אָרגאַנען, נאָכדעם, ווי זי האָט שוין
איינעם אַזאַ וויכטיגען בעקומען? עס זענען פערהאַן איינקע-
מערלדיגע אור-געוויקסען און איינקעמערלדיגע אור-חיה'לעך
(אינפוזאָריעס), ד. ה. אמת'ע, הגם פערהעלטנישמעסיג הויך-
ענטוויקעלטע איינקעמערלדיגע, וועלכע האָבען שוין אין זייער
איינקעמערלדיגען קערפער התחלות פון פערשידענע אַנדערע
אָרגאַנען. ביי געוויסע מינים פון די נור וואָס דערמאָנטע וואַ-
סער-אור-געוויקסען, ביי די סיפאָנעען, ענטוויקעלט אין זיך
דאָס ריזיגע קעמערל אַ גאַנצע ריי בעזונדערע טיילען, וועלכע
דערמאָנען אינגאַנצען אָן די אָרגאַנען פון הויך-ענטוויקעלטע
וואַסער-געוויקסען: אונטערערדישע וואָרצלען און איבער-ערדישע
גרינע צווייגען מיט צונג-פאָרמיגע אויסגעשניצטע בלעטער. און
איניגע אַזעלכע סיפאָנעען ווייזען אויך אַרויס אַ העכסט-ענטווי-
קעלטע געשלעכטליכע פּרוכפערונג. נאך אינטערעסאַנטער איז
אָבער דאָס, וואָס ס'ווייזען דיר די אינפוזאָריעס, די איינקע-
מערלדיגע אור-חיה'לעך.

מיר האָבען פריער פיל גערעדט וועגען דעם פּרעסען
און אָבוואַרפען ביי די איינקעמערלדיגע. אָבער ווי אַזוי טוט
דאָס אַזאַ איינקעמערלדיגער חברה-מאַן, ווי אַ באַצילע אָדער

אַנ׳צימבע? האָט אַ מאָגען און געדערים, אַזוי ווי מיר? גאָט בעהיט! ער פרעסט אין בוכשטעבליכען זין מיט דעם גאַנצען קערפּער און וואַרפט אָב דאָס אונטויגליכע צום געבּרויך אויך מיט דעם גאַנצען קערפּער. אַז דו שפּייזט אַנ׳אַמעבע מיט אַ קערענדל שפּייז, וואָס האָט אַ געוויסע פאַרב, זעסטו, ווי דאָס דאָזיגע קערענדל קאָן אַריין אין דעם ווייכען לייב פון דער אַמעבע אין יעדען אָרט, און ווי די אַמעבע קאָן אין יעדען אָרט פון איר קערפּערל אַרויסוואַרפען אנ׳אונטויגליך פערבליבען שטיקעלע אַלס עקסקרעמענט. פּונקט אַזוי איז מיט דעם לופט־פרעסען, מיט דעם אָטמען, פּונקט אַזוי איז מיט דעם פילען, און דו האָסט דאָס זעלבע געזען אויך בּיי דער צונויפשפּאַלטונג און ביי דער צונויפגיסונג, ביי דער ליבע הייסט עס, ווי די דאָזיגע אַמעבעלעך ליבען אין בוכשטעבליכסטען זין פון וואָרט „מיט דעם גאַנצען קערפּער" (ווייל אין דער ליבעס־טעטיגקייט בעטייליגט זיך אויך דער קערן, וועלכער נעמט דאָך נישט קיין אנטייל אין אַלע איבעריגע האַנדלונגען פון דער אַמעבע).

נישט אַזוי איז אָבער ביי יענער העכערער אינפוזאָריע. איינקעמערלדיג איז זי פּונקט אַזוי, ווי די אַמעבע. אָבער קוק זיך נאָר איין, ווי זי פרעסט און פערדייעט. דו בעמערקסט ביי איר אויפ׳ן ערשטען בליק אַ שטענדיגע אמת׳ע מויל־עפענונג, אין וועלכער זי נעמט אַריין די האַרטע און די פליסיגע שפּייז. דאָס דאָזיגע „קעמערל־מויל" פירט מערסטענטיילס אַריין אין אַ קורצען קאַנאַל, אַ קעל, וואו ס׳געפינען זיך אָפט אַזעלכע שטעקעלעך, וועלכע קאָנען אפשר שפּילען די ראָל פון ציין. אָפטמאָל האָט דאָס מויל שוין ליפּען און אפילו אַ לאַנג צינגעל צום זויגען. און מען זעט אָפט אויך אַ געגענזעצליכע עפענונג, אַנ׳אונטערשטען אַרויסגאַנג פון דעם קעמערל. נישט מער דער מאָגען פעלט נאָך. צווישען דער קעל און דעם אונטערשטען אַרויסגאַנג געפינט זיך די שפּייז דירעקט אין דער אָפענער קערפּער־מאַסע. אָבער דו זעסט, ווי די שפּייז ווערט דאָרט אַרומגענומען דורך אַ טראָפּען וואַסער, ווי זי ווערט בעוועגט, ווי זי ווערט בעהאַנדעלט פּונקט ווי אין אַ מאָגען, און נישט

ווילענדיג, זוכט מען ביי העכערע אינפוזאָריעס צווישען דער קעל און דעם אונטערשטען פּראָפּאָסאָמאַ אַ רערעל אָדער אַ בלע־זעל, וואָס זאָל שוין פּערטרעטען דעם מאָגען און די געדערים. און אַז מען וועט דאָס געפינען, פּראָוואָס זאָל מען זיך נישט קאָנען פאָרשטעלען, אַז אין דעם איינקעמערלדיגען קערפּער קאָנען אויסגעבילדעט ווערען נייע אָרגאַנען, אַז ס'קאָן דורכ־געפירט ווערען אַ וויטערדיגע „אַרבייטס־טיילונג" צווישען די בעזונדערע טיילעכלעך פון קערפּער פּונקט אַזוי ווי ס'איז שוין געמאַכט געוואָרען מיט דעם טיילעכעל, וואָס איז אָבגעגעבען געוואָרען פאַר דער פּרוכפּערונג ... און דאַן אַ גלייכער וועג פון דער אינפוזאָריע ביז אַרויף צום מענש?

ניין. די אמת'ע ענטוויקלונג פון דער אור־בריאה ביז צום מענש און בכלל ביז צו דעם העכערען אָרגאַניזם איז גע־גאַנגען נישט אויף דעם דאָזיגען איינפאַכען, נאָר אויף אַ פיל קאָמפּליצירטערען וועג. און דאָס טאָרען מיר דאָ נישט לאָזען אונבעמערקט, ווייל אַנדערש וועט זיך אין אונזער לאָגישען פאָדעם פון דער ליבע־געשיכטע מאַכען אַ שווערער קנופּ אָדער גאָר אַ ריס.

די אָרגאַן־התחלות ביי די סיפּאָנעען און אינפוזאָריעס זיינען געבליבען פּרובען, וועלכע זיינען ווייטער נישט ענטוויקעלט געוואָרען נאָך לאַנג איידער זיי האָבען זיך בעוויזען און זיך אָנגעהויבען צו ענטוויקלען, האָט זיך אָנגעמערקט אַ בייער, זיכערער וועג פאַר דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג, — אַ וועג, וועלכען נור איין וואָרט קאָן ריכטיג בעצייכענען: דאָס וואָרט „סאָציאַל".

איך האָב אין סוף פון דער קאַרליק־מעשה׳לע דיר שוין אָנ־
געוויזן אויפ׳ן סאָציאַלען מאָמענט. דאָס, וואָס דער קאַר־
ליק (אָדער דאָס אור־בעשעפעניש) האָט נישט באַלד אָפּגעלאָזען
זיינע זוימען־קעמערלעך אָדער די איי־קעמערלעך פון זיך, נור
ער האָט צוזאַמען מיט זיי אַביסעל געוואַנדערט, איז שוין פּאַק־
טיש געווען אַ גאַנץ איינפאַכער סאָציאַלער אַקט. אַזעלכע
און העכערע סאָציאַלע אַקטען זענען שוין אָבער אין יענער
צייט, ווען די אור־קעמערלעך זענען געקומען צו דער דאָזיגער
העכסטער שטופע פון זייער ליבע־לעבען, געווען אין אַלגעמיין
אין גאַנג אין דער דאָזיגער אור־וועלט; און זיי האָבען באַלד
געוואונען אַ געוואַלטיגע בעדייטונג אין דעם לעבען פון די אור־
קעמערלעך. מיר האָבען זיך שוין פריער אָנגעשטויסען צופעליג
אויף אַזאַ סאָציאַלען פערבאַנד פון די אור־ברואימלעך, בע־
טראַכטענדיג דאָס לעבען פון די היינטיגע איינקעמערלדיגע
אויף דער ערד. דאָס איז געווען די וואָלוואָקס־קויל. וואָס זעען
מיר ביי דער דאָזיגער קויל?

עטליכע טויזענט קליינינקע איינקעמערלדיגע, וועלכע לאָזען
זיך נאָך גוט דערקענען אַלס בעזונדערע אינדיווידואומס, ביל־
דען צוזאַמען דורך אַ געוויסען שוואַכען פערבאַנד איין פער־
העלטניסמעסיג גרויסע גרינע קויל, וועלכע שווימט אין וואַסער,
לעבהאַפטיג בעוועגט, ווי איין גאַנצער אָרגאַניזם. פערשטיי גוט:
דאָס איז נישט קיין ליבעס־אַקט פון עטליכע טויזענט איינקע־
מערלדיגע, וועלכע ווילען זיך „צונויפגיסען” און שאַפען איין
גרויסע איינהייטליכע קויל. עס זעט אפילו אויס, אַז דאָס האָט
די ליבע געלערנט די וואָלוואָקס־ברואים׳לעך זיך האַלטען צו־
זאַמען. זיי האָבען פערשטאַנען דעם פרינציפּ, וועלכען די ליבע
האָט מיט זיי גוט איינגעחזר׳ט: אַז אין צווייען מאַכט מען תמיד
בעסער ווי אַליין. אָבער דאָסמאָל האָבען זיי זיך גענומען צו

דעם דאָזיגען מיטעל פון דער ליבע נישט צוליב ליבע=צוועקען. זיי האָבען זיך נישט געוואָלט צונויפגיסען. זיי האָבען זיך בלויז צוגעדריקט איינס צום אַנדערען, זיי האָבען אויסגעצויגען איינס צום אַנדערען דינע פעדעמלעך, וועלכע האָבען פערקניפּט זיי=ערע קערפּערס, אָבער נישט מער.

פאַר דער דאָזיגער בעגרענעצונג אין איין הינזיכט האָבען זיי אָבער בעצאָלט דערמיט, וואָס זיי האָבען זיך פעראיי=ניגט נישט נור צו צוויי, נור צו צען, הונדערט, טויזענט, יאָ אפילו ביז צו צוועלף טויזענט, ווי מען זעט עס אין דעם געווענליכען וואָלוואָקס=קיילעכעל. דער געווענליכער ליבעס=פער=באַנד איז אַנ'אומבעגרענעצט אינערליכער, ער נעמט אָבער אַרום נישט מער, ווי צוויי ברואים; די וואָלוואָקס=בעשעפענישען האָבען בעשאַפען אַ מער אויסערליכען פערבאַנד, דערפאַר האָבען זיי אָבער געגעבען די מעגליכקייט טויזענטער ברואים צוצושטיין צו דעם דאָזיגען פערבאַנד.

בעטראַכט אָבער ווידער דיך אַליין. דו אַלס מענש, צו וועמען ביסטו מער ענליך לויט דיין קערפּער=געבוי: צו אַנ'איינ=קעמערלדיקער אור=בריאה, אָדער צו אַ וואָלוואָקס=קויל? דערמאָן זיך, וואָס מיר האָבען גערעדט וועגען דעם פיל=קעמערל'דיגען געבוי פון דיין קערפּער; וואָס איז אַנ'איינקעמערל'דיגע איינ=צעלנע בריאה, אַנ'איינצעלנע אַמעבע אָדער אַנ'איינצעלנע באַ=צילע? איין קעמערל, דאָ הייסט: איין לעבעדיגער ציגעל. וואס ביסטו? אַ פערבאַנד פון מיליאַרדען קעמערלעך, דאָס הייסט: אַ ריזיג הויז פון אונציילי‌גע אַזעלכע ציגעל. און וואָס איז די וואָלוואָקס=קויל? אַ פערבאַנד פון עטליכע טויזענט קעמערלעך, דאָס הייסט: אַ קליין הייזעלע פון עטליכע טויזענט ציגעל, וועלכע זענען גאַנץ שוואַך צוגעקלעבט איינער צום אַנדערן. וואָס קאָן זיין קלאָרער? די וואָלוואָקס=קויל ווייזט דיר דעם וועג, וועלכער האָט געפירט פון דעם איינקעמערלדיגען אור=בעשעפעניש צו דיר. דער דאָזיגער וועג האָט געפירט דורך דעם סאָציאַלען פערבאַנד פון פיל קעמערלעך, פון פיל לעבעדיגע ציגעל, וועלכע האָבען זיך צוזאַמענגענומען, כדי

אויפצושטעלן געביידעס פון אַ העכערען מין: פריִער קליינע מויערלעך, שפּעטער הייזעלעך, נאָך שפּעטער פּאַלאַצען און ענדליך הויכע טורעמס, פון וועלכע דער גייסט פון דעם מ ע נ ש קוקט צום שטערען־הימעל...

די דאָזיגע וואָלוואקס־קויל שטייט אפילו נענטער (לויט דעם ווי זי שפּייזט זיך) צו געוויקסען, ווי צו חיות. פון איר האָט זיך דירעקט געקאָנט ענטוויקלען ניִשט דער מענש, נור גאָר די שפּעטערדיגע צמחים־וועלט. אָבער אויך דער שוואַר־צער קיפּאַריס, וועלכען דו זעסט דאָ קייגען דיר, איז אויך אַזאַ געוואַלטיגער טורים פון פיל מיליאָנען קעמערלעך. און אַ חוץ דעם האָבען מיר גענומען דעם וואָלוואקס נור אַלס אַ צופעליגען ביישפּיל. עס זענען פאַרהאַן אַזעלכע פערבאַנדען פון קעמערלעך אויך ביי די אינפוזאָריעס, ד. ה. ביי די איינקעמערלדיגע, פון וועלכע ס'האָט זיך דירעקט ענטוויקעלט די חיות־וועלט, צ. ב. די מ אַ ג אָ ס פ ע כ א אָדער די נאָרווע־גישע פ ל י מ ע ר־ק ו י ל, וועלכע העקעל האָט בעשריבען: דאָס איז אַ פערבאַנד פון עטליכע דרייסיק ביז זעכציק בארנע־פאָר־מיגע קעמערלעך, וועלכע בילדען צוזאַמען איין קויל און גיִ־סען זיך דערביי ניִשט אינגאַנצען צונויף.

איצט אָבער קוק דיך נור ווידער גוט צו צו דעם, וואָס איך וויִיז דיר. דו זעסט די אַמעבע אָדער וועלכע ס'איז אַנ־דערע איינקעמערלדיגע בריאה, זעסט די וואָלוואקס־קויל און דו בעטראַכסט דיך אַליין. אין וואָס בעשטייט דער אונטערשיד צווישען אייך אַלעמען? ציִ בלויז אין דעם, וואָס די אמעבע איז נור איין איזאָלירטער לעבעדיגער ציגעל, די וואָלוואקס־קויל—אַ פערבאַנד פון עטליכע טויזענט אַזעלכע ציגעל, וועלכע בילדען צוזאַמען אַ שווימענדיגע קויל, און דו אַליין — אַ ריזיגע געביידע פון מיריאדען־ציגעל? ווידער ניין.

דערמאָן זיך, וואָס איך האָב דיר שוין פריִער דערציילט. איך האָב דיר געזאָגט, אַז דיין מענשליכער קערפּער איז, פּונקט אַזוי ווי דער קערפּער פון אַ הונט אָדער פון אַ רעגענוואָרים, ניִשט בלויז אַ קאָלאָסאַלער פערפלאָנטערטער קנויל פון קעמער־

לעך. דיין קערפּער איז אַ ראַפינירט־איינגעאָרדנט „הויז". אין דעם דאָזיגען הויז בילדען די קעמערלעך, פּונקט אַזוי ווי די ציגעל פון אַ מאָדערנער גרויסשטעטישער געביידע, בעזונדער „צימער־ען" פאַר פערשידענע בעדערפענישען: זיי בילדען אַ גאַנצע מאַסע אָרגאַנען. געדערים, אין וועלכע די שפּייז ווערט פערדייעט, לונגען, אין וועלכע דאָס בלוט ווערט גערייניגט און בערייכערט, געהירן, וועלכע פירען מיט אַלעמען אָן. און עס איז פערהאַן אַ זייער איינפאַך וואָרט, וואָס לעזט דאָס גאַנצע רעטעניש פון דער דאָזיגער ראַפינירטער איינאָרדנונג פון די העכערע קערפּער־געביידעס.

צו דעם וואָרט „סאָציאַל" קומט צו דאָס צווייטע גוטע וואָרט: די אַרבייטס־טיילונג.

די מיריאַדען־קעמערלעך, וועלכע שטעלען צונויף דיין מענשליכען קערפּער, בילדען נישט נור אַ סאָציאַלען פערבאַנד, נור עס איז אויך צווישען זיי איינגעשטעלט אַן אויסערגעוויינליך קלוגע און גליקליכע אַרבייטס־טיילונג. פון די מיריאַדען קעמערלעך, וועלכע בילדען דיין קערפּער, זענען נור אַזוי פיל און אַזוי פיל בעשעפטיגט מיט דעם פערכען: זיי שטעלען צונויף דיינע ערנערונגס־אָרגאַנען, צ. ב. די געדערים. אַזוי פיל און אַזוי פיל ווייטער הערען נור: זיי בילדען דיינע שמיעה־אָרגאַנען ביז צו די געהירען. אַזוי פיל און אַזוי פיל בעשעפטיגען זיך נור מיט זעען: זיי בילדען דיין זע־אַפּאַראַט, וועלכער ציט זיך אויך פון דעם אויסערליכען אויג ביז די געהירען. און אַזוי ווייטער. אַזוי ווי אָבער אַלע איינצעלנע קעמערלעך און אַלע איינצעלנע אָרגאַנען, וועלכע בעשטייען פון די דאָזיגע קעמערלעך, געפינען זיך אין אַן ענגען סאָציאַלען פערבאַנד צווישען זיך, דעריבער דינט די אַרבייט פון יעדער בעזונדערער גרופּע־קעמערלעך אַלע אַנדערע: אַז די קעמערלעך פון די געדערים זויגען אַריין אין זיך דעם ערנערענדיגען זאַפט, שטראָמט דער דאָזיגער זאַפט באַלד אַריבער אויך

אין אַלע אַנדערע קעמערלעך, וועלכע פערנעמען זיך נישט דירעקט מיט דעם פרעסען: אין די זע־קעמערלעך, הער־קע־מערלעך, בעוועגונגס־קעמערלעך א. אַז. וו. די דאָזיגע אַלע פערשידענע גרופען קעמערלעך פון דעם מענשליכען לייב ווע־רען אונדירעקט געשפייזט און געשטאַרקט דורך די קעמערלעך פון די געדערים. די קעמערלעך פון די געדערים פרעסען פאַר אַלע.

די דאָזיגע וואונדערליכע אַרבייטס־טיילונג קאָנסטו, נאַ־טירליך, ביי דער אַמעבע אָדער ביי דער באַצילע נאָך נישט זען, ווייל דו האָסט דאָך דאָ פאַר זיך נור איין איינציג קעמערל, וועלכעס בילדעט דעם גאַנצען קערפער און מוז דע־ריבער אויך אַלץ פאַר דעם דאָזיגען קערפער אַליין טון: פרע־סען, אָטעמען, פילען א. אַז. וו. אָבער אויך ביי דער וואָל־וואקס־קויל זוכסטו אומזיסט סימנים פון דער דאָזיגער הערלי־כער אַרבייטס־טיילונג (מיט איין איינציגען אויסנאַם, וועגען וועלכען מיר וועלען באַלד רעדען). דאָ האָסטו שוין אַ סאָציאַ־לען פערבאַנד. אָבער יעדער קעמערל פון דעם דאָזיגען פער־באַנד פרעסט נאָך פאַר זיך; עס איז נאָך נישט געשאַפען קיין „געדערים“ אין זין פון אַ גרופע קעמערלעך, וועלכע זאָלען אַלס אויסגעטיילטער אָרגאַן פרעסען פאַר דער גאַנצער קויל. די דאָזיגע פערוויקעלטע אַרבייטס־טיילונג האָט זיך באַ־שיינפערליך ערשט שפעטער ענטוויקעלט אויפ׳ן וועג צווישען די וואָלוואקס־ענליכע קוילען און דיר.

און אַז דו טראַכסט זיך אַריין ווערט דיר דער דאָזיגער ענטוויקלונגס־גאַנג אויסערגעוויינליך קלאָר, כמעט זעלבסטפער־שטענדליך. טראַכט נור דורך איין ביישפיל. דעם ביישפיל פון פרעסען.

עטליכע טוץ קעמערלעך נעמען זיך צוזאַמען, בילדען אַ סאָציאַלען פערבאַנד און שטעלען אויף אַ שווימענדיגע קויל. יעדערס פון די דאָזיגע קעמערלעך האָט אַ דין צאַפעלדיג הערעלע, מיט דער הילף פון וועלכען עס פלעגט פריער אַלס איינצעלנע בריאה שווימען אין וואַסער. איצט שווימען אַלע צוזאַמען, און זיי געוואויגען זיך צו צו אַ געוויסען טאַקט,

וועלכער דרייט און בעוועגט די גאַנצע קויל. דאָס איז, פאַר־שטייט זיך, נאָך נישט קיין אַרבייטס־טיילונג, עס איז נור די ערשטע סאָציאַלע האַנדלונג. אָבער קוים איז די דאָזיגע בשותפות׳דיגע אַרבייט איינגעשטעלט, מוז זי שוין פון זיך אַליין פירען ווייטער צו דער ערשטער אַרבייטס־טיילונג.

אַלע קעמערלעך פון דער קויל פרעסען אין אָנהויב יעדע פאַר זיך. אָבער אַזוי ווי די קעמעלעך ליגען פעסט צו־נויפגעפרעסט איינס מיט דעם אַנדערען, אָדער אפילו צונויפ־געקייטעלט מיט דער הילף פון בעזונדערע הערעלעך, וועלכע קאָנען פריי דורכלאָזען פליסיגקייטען, קאָן זיך דאָך זייער לייכט מאַכען, אַז דער איבערגעאַרבייטער זאַפט זאָל אַריבער־פליסען פון אַ קעמערל, וועלכעס האָט גראָד עפּעס אויפגע־פרעסען און פערדייעט, אין די אַרומיגע קעמערלעך, וועלכע פרעסען נישט. דאָס איז נאָך אַלץ נישט מער ווי אַנ׳איינפאַכע קאָנסעקווענץ פון דעם סאָציאַלען לעבען. דאס קאָן אָבער ביי געוויסע אומשטענדען ברענגען פיל נוצען די קעמערלעך, וואָס פרעסען גראָד נישט. איצט אָבער ווייטער אַ נאַטירליכע זאַך: די קעמערלעך, וועלכע פרעסען און פערדייען יאָ, מוזען זיין אין זייערע בעוועגונגען פוילער, ווי די אַנדערע, זיי בע־וועגען צייטווייליג שוואַך און טיילמאָל אפילו אינגאַנצען נישט זייערע שווים־הערעלעך. און זיי דאַרפען עס גאָרנישט. ווייל ווידער אַנ׳איינפאַכע קאָנסעקווענץ פון דעם סאָציאַלען פער־באַנד: די אַנדערע קעמערלעך אַרום זיי, וועלכע צאַפּלען און רודערען לעבהאַפט מיט זייערע שווים־הערעלעך, טראָגען דאָך זיי אויך מיט זיך.

דו בעמערקסט! דאָ מערקט זיך שוין אָן אַ געגענזייטיגער נוצען: איין קעמערל פרעסט פאַר די אַרומיגע, דערפאַר אָבער בעוועגען עס די אַרומיגע אַזוי לאַנג, ווי עס פרעסט פאַר זיי. דאָס שווימען כּאָ־אויס ברענגט אָבער כּסדר נייע שפּייז; דעריבער ווערט דאָס פרעסענדיגע קעמערל ווייניג וואס אָן: עס פערליִרט אַביסעל דערנערענדיגען זאַפט לטובת די שכנים, דערפאַר ליפערען זיי אים צו דורך זייער בעווע־

גונג אַלץ נייע און נייע שפּייז, וועלכע וואָלט דאָך אָן זייער בּעוועגונג פֿאַר אים פֿערלוירען געגאַנגען. און דערפֿון קאָן זיך דאָך אָנהויבּען די אייגענטליכע אַרבּייטס־טיילונג.

לאָמיר זאָגען איינפֿאַך אַזוי: פֿון פֿינף קעמערלעך נעמט אויף זיך איינס, זאָל זיין דאָס מיטעלסטע, צו דערנערען זיך און די פֿיר אַרומיגע, און דערפֿאַר ווערט עס אינטענסיוו בּע־וועגט דורך די אַנדערע קעמערלעך. דאָס ערשטע קעמערל דאַרף נור פֿרעסען און דערויף קאָנצענטרירען זיין גאַנצע קראַפֿט. די אַנדערע ווייטער דאַרפֿען נור בּעוועגען און דערויף אָנווענ־דען זייערע אַלע פֿעאיגקייטען. דער נוצען פֿאַר אַלע איז גע־וואלטיג גרויס. אין דעם דאָזיגען איינפֿאַכסטען פֿון אַלע בּיי־שפּילען זעסטו זיכער דעם קערן פֿון דער גאַנצער ווייטערדי־גער ענטוויקלונג, וועלכע האָט זיך געצויגען פֿון דער וואָלוואָקס־קויל בּיז צום מענש.

אפֿשר דוכט זיך דיר, אַז אין דעם דאָזיגען געדאַנקענגאַנג קלינגען די ווערטער: אַרבּייטס־טיילונג, געגענזייטיגע הילף, סאָ־ציאַלער פֿערבּאַנד צו מענשליך? אָבּער גראָד דאָ זענען די דאָ־זיגע ווערטער געבּרויכט נישט ווי אַ בּילד, נישט ווי אַ פֿער־גלייך פֿאַר דער קלאָרקייט וועגען. די דאָזיגע בּעגריפֿען זענען נישט קיין ספּעציעל מענשליכע אויפֿטועכצען, זיי גילטען שוין בּיי בּרואים, וועלכע שטייען פֿיל נידעריגער, ווי דער מענש: בּיי חיות און בּיי געוויקסען, דו קאָנסט חיות, וועלכע לעבּען אין סאָציאַלע פֿערבּאַנדען: דערמאָן זיך אָן די קאָלאָסאַלע מלו־כות פֿון די מילבּען, פֿון די בּינען. דו זעכסט דאָרט די ווייט־גייענדיגסטע געגענזייטיגע הילף, דו האָסט דאָרט די ראַפֿיניר־טע אַרבּייטס־טיילונג. די בּינען־קעניגין פֿרוכפֿערט זיך פֿאַר אַלע און זי ווערט דעריבּער דורך אַלע אַנדערע בּירגער פֿון דער בּינען־מלוכה געשפּייזט. מיר וועלען וועגען דעם נאָך רעדען. עס ענדיגט זיך אָבּער נישט דערמיט. געוויסע מילבּען לעבּען אין אַ מין פֿערבּאַנד מיט פֿיל נידעריגערע אינזעקטען, מיט די בּלאַט־לייז: די בּלאַט־לויז גיט דער מילבּ איר צוקער־זיסע אירין, וועלכע איז בּיי די מילבּען אַ נאַשעריי, און די מילבּ

בעשיצט דערפאַר די הילפלאָזע בלאַט=לויז. ראַקעס לעבען אַזוי צוזאַמען מיט חיות, וועלכע שטייען געוואַלטיג נידעריגער פון זיי: מיט פאָליפען (ים=רויזען). און עס זענען פערהאַן היות, וועלכע לעבען אַזוי מיט צמחים. און נאָך מער: אויך ביי צמחים זעט מען שוין אַזעלכע פערבאַנדען. געוויסע שוואָמען לעבען אַזוי ענג פערקניפט מיט געוויסע וואַסער=געוויקסען, אַז די באָ= טאַניקער האָבען אַ לאַנגע צייט דעמדאָזיגען פערבאַנד געהאַל= טען פאַר אַנ׳איינהייטליך געוויקס, וועלכעס איז האלב שוואָם און האַלב וואַסער=געוויקס. און האָבען אים אַ נאָמען געגעבען „פלעכט=געוויקס". אַזעלכע פערבאַנדען רופט מען וויסענשאַפטליך „סימביאָזען". דאָס וואָרט בעדייט: צוזאַמענלעבען, אָדער גע= נויער: בשותפות׳דיג לעבען, וואָס האַלט זיך אויף געגענזייטי= גער הילף. דעם דאָזיגען בעגריף געפינסטו שוין אין יעדען בעסערען שול=ביכעל פון נאַטור=געשיכטע. שוואָמען און וואַ= סער=געוויקסען זענען אָבער גאָר די נידעריגסטע צמחים, און דאָס, וואָס מיר זעען ביי זיי, דאַרף אונז גאָרנישט פערוואונ= דערען אויך ביי די אמת׳ע איינקעמערלדיגע. און דעריבער: ווער עס וועט דיר זאָגען, אַז דער בעגריף „אַרבייטס=טיילונג" איז דאָ אַנ׳„אנטראָפאָמאָרפיסטישער", אַ פערמענשליכטער, דעם זאָלסטו אָבשיקען זיך לערנען דעם אַלף=בית פון דער מאָדער= נער נאַטור=געשיכטע, און אַליין פאָלג ווייטער נאָך דעם טעקסט.

באַלד איז צו דער ערשטער אַרבייטס=טיילונג צוגעקומען נאָך די פאָלגענדע זעלבסטפערשטענדליכע זאַך.

אַז די קויל האָט זיך אַליין בעוועגט מיט איין עק פאָרויס, האָט דער דאָזיגער פאָדערשטער עק, ד. ה. די קעמערלעך, וועלכע האָבען זיך אין דעם דאָזיגען עק געפונען, בעקומען דעם גרעסטען טייל פון דער אַקייגענקומענדיגער שפייז. אין דעם דאָזיגען עק האָט זיך דעריבער איינגעאָרדענט זיך פעסטער שטאַם פון אויסגעשפּראָכענע פרעס=קעמערלעך אין דעם פריער= דיגען זין. זיי האָבען פערזאָרגט די גאַנצע קויל מיט דערנע= רענדיגען זאַפט, און די אַנדערע האָבען זיי צוליב דעם אַלגע= מיינעם נוצען כסדר בעוועגט פאָרויס. מען קאָן זיך אויך פאָר=

שיִצלען, אַז, פּערקערט, דער הינטערשטער עק האָט געקאָנט
פּאָרשטעלען מיט זיך אַ גוט אָרט צום פּרעסען, ווייל די שוויס=
הערלעך יאָגען דאָך כסדר אַוועק מיט זייערע בעוועגונגען די
אַקעגענקומענדיגע שפּייז צום הינטערשטען עק פון דער קויל,
און אַחוץ דעם איז דאָך דער דאָזיגער עק מער בעשיצט, ווי
דער פאָדערשטער. דאָס קאָנסטו דיר פאָרשטעלען, ווי דו
ווילסט. אַלענפאַלס האָט זיך געמאַכט אַזוי, אַז נור איין עק
פון דער קויל האָט געטויגט צום פּרעסען. דער רוים אין דעם
דאָזיגען עק פון דער קויל איז אָבער געווען שטאַרק בעגרע-
נעצט. אַז די קויל איז געוואַקסען, האָט דער דאָזיגער פּרעסענ=
דיגער פּונקט געמוזט פערגרעסערט ווערען. ווי אַזוי אָבער?
שטעל דיר פאָר אַנ'ערד=קוגעל. אויף דעם נאָרד=פּאָל זאָל גיין
אַ רעגען פון געבראָטענע טויבען, און נור די עטליכע מענשען,
וועלכע געפינען זיך דירעקט אויפ'ן פּאָל, קאָנען זיי כאַפּען.
פערפעלט זיי דערצו הענט, גייען די טויבען פערלוירען. וואָס
וואָלטען קלוגע קעפּ אויסגעטון, כדי צו פערגרעסערען די צאָל
הענט אויף דעם דאָזיגען בעגרענעצטען שטיקעל ערד? זיי
וואָלטען אויסגעגראָבען אַ גרוב, אין דעם גרוב אַוועקגעשטעלט
אַ לייטער, און מענשען וואָלטען זיך אויפגעשטעלט אויף דער
לייטער איינער איבער דעם אַנדערען און וואָלטען געכאַפּט
די טויבען. מען וואָלט זיך געקאָנט בעגיין אויך אָן אַ גרוב,
אָבער די לייטער, וועלכע מען וואָלט אויפגעשטעלט אַרויף,
וואָלט נישט געקאָנט אויסהאַלטען די לאַסט פון די מענשען.
אַ גרוב איז בכלל זיכערער. און אַזוי האָבען אויך געטון די
פרעס=קעמערלעך אויפ'ן פּאָל פון זייער קויל. זיי האָבען זיך
אַריינגעקייטשט, געבילדעט אַ גריבעל, דאַן אַ לאָך; די ווענט
און די דעק פון דעם לאָך האָבען זיי אָבער געדיכט בעזעצט.
צוזאַמען מיט דעם וואַסער דרינגען אַריין די שפּייז=טיילעכלעך
אין דעם לאָך. דאָרט ווערען זיי אונגעשטערט איבערגעאַרבעט.
וואָס קומט אַרויס דערפון?

פון דער קויל ווערט אַ בעכער. די קויל בעקומט אינע=
ווייניג אַ לאָך, וועלכעס עפענט זיך ווי אַ מויל, און די וואַנט

פון דער קויל בעשטייט פון צוויי שיכטען קעמערלעך: די פרי-
ערדיגע און די, וועלכע זענען ביסלעכווייז פון דעם פאַל אַריינ-
געקנייטשט געוואָרען. די קעמערלעך פון דער אויסערליכער
וואַנט שווימען, די קעמערלעך פון דער אינערליכער פרעסען.
אָנשטאָט דער איינפאַכער פריערדיגער סאָציאַלער קויל בעקומט
זיך אַ פעראַבאַנד פון קעמערלעך מיט דער ערשטער אַרבייטס-
טיילונג בנוגע דעם פרעסען און בעוועגען. דאָס לאָך איז שוין
פאַקטיש אַ מויל; גלייכצייטיג איז עס נאָך אָבער אויך דער
אונטערשטער אַרויסגאַנג, וועלכער וואַרפט אַרויס די אונפער-
דייטע אָפּפאַלעכצען. די אויסערליכע וואַנט איז אַ הויט מיט
בעוועגונגס-אָרגאַנען. די אינערליכע וואַנט איז אַ מאָגען און
געדערים. פון דער דאָזיגער בריאה ביז צו דיר איז שוין אַ
פיל קלענערער שריט. דאָ איז שוין די אַרבייטס-טיילונג אין
פולען גאַנג. אַ מויל, הויט, געדערים — פונקט ווי ביי דיר. דאָס
איז שוין נישט קיין פשוט'ער קנויל פון קעמערלעך: דאָס זענען
שוין, אַזוי צו זאָגען, צוויי פעראייניגטע צימערען, פון וועלכע
איינס איז אַן אויסגעשפּראָכען עס-צימער און עס האָט אַ טיר.
עס איז שוין אַ הויז, וואָס בויט זיך, אַ קליין, פרימיטיוו הייזעל,
אָבער צווישען דיר און אים בעשטייט שוין דער אונטערשיד
נאָר אין דעם, וואָס דו ביסט מער קאָמפּליצירט, ווי דאָס.

אַלע העכערע „חיה'שדיגע הייזער"; דער הונט-און דו,
דער רעגען-וואָרים, דער ים-שטערן: אַלע האָבען זייער גאַנצע
קאָמפּליקאַציע פון זאַלען, קאַבינעטען, באַלקאָנען און לוקסוס-
שטובען ענטוויקעלט פון יענעם ערשטען הייזעל, אין וועלכען
די אַרבייטס-טיילונג האָט זיך אָנגעהויבען. נאָך היינט זעט מען
ביי פיל חיות, ווען זיי ענטוויקלען זיך אינדיווידועל פון אַ
בעפרוכטיגטען איי, ווי זיי מאַכען דורך דעם צושטאַנד פון דעם
ערשטען איינפאַכסטען הייזעל. פון דעם בעפרוכטיגטען איי-קע-
מערל שטעלט זיך פריער אויף אַ הוילער קנויל פון קעמערלעך,
וועלכער דערמאָנט אינגאַנצען דעם וואָלוואָקס. אין דעם דאָזיגען
קנויל הויבט זיך אָן אַריינצוקנייטשען אַ גרוב, ביז עס ווערט
דערגרייכט די פאָרם פון דעם דערמאָנטען „איינפאַכען הייזעל",

וועלכעס בעשטייט פון אַ מויל, הויט און געדערים. און ערשט דאַן הויבט זיך עס אָן ווייטער צו קאָמפּליצירען, ביז עס שאַכט זיך דאָס גרויסע הויז: דער וואָרים אָדער דער ים־שטערען.
די ווייטערדיגע ענטוויקלונג זעט מען נישט אַזוי דייטליך. אָבער דער אויסגאַנגס־פּונקט פון יעדער ווייטערדיגער ענטוויק־לונג איז תמיד דער דאָזיגער אור־צושטאַנד מיט די צוויי עיכ־טען קעמערלעך. און אַזוי גייט עס ביז צו דיר אַליין. דער גאַנצער העכערער ענטוויקלונגס־שטאַם האָט געמוזט געשיכטליך דורכמאַכען, דורכלעבען די דאָזיגע הויט־מאָגען־פאָרם.

העקעל, וועמען דער דאָזיגער געדאַנק איז צום ער־שטען איינגעפאַלען, האָט די דאָזיגע ענטוויקלונגס־פאָרם אַ נאָ־מען געגעבען „גאַסטרעא“. פון דעם גריכישען וואָרט גאַכטער, דער מאָגען. די אור־מאָגען־חיה. פונקט ווי עס לע־בען נאָך היינט וואָלוואָקסען און ענליכע היה׳שדיגע פערבאַנ־דען פון קעמערלעך, אַלס לעבעדיגע איבערבלייבעכצען פון דער דאָזיגער היסטאָרישער ענטוויקלונגס־שטופּע, אַזוי בעהויפּ־טען טייל נאַטור־פאָרשער, אַז געוויסע לעבעדיגע בעשעפעני־שען שטעלען מיט זיך נאָך היינט פאָר פערבליבענע גאַסטרעאַ־פאָרמען; אַנדערע נאַטור־פאָרשער זענען מיט זיי נישט מסכים. אָבער עס איז אינגאַנצען קיין ספק נישט, אַז אין אָנהויב פון דעם היסטאָרישען ענטוויקלונגס־וועג האָבען די שפּעטערדיגע העכערע לעבענס־פאָרמען דורכגעמאַכט די דאָזיגע גאַסטרעא־שטופּע. פּונקט אַזוי, ווידער וואָרים און דער ראַק און דער אינ־זעקט, די מושעל־בריאה און דער טינטענפיש, דער פיש און די זשאַבע און דער פויגעל, דאָס נאָדעל־חיה׳לע, און דאָס פערד און די מאַלפּע, אַזוי שטאַמסט דו אויך פון אַן׳אור־גאַסטרעאַ, פון אַן׳ערשטען פערבאַנד פון קעמערלעך, וועלכער האָט אָנגעהוי־בען דורכצופירען די אַרבייטס־טיילונג צווישען די בעוועג־קע־מערלעך און פרעס־קעמערלעך, צווישען דער הויט און די געדערים...

בעמערקסטו איצט דעם אונטערשיד? דעם ריזיגען אונ־טערשיד? דיר האָט זיך געדוכט, אַז דו ביסט אויף אַ וועג צו

בעווייזען, אַז דער מענש האָט זיך ענטוויקעלט דירעקט פון אַנ׳אינפוזאָריע, וועלכע האָט זיך אין איר איינקעמערלדיגען קערפּער געשאַפען אַ מויל. אָבער אומזיסט. קיינמאָל וואָלט דיר נישט געלונגען צו בעווייזען דעם צוזאַמענהאַנג צווישען אַזאַ אינפוזאָריע און דעם מענש, ווען זי זאָל אין זיך האָבען ענט־וויקעלט אַפילו הונדערט אָרגאַנען. עס ווייזט אַפילו אויס, אַז דער סאָציאַלער פערבאַנד פון פיל קעמערלעך האָט געלעמט און אַוועקגערוקט אין אַ זייט די ווייטערדיקע אינדיווידועלע ענטוויקלונג פון די איינקעמערלדיגע. נישט פון דער אינפוזאָ־ריע אַלס אַזעלכער איז ענטשטאַנען דאָס גאַנצע העכערע לע־בען אויף דער ערד מיט דעם מענש אין דער שפּיץ. דאָס העכערע לעבען האָט זיך אויפגעבויט אויף דער אינפוזאָ־ריעס־מלוכה, אויף דעם סאָציאַלען פערבאַנד פון פיל אינ־פוזאָריעס, פון וועלכען ס׳זענען בּיסלעכווייז ענטשטאַנען די העכערע אינדיווידואומס.

פון די סאָציאַלע פערבאַנדען פון פיל אינדיווי־דואומס זענען ענטשטאַנען נייע איינהייטליכע אינדיווי־דואומס. דאָס איז אַ טיפער וואונדערליכער פּראָצעס, וועל־כער איז ווערט טיף דורכגעטראַכט צו ווערען.

דו בּיסט אַנ׳אינדיווידואום, אַ „איך״, נישט אַזוי? דו בּיסט פאַר דיר אַפילו דער בּיישפּיל, די אור־פאָרם פון דעם אינדי־ווידואום איבערהויפּט. און דאָך בּיסטו ענטשטאַנען דערפון, וואָס פיל מיליאָנען קליינינקע איינקעמערלדיגע אינדיווידואומס האָבען זיך פעראייניגט אין איין סאָציאַלען פערבאַנד אַזוי ענג, אַז דער דאָזיגער פערבאַנד ערשיינט פאַר דיר ווידער ווי איין „איך״, ווי איין אינדיווידואום.

די זאַך איז בעזונדער מערקווירדיג פון נשמה־שטאַנד־פּונקט. שטעל דיר פאָר! פופציג קעמערלעך, לאָמיר זאָגען, שליסען צווישען זיך אַזאַ סאָציאַלען פערבאַנד. זיי דאַרפען זיך דערצו נישט צונויפגיסען; זיי לאָזען נור אַ פרייען דורכגאַנג פון איין קעמערל אין דעם אַנדערען, וועלכער זאָל לאָזען פליסען דעם דערנערענדיגען זאַפט דורך אַלע קעמערלעך. אַזוי

קאָנען מיר זיך פאָרשטעלען, אַז זיי זענען קערפּערליך געוואָ־
רען אַ העכערע איינהייט. אָבער ווען מיר ווילען זיך עס פאָר־
שטעלען גייסטיג, נשמה'דיג?

יעדעס איינצעלן קעמערל האָט אין אָנהויב זיכער געהאַט איר קליינע אינדיווידועלע „נשמה", איר „קעמערל־נשמה". נאָך היינט האָט יעדע באַצילע, יעדע אַמעבע, יעדע אינפוזאָריע איר אייגען נשמה'לע. דו מעגסט דיר ווידער פאָרשטעלען דעם בעגריף „נשמה" ווי דו ווילסט: אַלענפאַלס אַ נשמה האָבען אַלע. און דאָס איז דאָך גאָרנישט קיין וואונדער, פערקערט, עס איז גאַנץ זעלבסטפערשטענדליך. יעדע איינקעמערלדיגע בריאה פילט, זי אָריענטירט זיך אויף אַנ'איינפאַכען אופן אין אַלעם, וואָס רינגעלט זי אַרום; זי שטעלט־פאָר מיט זיך אין איר געפיל־לעבען פונקט אַזאַ איינהייט, ווי זי איז אין קערפּערליכען זין. דאָס און נישט מער האָט דאָ צו זאָגען דער בעגריף „נשמה", אָבער אויך נישט וויינגער. אַז אַ „נשמה" זאָל זיך קאָנען האַלטען אין אַ קעמערל, דאַרף דיך בעזונדער גאָרנישט וואונ־דערען, ווייל אין דיר אַליין האַלט זי זיך אויך נור אין קע־מערלעך, אין געוועהנליכע קעמערלעך. דיינע קלוגע מענשליכע געהירען בעשטייען אויך נישט פון עפּעס אַנדערש, ווי פון געוועהנליכע לעבעדיגע קעמערלעך.

דאָס מערקווירדיגע בעשטייט אָבער אַט אין וואָס. אַזעלכע איינקעמערלדיגע שטעלען צונויף אַ וואָלוואָקס־קויל. אין אָנהויב האַלט זיך יעדער בעזונדער קעמערל אין דער קויל זיין בע־זונדערע עקזיסטענץ, ד. ה. אויך זיין בעזונדערע "נשמה". אָבער באַלד זעהסטו שוין אַנ'אָנהויב פון אַ נשמה'דיגער צונויפמישונג, אַזוי צו זאָגען, פונקט אַזוי ווי דער קערפּערליכער פערבאַנד טרייבט צו אַ געוויסער ענגערער קערפּערליכער פעראייניגונג, צו דער בילדונג פון אַ העכערער קערפּערליכער איינהייט. דו זעהסט, אַז דער גאַנצער קנויל קעמערלעך ווערט אַזוי צו זאָגען, „בעגייסטערט" דורך איין ציל, אַלע טויזענטער קעמערלעך בע־וועגען די קויל אין איין ריכטונג, גלייך ווי אין אַלע טויזענ־טער נשמה'לעך וואָלט געהערשט אַ געמיינזאַמע אָריענטירונג.

גלײַך זיי וואָלטען „געמיינזאַם געטראַכט“, „געמיינזאַם געוואָלט“. אָבער דו קענסט זאָגען: איז עס דען אַנדערש, ווי ביי אַ קאָמפּאַניע כאָלדאַטען, וועלכע מאַרשירען אין געמיינזאַמען טאַקט? יאָ, עס מוז זיכער זיין עפּעס אַנדערש, עס מוז זיין עפּעס העכערס. די קערפּערליכע בערירונג און צונויפקייטלונג פון די קעמערלעך, וועלכע האָט געבראַכט דערצו, אַז דער לעבענסזאַפט האָט געקאָנט פֿריי אַריבערפליסען פון איין קעמערל אין דעם אַנדערען, האָט ביסלעכווייז געמוזט דערפירען צו אַזאַ מין צונויפגיסונג פֿון די נשמות (איצט, נאַטירליך, בילדליך גערעדט), וויעגן וועלכער די סאָציאַלע פערבאַנדען פון מענשען צווישען זיך גיבען דיר גאָר קיין בילד נישט. און דער רעזולטאַט איז געווען (שוין נישט רעדענדיג וועגען דער אַרבייטס־טיילונג־וועלכע האָט ענדליך ביי די העכערע חיות געשאַפען אַ בעזונדערען „נשמה־אָרגאַן“ אין די געהירן, פונקט ווי זי האָט פריער געשאַפען אַ בעזונדערען פרעס־אָרגאַן אין מאָגען), אַז דער גאַנצער פֿערבאַנד פֿון די קעמערלעך האָט ענדליך בעקומען אַן איינהייטליכען „איך“־בעוואוסטזיין: דעם זעלבען „איך“־בעוואוסטזיין, וועלכען דו פילסט, אַלס אינדיווידואום, אין זיך. ווי אַזוי דאָס איז צוגעגאַנגען... ווי אַזוי מיליאָנען נשמה׳דיגע „איכ׳ס“ האָבען זיך פעראייניגט אין אַ מין געהיימניספולער נשמה־בעהעפטונג, ביז ס׳איז, ענדליך, געבוירען געוואָרען אַ נייער „אי־בער־איך“, וועלכער האָט אין זיך ווידער אַרומגענומען אַלס איינהייט דעם אינהאַלט פון די אַלע מיליאָנען... דאָס איז דאָס אייגענאַרטיגסטע, דאָס, וואָס ס׳איז נאָך ביז איצט אַ רעטעניש. יעדע פילאָזאָפיע, וועלכע אינטערעסירט זיך בעזונדער מיט דער דאָזיגער נשמה׳דיגער זייט פֿון דער וועלט־ענטוויקלונג, מוז אויף דעם אָרט זיך טיף פֿערטראַכטען. אונז וואָלט דאָ דאָס דאָזיגע פערטראַכטען זיך אַוועקגעפירט אין דער אונענדליכקייט פון די שווערסטע פראַגען. עס וואָלט אונז אַוועקגעטראָגען אויף גייסטיגע מילך־וועגען, פונקט ווי מיר זענען פריער אויף קערפערליכע אַוועק. אפשר וואָלסטו דיר דאָ דאָ דאָזיגע אָרט אָנגעמערקט מיט אַ רויטען שטריך, כדי עס שפעטער ביי אַ געלעגענהייט

דורכצוטראַכטען. מיר טאָרען נישט צו טיף אַריין אין דער דאָזיגער זאַך, ווייל אַנדערש פערלירען מיר גאָר אין דעם גע=
ווימעל פון פראַגען אונזער גאָלדענעם פאָדעם, די ליבע. דע=
ריבער: אָנשטאָט אַוועקצולאָזען זיך אויף דעם נשמה'דיגען נע=
בען=וועג, וואו דער אָנגעוואָקסענער טויזענט=יאָריגער געדאַנקען=
מאָך פערדעמפט דיינע טריט און פערשלינגט דיין שפור, ביז
דו פערלירסט זיך גאָר אין דעם סודות'פולען גרינעם צויבער=
וואַלד פון מערלינן... שטעל דיר די פראַגע: וואָס איז געוואָ=
רען מיט דער ליבעס=ענטוויקלונג נאָכדעם, ווי ס'זענען ענט=
שטאַנען די סאָציאַלע פערבאַנדען פון די קעמערלעך מיט דער
אַרבייטס=טיילונג?

עס איִז אייגעגטליִך אַ זייער איינפאַכע זאַך. פיִל איינפאַכער, וויִ דיִ נשמה־פראַגען. און איִן תּוך וויִדער נור אַ קאָנ־סעקווענץ.

איִך האָב דיִר דיִ אור־געשיִכטע פון דער ליִבע שוין אַזוי ווייט דערציילט, אַז דו האָסט געזען: דיִ איינקעמערלדיִקע האָבען אויפגעהערט ביי דער פּרוכפּערונג צו שפּאַלטען דעם גאַנצען קערפּער אויף צוויי גלייכע טייל, זיי האָבען דערצו בענוצט נור איין עק פון זייער קערפּער, וועלכען זיי האָבען בעשטיִמט אַלס פּרוכפּערונגס־עק. דערמיִט האָבען זיי איינגע־שטעלט גראָד בנוגע דער ליִבע דיִ ע ר ש ט ע אַרבעטס־טיילונג: ניִשט דער גאַנצער מענליִכער קערפּער צופּאַלט זיִך אויף זוימען־קעמערלעך, נאָר עס טוט דאָס פאַר דעם גאַנצען קערפּער איין עק פון דעם דאָזיִגען קערפּער. מיִר האָבען דאָס פערגליִכען מיִט דער העכערער חיה, מיִט דיִר אַליין, און האָבען געזען, אַז ביי דיִר האָט זיִך פון דעם דאָזיִגען רעזערוויִרטען פּרוכפּע־רונגס־עק ענטוויִקעלט ביים מאַן און דער פרוי דער „פּרוכפּע־רונגס־אָרגאַן“.

דערווייל זענען מיִר איִצט געקומען צום שכל, אַז דיין אָרגאַניִזם האָט זיִך ניִשט דיִרעקט ענטוויִקעלט פון דעם איינ־קעמערלדיִגען אור־בעשעפעניִש, נור אַז דו שטעלסט מיִט דיִר פאָר אַ ריִזיִגען סאָציאַלען פערבאַנד פון אַזעלכע איינקעמערל־דיִגע. איִן דעם דאָזיִגען פערבאַנד איִז יעדער אָרגאַן אויך נור אַ געוויִסער קנויל פון קעמערלעך, וועלכע זענען פערבונדען מיִט דיִ אַנדערע אויפ׳ן סמך פון דער אַרבייטס־טיילונג. דאָס הייסט, אויך דיין געשלעכטליִכער אָרגאַן. דיין מענליִכער אָרגאַן, וועל־כער פּראָדוציִרט דעם זוימען, איִז שוין ניִשט קיין רעזערוויִר־טער עק איִן אַן איינקעמערלדיִגען קערפּער, נור ער איִז אַ בעזונדערע אָפּטיילונג איִן אַ גרויסען פערבאַנד פון קעמערלעך,

אַנ׳אָפּטיילונג פון קעמערלעך, וועלכע דאַרף לויט דער איינגע־
שטעלטער אַרבייטס־טיילונג פּראָדוצירען פאַר אַלע אַנדערע די
זוימען־קעמערלעך, פונקט אַזוי ווי די געדערים־אָפּטיילונג פער־
דייעט פאַר אַלעמען, די געהירען־אָפּטיילונג אָריענטירט זיך פאַר
אַלעמען, די רוקענמאַרך־און פּיס־אָפּטיילונג פון קערפּער גייען
פאַר אַלע און אַזוי ווייטער. און אַזוי איז אויך ביי דער פּרוי
מיט אירע אייער־אָרגאַנען.

דער דאָזיגער נייער „סאָציאַלער" פאַקטאָר מאַכט די גאַנצע
געשיכטע אַביסעל קאָמפּליצירטער. אָבער בעזונדער האָט די
לאָגיק פאַר דעם „ליבע־עק" געמוזט זיין די זעלבע, ווי זי איז
געווען אין דעם פריהערדיגען ביישפּיל פאַר דעם „פרעס־עק".

מיר האָבען פריהער געזאָגט: דער וועג צום מענשליכען
מאָגען איז נישט געגאַנגען דירעקט פון דער איינקעמערלדיגער
בריאה, וועלכע האָט זיך אין איר קערפּער געשאַפען אַ מאָגען;
זיין ענטוויקלונג האָט זיך אָנגעהויבען דערפון, וואָס אַ וואָלוואָקס־
ענליכער פערבאַנד פון קעמערלעך האָט בעשטימט אַ געוויסען
טייל חברים פון דעם פערבאַנד פאַר „פרעסער" און האָט אַזוי
אַרום געשאַפען אין פערבאַנד אַ פילקעמערלדיגען בשותפות׳די־
גען מאָגען. אַזאַ בשותפות׳דיגער מאָגען אין דעם פילקעמערל־
דיגען קערפּער איז נאָך ביז איצט אונזער מאָגען.

און איצט מיט דער ליבע איז געשען פונקט דאָס זעלבע:
אַזאַ וואָלוואָקסישער פערבאַנד האָט געמוזט ביי דער אַרבייטס־
טיילונג אויסוויילען אַ ריי חברים אַלס „פּרוכפּערער", וועלכע
האָבען געדאַרפט די דאָזיגע אַרבייט טון פאַר אַלע,— און אַזוי
איז עס געקומען צו אונזער פּרוכפּערונגס־אָרגאַן אין דעם מענש־
ליכען פילקעמערלדיגען פערבאַנד.

און באמת: פאַרוואָס זאָל דאָס, וואָס ס׳איז געשען ביים
פרעסען, נישט קאָנען געשען אויך ביי דער ליבע. יעדער קע־
מערל פון פערבאַנד האָט פריער געפילט די בעדערפעניש צו
פרעסען און אָפּצוואַרפען פונקט אַזוי שטאַרק, ווי די פליכט
אָפּצופּאָלטען פון זיך אַ טיילעכעל צום צוועק פון דער פּרוכ־
פערונג. און אַז די אַרבייטס־טיילונג האָט אין דעם ערשטען

פֿאַל געגעבען אַזעלכע גוטע רעזולטאַטען, פֿאַרוואָס זאָל מען
זי נישט אָנווענדען אויך צו דעם צווייטען פֿאַל? עס וועט דאָך
זיין אַ געוואַלטיגער געווינס פֿאַר דעם גאַנצען פֿערבאַנד, ווען
ניין און ניינציג קעמערלעך וועלען אינגאַנצען אויפֿהערען פֿון
זיך אָפּצושפּאַלטען שטיקלעך און וועלען די דאָזיגע גאַנצע אַר=
בייט איבערגעבען איין קעמערל. אַ געווינס אין דעם זין, וואָס
די דאָזיגע צושפּאַלטונג אויף זוימען=אדער איי=קעמערלעך און
דאָס צונויפֿגיסען זיך מיט אַנדערע איז דאָך אויך אַן'ארבייט.
אַ געווינס אין דעם זין, ווי ס'איז נאָך איצט ביי אונז דאָס,
וואָס דאָס האַרץ, די לונגען, דער מאָגען קאָנען זיך מער אָדער
ווייניגער רואיג טון זייער אַרבייט אין דער זעלבער צייט, ווען
דער געשלעכטליכער אָרגאַן ענטוויקעלט די אינטענסיווסטע טע=
טיגקייט.

דאָס אינטערעסאַנטסטע איז אָבער דאָס, וואָס דו קאָנסט
נאָך היינט זען אין לעבען די ערשטע אָנהויבען פֿון דער דאָ=
זיגער אַרבייטס=טיילונג אויפ'ן געביט פֿון דער פֿרוכפּערונג. דו
זעסט עס גראָד ביי דער וואָלוואָקס=קויל, וועגען וועלכער מיר
רעדען דאָ.

איך האָב דיר פֿריער דעם דאָזיגען וואָלוואָקס אָנגערופֿען
נור אַלס אַ ביישפּיל פֿון דעם ערשטען סאָציאַלען פֿערבאַנד
בכלל. די אַרבייטס-טיילונג בנוגע דעם פּרעסען זעטטו נאָך
אינגאַנצען נישט ביי דעם דאָזיגען מין ברואים: קיין שום
וואָלוואָקס איז נאָך נישט קיין גאסטרעא. אָבער ביי די וואָל=
וואָקסען איז שוין איינגעשטעלט איינע, אַ זייער וויכטיגע אַר=
בייטס=טיילונג. און דאָס איז טאַקע די אַרבייטס=טיילונג בנוגע
דער ליבע: די אויסבילדונג פֿון אַ בעזונדערער גרופּע קעמער=
לעך, וועלכע דאַרפֿען דינען פֿאַר דער פֿרוכפּערונג פֿון דער גאַנ=
צער געזעלשאַפֿט. מען זעט דאָ, אַז די אַרבייטס=טיילונג בנוגע דער
ליבע איז געשיכטליך פֿריער דורכגעפֿירט געוואָרען, ווי די
אַרבייטס=טיילונג בנוגע דעם פּרעסען. און אַזוי ווי דו געפֿינסט
נאָך פֿערשידענע וואָלוואָקסישע ברואים, ביי וועלכע אַפֿילו די
ערשטע אַרבייטס=טיילונג איז נאָך אינגאַנצען נישט דורכגעפֿירט

אָדער נאָך נישט אינגאַנצען דורכגעפירט, דעריבער קאָנסטו בעטראַכטען נישט נור דעם פערענדיגטען שריט, נור אויך די בעזונדערע שטופען, וועלכע האָבען צו אים געפירט.

אַזוי איז פערהאַן אַ גרופּע וואָלוואָקסישע בעשעפענישען, וועלכע מען בעצייכענט מיט דעם נאָמען פ אַ נ ד אָ ר י נ אַ: דאָס איז אַ סאָציאַלע קויל פון זעכצען קעמערלעך, ביי וועלכער ס'איז נאָך אָבער נישטאָ קיין שפּור פון וועלכער ס'איז אַרבייטס־טיילונג בנוגע דער פרוכפּערונג. כדי זיך צופרוכפּערען צושפּאַלט זיך יעדער איינע פון די זעכצען קעמערלעך פאַר זיך, און די טיילעכלעך גיסען זיך צונויף מיט טיילעכלעך פון אַנדערע קוילען.

ביי אַ צווייטען קרוב'ישען וואָלוואָציגעמין, ביי דער ע א ו ד אָ ר י נ אַ, וועלכע שטעלט מיט זיך פאָר אַ קויל פון עטליכע דרייסיג קעמערלעך, איז די אַרבייטס־טיילונג אויך נאָך אינגאַנצען נישט איינגעשטעלט. אָבער ביי איר איז שוין רעגולירט אַן'אַנדערע זאַך, וועלכע האָט אַ גרויסע בעדייטונג פאַר דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג. יעדער קעמערל פון דער סאָציאַלער קויל פּראָדוצירט נאָך דאָ זעלבסטשטענדיג פרוכפּערונגס־קעמערלעך, אָבער טייל גאַנצע קוילען פּראָדוצירען שוין נור קליינע בעוועגליכע מענליכע קעמערלעך. די אַנדערע ווייטער גיבען אַרויס פון זיך נור וואַרטענדיגע גרעסערע ווייבליכע קעמערלעך. דאָס הייסט: טייל ג אַ נ צ ע קוילען זענען שוין, אַזוי צו זאָגען, „מענליכע" און טייל „ווייבליכע".

כדי דיר קלאָר צו מאַכען, ווי אַזוי די דאָזיגע לעצטע רעגולירונג האָט געקאָנט צושטאַנד קומען, מוז איך מיט דיר אַביסעל צוריקגיין. איך האָב דיר שוין פריער אין דער קאַרליק־מעשה'לע געזאָגט, אַז דער צונויפגעשמאָלצע־נער קאַרליק (אָדער צונויפגעשמאָלצענע איינקעמערלדיגע בריאה), וועלכע איז ענטשטאַנען פון דער צונויפגיסונג פון אַ מענליכען און אַ ווייבליכען פאַרטנער, האָט זיך שפּעטער אַליין געפרוכפּערט אָדער אויפ'ן מענליכען אָדער אויפ'ן ווייב־

ליכען אופן. איך האָב דיר דאָרט דערציילט: די זאַך האָט זיך „איינגעאָרדענט גאַנץ געמיטליך". לויט געוויסע אומשטענדען, וועלכע זענען לויט דער צוועגמעסיגקייט געװען אַ מאָל אַזעלכע און אַ מאָל אַנדערע האָט זיך דער־גיי־ענטשטאַנענער קאַרליק געפּרוכפּערט אַמאָל אויף דעם, אַ מאָל אויף דעם אַנדערען אופן, און אויף אזאַ אופן איז תמיד געווען פּונקט אַזוי פיל מענליכער, ווי ווייבליכער נייער מאַטעריאַל. איך האָב זיך דאָרט נישט אַריינגעלאָזען ווייטער אין דעם, ווי אַזוי די דאָזיגע רעגולירונג איז דורכגעפירט געוואָרען. גענוג, אַז די „פּייע נוצליכקייט" האָט עס אַזוי איינגעאָרדענט, ווייל אַנדערש וואָלט די זאַך ווייטער נישט געקאָנט גיין. קיין בעזונדער וואונדער איז, נאַטירליך, דערצו נישט נויטיג געווען. עס האָט נור געמוזט ביי דער צו־זאַמענשמעלצונג פון די כראָמאזאָמען־רינגען איבערוועגען אַ געוויסער גרונד, וועלכער האָט דאַן געצוואונגען די נייע בריאה זיך צו פּרוכפּערען אַזוי אָדער אַנדערש. ווען איך האָב ערקלערט דאָס קאַרליק־מעשה׳לע אויפ׳ן סמך פון דעם אמת׳ן לעבען פון די איינקעמערלדיגע, האָב איך זיכער געדאַרפט אויך די דאָזיגע זאַך ערקלערען. נאָר איך האָב עס נישט געטון פשוט דערפאַר, וואָס ביז׳ן היינטיגען טאָג און ביז צו אונז מענשען איז אונז די דאָזיגע זאַך אַביסעל נישט קלאָר.

אונזער פאָרשונג ווייסט ביז היינט נישט, פאַרוואָס פון אַ בעפּרוכטיגטען מענשליכען איי ענטשטייט אַ מאָל אַ מענליך און אַ מאָל אַ ווייבליך קינד. מיר ווייסען נור, אַז די זאַך איז אַזוי רעגולירט, אַז אין יעדען דור זענען דאָ כמעט פּונקט אַזוי פיל מענער ווי פרויען. וואָס פאַר אַ געזעץ עס רעגולירט די דאָ־זיגע פערהעלטעניש און ווי אַזוי דאָס דאָזיגע געזעץ ווירקט אויף דעם בעפּרוכטיגטען איי, דאָס ווייסען מיר דערווייל נישט. מיר האָבען אייגענטליך אַפילו נישט וועגען דעם קיין היפּאָ־טעזע, איבער וועלכער ס׳זאָל זיך לוינען צו דיסקוטירען (נישט קוקענדיג דערויף, וואָס ס׳איז געשריבען געוואָרען אַזוי פיל

ביז'ן פראָפעסאָר ש ע נ ק און נאָך פיל אַנדערע). עס בלייבט
דעריבער נור דער פעסטגעשטעלטער פאַקט.

ווען איך זאָג אָבער, אַז אין דער קאָלאָניע האָבען די
קעמערלען צווישען זיך בשום אופן נישט געהאַט קיין ליבעס־
בעציאונגען, דאַרף מען דערצו פערשטיין נאָך פאָלגענדעס. נאָך
דעם, ווי די קעמערלעך האָבען זיך אָנגעהויבען פרוכטפערען
אויפ'ן געשלעכטליכען אופן, האָבען זיי אָבער נישט אינגאַנצען
פערוואָרפען דעם סיסטעם פון צושפאַלטען זיך. קודם כל האָבען
זיי זיך דאָך געמוזט שפאַלטען, כדי אַרויסצולאָזען פון זיך די
זוימען־קעמערלעך און די איי־קעמערלעך. און אַחוץ דעם זעען
מיר פיל פאַלען, ווען דאָס אויסגעוואַקסענע קעמערל לאָזט נישט
פון זיך גלייך אַרויס קיין געשלעכטליכע מענליכע זוימען־קע־
מערלעך אָדער ווייבליכע איי־קעמערלעך, נור עס צושפאַלט זיך
פריער אויף צוויי נייע איינקעמערלדיגע, און יעדערס פון די
דאָזיגע איינקעמערלדיגע, פרוכפערט זיך דאַן ווייטער אויפ'ן
געשלעכטליכען אופן. און עס טרעפט אויך אַז יעדערס פון די
דאָזיגע צוויי נייע איינקעמערלדיגע, צושפאַלט זיך אויך נאָך
פריער, און ערשט דער נייער, דריטער דער פרוכפערט זיך
אויפ'ן געשלעכטליכען אופן. אויב דו וועסט דיר דעמדאָזיגען
פערלויף פאָרשטעלען צביכעל ווייטער, וועסטו פערשטיין, אַז
עס האָט געקאָנט אַמאָל אויף איין אָרט ענטשטיין אַ גרויסע
קאָלאָניע ברודער־קעמערלעך, וועלכע האָבען געקאָנט דאַן ביל־
דען די ערשטע סאָציאַלע קויל. און אויב דאָס ערשטע קעמערל,
וועלכעס האָט געגעבען דעם אָנהויב דער דאָזיגער קאָלאָניע־
איז געווען לויט איר נייגונג אַ ווייבליכע, האָבען אַלע שוועס־
טער־קעמערלעך פון דער גאַנצער קויל אויך געמוזט בלייבען
ווייבליכע. און אויך פערקערט. אַזוי־אַרום זענען ענטשטאַנען
שטרענג־איינהייטליכע ברידער־קוילען און שוועסטער־קוילען. און
אויף אַזאַ אופן ווערט אונז דער פאַל „עאודאָרינאַ“ נאָך זעלבסט־
פערשטענדליכער. קיין אינצוכט האָט דאָ נישט געקאָנט פאָרקו־
מען. די שוועסטער אָדער די ברידער פון איין קויל האָבען
דאָך נישט געקאָנט צווישען זיך קומען אין געשלעכטליכע בע־

ציאונגען; זיי האָבען נאָך געלעבט זיין סאָציאַלען פערבאַנד און האָבען פראָדוצירט דעם פרוכפּערונגס־מאַטעריאַל, וועלכען זיי האָבען איבערגעגעבען פון קויל צו קויל.

עס זענען אָבער פערהאַן אויך געוויסע העכערע וואָלוואָ־צינען, וועלכע ענטהאַלטען אין זיך ביידע געשלעכטער, ד. ה. אין איין קויל האַלטען זיך אויף קעמערלעך, וועלכע פרוכפּערען זיך ווייבליך, און קיי מערלעך, וועלכע פרוכפּערען זיך מענליך. גראָד איין מין פון די אמת'ע וואָלוואָקסין ווייזט תמיד אַרויס די דאָזיגע אייגענשאַפט. דעריבער מוזען מיר אָננעמען, אַז אין די פריסטע צייטען פון דער ענטוויקלונג האָבען געקאָנט ענטשטיין אויך אַזעלכע סאָציאַלע פערבאַנדען, וועלכע האָבען אין זיך ענטהאַלטען מענליכע און ווייבליכע קעמערלעך. דו קענסט דיר פאָרשטעלען, אַז אַזעלכע קוילען זענען ענטשטאַנען אויף אַזאַ אופן: געוויסע איינצעלנע קעמערלעך האָבען געהאַט אַן'אייגענשאַפט זיך צו פרוכפּערען אַמאָל מענליך און אַמאָל ווייבליך, און פון אַזעלכע קעמערלעך האָט לויט דער כריערי־דיגער מעטאָדע געקאָנט ענטשטיין אַזאַ קאָלאָניע. דו טאָרסט אָבער דערביי קיינמאָל נישט פערגעסען, אַז די מענליכע און די ווייבליכע פרוכפּערונגס־פּראָדוקטען, וועלכע זענען ענטשטאַ־נען אין איין קויל, האָבען זיך בשום אופן נישט צוזאַמענגע־גאָסען צווישען זיך, נור זיי האָבען צום צוועק פון דער פרוכ־פּערונג אויפגעזוכט די פּראָדוקטען פון אַנדערע קוילען. דערצו האָט זיי געצוואונגען דאָס געזעץ געגען דער אינצוכט. דער פאַל איז זייער וויכטיג און דו מוזט אים געדענקען צוליב דעם, וואָס עס זענען פאַרהאַן פיל העכערע חיות און געוויק־סען, וועלכע זענען אַזעלכע „הערמאפראָדיטען" (דאָס איז אַ גריכיש וואָרט, וואָס בעצייכענט אנדרוגינוס'ען, ד. ה. ברואים, וועלכע טראָגען ביידע געשלעכטער פעראייניגט אין איין קער־פּער), און וועלכע מוזען זיך דאָך צום צוועק פון דער ליבע אויכזוכען אַ צווייטען הערמאפראדיט, כדי צוזאַמען מיט אים דורכצו־פירען די בעפרוכטיגונג, אויסמיידענדיג די אינצוכט. איך וועל זיך נאָך שפּעטער דערצו צוריקקערען, דערווייל נור דער פאַקט צלייך.

ווי די סאָציאַלע קויל זאָל נישט זיין, ריין־מענליך אָדער ריין־ווייבליך, אָדער זי זאָל אין זיך פעראייניגען ביידע געשלעכטער, זעען מיר אַלענפאַלס ביי איר דאָס, וואָס מיר האָבען פריער בעטראַכט אַלס דעם אויסגאַנגס־פונקט פאַר דער גאַנצער העכערער ענטוויקלונג פון די לעבעדיגע ברואים: מיר זעען ביי איר די ערשטע אַרבייטס־טיילונג. נישט אַלע קעמערלעך פּרוכפּערען זיך אַליין פאַר זיך, נור עטליכע אויסדערוויילטע קעמערלעך טוען די דאָזיגע אַרבייט פאַר אַלע. די דאָזיגע אויסדערוויילטע קעמערלעך בילדען די ספּעציעלע פּרוכפּערונגס־אָבטיילונג אין דער קויל, יאָ, מען קאָן שוין איצט אַפילו אין אַ שטאַרק בעגרענצטען זין זאָגען: זיי בילדען דעם פּרוכפּערונגס־אָרגאַן פון דעם פיל־קעמערלדיגען אָרגאַניזם. זיי נעמען מער נישט קיין אנטייל אין די בעוועגונגען פון דער קויל, אין איר פרעסען, זיי בעהאַלטען זיך אין דעם אינעווייניגסטען הוילען חלל פון דער קויל און פערנעמען זיך דאָרט מיט זייער פּרוכפּערונגס־אַרבייט, ביז זיי רייסען ענדליך דורך די קויל, לאָזען זיך אַרויס דורך דעם ריס און פירען דורך די אייגענטליכע בעפרוכטיגונגס־אַרבייט.

נאָכדעם, ווי די דאָזיגע ליבעס־קעמערלעך האָבען אָבגעטון זייער אַרבייט, נאָכדעם, ווי זיי זענען אַרויס פון דער קויל דורך דעם דערמאָנטען שפּאַלט, זעסטו ווי די גאַנצע קויל ווערט מיט אַמאָל אַזוי ווי פערוועלקט, זי זינקט אַראָב צום דעק און שטאַרבט אָב. איר אייביגקייטס־ראָל אין זין פון דער אונשטערבליכקייט דורך דער ליבע ענדיגט זיך, נאַטירלעך אין דעם מאָמענט, ווען זי לאָזט אַרויס פון זיך די דאָזיגע ליבע־קעמערלעך. מיט דעם מאָמענט ענדיגט זיך דאָס אינדיווידועלע לעבען פון אַלע קעמערלעך: די ליבע־קעמעלעך פערענדיגען מיט דער שאַפונג פון נייע אינדיווידואומס, די אַנדערע קעמערלעך, וועלכע האָבען זייער ליבע־ראָל איבערגעגעבען די ערשטע קעמערלעך, פערענדיגען זייער אינדיווידועל לעבען בכלל. בעפרייט פון דער ליבע, הייסט אויך בעפרייט פון דער עקזיסטענץ!

אַזוי לאַנג ווי אַלע קעמערלעך פון אַזאַ קויל האָבען זיך נאָך אַליין געפרוכפּערט, האָבען אַלע געקאָנט בלייבען אונשטערבליך. די וואַלוואָקסען לעבען נאָך היינט; זיי לעבען שוין, וואַרשיינליך, מיליאָנען יאָרען. געוויסע גליקליכע קייטען פון אַזעלכע טייל-פּראָדוקטען האָבען געקאָנט דורכלעבען די אַלע מיליאָנען יאָרען. אָבער זייט די אַרבייטס-טיילונג האָט אַזוי פיל און אַזוי פיל הונדערט קעמערלעך בעפרייט פון דער ליבע און איבערגעבען די דאָזיגע אַרבייט נור עטליכע, איז פאַר די דאָזיגע בעפרייטע די אונשטערבליכקייט מער נישט מעגליך געווען. יענע אונשטערבליכע ליבע-קעמערלעך האָבען אויך געקאָנט צוליב עפּעס אַנ׳אומגליקליכען צופאַל אומקומען; פאַר די קעמערלעך אָבער, וועלכע זענען בעפרייט געוואָרען פון דער ליבע, איז דער טויט מער נישט געווען קיין צופאַל: פאַר זיי איז ער אויפגעטרעטען אַלס דער לאָגישער גורל זייערער אַלס דער שניטער, וועלכער מוז זיי אַלעמען אומברענגען, אַלס דער אונפערמיידליכער פועל-יוצא פון זייער גאַנצען סאָציאַלען לעבענס-קאָנטראַקט.

דאָס איז אַזוי אַרום אַנ׳אויסערגעוועהנליך-וויכטיגער מאָמענט נישט נור פון דער געשיכטע פון ליבע-לעבען, נור פון דעם גאַנצען לעבען בכלל. טיפע פילאָזאָפישע פּראָבלעמען אַנטשטייען דאָ פאַר דיר, ווען דו באַטראַכסט דאָס קליינע גריניע וואָלוואָקס-קיילעכל. די אַרבעטס-טיילונג ערשיינט נישט נור אַלס אַ גרויסע ענטוויקלונגס-סטאַדיע פון דער ליבע. נאָר עס ווייזט זיך אַרויס אַ בעזונדערע באַציאונג צווישען איר און דעם טויט.

דו דערמאָנסט זיך, וואָס מיר האָבען גערעדט וועגען דעם גרויסען געגענזאַץ צווישען דעם פערזענליכן טויט און דער אייביגער אונשטערבליכקייט דורך דער ליבע. גאַנץ געוויס האָט דער טויט אין אַ געוויסען זין עקזיסטירט אויף אונזער פּלאַנעטע, זינט ס׳איז אויף איר געוועזן לעבען. און שוין אפילו דעמאָלט, ווען דאָס דאָזיגע גאַנצע לעבען איז אויף

אונזער ערד פערטרעטען געווען נור דורך די איינקעמערלדיגע ברואימלעך, אויף יענעם עלטסטען אור־ברעג, איז זאָן א ספק אַ געוויסער טייל פון דעם דאָזיגען לעבען כסדר פערניכטעט געוואָרען דורך געוואַלטזאַמע אויסערליכע שטערונגען. יעדער שטורעם יעדע קלענסטע נאַטור־געשעעניש, יעדער גרעבערע ענדערונג פון די ליכט; טעמפעראַטור־פאַכקייט־פאַרהעלטעגישען האָט זיכער צוקוועטשט, פערברענט, פערטרוקענט אונצעליגע איינקעמערלדיגע. דאָס איז היינט אַזוי, דאָס איז זיכער תמיד געווען אַזוי. אָבער אונצעליגע האָבען דאָך כסדר אויס־געהאַלטען. די ליבע־קייט פון זייערע טייל־פראָדוקטען האָט זיך קיינמאָל נישט איבערגעריסען. אַנדערש וואָלטען מיר אינ־גאַנצען נישט געהאַט דאָס העכערע לעבען אויף דער ערד, וועלכעס האָט דאָך געמוזט אין די ערשטע טעג פון דער לע־בענס־געשיכטע שטעקען אין אזעלכע איינקעמערלדיגע ברואים. און די דאָזיגע ברואים׳לעך האָבען מיט אַלע זייערע רוחות געקעמפט געגען דעם דאָזיגען צופאַל־טויט. אומערשעפליך זע־נען די אופנים פון ווידערשטאַנד, וועלכע די דאָזיגע איינקע־מערלדיגע קאָנען אַרויסווייזען. אונזער מעדיצין, וועלכע שטרעבט צו פערניכטען געוויסע בייזע באַצילן, קאָן דערפון מעשות דערציילן. מיר האָבען דאָ פריער גערעדט, למשל, וועגען געוויסע באַקטעריעס, וועלכע קענען פערטראָגען אַנ׳־אומגעהויערע קעלט.

און אויב זיי איז געלונגען זיך צו בעשיצען געגען אַזאַ אויסערליכען געוואַלט־טויט, האָבען זיי, אַזוי לאַנג, ווי זייער גאַנצער קערפער האָט זיך צום צוועק פון דער ליבע געשפאָל־טען, נ י ש ט געהאַט קיין א י נ ע ר ל י כ ע נויטווענדיקייט פון טויט. מיר זעען היינט, אַז דער דאָזיגער אינערליכער טויט איז ביי אונז מענשען פאַרקניפט מיט אַ געוויסער עלטער, וועל־כע אַנ׳אינדיווידואום קאָן דערגרייכען. אַ צייט האַלט אונטער דער מענטש זיין קערפערליכען בעשטאַנד דורך דעם שטאָף־וועקסעל, פונקט אַזוי, ווי עס טוט דאָס אַ ברענענדיקער פלאַם. ביסלעכווייז הויבט זיך אָבער אָן אַ מין זעלבסט־פאַרברענונג.

פריִער איז ביי דעם שטאָף־וועקסעל, דורך דער ערנערונג און דער אָפּוואַרפונג, ניט נור צוריקגעשטעלט געוואָרען כּסדר דער שטענדיגער באַשטאַנד פון קערפּער. עס איז אויך פאָרגע־קומען אַ געוויס פּאָזיטיווע פערמערונג: דער אינדיווידואום איז געוואַקסען. און עס זעט אויס, אַז עפּעס אַן־אַלטער געזעץ פון לעבען ערלויבט דעם אינדיווידואום צו וואַקסען נור ביז צו אַ געוויסער מאָס. אויף אַ געוויסער הויך מוז דער אויפגע־וואַקסענער קערפּער אָדער זיך פונאַנדערפאַלען אויף צוויי אינ־דיווידואַליטעטען, אָדער די מאַשין הויבט־אָן צו גיין שלעכט, די אַרבעטענדיגע קרעפטען ווערען אָפּגעשוואַכט, דער לעבענס־פּראָצעס דעגענעריִרט און שטעלט זיך, ענדליך, אָפּ. עס ווייזט דעריבער אויס, אַז די פּרוכפּערונג דורך צושפּאַלטונג איז אָנ־געווענדעט געוואָרען דורך די אור־בעשעפעניִשען נור אַלס אַן־איינפאַך שוץ־מיטעל געגען דעם דאָזיגען פאַטאַלען אויסגאַנג. ביי די ערשטע איינקעמערלדיגע איז דאָס דאָזיגע שוץ־מיטעל אָנגעווענדעט געוואָרען גאָר ראַדיקאַל. ווי נאָר די וואוקס פון דעם קערפּער האָט דערגרייכט דעם קריטישען פּונקט, איז זיך דער גאַנצער קערפּער צופאַלען (דערמאָן זיך אונזער קאַרליק־מעשה־לע) אויף צוויי אָדער פיל שטיק, און יעדערס פון די דאָזיגע שטיקער האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט אַ נייע אינדיווי־דואַליטעט. דערמיט איז דער שפּיל אינגאַנצען ווידער געוואו־נען געוואָרען. די ליבע האָט אין דעם מאָמענט, ווען ס׳האָט געקאָנט אונטערקומען דער אינערליכער טויט, געשאַפען פון דעם אַלטען לעבען, נייע לעבענס.

איך האָב דיר פריִער אונזער קאַרליק־מעשה־לע אָנגעהוי־בען דערפון, אַז די דאָזיגע מעטאָדע איז שוין ביי די קאַר־ליקלעך געווען אין פולען גאַנג. אפשר האָט טאַקע דאָס איינ־קעמערלדיגע לעבען באַלד ביי זיין ענטשטייאונג שוין מיטגע־בראַכט מיט זיך די דאָזיגע צוועקמעסיגע זעלבסט־רעגולירונג. אָדער אפשר האָט די „פייע נוצליכקייט״ ערשט ביסלעכווייז דורכגעפירט די דאָזיגע מעטאָדע ביי די איינקעמערלדיגע. אפשר זענען די קעמערלעך, וועלכע זענען כּסדר געשאַפען

געוואָרען דורך דער אור-געבוירונג. באַלד אומגעקומען צוליב דער דאָזיקער אינערליכער סיבה, ביז ס'איז ענדליך נישט ערפונדען געוואָרען די דאָזיגע קלוגע רעטונג: די צושפּאַלטונג. און דאַן איז שוין די זוּר-געבוירונג געוואָרען אומנוצליך, ווייל די פּרוכפּערונג האָט דאָך אַ סוף געמאַכט צו דעם אינערליכען טויט. אין וועזן פון די אור-באַשעפענישען האָבען אָבער שוין געמוזט שטעקען ביידע פאַלען: דער טויט און די רעטונג דורך דער פּרוכטפּערונג, און דעריבער בלייבט דער קערן פון דער זאַךאויף יעדן פאַל פאַרבאָרגען אין דעם לעצטן סוד פון דעם לעבען בכלל.

די דאָזיגע גן-עדן-לאַגע איז אָבער שוין ביי אונזערע אור-קעמערלעך געשטערט געוואָרען דערמיט, וואָס געוויסע איינקעמערלדיגע האָבען אָנגעהויבען אָפּשפּאַלטען נור אַ קליינעם טייל פון זייער קערפּער צום צוועק פון דער פּרוכפּערונג, און דאָס גרעסערע שטיק האָט זיך מער אין די ווייטערדיגע ליבע-געשעענישען (אין די צונויפגיסונגען און ווייטערדיגע טיילונגען) נישט בעטייליגט. איך האָב דיר פריער געזאָגט, אַז שוין אין דעם פאַל איז עס ביי די איינקעמערלדיגע געווען אַ מין פּרימיטיווע אַרבייטס-טיילונג. די דאָזיגע אַרבייטס-טיילונג האָט דורכגעפירט דעם גרויסען אונטערשיד צווישען דער אונשטערבליכקייט פון די ליבע-טיילעכלעך און דער איינפאַכער צייטווייליגער אינדיווידועלער עקזיסטענץ פון דעם איבערגעבליבענעם גרויסען עלטערליכען שטיק. דער דאָזיגער פערבליבענער עלטערליכער טייל האָט אונבעדינגט שפּעטער געמוזט אומקומען פון דער האַנט פון דעם אינערליכען טויט. פאַר דער בעקוועמער אַרבייטס-טיילונג האָבען שוין די אור-קעמערלעך בעצאָלט דערמיט, וואָס נור איין שטיק פון דעם קעמערל איז געבליבען אונשטערבליך, דעם אַנדערן דאַגעגען האָט אונבעדינגט געמוזט טרעפען דער טויט. און איצט זעסטו, ווי די זעלבע לאַגע געווינט אַנ'אונגעהויערע בעדייטונג פאַר דעם גאַנצען ווייטערדיגען לעבען נאָך דעם, ווי זי שטעלט זיך איין ביי די ערשטע סאָציאַלע פערבאַנדען פון קעמערלעך, וועלכע פירען איין ביי זיך די אַרבייטסטיילונג אויך אין דעם זעלבען פונקט, דהיינו

ביי אונזערע וואָלוואָקסען. כדי נור איין קעמערל זאָל ליבען און ניין און ניינציג זאָלען בעפרייט ווערען פון דעם דאָזיגען „געשעפט“, מוזען די דאָזיגע ניין און ניינציג אויסגעשלאָסען ווערן אויך פון דער אונשטערב־ליכקייט. נאָך דעם ווי די ליבע־קעמערלעך לאָזען זיך אַרויס פון דער קויל, כדי זיך צונויפצוגיסען מיט אַנדערע און צו גרינדען נייע וואָלוואָקס־פערבאַנדען, פלאַצט די גאַנצע קויל; זי דעגענערירט און שטאַרבט אָפּ. און אַזוי ווי מיר מענשען שטאַמען דאָך אָפּ געשיכטליך, אַלס פילקעמערלדיגע פערבאַנדען, פון די דאָזיגע וואָלוואָקסישע ברואים, איז דער דאָזיגער טויט דער אָנהויב פון אונזער אינדיווידועלן אינערליכען טויט. זעל־טענער וואָלוואָקס, דאָס האָט דיין שריט אויף דעם דאָזיגען אומגעהויערען ווענדע־פונקט פון די געשעענישען געפירט דערצו, אַז געטע האָט געמוזט שטאַרבען!

נישט ווילענדיג פילט מען דאָ אַ באַדערפעניש צו מאַכען אַ שטילע פויזע פון געדאַנק. אונזער צייט האָט נישט ליב צו פאַרשלייערען אירע אמת׳ן און וואַרשיינליכקייטען אין דעם געוואַנד פון מיסטישע בילדער, וועלכע דער דיכטער זאָל ווידער שענקען אַ ניי לעבען. דער ערשטער האָט דעם דאָזיגען אידעען־גאַנג, וועלכען איך האָב דיר דאָ דורכגעפירט, אַרויסגעזאָגט איינער פון אונזערע בעסטע און ניכטערסטע נאַטור־פאָרשער אויגוסט ווייסמאַן. וואָס וואָלט געוואָרען מיט דער דאָזיגער אידעע, ווען דו זאָלסט זי דיר פאָרשטעלען אין לבוש פון ער־האַבענע סימבאָלישע בילדער, וועלכע זענען געשאַפען דורך אַזאַ קינסטלער, ווי מילטאָן אָדער דאנטע! אייגענטליך האָט דאָך אין יענער וואָלוואָקס־שטופע שוין געשטעקט דער מענש אין די ערשטע טעג פון זיין ענטוויקלונג. ווען די קלאָר־זעענדיגע מאַכט פון דיכטער וואָלט פאַר דיר אויפגעשטעלט די דאָזיגע אור־ברואים אַלס לעגענדאַרישע אור־מענשען פון די ערשטע טעג פון דער וועלט־געשיכטע און וואָלט זיי צוגעגעבען סימ־באָליש אַנ׳אמת׳ע מענשליכע פאָרם, מיט נאַקעטע מענשליכע קערפּערס און פילענדיגע מענשליכע נשמות, וועלכע פערנעמען

דיִ קלעפּ פון לעבען און ענטפֿערן אויף זיי מיט מענשען האַפּ=
נונגען, מענשען טרערען, מענשען=געמיט, אַזוי ווי די לעגענדע
האָט זיך אויסגעמאָלט אדם און חוה׳ן; און ווען עס קומט זיי
אונטער די דאָזיגע טראַגעדיע; וואָס פֿאַר אַן אומגעהויערער,
ערשיטערנדיגער קאָנפֿליקט וואָלט דאָס געווען! און
שטאָלצער האָפֿענונג זענען די דאָזיגע גן=עדן=לייט אַרויף
אויף אַ נייעם וועג. זיי האָבען פֿון בוים פֿון דער ענטוויקלונג,
פֿון בוים פֿון דעם פֿאָרטשריט אָפּגעריסען אַ געשמאַקע פֿרוכט:
די ברכה פֿון דעם בשותּפֿות׳דיגען לעבען, פֿון דער געמיינזאַ=
מער אַרבייט, פֿון דער געגענזייטיגער הילף, פֿון דער אַרבייטס=
טיילונג. עס דוכט זיך: אַ נייער וועלט=טאָג איז אויפֿגעגאַנגען.
און דאָ רייסט זיך אַריין עפּעס אַ מורא׳דיגס. אין דעם אור=
גן=עדן ליגט דער ערשטער טויטער קערפּער. דער טויט האָט
צוגענומען זיין ערשטען קרבּן. דער טויט, וועלכער איז פּלוצ=
לונג אַרויס פֿון אונטער דער בלומען=וואַנד פֿון יענער גרויסער
ברכה, ווי דער מלאך מיט דער פֿייערדיגער שווערד. איר אַלע
מוזט פֿון איצט אָן שטאַרבען, ווייל איר האָט פֿון דער נייער
פֿרוכט געגעסען. דאָס, וואָס ס׳איז ביז איצט נור געהאַנגען,
ווי אַ ווייטער צופֿאַל, איבער אייך, דאָס וואוינט פֿון איצט אָן
צווישען אייך. דאָ ליגט דער ערשטער קרבּן פֿון דעם איבער=
ליבען טויט. דער ערשטער זקן. מיריאַדען וועלען קומען נאָך
אים. אויך דער גרעסטער געניוס וועט ווערען אַלט און וועט
זיך ענדליך געפֿינען אויף דער מטה. זאָלען אייערע מענשען
דערגרייכען די העכסטע מדרגות. זאָלען זיי אין די שטערען
לעזען, זאָלען זיי פֿון די טיפֿסטע טיפֿעגישען פֿון דער מענש=
ליכער ברוסט זינגען. דאָס געזעץ פֿון דעם וואָלוואָקס בלייבט
איבער אייך. ער שניידט דעם שטערנזעער און דעם דיכטער
אַזוי ווי גראָז, ווען עס קומט זייער שעה...

אונזער צייט האָט נישט וועניגער שטאָף פֿאַר ערהאַבענע
מיסטעריעס, ווי די פֿריערדיגע. זי איז נור צושפּליטערטער, און
אונזערע דיכטער האָבען נאָך קיין אַנונג נישט, וואו די נייע
קוואַלען שפּרודלען גאַנץ אין דער שטיל.

דער דיכֿטער, וועט ווען צו דער דאָזיקער ערשטערנ=
דיקער גן=עדן=טראַדיציע צוגעבען דעם שוואַכען מאָרגען=שיין
פֿון אַ פֿערגעלטונג, וועט דערצו נאָך אַריינפֿירען אַ שטים, וועלכע
וועט זאָגען עפּעס ענליכעס דערצו, וואָס גאָט זאָגט צו איוב'ן:
אַז אונזער גאַנצע שרעק שטאַמט אייגענטליך דערפֿון, וואָס מיר
מיינען, אַז מיר ווייסען, וואָס ס'איז אַזוינס דער טויט; בשעת
מיר ווייסען דאָך אין טיפֿסטען עצם צו ווייניג דערפֿון, וואָס
ס'איז אַזוינס לעבען, וואָס ס'איז אַזוינס אינדיווידואום, אַז מיר
זאָלען באמת קאָנען פֿערשטיין דעם טויט. דער נאַטור=פֿאָרשער
דאַרף דערצו נאָך צוגעבען, אַז עס איז פֿאַרהאַן אַ גרויסע וואַר=
שיינליכקייט, אַז די דאָזיגע מורא פֿאַר'ן טויט, די דאָזיגע אומ=
פֿאַרשטענדליכע שרעק פֿון דער אינדיווידואום פֿאַר דעם טויט
אַלס אַנ'אומגליק, איז נישט עפּעס אַנדערש, ווי איינס פֿון די
קליינע שפּיצלעך פֿון דער נאַטור, איינס פֿון די צוועקמעסיג=
קייט=מיטלען פֿון דער ענטוויקלונג אַליין, וועלכע צווינגט דעם
אינדיווידואום צו דערהאַלטען און פֿאַרטיידיגען זיין אינדיווי=
דועל לעבען אַזוי לאַנג, ווי לאַנג דאָס איז נור מעגליך. דאָס
איז אייגענטליך נישט דער איינציגער פֿאַל, וואו די נאַטור
האָט געשטעלט אַ פֿאָדערונג צו קעמפֿען פֿאַר אַ זאַך אין אַ גע=
וויסען מאָמענט מיט דער גרעסטער ענערגיע ביז צו פֿערצוויי=
פֿלונג, הגם די דאָזיגע זאַך שטעלט מיט זיך נישט פֿאָר דעם
אַבסאָלוטען ווערט און איר געגענטייל — דאָס ערגסטע, וואָס עס
קאָן נור געמאָלט זיין. אַזוי זען מיר, ווי די בעזונדערע מינים
ביי די חיות און געוויקסען האַלטען זיך אויף אין משך פֿון
דער לעבענס=ענטוויקלונג מיט אַלע מעגליכע שוץ=מיטלען, און
דאָך פּירט דער פֿאָרטשריט, ענדליך, צו דער פֿערניכטונג פֿון
פֿון די אַלטע מינים, וועלכע מוזען נאָכ'ן רומפּולען ווידער=
שטאַנד סוף כּל סוף אָפּטרעטען דאָס אָרט די נייע מינים. עס
איז אויך זייער אינטערעסאַנט צו בעמערקען, ווי די מורא פֿאַר'ן
טויט הערט אינגאַנצען אויף אין אַזעלכע פֿאַלען, ווען די אומ=
בעדינגטע זעלבסט=אָפּפֿערונג פֿון דעם אינדיווידועלען לעבען
דינט אַ העכערן ציל. מיר בעמערקען דאָס אומעטום, וואו דער

איינצעלנער קעמפט אַלס מערטירער אויפ'ן שלאַכס-פעלד פאַר דער דערהאַלטונג פון אַ גרעסערער געזעלשאַפט. די ביישפילען ביי אונז מענשען זענען יעדען בעקאַנט. אָבער אויך ביי די חיות, וועלכע פירען אַ געזעלשאַפטליך לעבען, קודם כל ביי די בינען און מילבען זעען מיר די זעלבע ערשיינונג; און דאָ איז די דאָזיגע אַבסאָלוטע זעלבסט-אָפּפערונג פון דעם איינצעלנעם פאַר דעם וואוילשטאַנד פון דער גאַנצער געזעלשאַפט נאָך בולט'ער, קלאָרער, ווייל דאָס אימפולסיווע, דאָס אינסטינקטיווע טרעט דאָך ביי די דאָזיגע ברואים אַרויס פיל דייטליכער: פון איין זייט די מורא פאַר'ן טויט, אַלץ אַ ריין שוץ-מיטעל, וועלכעס די נוצליכקייט האט אַריינגעשלאָגען אין קאָפּ דער איינצעלנער בריאָה, און פון דער צווייטער זייט די פעראַכטונג פון טויט אַלס אויך אַזאַ שטאַרקער אויסדרוק פון דעם סאָציאַלען אינסטינקט. און עס איז ווידער אינטערעסאַנט גראָד דאָ צו בעמערקען, אַז אויך די גרויסע גרונד-פאָרם פון דעם אינדיווידועלען אינערליכען טויט איז אין אָנהויב געווען אַ רעזולטאַט פון דעם ערשטען סאָציאַלען אַקט, אַ געשעעניש, וועלכע האָט זיך אַריינגעריסען אין דער ברכה פון דער ערשטער אַרבייטס-טיילונג, וואו דער איינצעלנער איז צום ערשטען מאָל געריפען געוואָרען צו אַרבייטען פאַר אַנדערע. דאָס, וואָס איין טייל פון די קעמערלעך פון דעם וואָלוואָקס-פערבאַנד האָט זיך אויסגעשלאָסען פון דער פּרוכפּערונג און האָט זיך אַזוי אַרום אָפּגעזאָגט פון איר אונשטערבליכקייט פאַר דעם וואוילשטאַנד פון דעם גאַנצען מין, — דאָס איז שוין געווען אַ מין זעלבסט-אָפּפערונג. און אַזוי אַרום קאָן מען זאָגען, אַז ביז היינט איז יעדער אינערליכער טויט אייגענטליך אַן אײדעלער מערטירער-טויט, אַלענפאַלס לויט זיין טיפּסטען עצם. די מורא פאַר'ן טויט איז דאָ יעדענפאַלס נישט אויסגעשלאָסען געוואָרען: אויך די קעמערלעך, וועלכע נעמען נישט קיין דירעקטען אנטייל אין דער פּרוכפּערונג, זאָלען זיך אויפהאַלטען אַזוי לאַנג, ווי ס'איז נור מעגליך.

פילקעמערלדיגקייט און אַרבייטס-טיילונג: דאָס איז יעדענ=
פֿאַלס געווען אַ ריזיגער פֿאָרטשריט אויפ'ן וועג פון דער
לעבענס=אַנטוויקלונג. דאָס גאַנצע העכערע לעבען האָט זיך
אויפֿגעבויט אויף דעם דאָזיגען יסוד. ערשט אויף דעם דאָזיגען
יסוד האָבען שפּעטער געקאָנט אַנטשטיין געשלאָסענע אינדיווידואומס
פון אַזאַ קאָלאָסאַלער גרויס, ווי דער בראָנטאזאורוס, וועלכע
האָט געהאַלטען הונדערט פוס די לענג, אָדער דער וואַלפיש.
און ערשט אויף דעם דאָזיגען יסוד איז מעגליך געוואָרען אין
אָרגאַניזם אַזאַ אָפּטיילונג פון קעמערלעך, אַזאַ וואונדערליכער
אָרגאַן פאַר קאָנצענטרירטער עמפינדונג און בעוועגונג, פאַר
אָריענטירונג און גייסטיגער העכסטער אָנפירונג, ווי עס שטע=
לען מיט זיך פאָר אונזערע מענשליכע געהירען. און אַזוי ווי
דער דאָזיגער גאַנצער פאָרטשריט איז ענג פערקניפּט מיט דעם
ליבע=לעבען, שטייען מיר דאָ אויך פאַר אַ געוואַלטיגען ווענדע=
פונקט אין דער ענטוויקלונג פון דעם ליבע=לעבען אליין. פֿאַר
דער דאָזיגער ענטוויקלונג האָט זיך אָבער פון אָנהויב אָן גע=
מוזט אַרויסרוקען זייער אַ האַרבע פראַגע, וועלכע האָט באַלד
געמוזט ווי עס איז געלעזט ווערען.

די קעמערלעך פון דעם סאָציאַלען פערבאַנד האָבען זיך
באַלד אין אָנהויב איינגעטיילט אין ליבע=קעמערלעך און נישט=
ליבע=קעמערלעך. נור די ליבע=קעמערלעך האָבען פון זיך אַרויס=
געגעבען כראָמאָזאָמען, נור זיי אַליין האָבען, לויט דער פרי=
ערדיגער קארליק=מעשה'לע, אָפּגעשפּאָלטען פון זיך די צויבער=
ריגגען און האָבען מיט דער הילף פון די דאָזיגע רינגען אויפֿ=
געבויט אַ נייעם דור.

דאָ איז ענטשטאַנען אַ פראַגע.

די ליבע=קעמערלעך האָבען געליבט פאַר דער גאַנצער

קאָלאָניע. ווי האָט, פאַרקערט, געווירקט די גאַנצע קאָלאָניע אויף די דאָזיגע ליבע=קעמערלעך?

אַ געוויסע צייט, ביז צו דער רייפקייט, ד. ה. ביז צו דער ריכטיגער ליבע=צייט, האָבען דאָך די ליבע=קעמערלעך אויך געהערט צום גרויסען פערבאַנד פון דער קאָלאָניע. ביים וואָלוואָקס איז עס געוועזן נישט אַזאַ לאַנגע צייט. אָבער מאַך נור דאָ אַ שפּרונג ביז צו דיר אַליין (דער שפּרונג איז דאָך דאָ אין דעם פּונקט שוין זיכער בערעכטיגט): שוין אין מוטער=לייב ווערט אין דער פילקעמערלדיגער קאָלאָניע פון דיין קערפּער אויסגעבילדעט די פּרוכפּערונגס=אָפּטיילונג; פון צווייטען יאָר אָן זענען שוין ביי יעדען מיידעל אויסגעטיילט די אייער, ד. ה. די אייגענטליכע ווייבליכע ליבע=קעמערלעך, יעדערס באַזונדער אין זיין הילע, און עס דוכט זיך, אַז יעדע מינוט קאָנען זיי שוין אָנהויבען די וואנדערשאַפט; דאָך דויערט עס אָבער, ווי דו ווייסט, נאָך פיל יאָרען, אין אונזערע צפון=לענדער אָפּט נאָך פופצען און מער יאָר, ביז די ערשטע מענסטרואַציע=בלו=טונג בעווייזט, אַז עס האָט זיך ענדליך, דאָס ערשטע איי ארויס=געלאָזען אויף דער וואַנדערשאַפט און האָט געוואַרט אויף אַ זוימען=קעמערל פון אַנ'אַנדערע קאָלאָניע. וואָס האָט געטון און וואָס טוט אין משך פון אַזוי פיל יאָרען די גאַנצע קאָלאָניע פאַר איר איי?

זי בעוועגט עס. דאָס איז שוין ביים וואָלוואָקס אויך אַזוי; אין דער וואָלוואָקס=קויל דערקענט מען טאַקע דאָס ליבע=קע=מערל ז'אַדורך, וואָס עס האָט נישט קיין בעוועגונגס=עקל, קיין „שווים=הערעלע", נור עס לאָזט זיך בעוועגען דורך די אַנדערע קעמערלעך פון דער קאָלאָניע. די קאָלאָניע טוט נאָך עפּעס פאַר דעם ליבע=קעמערל: זי גיט אים אַ בעשיצט אָרט אינעווייניג אין דער קאָלאָניע; דאָס טוט דער וואָלוואָקס אויך. ווייטער אויף דער גאַסטרעאַ=שטופע, וואו עס בילדעט זיך אויס א בע=זונדערע פרעס=אָפּטיילונג פאַר דער גאַנצער קאָלאָניע, ווערען, נאַטירליך, די ליבע=קעמערלעך אויך געשפּייזט דורך דער דאָ=זיגער אָפּטיילונג. דאָס אַלץ איז ביי דיר אויך פּונקט אַזוי: דאָס

מיידעל טראָגט אַרום מיט זיך אין לייב דעם אייערשטאָק, זי בעהאַלט אים אין אַ פערבאָרגען ווינקעל אין איר לייב, און דער דאָזיגער אייערשטאָק האָט נישט קיין בעזונדער מויל צום אָטעמען און עסען, ער האָט נישט קיין מאָגען פֿאַר זיך און קיין לונג, נור דאַס גרויסע אַלגעמיינע מויל, דער אַלגעמיינער מאָגען, די אַלגעמיינע לונג ארבייטען פאַר אים. דאָס איז אַלץ קלאָר.

די דאָזיגע קאָלאָניע פירט אָבער אין משך פֿון יאָרען אַן'אינדיווידועל לעבען, פונקט אַזוי ווי ס'האָט פריער געטון יעדע איינקעמערלדיגע בריאה, יעדערס פֿון די פריערדיגע אור-קאַרליקלעך. זי האָט פערזענליכע איבערלעבונגען, זי טראָגט איבער גוטס און שלעכטס. ביי אַזאַ קליינעם גריזנעם וואָלוואָקס אין זיין בלאָטע זענען די דאָזיגע איבערלעבונגען נישט אַזעלכע געוואַלטיגע, אָבער טו ווידער אַ טראַכט וועגען דיר אַליין: וואָס לעבט אַלץ איבער אַ קינד פון מוטערלייב אָן ביז צו זיין ערשטער איי-אָדער זוימען-רייפקייט. און די דאָזיגע ערשטע רייפקייט איז נאָך ווייט נישט די לעצטע איי-אָדער זוימען-אָפּשפּאַלטונג פון מענשען. ווען אַן'עלטערער מענש פון אַ יאָר זעכציג געבוירט נאָך אַ קינד, — וויפיל אינטענסיוו לעבען, ערפאַרונגען און איבערלעבונגען האָט דאַן מיטגעמאַכט דאָס לעצטע זוימען-קעמערל, וואָס ער האָט פון זיך אָפּגעשפּאָלטען! גיב נאָך אַ טראַכט וועגען אַ זומער-פויגעלע: ערשט אַלס אַזאַ פֿילפאַרביג, אַרומפליענדיג בעשעפעניש ווערט עס רייף צו דער ליבע, אָבער וואָס האָט עס שוין אַלץ איבערגעלעבט דורך דער לאַנגער צייט, ווען עס איז אַלס קליינע רייפעלע אַרויסגעקראָכען פון דעם איי, איז אַלס רויפּע געוואַקסען און זיך געשפּייזט, און ענדליך אַלס שלייערל ווידער איינגעשלאָפען, ווי אין אַנ'ענגען מתים-אָרון! די רויפּעס פון טייל זומערפויגעלעך דאַרפען אָפט האָבען גאַנצע דריי יאָר פאַר איר ענטוויקלונג. וואָס פֿאַר אַ צייט פאַר כל המינים אינדיווידועלע איבערלעבענישען! צי בעקומט אויך דאָס ליבע-קעמערל וואָס עס איז פון די דאָזיגע פּערזענליכע ערפאַרונגען פון דער גרויסער קאָלאָניע?

גאָר אין אָנהויב, ווען דאָס ליבע־קעמערל איז נאָך אַליין געווען די גאַנצע בריאה, דער גאַנצער אינדיווידואום, איז עס זיכער אַזוי געווען: יעדע אינדיווידועלע ערפאַרונג איז אויך געווען איר ערפאַרונג. ווי אַזוי האָט זיך אָבער דאָס איינגע־שטעלט ביי דער אַרבייטס־טיילונג? אָדער ווידער מיט דער שפראַך פון אונזער קאַרליק־מעשה׳לע: אַז די גאַנצע קאָלאָניע האָט פערזענליך עפּעס איבערגעלעבט, איז עפּעס געוואָר גע־וואָרען, האָט זיך ערוואָרבען עפּעס אַ נייע אייגענשאַפט, — צי האָט דאָס געקאָנט ווי עס איז אַלס נייע שריפט, אַלס נייער צויבער־צייכען אויסגעקריצט ווערען אויף די רינגען פון די ליבע־קעמערלעך, וועלכע האָבען שפעטער געפאָדערט אויפבויען דעם נייעם דור?

אויפן ערשטען בליק ווייזט אויס דער ענטפער צו זיין אייגענטליך זעלבסטפערשטענדליך: ווי לאַנג די ליבע־קעמערלעך האָבען נאָך געהערט צו דער גאַנצער קאָלאָניע, האָבען זיי גע־מוזט איבערלעבען אַלץ, וואָס די דאָזיגע קאָלאָניע האָט איבער־געלעבט. און אַז זיי האָבען שפעטער אויפגעבויט נייע קאָלאָ־ניעס, האָבען זיי שוין די דאָזיגע קאָלאָניעס איבערגעגעבען אויך די דאָזיגע נייע ערפאַרונגען. ווען די גאַנצע קאָלאָניע הונגערט און ווערט דורך דעם שוואַך, מוז עס טרעפען אויך די ליבע־קעמערלעך, ווי לאַנג זיי ווערען צוזאַמען מיט דער גאַנ־צער קאָלאָניע געשפייזט. ווען די קאָלאָניע ווערט דורך און דורך נאַס, מוזען אויך ווערען נאַס די ליבע־דעלעגאַטען, און ווען פון דער דאָזיגער נאַסקייט ווערען פערזשאַווערט אַלע צוי־בער־רינגען, מוזען אויך די צויבער־רינגען פון די ליבע־דעלע־גאַטען פערזשאַווערט ווערען און דערפון מוז אַרויסקומען אַ פערדאָרבענער נייער דור. אויב די קאָלאָניע איז אַליין שול־דיג אין דעם, וואָס זי איז נאַס געוואָרען, ליידען צוליב דעם פאָטערס זינד די קינדער און אייניקלעך, ביז די שפעטערדיגע דורות בעפרייען זיך דורך נייע איבערלעבונגען פון דעם אומ־גליק, אָדער ביז עס מישט זיך ניט אַריין די ברכה פון דער צונויפגיסונג, וועלכע ברענגט תמיד אַריין אַ פרישען האלבען רינג, און ראַט ענדליך אויס דאָס שלעכטס.

דו דאַרפֿסט דאָ גאָרנישט ווייט זוכען די בילדער: די האָסט די ממשות׳דיגע ביישפּילען פאַר די אויגען. אַז די פּיל־קעמערלדיגע קאָלאָניע פון דיין קערפּער נעמט אויף דורך דעם מאָגען אַ סם, וועלכע עסט זיך ביסלעכווייז אַריין אין דעם גאַנ־צען קערפּער, פערדאַרבענדיג אַ קעמערל נאָך אַ קעמערל, מוז ער ענדליך דערגרייכען אויך צו די ליבע־קעמערלעך. דער סם קומט אויף צו די כראָמאָזאָמען־רינגען און עסט זיך אַריין אין דעם מעטאַל פון די צויבער־רינגען, אַזוי ווי אַ שאַרפע זויער־קייס; דערפון ווערט די צויבער־שריפט צושטערט, צייכענס ווע־רען אָפּגעמעקט און די איידעלע טראַדיציע פון די עלטערן ווערט געפעלשט. ווי איז דעם אומגליקליכען שפּאַלט־פּראָדוקט פון אַזאַ קראַנקען ליבע־קאַרליק. דו ווייסט, אַז אונזער מעדי־ציניש וועלט ערקלערט היינט איינשטימיג, אַז דער אַלקאָהאָל־סם, צום ביישפּיל, איז אַזאַ פּראַקטישער פערדאַרבער, וועלכער עסט זיך אַריין נישט נור אין די מאָגען, נירען־לעבער־און גע־הירען־קעמערלעך פון דער פערזענליכער קאָלאָניע, נור ער דרינג אויך אַריין אין דעם געהיימען שלאָס פון די אייער־און זוימען־קעמערלעך און צועסט אַזוי די כראָמאָזאָמען־רינגען, אַז די אומשולדיגע קינדער ווערען באַלד געבוירען מיט אַ גריי־טען פעלער. צום גליק ברענגט אין דעם פאַל די אויפפירונג מיט געזונט בלוט זייער גוטע פאָלגען. די געשלעכטליכע ליבע טרעט דאָ אַרויס אין קאַמף געגען דעם געזעץ, אז פאַר דעם פאָטערס זינד דאַרפען געשטראָפט ווערען די קינדער און איינינק־לעך. די זעלבע ערשיינונג (אַלענפּאַלס, ווי עס שיינט, נאָך אַ מער פערוויקעלטע (זעט מען ביים סיפיליס. מיר וועלען נאָך רעדען וועגען דעם.

דעם דאָזיגען פאַקט: אַז די ליבע־קעמערלעך מוזען מיט־מאַכען אַלע ערפאַרונגען פון דער גאַנצער קאָלאָניע, קאָנסטו זעען נישט נור ביי סמ׳ען, נור אויך ביי פיל אַנדערע, ווייניגער געפערליכע ערשיינונגען. אַז אַנ׳אָרעם מיידעל פּרירט, פּרירט אויך איר אייערשטאָק. מיר קאָנען אָבער אַזעלכע פאַלען אין

דער חיות וועלט, ביי וועלכע דאָס דאָזיגע פֿריִען רופֿט־אַרויס געוויסע פֿערענדערונגען אין לעבען פֿון אָרגאַניזם, — פֿערענ־דערונגען, וועלכע זענען, אמת, ניִשט געפֿערליִך, אָבער וועלכע גיִבען זיִך איִבער אויף די קינדער און אייניִקלעך און בלייבען אויף זייער לייב אַלס מערקוויִרדיִגע פֿראָסט־סימנים, ניִשט קו־קענדיִג דערויף, וואָס די דאָזיִגע קינדער און אייניִקלעך האָבען קיינמאָל קיין פֿראָסט ניִשט איִבערגעטראָגען.

מיִט אַ געוויסער צייט צוריק האָט זיִך די זאַמלער פֿון זומער־פֿויגעלעך געטראָפֿען אַ גאַנץ זעלטענעזר פֿאַל: זיי האָבען בעמוזט פֿון דעם זומער־פֿויגעלע־סיסטעם אויסשטרייכען איין מין פֿון אונזערע בעקאַנטסטע דאַטשע זומער־פֿויגעלעך, די אזוי גערופֿענע „שוואַרצע לאַנד־מאַפּע“, אָדער די „פּראָרזא“. די זאַמלער האבען געקאָנט צוויי מינים „לאַנד־מאַפּעס“ (אַזוי ווערען די דאָזיקע זומער־פֿויגעלעך גערופֿען, צוליִב א מין גע־אָגראַפֿישען נעץ, וואָס זיי האָבען אויף די אונטערשטע זייטען פֿון די פֿליִגעל): די „שוואַרצע לאַנד־מאַפּע“, אָדער די „פּראָר־זא“, אַ שוואַרץ זומער־פֿויגעלע מיִט ווייסע שטרייפֿען, וועלכעס ווייזט זיִך געוועגליִך איִן סוף זומער, אָדער איִן הערבסט, נאָך די גרויסע זומער־היִצען, און די „לעוואַנא“, אַ רויט זומער־פֿויִ־געלע מיִט לייכטע שוואַרצע פֿלעקען, וואָס ווייזט זיִך געוועג־ליִך איִן פֿריִליִנג, נאָך די וויִנטערדיִגע פֿרעסט. איינמאָל האָט אַ געוויִסער נאַטור־פֿאָרשער בעוויִזען, אַז די „לעוואנא“ און די „פּראָרזא“ זענען אייגענטליִך איין און דער זעלבער מיִן זומער־פֿויגעלען, פֿאַר וועלכען עס איִז גענוג אַזוי אַרום נור איין נאָמען, לאָמיִר זאָגען, דער נאָמען „לעוואנא“. די פֿערשיִדענ־אַרטיִגקייט פֿון די פֿאָרמען איִז נור אַ פּראָדוקט פֿון דער טעמ־פּעראַטור. אַז אויף דעם שלייערעל פֿון דעם דאָזיקען זומער־פֿויגעלע וויִרקט די זומערדיִגע היִץ, קריִכט אַרויס דאָס זומער־פֿויגעלע מיִט שוואַרץ־ווייסע פֿליִגעל. ווען אָבער, פֿאַרקערט, דאָס שלייערעל פֿריִרט איִן דער וויִנטערדיִקער קעלט, קריִכט אַרויס איִן פֿריִליִנג דאָס בלאַס־רויטע זומער־פֿויגעלע מיִט לייכ־טע שוואַרצע פֿלעקען. דער פֿאָרשער האָט בעוויִזען זיין בע־

הויפטונג אויף אַ זייער איבערצייגענדיקן אופן. ער האט
קינסטלעך אָפּגעקילט די שלייערלעך פון דעם זומערדיקן דור
אין אַנ׳אייז־קעלער, און האָט, ענדלעך, אין סוף זומער בעקו־
מען די ווינטער־פאָרם פון דעם זומער־פויגעלע, די „לעוואנא".
מען קאָן אין דעם פאַל נישט זאָגן, אַז די קעלט האָט גע־
שאַדט דעם זומער־פויגעלע. דאָס ווינטערדיקע זומער־פויגעלע
איז געווען פונקט אַזוי לעבענס־קרעפטיק, ווי די זומערדיקע.
דאָס בילד פון דעם מין איז אפילו אַזוי אַרום געוואָרען ריי־
כער, און דאָס איז תמיד עפּיס ווערט אין דער ענטוויקלונג.
אָבער די קעלט האָט דאָך אין געוויסע קאַמערלעך עפּיס גע־
ענדערט, זי האָט געטריבען די פליגעל צו אַ גאַנץ בעשטימטער
אַנדערער בעפאַרבונג.

מען האָט שפּעטער די דאָזיקע ערשיינונג אויסגעפּרובט
אויף פיל זומער־פויגעלעך. מען האָט אויף אַזאַ אופן ביי
קינסטליכער קעלט און היץ „נאָכגעמאַכט" די וואַריאַנטען פון
אונזער „קליינעם פוקס", וועלכע זענען בעקאַנט געווען אין צפון־
און אין דרום־אייראָפּע און וועלכע מען האָט אויך געהאַלטען פאַר
זעלבסטשטענדיקע נאַטור־פּראָדוקטען. דערביי האָט מען אָבער בע־
מערקט אַ וויכטיקע זאַך. דו קענסט דעם געוועהנליכען „בער", אונזער
זומער־פויגעלע, וואָס קומט אַרויס פון דער פּאָריגער בערען־רויפּע;
זיינע אויבער־פליגעל זענען גאָלד־ברוין געפאַרבט מיט ווייסע אָדע־
רען, אַזוי ווי אַ שיינער מאַרמאָר, די אונטער־פליגעל זענען רויט מיט
בלוי־שוואַרצע פלעקען. אַז דו האַלטסט אויס די שלייערלעך פון
דער דאָזיקער הערליכער בריאה אין אַ קעלט פון מינוס
אַכט גראַד, קומט אַרויס גאַנץ אָפּט אַ בערזומער־פויגעלע, ביי
וועלכען די פלעקען אויף די אונטער־פליגעל זענען אַזוי צו־
שוואומען און פערמעקט, גלייך עמיץ וואָלט זיי מיט גראָבע
פינגער אין דעם שלייערל אָפּגעווישט. דער דאָזיקער פינגער
איז געווען די קעלט. איצט נעם אַ פּאָר זומער־פוי־
געלעך מיט אזעלכע פערמעקטע פליגעל, אַנ„ער" און אַ „זי",
פערמאַך זיי ערגיץ צוזאַמען, אַזוי אַז זיי זאָלען זיך פּאָרען,
נעם די אייערלעך, וועלכע די „זי" לעגט דאַן אָפּ און בעקום

פון די אייערלעך רויפען און ענדליך שלייערלעך, און האלט
מער נישט די דאָזיגע שלייערלעך אין קיין קינסטליכע קעלט.
וואָס זעסטו דאַן? די זומער־פויגעלעך, וועלכע קריכען אַרויס פון
די שלייערלעך, האָבען אויך פערמעקטע פליגעל. די קעלט האָט
דאָ בעשיינפערליך געווירקט ביז אין צווייטען דור.

די דאָזיגע ערשיינונג מוזסטו פערשטיין אַזוי. ווען די
קעלט האָט געווירקט אויף די אַלטע זומער-פויגעלעך און האָט
פערענדערט זייערע פליגעל־קעמערלעך, זענען אין דער פילקע־
מערלדיגער קאָלאָניע פון די דאָזיגע אַלטע שוין געלעגען די
ליבע־קעמערלעך, פון וועלכע ס׳האָט זיך שפעטער געזאָלט ביל־
דען דער צווייטער דור. אויך צו די דאָזיגע קעמערלעך איז
אַריינגעדרונגען די קעלט און האָט דאָרט עפעס געענדערט אַזוי,
אַז ס׳האָבען פון זיי געמוזט אַרויסקומען זומער־פויגעלעך מיט
פערענדערטע פליגעל. דו פרעגסט: צי איז דען דאָרט שוין
געלעגען דאָס קינדער־פליגעלע גרייט אַזוי, אַז ס׳האָט שוין גע־
קענט דורך דער קעלט איבערגעפאַרבט ווערען? אַזוי גראָב
טאָרסט דו דיר די זאַך אין קיין פאַל נישט פאָרשטעלען. דאָס
ליבע־קעמערל איז נור איין איינציג קעמערל. אָבער אין דעם
דאָזיגען קעמערל ליגט אַ געוויסע פעאיגקייט, וועלכע דאַרף
דערנאָך בעשאפען אַלע איבעריגע קעמערלך פון דעם שפעטער־
דיגען זומער־פויגעלע, ד. ה. אויך דעם שפעטערדיגען פליגעל.
אונזער מעשה׳לע רופט אָן די דאָזיגע פעאיגקייט „די צויבער־
שריפט פון דעם רינג“. ביי די אמת׳דיגע קעמערלעך ליגט די
דאָזיגע סודות־פולע פעאיגקייט בעהאַלטען אין די כראָמאָזאָמען.
אַ געוויסער צייכען פון רינג, אַ געוויסער פונקט פון די כראָמאָ־
זאָמען מוז אין זיך לויט זיין קראַפט שוין ענטהאלטען דעם
שפעטערדיגען פליגעל. און די קעלט קאָן אויף דעם דאָזיגען
פונקט ווירקען פונקט אַזוי, ווי זי ווירקט אויף דעם שוין ענט־
וויקעלטען פליגעל. שטעל דיר פאָר, אַז דעם אייגענטליכען
פליגעל ענטשפרעכט אויף דעם רינג אַ צויבער־צייכען „פ“. די
קעלט, וועלכע ענדערט דאָרט אַביסעל דעם פליגעל, מוז אויך
אַביסעל פערענדערען דעם צויבער־צייכען „פ“ אַזוי, אַז ער זאָל

שאַפּען בײַ די קינדער־זומער־פֿױגעלעך אויך אַזעלכע פּערענ־
דערטע פֿליגעל. אַלענפֿאַלס איז דער בײַשפּיל זייער אינטערע־
סאַנט און גיט אַ סך צו טראַכטען.

און עס בלייבט קלאָר: נישט קוקענדיג אויף דער אַר־
בייטס־טיילונג זענען די ליבע־קעמערלעך נישט געבליבען אָפּ־
געשניטען פון די איבערלעבונגען פון אָרגאַניזם. כל זמן די
ליבע־קעמערלעך זיצען צוזאַמען מיט דער גאַנצער קאָלאָניע
בײַ דער גרויסער שיסעל זופּ, מוזען זיי אויך אַרײַננעמען אין
זיך דעם סם, וואָס פאַלט צופעליג אַרײַן אין דער זופּ. בײַם
מענש קאָנסטאַטירט מען גאַנץ דייטליך, ווי דאָס איי (ד. ה. דאָס
ווייבליכע ליבע־קעמערל) ווערט אַזוי לאַנג, ווי עס האַלט זיך
אין אייערשטאָק, געשפּייזט דורך בעזונדערע קעמערלעך פון
דער קאָלאָניע; דאָס זענען די אַזוי גערופענע פאָליקעל־קעמערלעך
פון דער שוין פריער דערמאָנטער קנאָספּע, אין וועלכער דאָס איי
האַלט זיך אויף: די דאָזיגע שפּייז־קעמערלעך שטעקען אַרײַן
דורך יענע שמאָלע קאַנאַלערלעך, וועלכע גיבען שפּעטער די
מעגליכקייט די זוימען־חיה׳לעך אַרײַנצודרינגען אין איי, זייער
דינע הערעלעך, שפּיציגע צינגעלעך, פון וועלכע עס טריפט
כסדר דער שפּייז־זאַפט, וואָס קומט פון דער שפּייז־אָפּטיילונג
פון דער קאָלאָניע. דערמיט ערקלערט זיך, פאַרוואָס ס׳איז
אוממעגליך אָפּצוגרעניצען דעם ליבע־אַפּאַראַט פון די פּאַטאַליע
איבערלעבונגען, וועלכע עס מאַכט דורך די גאַנצע קאָלאָניע.
דאָס ליבע־קעמערל דאַרף זופּ, עס דאַרף וואַרעמקייט. קאָן מען
עס דעריבער נישט אָפּשליסען הערמעטיש פון די איבערלעבונ־
גען פון דער גאַנצער קאָלאָניע. עס זענען אָבער פאַראַן נאָך
אַנדערע איבערלעבונגען פון דער קאָלאָניע, וועלכע מוזען זיך
איבערגעבען די ליבע־קעמערלעך.

לאָמיר זיך קודם כל פאָרשטעלען אַזעלכעס. אַ וואָלוואָקס
האָט בעקומען אין אַ געוויסען אָרט פון זיין קויל, גאַנץ ווייט
פון די ליבע־קעמערלעך, אַ שטאָך, וואָס האָט בעשעדיגט עט־
ליכע קעמערלעך. די גאַנצע קאָלאָניע האָט ווייטער געאַרבייט,
ווי פריער, און בעזאָרגט מיט אַלעמען די ליבע־קעמערלעך. צי

מוז זיך די דאָזיגע איבערלעבונג אויך איבערגעבן די ליבע־קעמערלעך, צי מוז זי אויך אַריינברענגען אין זייערע רינגען אַנ׳ענדערונג, וואָס זאָל זיך איבערגעבן די קינדער און איי־ניקלעך? עס דוכט זיך, אַז עס קאָן גאָרנישט זיין קיין מער „זעלבסטפערשטענדליכע“ זאַך, ווי דאָס.

ווי אַזוי האָט זיך אָבער די דאָזיגע איבערלעבונג גע־קאָנט איבערגעבן די ליבע־קעמערלעך? אונמיטעלבאַר האָבן זיי דאָך די דאָזיגע איבערלעבונג נישט געקאָנט מיטמאַכן. מוז מען אַזוי אַרום רעכענען, אַז די „פייע נוצליכקייט“ (ד. ה. די דאַרוויניסטישע „דערהאַלטונג פון דעם בעסטען“) האָט געשאַפן אַ ספּעציעלען וועג, אַ מין פּאָסט, וואָס זאָל איבער־געבן די איבערלעבונגען פון די געוועגליכע קעמערלעך צו די ליבע־קעמערלעך. צו וואָס האָט אָבער די „דערהאַלטונג פון דעם בעסטען“ געדאַרפט אויפבויען דעם דאָזיגען וועג, וואָס זאָל איבערגעבן די פּאַטאַלע איבערלעבונגען פון דער קאָ־לאָניע די קינדער און אייניקלעך? פּערקערט, זי וואָלט דאָך געדאַרפט מיט אַלע מיטלען אויסראָטען דעם דאָזיגען וועג, ווען ער זאָל זיך צופעליג האָבן איינגעשטעלט געגען איר ווילען. און ווייטער: וואָס גרעסער, וואָס קאָמפּליצירטער עס זענען געוואָרען די קעמערלעך־קאָלאָניעס, אַלץ אָפטער האָבן געקאָנט געשען אַזעלכע „בעשעדיגונגען“. איז די בע־שעדיגונג געווען אַ שווערע, איז די גאַנצע קאָלאָניע אָפּגע־שטאָרבן און צוזאַמען מיט איר, נאַטירליך, אויך די ליבע־קעמערלעך. אָבער אין וויפיל פאַלען בעקומט אַ העכערע חיה בעשעדיגונגען פון איר קערפּער, וועלכע פירען נישט באַלד צו איר טויט! דאָ בעקומט זי אַ ריס אין דער הויט, וועלכער לאָזט איבער אַ העפט אויפ׳ן לייב. אָדער דער עק ווערט בייאיר אָפּגעריסען. אָדער, ווען עס איז אַ זומער־פויגעלע, ווערט אים אַ שטיקעל פליגעלע אָפּגעריסען, אַ ביסעל פאַרב־שטויב אָפּגעווישט. דאָס לעבען איז קאַמף, און יעדער קומט דערפון אַרויס מיט אַ ביסעל אונטערגעהאַקטע אויגען. בעטראַכט אונז, מענשען. ווער האָט נישט פון די קינדער־יאָרען קיין העפט

אויפ׳ן לייב. דערמאָן דיך, וויפיל מענשען עס זענען פאַראַן
מיט פערהיילטע מלחמה־וואונדען. וויפיל פון דיינע בעקאַנטע
פעלט אַ פינגער־גליד. וואָס בעסער ס׳ווערט איינגעשטעלט אונ־
זער געזעלשאַפטליך לעבען, אַלץ בעסער גיט זיך אַנ׳עצה אין
לעבען אַ מענש מיט אַ הילצערנעם פוס. אונזער כירורגישע
טעכניק ענטוויקעלט זיך פון טאָג צו טאָג, און אַלץ אָפטער
שניידט דער דאָקטאָר אַוועק ביים קראַנקען אַ גליד, ער
שניידט אַוועק די בלינדע קישקע אָדער וועלכע ס׳איז אַנדערע
קישקע, ער שניידט אַרויס דעם זאַק, זעגט אַרום אַלע ביינער.
זאָל דאָס אַלץ איבערגיין בירושה, זאָל דאָס אַלץ פעראייביגט
ווערען? דער דאָזיגער שרעקליכער צוג פון וואונדען, העפטען
און הילצערנע פיס, — זאָל פאַר אים ספעציעל געשאַפען ווערען
אַ בעזונדערער וועג, וועלכער זאָל די דאָזיגע גאַנצע אויסער־
ליבע קאַמף־צופיצלונג פון קערפער איבערגעבען אויך די
ליבע־קעמערלעך און בעשעדיקען אונדירעקט די צויבער־שריפט
פון זייערע כראָמאָזאָמען? זאָל זיין, אַז די ברכה פון דער
געשלעכטליכער צונויפמישונג נעמט שפעטער צו ביי דער דאָ־
זיגער געפערליכער ערבליכקייט איר שאַרפע ווירקונג. אָבער
מען דאַרף דאָך נישט אויפבויען אַ ספעציעלען וועג פאַר שעד־
ליכע ווירקונגען אין דער האָפענונג, אַז דאָס דאָזיגע שעדליכע
זועט שפעטער ביסלעכווייז אויסגעראָט ווערען...

דו טאָרסט אָבער נישט פערגעסען, אַז עס זענען פער־
האַן נאָך אַנדערע איבערלעבונגען, — אינגאַנצען אַנדערע, ווי
די אויבערפלעכליכע, וועלכע מיר האָבען נור וואָס אַרומגע־
רעדט. הויב איצט באַלד אָן פון דיר אַליין, אַלס מענשליכע
פילקעמערלדיגע קאָלאָניע. דערמאָן זיך, וואָס אַ קולטורעלער
מענש לעבט אַלץ איבער, אַחוץ פערגיפטונגען און בעשעדיגונ־
גען. ווען דו ווערסט געבוירען איז שוין די פילקעמערלדיגע
קאָלאָניע פון דיין קערפער אינגאַנצען צוגעגרייט צום לעבען,
זי האָט שוין אַלע וויכטיגסטע אָרגאַנען. ווי נור דאָס קינד
טרעט אָבער אריין אין דער וועלט, שטעלט אים די וועלט
באַלד אירע אַרבייטס־פאָדערונגען. זי ציט אריין אין דער דאָ־

זיִגער אַרבייט די אָרגאַנען, טייל לעבהאַפטער, אָפטער, אַנדע-
רע שוואַכער. באַלד ווייזט זיך אַרויס, אַז די אָרגאַנען, די
איינצעלנע קעמערלעך-אָפּטיילונגען, ווערען דערפון בעאיינפלוסט.
דער לעבהאַפטער געברויך מאַכט טייל אָרגאַנען שטאַרקער,
דער שוואַכערער געברויך האַלט אָפּ די ענטוויקלונג פון אַנ-
דערע אָרגאַנען. דערמאָן זיך אָן די פיס-און הענד-מוסקולען
פון דעם טורנער, ווי זיי ווערען אָנגעשוואָלען, ווי זיי ווערען
פון דער אַרבייט האַרט ווי שטאָל; און נעם דערנעבן דעם
נעבעכדיגען אַפּאַראַט פון דעם שטוב-זיצער. אָבער נישט נור
די גראָבע קראַפט וואַקסט אַזוי. אויך די נערוועזע פיינקייט,
די סענסיביליטעט. דערמאָן זיך אָן דער האַנד פון דעם פּיאַ-
ניסט. די אונאויפהערליכע איבונג מאַכט פון דעם אָרגאַן עפּעס
נייעס: זע ווי שנעל זי אָריענטירט זיך, ווי זי רעאַגירט אויף
יעדען גרינגסטען אויסערליכען שטויס. מיר ווייסען אָבער, אַז
די סיבה דערפון ליגט נישט אין דער אויסגעשולטער האַנד.
הינטער איר שטייט דער גרויסער נערוועזער צענטראַל-אַפּאַראַט
פון די געהירן-קעמערלעך, וועלכען די אַרבייטס-טיילונג האָט
ביי אונז אַזוי וואונדערליך געשאַפען; דאָרט ווערט געטון דאָס
העכסטע, דאָס גאַנצע, דאָרט ווערט אייגענטליך געהערט, גע-
זען, געהאַנדעלט, בעוועגט. אויך די דאָזיגע געהירען ווערען
געקרעפטיגט דורך דעם געברויך; אַלע זייערע אַפּאַראַטען ווע-
רען אַ דאַנק דעם רעגעלמעסיגען געברויך גלאַטער און אַרבייטס-
פעאיגער. און ביי דעם דאָזיגען רעגעלמעסיגען געברויך ווערט
קלאָר אַנ׳אונגעהויער וויכטיגע אייגענשאַפט פון די געהירען:
די געהירען **לערנען** זיך פון לעבען.

די געהירען בעקומען איינדריקען פון דער אויסערליכער
וועלט. און אַ דאנק אַ העכסט-מערקווירדיגער אייגענשאַפט פון
דעם לעבען פון די קעמערלעך קאָנען די געהירען די דאָזיגע
איינדרוקען אין זיך בעהאַלטען. דו קענסט גראָב זאָגען, אַז עס
קבייטשען זיך אין זיי אַריין געוויסע דויערהאַפטיגע העפטען.
יעדענפאַלס קומט טאַקע דערביי פאָר עפּעס מאַטעריעלס. נישט
מער, וואָס דער בעגריף „העפטען" איז דאָ צו גראָב: ער בע-

דייט אַ מין בעשעפטיגונג, אַ פערוואונדונג. די דאָזיגע פיינע
אַריינקנייטשונגען אין די געהירען זענען, פערקערט, אומגעהויער
נוצליך. אַז עס חזר'ט זיך איבער דער אויסערליכער איינפלוס,
וועלכער האָט זיי אַרויסגערופען, ערוואַכען זיי אַליין. און ער=
וואַכענדיג וועקען זיי ווידער אויף אַנדערע אַריינקנייטשונגען,
וועלכע זענען מיט זיי ווי עס איז פערבונדען. אַ קינד האָט
עפּעס איבערגעלעבט, — אַ זאַך, וואָס האָט שלעכטע פאָלגען. לאָ=
מיר זאָגען אַ הונט איז עס בעפאַלען און האָט עס געוואָלט
בייסען. אַז עס בעגעגענט עס ווידער אַ הונט, דערקענט עס אים
אַ דאַנק דער אַריינקנייטשונג אין די געהירען, וועלכע די ערשטע
בעגעגעניש האָט אַרויסגערופען, און באַלד רופט זיך אָפּ אויך
די צווייטע אַריינקנייטשונג, וואָס איז מיט דער ערשטער פער=
בונדען: „בייסען", דער הונט איז בייז, מען מוז אַנטלויפען.
ערינערונג אין די אינערליכע צונויפבינדונג פון די ערינערונגען
זענען די גרויסע כשוף=מאַכער, וועלכע לאָזען די לאַלקעס טאַנ=
צען. דאָס גאַנצע דערקענען דאָס לעבען איז מעגליך נור אַ
דאַנק דער דאָזיגער אייגענשאַפט; און דער מענש האָט דערצו
נאָך אַזוי פיל מיטלען, וועלכע העלפען דער דאָזיגער אייגענ=
שאַפט: די לערע, די שפּראַך, די שריפט און אַזוי ווייטער און
ווייטער. דערמאָן זיך, וואָס אַ קולטורעלער מענש לערנט זיך
אַלץ אויס ביז די יאָרען פון זיין רייפקייט! און דאָס מאָל אַלץ
נישט אַלס בעשעדיגונג, אַלס פערוואונדונג, נור אַלס ריינע
הילף אין זיין פילגעשטאלטיגען לעבען.

מיר האָבען דאָ אָנגעהויבען באַלד ביים מענש, אָבער די
דאָזיגע ערשיינונג זעען מיר אויך ביי חיות, וועלכע שטייען
פיל נידעריגער ווי דער מענש און וועלכע האָבען נישט אַזאַ
וואונדערליכען אַפּאַראַט, ווי די מענשליכע געהירן. דו ווייסט,
וואָס עס קאָן זיך אויסלערנען אין משך פון זיין אינדיווידועל
לעבען אַ הונט, אַ פערד, אָדער אַ פּאַפּוגיי. דער וועג פון דעם
דאָזיגען לערנען איז ביי זיי אויך פּונקט דער זעלבער, וואָס
ביים מענש. אַ הונט, וועלכער איז איינמאָל בעוואָרפען געוואָרען
מיט שטיינער, דערמאָנט זיך, ווען אַ מענש הויבט פאַר אים אויף

אַ שטיין. ער פערקניפּט די דאָזיגע ערינערונג מיט אַ צווייטער: „וויטאָג" און אַנטלויפט. די ערפאַרונג האָט אים געשליפן, זי וואָרנט אים פאַר דער געפאַר. דו קאָנסט דאָס זעלבע זעען ביי פיל אַנדערע, נידעריגערע ברואים, ביז צו די אינזעקטען, למשל ביי די בינען. מען האָט פעסטגעשטעלט, ווי די בינען דערקענען אַן אָרט, וואו עס ווערט פאַר זיי רעגעלמעסיג צו-געגרייט אַ געשמאקע זאַך; מען האָט בעמערקט, ווי זיי נעמען זיך אין זינען אַריין, ווען זיי פליען אָפּ צום ערשטען מאָל פון דעם בינשטאָק, וואו דער דאָזיגער בינשטאק געפינט זיך. און פאַרוואָס זאָל עס נישט זיין אַזוי: די ביידע חיות, דער הונט און די בין, האָבען דאָך שוין, יעדע אויף איר שטייגער, גוט ענטוויקעלטע געהירן. די געהירן זענען ביי אונז בע-שיינפערליך די ספעציעלע אָפּטיילונג פאַר ערינערונגען און צונויפבינדונגען פון עראינערונגען. פאַרוואָס-זשע זאָל ביי די חיות די אַרבעט אויך נישט צוגיין אויפ׳ן זעלבען שטייגער, ווען מיר זעען ביי זיי בעשיינפערליך די זעלבע געביידע, דאָס זעלבע מיניסטעריום, אַזוי צו זאָגען. און די געהירען זענען ביי אונז, פונקט ווי ביי דעם הונט און ביי דער בין, אַן אָפּטיילונג פון קעמערלעך: פון קעמערלעך באַשטייען זיי און פאַר קעמערלעך אַרבייטען זיי.

און זיכער איז, אַז די דאָזיגע ערפאַרונגען, וועלכע די היה מאַכט מיט דער הילף פון אירע געהירן, שפּילען זייער אַ גרויסע ראָל פאַר איר לעבענספעאיגקייט, פאַר איר פעאיגקייט צו בעהערשען די ווידערשטאַנדען פון לעבען, פאַר איר „גליק". און דעריבער פרעגען מיר זיך: צי וואָלט נישט געווען זייער געוואונ-שען דעם דאָזיגען געווינס ווי עס איז צו פערבינדען מיט דער „אונשטערבליכקייט פון דער ליבע", ד. ה. מיט די פרוכפּע-רונגס-קעמערלעך פון דער קאָלאָניע.

די ערפאַרונגען ווערען געמאַכט דורך דער איינצעלנער בריאה אויפ׳ן סמך פון ערשיינונגען, וועלכע חזר׳ן זיך אָפט איבער אין דער אויסערליכער וועלט. די דאָזיגע ערשיינונגען קומען געוויינליך פאָר גאַנץ רעגעלמעסיג. די בעזונדערע אינ-

דיזווידואומס מוזען באַמערקען, אַז געוויסע געפֿאַרען אָדער גע־
וויסע גינסטיקע ערשיינונגען חזר'ן זיך איבער רעגעלמעסיג אין
בעשטימטע צייטען. און דער געווינס פֿון די ערפֿאַרונגען בע־
שטייט טאַקע אין דעם, וואָס זיי ווערען ביסלעכווייז בעהערשט,
אַזוי אַז די עלטערע „קליגערע" איינצעלנע בריאה האָט זיי
שוין אין זיך, זי ווייסט זיי שוין פֿאָראויס. דאָס זעלבע קומט
פֿאָר ביי די איינצעלנע ברואים מיט די פערשטאַרקונגען פֿון
אַ געוויסען אָרגאַן דורך דעם געברויך. דער דאָזיגער פער־
שטאַרקטער געברויך קומט אויך פֿאָר צוליב געוויסע רעגעל־
מעסיגע ערשיינונגען פֿון דער אויסערליכער וועלט. און מ'קאָן
דאָך זאָגען אויף זיכער, אַז דאָס, וואָס ס'האָט זיך געטראָפֿען
די עלטערן, וועט זיך זיכער שפעטער טרעפען אויך די קינדער
און די איינניקלעך. און דעריבער וואָלט דאָך זייער נוצליך גע־
ווען פֿאַר דער גאַנצער ענטוויקלונג, ווען דער יונגער דור זאָל באַלד
מיט זיך ברענגען אויף דער וועלט בירושה פֿון די עלטערן די דאָזיגע
אַלע נייע ערפֿאַרונגען און פערשטאַרקונגען פֿון די אָרגאַנען.

דערצו האָט אָבער ערשט געמוזט געשאַפֿען ווערען אַ ספּעציע־
לער וועג. ווייל אַז אַ געוויסער בעוועגונגס־אָרגאַן האָט זיך אין
דער קאָלאָניע צוליב וועלכער ס'איז סיבה פערשטאַרקט, האָט
דאָס בשום אופן נישט געקאָנט דירעקט באַרירען די ליבע־קע־
מערלעך. אמת, דערפון האָט געקאָנט אַרויסקומען אַ געוויסער
נוצען אויך פֿאַר די ליבע־קעמערלעך, כל זמן זיי זענען געווען
אין דער קאָלאָניע מיט דעם פערשטאַרקטען אָרגאַן. אָבער ווען
די דאָזיגע ליבע־קעמערלעך האָבען זיך שפעטער גענומען אויף
אייגענער האַנד אויפבויען די נייע ברואים, האָבען זיי אין
זייערע כראָמאָזאָמען, אויף זייערע צויבער־רינגען נישט געהאַט
קיין שום נייעם צייכען, וועלכער זאָל ענטשפּרעכען דעם נייעם
פערשטאַרקטען אָרגאַן: זיי האָבען געמוזט שאַפֿען נייע ברואים
לויט דעם אַלטען מוסטער, אָן דעם פערשטאַרקטען אָרגאַן, און
די געשיכטע האָט זיך געדאַרפט אָנהויבען פֿון דאָס ניי. און
פונקט אַזוי האָט געמוזט זיין מיט די געהירן. אַז די געהירן
האָבען בעקומען ערפֿאַרונגען, האָבען די ליבע־קעמערלעך נישט

געקאָנט זיך פּשוט בעטייליקן אין די דאָזיגע ערפאַרונגען.
אויף זייערע רינגען האָבען זיך די דאָזיגע ערפאַרונגען אינ=
גאַנצען נישט אָפּגעשפּיגעלט, און די נייע ברואים, וועלכע זיי
האָבען שפּעטער געשאַפען, האָבען אויך דאָ אלץ געמוזט אָנ=
הויבען פון דאָס ניי. אַזוי=אַרום האָט אין דעם פאַל ערשט גע=
מוזט געשאַפען ווערען אַ בריק, וועלכע זאָל אויסבעסערען דעם
דאָזיגען חסרון פון דער ארבייטס=טיילונג.

אָבער פאַטאַל: ווערט געשאַפען די דאָזיגע בריק, וועט זי
דאָך מוזען אַריבערטראָגען צו די ליבע=קעמערלעך אויך יענע
שלעכטע העפטען, וואונדען, אָפּגעשניטענע פיס, אָפּגעריסענע
אויערן, אָפּגעהאַקטע עקען און איבערגעבען די אַלע פעלערן
פון די עלטערן די קינדער און אייניקלעך. דאָ שטייט אַ די=
לעמע. ווי זאָל געטון ווערען איינס און אויסגעמיטען ווערען
דאָס אַנדערע.

לאָ'מיר אויף אַ שפּאַס זיך פאָרשטעלען אַט וואָס. אין דער
געגענד פון די אַמאָליגע וואָלוואָקסען איז פאָרגעקומען אַ גע=
מיינדע=ראַט פון די חברים קעמערלעך, אויף וועלכען ס'איז
בעטראַכט געוואָרען די דאָזיגע פראַגע. עס האָט זיך ענטווי=
קעלט אַ הייסע דיסקוסיע וועגען דעם, וועלכען מאָדוס מ'דאַרף
אָננעמען און ביי וועלכער שטעלונג מען דאַרף אין די אינטע=
רעסען פון פאָרטשריט זיך האַלטען בנוגע דער דילעמע. איינער האָט
אין אַ זייער לאָגישער רעדע אויפגעוויזען, אַז עס דאַרף איינ=
געשטעלט ווערען אַן'אומבעגרעניצטער וועג פון יעדען קעמערל
פון דער קאָלאָניע צו יעדען ליבע=קעמערל. אַן'אַנדערער האָט
זיך שאַרף אַרויסגעזאָגט געגען דעם און אויפגעוויזען, וועלכע
אונגעהויערע שאָדענס אַזאַ וועג וואָלט געמוזט ברענגען, ווייל
ער וואָלט דאָך צוזאַמען מיט די נוצליכע ערפאַרונגען געמוזט
מאַכן „אונשטערבליך" אויך די נעגאַטיווע, די וואונדען און
העפטען. דאַן האָט זיך אויפגעשטעלט אַ קלוגער זקן, אַן'אַלט
ערפאַרן קעמערל און האָט אַזוי געזאָגט: „קינדער, זייט פאָר=
זיכטיג, און לאָזט זיך נישט אויף ביידע עקסטרעמען. שטעלט
איין דעם וועג, אָבער בעשווערט אים ווי עס וועט נאָר

מעגלִיך זיין. לאָזט פּרינציפּיעל יעדער ליבע־קאַמערל נעמען אַ געוויסען אַנטייל אין די איבערלעבונגען פון יעדען אַנדערן קאַמערל. אָבער זאָל דער דאָזיגער אַנטייל בעזונדער, לאָמיר זאָגען, נישט מער ווי איין פּראָצענט פון הונדערט. דערמיט וועט איר שטאַרק פערקלענערן די געפאַר פון איבערגעבען בירושה די נישט געוואונטשענע וואונדען און העפטען. אין זיי שטעקט תמיד עפּעס צופעליקס, אומרעגעלמעסיגעס. ביי אַזאַ קליי־נעם פּראָצענט־אַנטייל וועלען זיי וואָס אַמאָל ווערען קלענער, זיי וועלען זיך נישט סומירען, נאָר אינגאַנצען צושפּליטערן, און דערביי וועט דאָך ווירקען די געגענאַרבייט פון דער געשלעכט־ליכער ליבע, ביי דער שטרענגסטער אויסמיידונג פון דער אינ־צוכט; דאָס אַלץ וועט פירען דערצו, אַז פון זייער זייט וועט כמעט מער נישט זיין קיין געפאַר. אמת, די גוטע זאַך וועט ביי דער רעדוצירונג אויף איין פּראָצענט אויך ליידען. אָבער דאָ וועלען כסדר פאָרקומען סומירונגען. איבונג און ערפאַרונג זענען געוויינלעך אָפּהענגיג פון רעגעלמעסיגקייטען, פון אויסער־ליכע איבערלעבונגען, וועלכע חזר'ן זיך אָפט איבער. דער זון וועט מיט איין פּראָצענט פון פאָטערס חכמה זיכער ווייניג וואָס קענען מאַכען. אָבער אויף אים וועלען ווידער ווירקען די זעלבע רעגעלמעסיגקייטען, און אַז ער וועט דעם אייניקעל ווידער איבערגעבען איין פּראָצענט פון זיינע נייע ערפאַרונגען, וועט דאָס זיין אין דער זעלבער ריכטונג, אַזוי אַז דאָס אייניקעל וועט אייגענטליך בעקומען שוין צוויי פּראָצענט פון דער נוצ־ליכער ירושה. און אַזוי ווייטער. אויך אויף די „זיד'ס" און די „עור'ס" וועט, נישט קוקענדיג אויף דער זייער בערעכטיגטער אויסמיידונג פון דער אינצוכט, מוזען ווירקען די דאָזיגע אַלגע־מיינע רעגעלמעסיגקייט, אַזוי אַז די געשלעכטליכע מישונג וועט דאָ מיטהעלפען אין פּאָזיטיוון זין. און, ענדליך, איז די דאָ־זיגע אויסרעכענונג אויף לאַנגזאַמע סומירונגען אין משך פון פיל דורות אַ גוט מיטעל, אויף אונטערצושיידען צווישען אַ צו־פעליגער ערפאַרונג, וועלכע איז צוגעפּאַסט נור צו אַ געוויסען מאָמענט און וועלכע האָט דעריבער נישט קיין שום בעדייטונג

כאַר די ווייטערדיגע דורות, און צו׳ערפּאַרונג, וועלכע איז באַ-
נוצליך, ווייל זי שטיצט זיך אויף אַ דויערענדיגען, שטענדיגען
איינפלוס. עס וועלען אַזוי אַרום באמת איבערגעגעבען ווערען
בירושה נור די ערפאַרונגען, וועלכע אַ לאַנגע רייע דורות [illegible]
כסדר מאַכען, נור אַזעלכע ערפאַרונגען וועלען איבערלאָזען אַ
ווירקליכען שפּור אין די ליבע־קעמערלעך, וועלען זיך אַרויס-
קריצען אַלס אַ נייער פעסטער צייכען אין דעם צוזיבעד־ריגנ.
און דאָס ענטשפּרעכט דאָך דער העכסטער נוצליכקייט: יעדער
באַלאַסט פאַלט אַוועק און עס בלייבט נור דער אונצווייפעל-
האַפט־זיכערער מאַטעריאַל, וועלכער איז זאָרגפעליג דורך אַלע
דורות דורכגעזיפּט געוואָרען. און דאָס לעצטע קאָן אָנגעהויב-
דעט ווערען אויך בנוגע יענע דערמאָנטע כאַטאַלע איבערלע-
בינגען. ווען עס זאָל זיך מאַכען אַזוי, אַז אין משך פון דורות
זאָל זיך אַ געוויסע כאַטאַלע איבערלעבונג כסדר איבער׳חזר׳ן,
לאָ׳מיר זאָגען, ווען עס זאָל זיך מאַכען, אַז אין משך פון דור-
דערט־טויזענד דורות זאָלען ביי אַלע איינצעלנע ברואים כסדר
אָפּגעריסען ווערען די עקצן, זע איך גאָרנישט קיין אומגליק
דערין, אַז די דאָזיגע כּאַטאַלע זאַך זאָל, ענדליך, אויך איבער-
געגעבען ווערען בירושה, ד. ה. אַז יעדע נייע בריאה זאָל
באַלד געבוירען ווערען אָן אַנ׳עק; ווייל אויב די פאַר׳עקשנ׳טע
אויסערליכע ערשיינונג וויל נישט אויפהערען, מוזען מיר זיך
אונטערגעבען: מיר וואַרפען אַוועק דעם עק און העלפען זיך
אַרויס אויף אַנ׳אַנדערן אופן".

די דאָזיגע רעדע גיט זייער אַ קלאָרען אויסווע. און
ווען דו דערמאָנסט זיך, אַז די אמת׳ע ענטוויקלונג איז, אמת,
נישט פאָרגעקומען אויפ׳ן סמך פון בעשלוסען פון פערזאַמלונ-
גען פון די קעמערלעך, אָבער דאָך אויפ׳ן סמך פון אַ געוויסען
לאָגישען שלוס פון דער דאַרוויניסטישער „דערהאַלטונג פון דעם
נוצליכען", מוזסטו זיין געשפּאַנט, וואָס איז דעמאָלט אויף דער
פאַ־זאַמלונג דורכגעגאַנגען, וועלכע לעזונג פון דער פראַגע איז
דעמאָלט אָנגענומען געוואָרען, — אַ לעזונג, וואָס האָט פון דאַן
אָן געזאָלט הערשען ביי אַלע פילקעמערלדיגע ברואים.

מיִט אַרבייטס-טיילונג, דאָס הייסט אויך ביי אונז מענשען.

איך האָב דיך בכיון פריִער צוגעפיִרט צו דער דאָזיִגער פראַגע ריין טעאָרעטיִש, דורך דער לאָגיִק פון דער זאַך. ווייל דער ענטפער פון די פאַקטען אויף דער דאָזיִקער איִי-סערגעוועהנליך-וויכטיִקער פראַגע איז ביִז׳ן היינטיִקען טאָג נאָך ניִשט איִנגאַנצען קלאָר, מיִר שטייען דאָ ביי אַ פונקט, וואו די געשיִכטע פון דעם ליבע-לעבען שטעלט נאָר פאָר ביִז דעם לעצטען טאָג אַ קאַמפּס-פלאַץ פון אַ שטאַרקער מיינונגס-פער-שיִדענהייט צוויִשען די ערליִכסטע און גייסטרייכסטע גע-לערנטע.

איִנגאַנצען זיִכער איז דערווייל איינס. ניִשט אַלע העפטען און וואונדען פון פאָטער און פון דער מוטער ווערען איִבערגעגעבען די קיִנדער בירושה. און אויך ניִשט אַלע ערפאַרונגען, ניִשט אלע געוואונענע ערינערונגען און קרעפטי-גונגען פון די אָרגאַנען ווערען איִבערגעגעבען פון די דאָזיִקע עלטערן די קיִנדער.

מיִר קאָנען זעען אונאויפהערליִכע פאַלן ביי אונז מענשען און ביי די העכערע חיות, ווען דער פאָטער אָדער די מוטער בעקומען אַ שטענדיִגען וואונד און דאָך ווערט דאָס קיִנד פון זיי געבוירען אָן דעם דאָזיִגען וואונד. אַלטע סטודענטען, ווע-מענס געזיִכט ס׳איז בעדעקט מיִט העפטען פון אַמאָליִגע דועלען, קאָנען האָבען קיִנדער, ביי וועלכע מען זעט ניִשט קיין שום שפור פון אַזעלכע העפטען. ווען מען זאָל אונז דערציילען ווע-גען אַ ליִב טעכטערל, וואָס האָט בעקומען בירושה פון דעם פאָטער אַ רויטען העפט אויף דעם נעזעל און אויפ׳ן בעקעל, וואָלט דאָס אונז אויסגעוויִזען שרעקליך (ווי ווייסמאַן האָט שוין אַמאָל לאַכענדיִג געזאָגט), קיין כלל איז עס אַזוי אַרום אַלענ-פאַלס ניִשט. די מילה, הגם זי איז שוין זייער אַן׳אַלטער מנהג, האָט ביִז איִצט קיינמאָל ניִשט דערפיִרט צו פעלקער, ביי וועלכע, אַלע יונגלעך זאָלען געבוירען ווערען שוין אָן דער ערלה. אַז דער זון קאָן ניִשט קיין לאַטיין, ווייל דער פאָטער האָט עס געלערנט, אַז די טאָכטער קאָן ניִשט פון געבוירען אָן שפּילען

פּיאַנע, ווייל די מוטער האָט עס געקאָנט, איז כּמעט צו באַנאַל איבערצו׳חזר׳ן. דו קענסט טענה׳ן, אַז דאָ ווירקט די מישונג פון די געשלעכטער: די העפטען פון פאָטער גלעט אויס אויף דעם פּנימ׳על פון קינד דאָס גלאַטע פּנים פון דער מוטער; די מילה האָט אויך תמיד געטראָפען נור די פאָטערליכע זייט; דאָס לאַטיין פון פאָטער איז אויסגעמעקט געוואָרן פון דעם נישט לאַטיין פון דער מוטער. דער לעצטער זאַך איז שוין פּשוט קאָמיש. און מען קאָן בעווייזען, אַז אין זייער פיל פאַלען האָבען די דאָזיקע טענות קיין שום גרונד נישט. ביי אונז, קולטורעלע מענשען, שטאַמט די גרעסטע מערהייט קינדער פון עלטערן, וועלכע האָבען זיך ביידע געלערנט רעדען; און דאָך ווערען די דאָזיקע קינדער געבוירען אָן דער שפּראַך פון די עלטערן. ביי חיות האָט מען דורכגעפירט סיסטעמאַטישע עקספּערימענטען, כּדי פעסטצושטעלען אויף ווי ווייט די בעשעדיגונגען קאָנען זיך איבערגעבען. דערצו האָט מען כּסדר געפּאָרט אַזעלכע עלטערן, וועלכע האָבען ביידע געהאַט די זעלבע בעשעדיגונג. דער נור וואָס דערמאָנטער גרויסער פאָרשער וויסמאַן האָט אין משך פון צוויי און צוואַנציג דורות געפּאָרט מייז, ביי וועלכע ער האָט כּסדר אָפּגעשניטען די עקען. ער האָט באַקומען 1502 יונגע מייזלעך – און אַלע מיט עקען. אמת, אַז צוויי און צוואַנציג דורות זענען, בעזונדער ביי מייז, וועלכע ווערען זייער שנעל געשלעכטליך רייף, נישט אַזאַ לאַנגע צייט. אָבער דער דאָזיגער עקספּערימענט בעווייזט אויף זיכער, אַז אַלענפאַלס קאָן מען נישט זאָגען, אַז די בעשעדיגונגען פון די עלטערן מוזן זיך אומבעדינגט איבערגעבען די קינדער. אַזוי־אַרום קאָנען מיר פעסטשטעלען אויף זיכער, אַז דער ערשטער פאָרשלאַג, וועלכער איז געמאַכט געוואָר־ען אויף יענעם געמיינדע־ראַט, — דער פאָרשלאַג, אַז עס זאָל איינגעשטעלט ווערען אַנ׳אומבעגרענעצטער וועג פאַר דער ערבליכקייט, איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

פון דעם דאָזיגען זיכערען פאַקט האָט אַ געוויסע ריי נאַטור־פאָרשער, מיט וויסמאַנ׳ען בראש געמאַכט דעם ווייטערדי־

גען אויספֿיר, אַז עס איז אַזאַ וועג איַנגאַנצען נישט געשאַפֿען
געוואָרען, אַפֿילו אין זין פֿון יענעם קאָמפּראָמיס-פֿאָרשלאַג. די
דאָזיגע געלערטע בעהויפּטען, אַז בײַ די העכערע פֿיל-קעמערל-
דיגע ברואים איז אַבסאָלוט נישט געווען און ס'איז נישטאָ קיין
מעגליכקייט, קיין וועג (אַפֿילו נישט קיין טײלווייזער, צופֿעלי-
גער, בעגרענעצטער), אויף וועלכען די אייגענשאַפֿט פֿון די נישט-
ליבע-קעמערלעך זאָלען זיך קאָנען איבערגעבען די ליבע-קע-
מערלעך און דורך זיי די ווייטערדיגע דורות. אַנ'אַנדערער טייל
אויך אַזעלכע קלוגע און אָביעקטיווע געלערטע גלויבט דאַגעגען,
אַז אַלס אויסוועג האָט די לעבענס-אַנטוויקלונג אָנגענומען טאַקע
יענעם פּשרה-פֿאָרשלאַג, יענעם מיטעל-וועג, און אַז דער דאָזי-
קער וועג גילט נאָך ביז היינט. זיי האַלטען, אַז פֿון אַלע ער-
פֿאַרונגען פֿון אינדיווידואום גיט זיך איבער בירושה די ווי-
טערדיקע דורות נור אַ געוויסער פּראָצענט; דערבײַ סומירען זיך
און בלייבען אויף ווייטער נור אַזעלכע ערפֿאַרונגען, וועלכע
ווערען אונאויפֿהערליך געמאַכט דורך אַ לאַנגער קייט דורות.
אויסערליכע בעשעדיגונגען, וועלכע זענען מערסטענטיילס נור אַ
צופֿעליגע זאַך, גיבען זיך צום שוואַכסטען איבער בירושה;
אָבער די קליינע עקשנות'דיגע ווירקונגען פֿון אַ שטאַרקערען
אָדער שוואַכערען געברויך פֿון אַ געוויסען אָרגאַן און די כסדר
איבערגע'חזר'טע עריגערונגען און צונויפֿבינדונגען אין לעבען
פֿון די געהירען האָבען די בעסטע שאַנסען זיך איבערצוגעבען
בירושה. אַזאַ אויסוועג ענטשפּרעכט דעם מאַקסימום פֿון דער
מעגליכער נוצליכקייט; ער איז דעריבער אין זין פֿון דעם דאַר-
וויניסטישען געדאַנק וועגען דער „דערהאַלטונג פֿון דעם נוצ-
ליכסטען" טעאָרעטיש דער אויסגעהאַלטענסטער.

די אָנהענגער פֿון דער דאָזיגער לעצטער, גרעסטיגט-פּאָ-
זיטיווער מיינונג פֿאַררופֿען זיך דערויף, אַז בעשעדיגונגען מוזען,
אמת, נישט תמיד איבערגעגעבען ווערען בירושה, דאָך קען מען
אָבער פֿאַלען, ווען אַזעלכע בעשעדיגונגען ווערען יאָ איבער-
געגעבען. אין דעם בעאָבאַכטען מוז מען דאָ זיין זייער פֿאָר-
זיכטיג. אַז דער זון האָט ערגעץ אויפֿ'ן לייב אַ מוטער-פֿלעק.

איז מען לייכט געניגט אָנצוּווייזען, אַז דער פלעק שטאַמט פון אַ וואונד, וועלכע דער פאָטער האָט אויך אומגעפער אויף דעם זעלבען אָרט. עס קאָן אָבער זיין, אַז דער פאָטער האָט אויף דעם אָרט אויך געהאַט דעם מוטער-פלעק, און אַז דער דאָזיגער פלעק האָט זיך איבערגעגעבען בירושה, נישט די וואונד. און דער מוטער-פלעק האָט געקאָנט איבערגיין פון פאָטער צום זון גאָר אויף אַנ'אַנדערען וועג, ווי דורך דעם איבערגיין בירושה אַ בעקומענע אייגענשאַפט. דערמאָן זיך אָן די צויבערינגען פון די קארליקעס. עס קאָן זיין, אַז ביים אָפשפּאַלטען די רינגען איז אין די ליבע-קעמערלעך פאָרגעקומען עפּעס אַ נישט-פּינקטליכקייט, און דאָס האָט געקאָנט שאַפען דעם מוטער-פלעק. דאָס האָט געקאָנט זיין אַזוי אַרום אַנ'אינערליכער פאָרפאַל פון דעם ליבע-קעמערל אַליין, וועלכער האָט זיך, אַלס אַזעלכער, נאַטירליך, געמוזט איבערגעגעבען אויך ווייטער. אַז דו וועסט וועלען דיר צונויפזאַמלען ביישפּילען פון דיין אייגענער ערפאַרונג, כדי זיך צו שאַפען אַנ'אייגענע מיינונג אין דער דאָזיגער פראַגע, וועסטו זיך מוזען שטאַרק היטען פאַר אַזעלכע טעותים.

נאָך שטאַרקער ווייזען אָן די אָנהענגער פון דער דאָזיגער מיינונג דערויף, אַז לאַנגע כסדר איבערגעחזר'טע איבערלעבונגען פון די געהירען גיבען זיך בעשיינפערליך איבער בירושה. מען מוז אָבער אויך ביי אַזעלכע אָפשאַצונגען זיין שטאַרק פאָרזיכטיג. הינט-דרעסירער בעהויפּטען אָפט, אַז די קינדער פון דרעסירטע יאַגד-הינט ווערען באַלד געבוירען מיט געוויסע דרעסור-אייגענשאַפטען. דערמיט האָט מען געוואָלט בעווייזען, אַז דאָס, וואָס די הינט לערנען זיך אויס, גיבען זיי איבער בירושה די קינדער. דאָס איז אָבער אַ טעות. זייט אַ לאַנגער צייט זענען כסדר אויסגעזוכט געוואָרען אַזעלכע הינט, וועלכע האָבען געהאַט געוויסע אייגענשאַפטען, וואָס האָבען גענוצט צו דער יאַגד. די דאָזיגע הינט זענען אין ריינער קולטור כסדר געפּאָרט געוואָרען. עס איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואָס פון דעם גוטען יאַגד-הונט ווערען געבוירען הינ־

שטעלען מיט געוויסע יאַגד־אייגענשאַפטען: דאָס איז צו פער־
דאַנקען נור דער אויסגעהאַלטענער ריינקייט פון דער ראַסע
און דער אויסגעהאַלטענער ריינקייט פֿון די ראַסע־אינסטינקטען.
מען הייסט אָבער נישט, ווען די דאָזיגע ראַסע האָט באמת צום
ערשטען מאָל בעקומען די בעטרעפענדיקע אייגענשאַפטען. דער
צעגנער קאָן זאָגען, אַז די דאָזיגע אייגענשאַפטען זענען ביי אַ
טייל פון די הינט ענטשטאַנען אַ דאַנק אַ צופעליגער נישט פינקט־
ליכער אָפּשפּאַלטונג פון די „רינגען"; דער מענש האָט ענט־
דעקט, אַז די דאָזיגע אייגענשאַפט קאָן אים ברענגען אַ נוצען,
און האָט דעריבער אויפגעהאַלטען די ריינקייט פֿון דער דאָזי־
גער צופעליג־ענטשטאַנענער ראַסע; דאַן האָט ער נאָך אויסגע־
נוצט די אייגענשאַפט פון די הינטישע געהירען און האָט יעדען
אינדיווידואום בעזונדער צוגעלערנט, אָבער בירושה האָט זיך
ווייטער איבערגעגעבען נישט דאָס דאָזיגע צוגעלערנטע, נור די
אַלטע אור־אייגענשאַפט פון דער ראַסע; אויב די יונגע הינטע־
לעך ווערען אַזוי־אַרום געבוירען מיט געוויסע נייגונגען צו
דרעסור, איז עס נישט אַ דאַנק דעם פאָטערס לערנען, נור אַ
דאַנק די אַלטע שטאַם־אייגענשאַפטען, מיט וועלכע ס'איז גע־
בוירען געוואָרען אויך דער פאָטער.

עס איז אַזוי אַרום אויך דאָ נויטיג אַ געוויסע פאָרזיכ־
טיגקייט. דאָך דאַרף זיך אָבער קיינער פון אונז נישט לאָזען
אָבשרעקען און אָביעקטיוו זוכען און נאָכפאָרשען דעם דאָזיגען
אָפענעם פראָבלעם פון דעם ליבע־לעבען.

איך אַליין רעכען, אַז די פראַגע וועט זיך לאָזען לעזען
נור נאָך אַ זאָרגפעליגער בעאָבאַכטונג פֿון אונזער מענשליכען
בעגירען־לעבען. ווער עס האָט אָביעקטיוו נאָכגעפאָלגט די ענט־
וויקלונג כזן קינדער פון די ערשטע טעג ביז די שול־יאָרען
קאָן זיך נישט בעפרייען פון דעם איינדרוק, אַז די קינדער
אָפּערירען מיט פיל ירושה־מאַטעריאַל. ביים לערנען מיט די
קינדער בעמערקט מען אויף שריט און טריט, ווי עס קומט
זיי אַקעגען אַ מין אינערליכע הילף, וועלכע פערלייכטערט זיי
דאָס בעגרייפען איינגאַנגען נייע זאַכען; אויף מיר האָט דאָס

תמיד געמאַכט דעם איינדרוק, אַז אַ גרויסער טייל פון לערנען
איז ביים קינד אייגענטליך נור אַנ׳אינערליך אויפ־
וועקען. ווען איך האָב דיר פריער געבראַכט אַלס אַ ביי־
שפּיל, אַז קיין שום קינד קאָן נישט רעדען אָן פרעמדער הילף,
אַז עס בעקומט נישט די שפּראַך פון די עלטערן אַלס ירושה,
איז עס אינגאַנצען ריכטיג; אָבער אויך אַזוי ריכטיג איז דאָס,
אַז די אונגעהויערע שנעלקייט, מיט וועלכער אַ קינד לערנט
זיך אויס רעדען, וואָלט געווען דאָס גרעסטע וואונדער, ווען
מען זאָל נישט רעכענען, אַז דעם קינד העלפען דערצו געווי־
סע גע׳ירש׳ענטע געהירן־נייגונגען. שפּעטער, שוין אין דער
שולע, בעמערקט מען, ווי ביים קינד וועקען זיך טאלאַנטען
צו בעזונדערע פאַכען. איין און דערזעלבער למוד פון מאַטע־
מאַטיק, מוזיק, אָדער צייכנינג, וועלכער ווערט אָנגעווענדעט
אויף אַזוי פיל און אַזוי פיל שילער, שטויסט זיך אָן ביי טייל
אויף קליינע געהירן און הענד, פאַר וועלכע יעדער שטרעבעלע
איז באמת אינגאַנצען ניי און קאָן זיי נור מיט גרויס מי
אריינגעשלאָגען ווערען אין קאָפּ, און אויף אַנדערע, וועלכע
נעמען אַלץ אויף זייער לייכט, וועלכע דאַרפען נור האָבען
אַ געוויסען שטויס, כדי דאָס, וואָס ליגט, דוכט זיך, איינגע־
שלאָפען אין זייערע געהירן זאָל זיך אויפכאַפּען, זאָל דורך זיי
ווידער דערקענט ווערען. איך בין, לויט מיין אייגענער ער־
פאַרונג, כמעט איבערצייגט, אַז די פעאיגקייט צום דייטשען
סטיל, וועלכער בעמערקט זיך זייער פרי ביי געוויסע שילער,
איז אַנ׳אומבעדינגט גע׳ירש׳נטע אייגענשאַפט, וועלכע דאַרף נור
אַנ׳אויסערליכען שטויס, וואָס זאָל זי אויפוועקען. אַ זאָרגפעלטיגע
נאָכפאָרשונג אויף דעם געביט (אַ הערליך פאָרשונגס־פעלד פאַר
פעדאַגאָגען, וועלכע קלאָגען זיך אויף דער לאַנגווייליגקייט פון
זייער אמט!) וואָלט אפשר דערפירט צו ביישפּילען, וועלכע
וואָלטען זיך מער נישט געלאָזען אָבלייקענען, — ביישפּילען,
וועלכע זאָלען בעווייזען, אַז דאָס קינד האָט גע׳ירשנ׳ט אַ גע־
וויסע פעאיגקייט, וועלכע די עלטערן האָבען בעקומען דורך
לערנען. לאָ׳מיר זאָגען (איך נעם דאָס נור פאַר אַ ביישפּיל).

אַז עס וואָלט געלונגען צופעליג צו ענטדעקען אַזאַ ספּעציפישע
גע'ירשנ'טע נייגונג צו אַ געוויסען מוזיקאַלישען אינסטרומענט,
לאָ'מיר זאָגען צו דער פּיאַנע. קיין שום קינד קאָן נישט שפּי־
לען פּיאַנע אָן אַ לערער. אַזוי ווייט גיבען זיך די פעאיקייטען
פון די עלטערן בירושה נישט איבער. אָבער עס קאָן זיך
אפשר ביי אים אַרויסווייזען אין אַ זייער כאַראַקטעריסטישער
מאָס דער אַקעגענקומענדיגער טאַלאַנט, פּונקט אַזוי ווי ביי יענע
שילער — צום דייטשן סטיל, אָדער צו מאַטעמאַטיק. די פּיאַנע
איז אַנ'ערפינדונג פון היסטאָרישער צייט, איר טעכניק איז זי־
כער ערשט אין דער דאָזיגער צייט ערלערנט געוואָרען. אפילו
דער דרייסטסטער סקעפּטיקער וועט דאָך נישט בעהויפּטען, אַז
עס איז שוין פון די עלטסטע צייטען אָן, נאָך פאַר דער ער־
פינדונג פון דער פּיאַנע, געווען אַ בעזונדערע מענשען־ראַסע,
וועלכע האָט געהאַט אַ ספּעציעלע נייגונג צום פּיאַנע־שפּילען.
אַנ'איינציגער זיכערער געווינס אויף דעם דאָזיגען געביט וואָלט
אונז העל בעלויכט דעם גאַנצען גרויסען ענטוויקלונגס־וועג פון
דעם וואָלוואָקס ביז צו אונז. די געשיכטע פון דעם ליבע־לע־
בען איז אויף דעם געביט אַ פּראַקטישע אויפגאַבע פאַר יעדען
איינעם. אָבער צו וואָס די דאָזיגע פאָרשונגען זאָלן נישט
ברענגען, קאָן מען שוין איצט אָנווייזען אויף דעם פאָלגענדען פאַקט.

דער גאַנצער אופן, אויף וועלכען אַזעלכע גע'ירשנ'טע
געהירן־בייגונגען וועקען זיך אויף, האָט אַ מערקווירדיגע ענ־
ליכקייט דערמיט, וואָס מיר לעבען איבער, ווען עס וועקט זיך
ביי אונז אויף אַ געוועגליכע ערינערונג.

אַנ'אויסערליכער איינדרוק שאַפט אַנ'ערינערונג אין אונ־
זערע געהירן. (ווי געזאָגט לאָזט איבער די ערינערונג אין
די געהירן אויך אַ געוויסען מאַטעריעלען שפּור). די עריננע־
רונג בלייבט, נאָכדעם, ווי דער אויסערליכער איינדרוק, וועל־
כער האָט זי אַרויסגערופען איז אינגאַנצען אַוועק. אָבער זי
בלייבט נישט פּערמאַנענט טעטיג. זי טרעט אַריין אין אַ רו־
סטאַדיע. אויב דער אויסערליכער שטויס וועט זיך מער נישט
איבער'חזר'ן, וועט זי אויף אייביג בלייבען אין אַ מין שלאָף.

אָבער ווי נור דער דאָזיגער אויסערליכער שטויס הור'ט זיך איבער, וואַרט זי אויף אַלס אמת'ע „ערינערונג". אָבער דאָס כאַראַקטעריסטישע איז דאָס, אַז די דאַרף גאָרנישט, אַז דער דאָזיגער אויסערליכער שטויס זאָל זיך איבער'חזר'ן אין דער פולער קראַפט. עס איז גענוג אַ טייל, אַ פערבינדונג, וועלכע „דערמאָנט" אָן עפּעס פון יענעם שטויס. מיר האָבען געזען אַ מענשען. ער איז אונז געבליבען אין זכרון. איצט בעגעגענט ער אונז נישט. מיר הערען נאָר זיין נאָמען. אָדער מיר בע-געגענען איינעם, וואָס איז צו אים ענליך מיט אַ קליינינקייט. אָדער מיר הערען זיין בעליבטע מעלאָדיע, מיר זעען זיין בע-ליבט מאכל. באַלד וועקט זיך אויף די ערינערונג, מיר זעען אים ווידער אינגאַנצען, אינערליך, אין אונז.

דאָס זעלבע זעען מיר ביי יענע גע'ירשנ'טע נייגונגען. די מאַטעמאַטישע פעאיקייט ליגט פריער אומבעוועגליך, זי דרי-מעלט. וואָלט איר בעזיצער קיינמאָל נישט געקומען אין בע-רירונג מיט מאַטעמאַטיק, וואָלט זיי קיינמאָל באמת נישט אויפגע-וואַכט. אָבער ווי נור עס קומט דער שטויס, טוט באַלד אַ קלונג די אינערליכע סטרונע. וואו זי איז פערהאַן, קאָן דער שטויס זיין אומפערגלייכליך קלענער, ווי ביי עמיצען, וועלכער בעזיצט נישט די דאָזיגע גע'ירש'נטע אייגענשאַפט. דעם לעצטען מוז די גאַנצע זאַך ערשט אויפסניי אַריינגעגראָבען ווערען אין זכרון. אין ערשטען פאַל וועקט אָבער אויף דער שוואַכסטער שטויס די שוין פערהאַנענע קראַפט, פונקט ווי אַ פונק, וועלכער רייסט אויף אַ פאַס פולווער. די אַנאַלאָגיע איז אַ פולשטענדיגע; גיב דיר נור די מי זי גוט דורכצוטראַכטען. אַ געניאַלער פאָרשער, ריכאַרד סעמאָן, האָט נישט לאַנג געמאַכט אַ פּרווו דורכצופירען אַזאַ אַנאַלאָגיע צווישען אַלע ערבליכקייט-ערשיינונגען און גע-ווענליכע ערינערונגען. ער האָט זיך אראָפּגעלאָזען פון די גע-הירען-ערשיינונגען ביז דעם, וואָס ס'קומט פאָר אין בעפרוכ-טיגטען איי, אין עמבריאָ. די אַלע וואַנדלונגען פון דעם עמ-בריאָ שטיצען דאָס זיכער אויף דער ערבליכקייט. און ער האָט אויפגעוויזען, אַז אַלץ, וואָס עס געשעט דאָרט, דערמאָנט אינ-

גאַנצען די ערשיינונג, וועלכע מיר לעבען איבער ביי אַנ'ערי־
נערונג. סעמאָן איז געקומען צום אויספיר, אַז, אַלענפאַלס
בנוגע די מאַטעריעלע יסודות פֿוןביידע פּראָצעסען, האָבען מיר
דאָ צו טון ניִשט נור מיט אַנ'אַנאַלאגיע, מיט אַנ'ענליכקייט,
נור מיט אַנ'אידענטיטעט: אַז ביידע פּראָצעסען קומען פּאָר אויף
איין און דעם זעלבען אופן. די ליבע־קעמערלעך בויען אויף
די נייע בריאה, די נייע פּיל־קעמערלדיגע קאָלאָניע לויט די
זעלבע געזעצען, וועלכע מיר קאָנען שטרענג וויסענשאַפטליך
בעצייכענען אַלס „עריִנערונגס־געזעצען".

דער דאָזיגער אויספיר, געגען וועלכען איך געפין איי־
גענטליך ניִשט קיין שטאַרקע ערווידערונג, וועט אונז לייכטער
מאַכען זיך פאָרצושטעלען דעם וועג, וואָס קאָן פירען פון די
געהירען צו די ליבע־קעמערלעך. די ערינערונגען, וועלכע שאַ־
פען זיך אין די געהירען, געפינען אַ געוויסען אָפּקלאַנג אין די
עריִנערונגען פון די ליבע־קעמערלעך.

וועגען דעם, ווי אַזוי מען קאָן זיך פאָרשטעלען דעם
דאָזיגען וועג — ווען מען זאָל אָננעמען, אַז ער איז פֿאַר־
האַן — איז אויך זייער פּיל געקעמפט געוואָרען אין דער וויסענ־
שאַפטליכער וועלט. ווייסמאַן, וועלכער האָט אָפּגעלייקענט די
דאָזיגע גאַנצע טעאָריע, האָט געזאָגט, אַז די אוממעגליכקייט
זיך פאָרצושטעלען דעם דאָזיגען וועג איז אַליין זייער אַ גוטער
אַרגומענט געגען דער גאַנצער טעאָריע. די אָנהענגער פון דער
דאָזיגער טעאָריע האָבען, צוליב דער שוועריגקייט פעסטצושטע־
לען דעם וועג, זיך געלאָזען אויף זייער דרייסטע השערות.
דאַרווין, וועלכער האָט שטאַרק געגלויבט אין דעם, אַז די עלטערן
גיבען איבער בירושה די אייגענשאַפטען, וועלכע זיי האָבען ער־
וואָרבען, האָט אַרויסגערוקט אַ השערה פון אַ מין לעבעדיקער
פּאָסט: יעדער קעמערל פֿון דער קאָלאָניע, האָט ער געזאָגט,
שפּאַלט אָפּ פון זיך אומבעמערקט קליינינקע לעבעדיקע טיילע־
לעך, וועלכע ענטהאַלטען די כראָניק פון זייערע איבערלעבונ־
גען, פֿון זייערע ערפאַרונגען און פערענדערונגען, און די דאָ־
זיגע קליינע „ידיעות" זאַמלען זיך צונויף כסדער אין די לי־

בע-קעמערלעך, ווי אין אַ זאַמעל-קאַסטען. דו בעמערקט דאָ מסתמא באַלד, אז די דאָזיגע היפּאָטעזע (זי איז באַרימט געוואָרען אַלס „פאנגענעזיס“) מאכט אייגענטליך אין דער שטיל אַ תל פון דער גאנצער אַרבייטס-טיילונג צווישען די ליבע-קעמערלעך און די נישט-ליבע-קעמערלעך: אלע קעמערלעך פון דער קאָלאָניע, אויב זיי שפּאַלטען פון זיך אויך אָפּ לעבעדיגע טיילעכלעך, בלייבען, אַזוי צו זאָגען, „פאַרשעמטע“ ליבע-קעמערלעך, און די אמת'ע ליבע-קעמערלעך זענען אייגענטליך נור אַזאַ מין זאַמעל-פונקט, וואו די אַלע בעזונדערע אָפּשפּאַלטונגען קומען זיך צונויף און ווערען, גלייך ווי אין דעם פּאסט-אַמט, געבראַכט אין אָרדענונג. די בעזונדערע שפּאַלט-טיילעכלעך מוזען תמיד אַרומוואַנדלען מאַסענווייז אין דעם גאַנצען קערפּער; די אמת'דיגע ליבע-קעמערלעך האָבען נור די אייגענשאַפט צו פאַרהאַלטען די דאָזיגע ארומוואַנדלענדיגע טיילעכלעך.

אַזוי ווי מען קאָן זיך די דאָזיגע טיילעכלעך פאָרשטעלען ווי צום קלענסטען, האָט גוסטאַוו יעגער, דער באַרימטער גייסט-רייכער זאָאָלאָג, זיך פאָרגעשטעלט, אַז זיי שטעלען מיט זיך פאָר נישט מער ווי אַ ריח: יעדער קעמערל גיט אַרויס זיין אינדיווידועלען ריח, און די דאָזיגע ריחות האָבען די אייגענשאַפט (ווי אַזוי דאָס קומט פאָר, האָב איך קיינמאָל רעכט נישט פערשטאַנען) אויפצובויען אויך אַזעלכע קעמערלעך מיט אַלע זייערע ערפאַרונגען; דערביי זענען די איי- און זוימען-קעמערלעך אויך נור אַזעלכע זאַמלער פון די דאָזיגע ריחות.

מיר דוכט זיך, אַז די דאָזיגע און ענליכע מער אָדער וויניגער גייסטרייכע טעאָריעס זענען מער קאָמפּליצירט, ווי ס'איז נויטיג. אייגענטליך געפינען זיך דאָך די ליבע-קעמערלעך ביז צו זייער רייפקייט אין אַ רעאַלער ענגער פערבינדונג מיט דער גאַנצער קאָלאָניע. אַלע אויסערליכע איינפלוסען, וועלכע טרעפען וועלכען ס'איז פונקט פון דער קאָלאָניע, קאָנען זיך ביסלעכווייז פערשפּרייטען איבער דער גאַנצער קאָלאָניע און אַזוי אַרום טרעפען אויך די ליבע-קעמערלעך. יעדער איינדרוק, צום ביישפּיל, וועלכער גראָבט זיך אַריין אין די געהירען, קאָן

זיך שפּעטער מיט דער הילף פון דעם גאַנצען נערווען־סיסטעם פערשפּרייטען איבער דעם אָרגאַניזם און אַלס אָפּגעשוואַכטער אָפּקלאַנג אָנרירען אַלע איבעריגע קעמערלעך פון דעם אָרגאַניזם. און אויב מען נעמט־אָן, אַז די לעבעדיגע ליבע־קעמערלעך האָבען אויך די פעאיגקייט אַריינצוגראָבען אין זיך ערי־נערונגס־צייכענס — איז די הויפּט־זאַך ערקלערט. און עס איז פערשטענדלעך, אַז עס איז נויטיג אַ לאַנגע, אונאויפהערליכע ווירקונג פון דעם זעלבען אויסערליכען איינפלוס, כדי דאָס, וואָס ס'האָט זיך אין די געהירן — אין דער ערשטער אינסטאַנץ — באַלד אַריינגעגראָבען אַלס אַ מאַטעריעלער שפּור, אַלס „אַנ'ערינערונג", זאָל אַלס אַזעלכע זיך ווי עס איז אַריינגראָבען אויך אין די ליבע־קעמערלעך.

עס האַנדעלט זיך דאָך נישט דער עיקר אין דעם, ווי אַזוי דער דאָזיגער וועג גייט פון די געהירן צו דעם איי־קעמערל, נור אין דעם, אַז דאָס איי־קעמערל דאַרף זיין אַזוי סענסיטיוו און אין עצם געהירן־ענליך, אַז עס זאָל אויך ווי עס איז פילען די איינפלוסען, וועלכע טרעפען די געהירן. דערמיט האָבען מיר זיך אונבעמערקט דערנענטערט צו אונזער פריערדיקען ביישפּיל מיט דעם בער־זומער־פויגעלע, ביי וועלכען די קעלט האָט פערענדערט די פאַרב פון די פליגעל און געווירקט ווייטער ביז'ן צווייטען דור. און דער דאָזיגער ביישפּיל ענטפערט אונז אויך אויף דער ווייטערדיגער פראַגע: צי באַהאַלט שוין דאָס איי־קעמערל אָדער דאָס זוימען־קעמערל אין זיך די געהירן פון דעם שפּעטערדיגען קינד, אין וועלכע עס קאָן פאַר דעם דאָזיגען קינד צונויפזאַמלען די „ערינערונגען". די געהירן זענען נאָך אין דעם איי נישטא, פונקט ווי אין דעם בער־שלייערל איז נאָך נישט געווען דאָס שפּעטערדיגע פליגעלע פון דעם יונגען זומער־פויגעלע. אָבער מיר האָבען דאָרט בילדליך געזאָגט: עס איז געווען אַ ירושה־צייכען „פּ" אויף דעם רינג, און דער דאָזיגער צייכן איז פערענדערט געוואָרען. דאָ איז ווייטער פאַראַן דער ענטשפּרעכענדיגער צייכן

„ג״, וועלכער ווערט דורך די אויסערליכע איינדרוקען אויף אַ געהעריגען אופן פּערענדערט.

נאַטירליך, איז אויך אויף אַזאַ אופן נאָך נישט אַלץ קלאָר. אָבער עס שאַדט נישט אויך אין אונזער געשיכטע פון דער ליבע אָנצוווייזען פון צייט צו צייט אויף דעם שאַרפען קאַמף, וועלכער ווערט געפירט אין דער וויסענשאַפטליכער וועלט אַרום געוויסע פראַגען. איך גיב דיר בכלל נישט אין דעם דאָזיגען בוך קיין פעלזען־פעסטע מיינונגען פון דער וויסענשאַפטליכער וועלט. זאָל זיין אין אונזער שמועס אַ שטיק יעגער־פרייד. דער יעגער קוקט זיכער אויס די געלעגענהייט צו געבען אַ שאָס; אַזוי יאָגען מיר אויך און זוכען די ווילדע חיה, וואָס ענטלויפט און בעהאַלט זיך פאַר אונז — דעם אמת. אָבער דאָס יאָגען לוינט זיך שוין צוליב דער ריינער לופט, צוליב דעם וואַנדערן און אַרומבלאָנדזשען אין דער וואַלד־פרישקייט, אין דער אונבעריהרטער נאַטור־העררליכקייט.

איך וויל אויך בעמערקען, אַז דערפון ווי אַזוי די פראַגע וועגען דעם איבערגעבען בירושה די ערוואָרבענע אייגענשאַפטען וועט געלעזט ווערען, איז אָבהענגיג אַ צווייטע זייער וויכטיגע פראַגע: די פראַגע וועגען דעם טעמפּ פון דער ענטוויקלונג פון דעם העכערען אָרגאַנישען לעבען אויף דער ערד. ווען מען זאָל אָננעמען, אַז דירעקטע פערענדערונגען פון אָרגאַנען צוליב דעם שוואַכען אָדער שטאַרקען געברויך, אַז איבונג און אינדיווידועלע ערפאַרונגען האָבען זיך ביסלעכווייז — זאָל זיין גאַנץ לאַנגזאַם — סוף כל סוף איבערגעגעבען די וויטערדיגע דורות, — וועט מען מוזען אנערקענען, אַז די ענטוויקלונג אין דעם זין פון כסדר׳דיגער צופּאַסונג און בעהערשונג פון דער אויסערליכער וועלט איז צוגעגאַנגען פערהעלטניסמעסיג גאָר שנעל און קאָנסעקווענט. אויב אָבער די דאָזיגע ערוואָרבענע אייגענשאַפטען זענען נישט איבערגעגאַנגען בירושה, האָבען די נייע, העכערע ברואים געקאָנט ענטשטיין נור אַ דאַנק פערשידענע צופעליגקייטען, אַדאַנק די דערמאָנטע „נישט

פּינקטלעכקייטען" ביי די רינג=אָפּשפּאַלטונגען, אָדער אַדאַנק פערשידענע צופעליגע קרייצונגען ביי דער געשלעכטליכער ליבע, אָדער אויך צוליב יענע דערמאָנטע דורכדרינגליכע גיפט אָדער טעמפּעראַטור=ענדערונגען, וועלכע האָבען זיך אַריינגעגעסען אין די צויבער=רינגען. פון דעם דאָזיגען צופעליגען פערשידענאַרטיגען מאַטעריאַל האָט דאַן דער דאַרווינסטישער נאַטירליכער אויסוואַל געדאַרפט אויסוויילען נור די וואַריאַנטען, וועלכע זענען געווען מער צוגעפּאַסט צו די אויסערליכע בעדינגונגען פון לעבען; די נישט=צוגעפּאַסטע זענען אויסגעראָטעט געוואָרען. דער דאָזיגער מעטאָד איז, נאַטירליך, פיל אומזיכערער, ווי דער ערשטער. לויט דער ערשטער טעאָריע האָט דער נאַטירליכער אויסוואַל געדאַרפט נור אויסראָטען פערשידענע אָפּנייגונגען פון דער גלייכער ענטוויקלונגס=ליניע. לויט דער צווייטער האָט דער נאַטירליכער אויסוואַל געדאַרפט אַליין אויפבויען דאָס גאַנצע העכערע לעבען. היסטאָריש קאָן מען דאָס אַזוי בעצייכענען: די ערשטע טעאָריע נייגט זיך מער צו דער עלטערער לערע לאמארק'ס, די צווייטע שטיצט זיך אויף דאַרווינס לערע, אָבער זי גייט ווייט אַרויס פון די גרעניצען פון דאַרווינס אנשויאונג; זי איז אַ מין היפּער=דאַרוויניזם. דער הויפּט=פערטרעטער פון דער לעצטער אָנשויאונג, וויסמאַן, העלפט זיך אַרויס ביים בעווייזען די ריכטיגקייט פון זיין טעאָריע מיט אַ גאַנצען בינטעל הילף=היפּאָטעזען. מיר קאָנען אָבער נישט אין אונזער בעגרענעצטען שמועס וועגען דער ליבע זיך אַריינלאָזען אַזוי טיף אין דער דאָזיגער פראַגע.

די לעזונג פון דער דאָזיגער פראַגע האָט אויך אַ געוואַלדיגע בעדייטונג פאַר אונזער מענשליכער פּעדאַגאָגיק. עס שטייט אַ פראַגע: צי וועט אונזער ערציערישע אַרבייט ענדליך נאָך אַ געוויסער צאָל דורות בכלל העכער אויפהויבען דעם גייסטיגען מצב פון דער גאַנצער מענשהייט? אָדער צי וועט איר אויפגאַבע כסדר זיין, ווי ביז איצט, צו ענטוויקלען ביז צו דער העכסטער מדרגה נור די נאַטירליכע גוטע וואַריאַנטען, די טאַלאַנטען, בשעת די ערגערע וואַריאַנטען וועלען כסדר

בלייבען אָפּגעשטאַנען? אין לעצטן פֿאַל מוז די פֿראַגע וועגן אויפֿהויבען די מענשהייט אויף אַ העכערע מדרגה, איבערגע־לאָזען ווערען דעם זעלבען נאַטירליכען אויסוואַל, וועלכער ראָט ביסלעכווייז אויס די ווייניגער צוגעפּאַסטע צום לעבענס־קאַמף און לאָזט נור איבער די צופֿעליג־ענטשטאַנענע גוטע וואַריאַנטען. די דאָזיגע פֿראַגע ווערט נאָך היינט דורך דער וויסענשאַפֿט נישט געלעזט. און איר לעזונג איז טאַקע אָפּהענ־גיג אין אַ גרויסער מאָס פֿון די ערפֿאַרונגען, פֿון די ערפֿאָל־גען פֿון דער זעלבער פּעדאַגאָגיק. קורץ: עס שטייט־פֿאָר אַ גרויסע, כמעט נאָך נישט אָנגעהויבענע פּיאָנער־אַרבעט...

לאָמיר ווידער אָנהויבען ביים וואָלוואָקס. איך מיין, אַז די גרויסע ליניע, די גאַנצע ליניע איז דיר שוין איצט אינ־גאַנצען קלאָר. פון דעם אור־בעשעפעניש, וואָס האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט נישט מער ווי איין קעמערל, וואָס איז נאָך נישט געווען נישט מאַן און נישט פרוי, און וואָס האָט זיך געפּרובירט צושפּאַלטענדיג זיך אויף צוויי העלפט. ביז צו דעם העכערען בעשעפעניש, וואָס בעשטייט פון אַ מין פער־באַנד פון פיל קעמערלעך און וואָס שטעלט מיט זיך דאָך פאָר איין איינהייטליכע אינדיווידואַליטעט. אַ בעשעפעניש, וואָס האָט ביי זיך איינגעפירט די אַרבייטס־טיילונג און האָט אַזוי אַרום פערטיילט זיינע קעמערלעך אין בעזונדערע אָרגאַנען. און וואָס בעזיצט אַ ספּעציעלען אָרגאַן פאַר דער פרוכפערונג, וועלכע געפינט זיך אָדער געפינט זיך נישט אין אַ געוויסער פערבינ־דונג מיט דעם לעבען פון די איבעריגע קעמערלעך פון אָרגאַ־ניזם. און דער דאָזיגער אָרגאַן קאָן זיין אַ מענליכער אָדער אַ ווייבליכער. ער קאָן אויסטיילען פון זיך איינצעלנע זוימען־קע־מערלעך אָדער איינצעלנע איי־קעמערלעך. זוימען־קעמערלעך און איי־קעמערלעך, וועלכע מישען זיך צונויף ביי דער בע־העפטונג, שטרענג אויסמיידענדיג דערביי די אינצוכט. און פון זייער צונויפמישונג וואַקסט ערשט שפּעטער אויס די נייע בריאה.

און וועגען דעם לעצטען, וועגען דעם אויפוואַקסען פון דער נייער בריאה ווילען מיר דאָ זאָגען נאָך אַ וואָרט, — אַ וואָרט, וואָס בעריהרט, אמת, ווידער דאָס שווערע פּראָבלעם פון דער ערבליכקייט, אָבער אין אַ מער קלאָרען פונקט.

בעטראַכט נור און פערגלייך זאָרגפעליג צוויי ערשיינונ־גען. אָט האָסטו דאָ אַ וואָלוואָקס־קנויל, אָדער וועלכען ס'איז מער ענטוויקעלטען, ענליכען פיל־קעמערלדיגען פערבאַנד. וואָס

איז געווען זיין געשיכטלעכע ענטוויקלונג? פריער זענען נור געווען איינקעמערלדיגע ברואים. די דאָזיגע איינקעמערלדיגע האָבען נאָך אַ געוויסער ענטוויקלונגס־צייט זיך גענומען אויפֿ־פירען אַזוי, אַז זיי האָבען זיך געזוכט צו צוויי, אַ בעוועגליכע קלענערע איינקעמערלדיגע בריאה האט געזוכט אַ גרויסע, אַ שווער־בעוועגליכע. זיי האָבען זיך צונויפגעגאָסען און געבוירען פון זיך דורך אָפּשפּאַלטונג אַ געווימעל נייע איינקעמערלדיגע. עס האָט געקאָנט דורכגיין זייער אַ לאַנגע צייט, און דער פּאָרטשריט האָט זיך מער אויף קיין האָר נישט גערירט פון דעם אָרט. דערנאָך איז געקומען אַ נייע ענטוויקלונגס־שטופּע. פיל איינקעמערלדיגע האָבען זיך צונויפגענומען אין אַ סאָציאַ־לען פערבאַנד. אין דעם דאָזיגען פערבאַנד האָט זיך אָנגעהויבען די ערשטע אַרבייטס־טיילונג. עטליכע קעמערלעך האָבען איבערגענומען אויף זיך די פּרוכפּערונג פאַר׳ן גאַנצען פער־באַנד, נור זיי אַליין האָבען פון זיך אָפּגעשפּאָלטען פאַר דער גאַנצער קויל זוימען־קעמערלעך אָדער איי־קעמערלעך.

דו האָסט געזען, ווי אַזוי די דאָזיגע שטופען האָבען זיך ענטוויקעלט איינע פון די אַנדערע. די דאָזיגע איינפאַכע ענט־וויקלונגס־ליניע האָט זיכער פאַרנומען אַ שטיק געשיכטע, וואָס האָט געדויערט אַ לאַנגע צייט און וואָס איז שוין זייער, זייער אַלט. פיל עלטער, ווי יענער אלגאָנקיש־קאמברישער ברעג...

איצט בעטראַכט נאָך אַ מאָל די איינצעלנע וואָלוואָקס־קויל. אָבער דאָס מאָל פערגעס איר גאַנצע געשיכטליכע בע־דייטונג, פערגעס אַלץ, וואָס קאָן אין איר דערמאָנען דאָס אַמאָליגע לעבען אויף דער ערד, די אַמאָליגע ענטוויקלונג. נעם די קליינע קויל בלויז אַלס איינצעלנע בריאה פון היינטיגען טאָג, אַ בריאה, וואָס לעבט אינדיווידועל אונטער דער זעלבער זון, וועלכע שפּינט אויף דיך אַרום מיט איר גאָלדענער נעץ,— נעם זי אַלס גרין פּינטעלע, וואָס טראָגט זיך אין דער מינוט לוסטיג אין דעם קריסטאל־בלויען שטראָם. ווי אַזוי איז דאָס דאָזיגע בעשעפעניש אינדיווידועל, פאַר זיך „ענטשטאַנען״? מיט אַ פערהעלטנימעסיג גאַנץ קורצער צייט צוריק איז עס נאָך

געוועזן אַן׳איינציגע קעמערל, אַן׳אומבעוועגליך איי־קעמערל. צו דעם דאָזיגען איינציגען קעמערל איז צוגעקומען נאָך אַ קלענער צווייט קעמערל: אַ בעוועגליך זוימען־קעמערל.ביידע קעמערלעך האָבען זיך צונויפגעגאָסען און געבוירען פון זיך דורך שפּאַל־טונג אַ געווינמעל נייע קעמערלעך. די דאָזיגע נייע קעמערלעך האָבען זיך באַלד פֿעראייניגט אין אַ סאָציאַלען פערבאַנד. און אין דעם דאָזיגען פערבאַנד איז ענטשטאַנען אַ געוויסע אַרבעטס־טיילונג, וועלכע וועט בעשאַפען אין דער וואָלוואָקס־קויל נייע איי־קעמערלעך פאַר דער ווייטערדיגער פּרוכפערונג.

דוכט זיך דיר ניש, אַז די דאָזיגע ביידע ערשיינונגען: איינע פון דער אור־אַלטער צייט, פון פאַר דעם קאמבריישען ברעג, פון פאַר דער עקזיסטענץ פון מענשען, און די צווייטע, וועלכע קומט פאָר היינט פאַר דיינע אויגען — זענען פונקט די זעלבע?

יאָ, זייערע ענטוויקלונגס־שטופען זענען טאַקע אינגאַנצען די זעלבע. יעדע וואָלוואָקס־קויל מאַכט דורך היינט אין איר אינדיווידועלער ענטוויקלונג גענוי די זעלבע קליינע קייט פון גע־שעענישען און פאָרמען, וועלכע זענען פארגעקומען אין דעם אַלטען פאַרצייטענס, ווען ס׳האָבען זיך צום ערשטען מאָל גע־נומען ענטוויקלען פון איינקעמערלדיגע ברואים פילקעמערלדיגע וואָלוואָקסישע פערבאַנדען.

און עס איז פערהאַן נור איין איינציגער אונטערשייד. דאָס, וואָס עס קומט היינט פאָר ביי דער וואָלוואָקס־קויל אין אַ גאַנץ שנעלען און גלאַטען טעמפּ, אַזוי ווי לויט אַן׳אָנגעדרייטען מעכאַניזם, דאָס איז אין יענע אַלטע טעג, אין די טעג, ווען די וואָלוואָקס־קוילען האָבען זיך ערשט אָנגעהויבען צו ענטוויקלען, פאָרגעקומען זייער לאַנגזאַם, שטופע נאָך שטופע אין משך פון אַן׳אומגעהויערער צייט, אין משך פון אַ לאַנגער קייט דורות. גאַנץ, גאַנץ לאַנגזאַם האָט יענע אַלטע דורות־קייט געדאַרפט געפינען פאַר זיך יעדע נייע סטאַציע ביי טויזענטער פּארוויק־לונגען, פּרובען, אויסוואַלען, שטערונגען, גאַנץ לאַנגזאַם האָט אַ דור נאָך אַ דור געמוזט ענטדעקען יעדע ווייטערדיגע איינצעלנע שטופע

און זי אויספּרובען פאַר דער נוצליכקייט. די היינטיקע וואָל־וואָקס־קויל מאַכט שוין דורך דעם דאָזיגען וועג גאַנץ זיכער און קאָנסעקווענט.

דו קאָנסט דיר די פּערהעלטניש צווישען די צוויי ערשיינונ־גען ערקלערען ווי דו ווילסט, לויט דעם, וועלכע אָנשויאונג דו האָסט אין דער ערבליכקייט־פראַגע. דו קאָנסט בעטראַכטען די דאָזיגע ערשיינונגען אַזוי ווי אַ טויטען אָביעקט און גאַנץ רואיג זאָגען; דעמאָלט האָט זיך פון אַ פערפלאָנטערטען שפּיל פון צו־פעליג־ענטשטאַנענע כוחות־פערהעלטנישען געדאַרפט בּיסלעכ־ווייז אויסבילדען אַ לעבּענס־פעאיקע זאַך, איצט, דאַגעגען, איז שוין דער מעכאַניזם איינגעשטעלט אין דער געהעריגער אָרד־נונג און דער גאַנצער זייגער גייט שוין דעריבּער ריכטיג.

אָדער דו קאָנסט די איינצעלנע קעמערלעך אין ביידע פאַלען באַטראַכטען אַלס לעבּעדיגע ברואים, דאַן ווערסטו זאָגען: אַ מאָל זענען די בעזונדערע אינסטינקטיווע האַנדלונגען (די צונויפגי־סונג פון ביידע קעמערלעך, דער סאָציאַלער פערבּאַנד, די אַר־בייטס־טיילונג) ערשט ביסלעכווייז אויף וועלכען ס'איז וועג אַריינגעשלאָגען געוואָרען די איינצעלנע ברואים אין קאָפּ, איצט זענען שוין די דאָזיגע אינסטינקטען איינגעשטעלט ביי די ברואים אין אַ פעסטער אָרדנונג, זיי שטויסען די ברואים צו אַ בעשטימטער האַנדלונג און איין פערענדיגטע האַנדלונג רופט באַלד נאָך זיך אַרויס די אַנדערע.

און ווי געזאָגט, איז דער דאָזיגער היינטיגער גלאַטער פערלויף פון די האַנדלונגען לויט זיין געזעצמעסיגקייט שטאַרק ענליך צו אַנ'ערינערונגס־ערשיינונג. אַ בעשטימטער שוואַכער שטויס רופט אַרויס אַנ'עקוויוואַלענט פון די אַלטע געשיכטליכע געשעענישען פונקט אַזוי, ווי עס וועקט זיך אויף אין אונזערע געהירען אַנ'ערינערונג. די צונויפמישונג פון דעם איי־קעמערל מיט דעם זוימען־קעמערל גיט דעם שטויס, וועלכער „דערמאָנט" אָן דעם, אַז איצט דאַרף פאָרקומען די צושפּאַלטונג אויף פיל קעמערלעך, די בילדונג פון אַ סאָציאַלער קאָלאָניע. מען האָט געפּרובּט דורך קינסטליכע מיטלען ביי נאָך נישט בעפרוכטיגטע

אייערלעך פֿון חיות אַרויסרופֿען דעם דאָזיִגען „דערמאָנענדיִגען“ שטויס: מען האָט דאָס איי-קעמערל געריִיצט מיִט מאַגנעזיום-כלאָריִד, מיִט שוועבעל-זויער אָדער מיִט פּשוט׳ן מאַסאַזש. דאָס נאָך ניִשט באַפֿרוכטיִגטע איי-קעמערל האָט דאַן אָנגעהויבען דורכצופֿיִרען די צוטיילונג. עס איִז פֿעסטגעשטעלט, אַז די צו-נויפֿמיִשונג פֿון ביידע קערענדלעך פֿון די קעמערלעך (דעם איי-קערן און דעם זוימען-קערן) רופֿט באַלד אַרויס די נאָנטסטע האַנדלונג. נור פּונקט אַזוי, ווי ביי אונזערע עריִנערונגען דאַר-פֿען מיִר ניִשט האָבען דעם דיִרעקטען אַלטען איינדרוק, און עס איִז גענוג זיינס אַ סוראָגאַט אַ וואָרט, אַ ריח, אַזוי קומט פֿאָר, ווייזט אויס, אויך איִן דעם פֿאַל מיִט דעם איי. די קרוב׳יִשע כעמיִקאַליען דערמאָנען אפשר אָן דעם ריח פֿון דעם נאָנטען זוימען-קעמערל. דער מאַסאַזש דערמאָנט אפשר זיִך דעם גערו-דער, וואָס קומט פֿאָר איִן דער איי-מאַסע בשעת דער צונויפֿ-גיִסונג פֿון די קערנדלעך. דעם אייגענטליִכען עצם און דעם צוועק פֿון דעם בעפֿרוכטיִגונגס-אַקט: די צונויפֿמיִשונג פֿון צוויי איִנדיִוויִדואומס און פֿון זייערע כראָמאָזאָמען-מאַסען קאָנען נאַ-טיִרליִך די סוראָגאַטען ניִשט פֿערטרעטען. אָבער דעם סיִגנאַל פֿאַר דער נאָנטסטער האַדלונג גיִבען זיי איִן געגעבענעם מאָ-מענט.

און פּונקט ווי עס קומט פֿאָר ביי אַנ׳עריִנערונג, וואו איין איינדרוק רופֿט אַרויס דעם אַנדערען, אַזוי רופֿט אויך דאָ אַרויס דער צוטיילונגס-אַקט די נאָנטסטע שטופֿע: די קעמער-לעך שטעלען זיִך אויס איִן אַ בעשטיִמטער אָרדנונג, איִן דער פֿאָרם פֿון א הוילער קויל, און דאָ קומט ווייטער די לעצטע שטופֿע — די אַרבייטס-טיילונג. די געשיִכטליִכע ענטוויִקלונג באַ-שטיִמט די אָרדנונג פֿון די האַנדלונגען: איין כטאַציע וועקט אויף באַלד נאָך זיִך די אַנדערע. פּונקט ווי עס קומט פֿאָר ביי אונז איִן זכרון, ווען עס ערוואַרט אַ ריי אַלטע געשעעניִשען אַלס עריִנערונגען, וואָס זענען פֿערקניִפּט דורך אַסאָציאַציעס: דאָס, וואָס ס׳איִז אַמאָל פֿאָרגעקומען איִן משך פֿון זייער אַ לאַנגער צייט גייט דורך אונזער זכרון איִן משך פֿון אַ

קורצער ווײַלע, און דערבײַ גײען די ערינערונגען אײנע נאָך דער אַנדערער אין דער בעשטימטער אַמאָליקער אָרדענונג.

און ווי מיר זאָלען נישט בעטראַכטען די זאַך: צי אַלס אַ גײסטיגע ענליכקײט אָדער אַלס אַ רעזולטאַט פון דער ענליכ־קײט פון די מאַטעריעלע יסודות פון בײדע פּראָצעסען; יעדענ־פאַלס מעגען מיר רואיק זאָגען, אַז די אינדיווידועלע אינציקע ענטוויקלונג און די אַמאָליגע היסטאָרישע ענטוויקלונג געפינען זיך צווישען זיך אין דעם זעלבען פערהעלטעניש, ווי אַנ׳אוי־סערליכע רײ פון ערשײנונגען און אײנדרוקען און אַנ׳אינער־ליכע, שפּעטער אויפוואַכענדיגע קײט פון ערינערונגען. ווי נור דער וואָלוואָקס לאָזט אַרויס אויף דער פרײ זײנע רײפע ליבע־קעמערלעך, געפינען זײ זיך שוין אויף דעם דאָזיגען צווײטען „ערינערונגס־וועג“, זײ הויבען אָן מיט אַפּעסטער זיכערקײט זײערע האַנדלונגען, אַזוי ווי אַ זײגער, וועלכען מען האָט אָנ־געדרײט און געלאָזען גײן.

פּרוב איצט דעם דאָזיגען אײנפאַכען פאַקט, וועלכען די וואָלוואָקס־קויל ווײזט דיר, אויסדריקען אין דער פאָרם פון אַ וויסענשאַפטליכען זאַץ, פון אַ „געזעץ“.

יעדע אײנצעלנע וואָלוואָקס־קויל—וועסטו זאָגען – מאַכט דורך אין משך פון איר אינדיווידועלער ענטוויקלונג גאַנץ שנעל און אויטאָמאַטיש אין דער אַלטער אָרדענונג נאָכאַמאָל די זעלבע ענטוויקלונגס־שטופען, וועלכע אירע אור־עלטערן האָבען אַמאָל געשיכטליך דורכגעמאַכט, ווען זײ האָבען זיך ערשט צום ערשטען מאָל ענטוויקעלט ביז צום וואָלוואָקס.

דו דאַרפסט שוין איצט פערשטײן נאָך דעם גאַנצען פער־לויף פון די געשעעענישען, וועלכע איך האָב דיר דאָ פאָרגע־שטעלט, אַז אין דעם דאָזיגען „געזעץ“ שטעקט אײגענטליך נישט קײן שום כישוף.

אין דעם דאָזיגען „געזעץ“, וועלכען דו האָסט אַלײן ענט־דעקט, האָסטו געפינען אַ ווערטפולען אוצר: דו האָכט געפונען אַ שליסעל צו אַלע ענטוויקלונגס־פאַקטען אין דעם

ליבע־לעבען פון די העכערע לעבעדיגע ברואים אויף דער ערד.

דו האָסט זעלבסשטענדיג אין דעם דאָזיגען איינפֿאַכסטען פֿאַל געפונען דעם אַזוי גערופענעם „ביאָגענעטישען גרונד־געזעץ“.

דער דאָזיגער געזעץ איז צום ערשטען מאָל גענוי ענט־וויקעלט געוואָרען דורך העקעל׳ן. ער האָט אים אָנגערופען „ביאָגענעטישער“ פון די גריכישע ווערטער „ביאָס“ (לעבען) און „גענעא“ (אומנעפֿער: אָפּשטאמונג); העקעל בענוצט דאָס וואָרט „גענעא“ אין זין פון ענטוויקלונגס־געשיכטע; דאס גאַנצע וואָרט באַטייט אַזוי אַרום: דאָס גרונד־געזעץ פון דער ענטוויק־לונגס־געשיכטע פון לעבען. אויף דעם אייגענטליכען פאַקט האָט נאָך פאר העקעלן ענערגיש אָנגעוויזען פריץ מילער, און שפּע־רען געפינט מען שוין אין דער צייט פון אָקען׳ען און נאָך פריער. די ענטשיידענדיגע פעסטשטעלונג פון דעם געזעץ גע־פינט זיך אויף דעם דרייהונדערטסטען זייטעל פון צווייטען באַנד פון העקעלס „גענערעלע מאָרפאָלאָגיע“ פון יאָר 1866.

העקעל רופט דערביי אָן די לערע וועגען יענער אַלטער ענטוויקלונגס־גייסט אין דער געשיכטע פון יעדען היינטיגען מין פון דער חיות־און צמחים־וועלט „פילאָגעניע“ אָדער „שטאַם־געשיכטע“ (פון גריכישען וואָרט „פילאָן“ — שטאַם און „גענעאַ“). די לערע וועגען דער ערינערונגס־קייט, וועלכע חזר׳ט זיך היינט איבער ביי דער ענטשטייאונג פון יעדער איינצעלנער בריאה רופט ער אָן „אנטאָגעניע“, דאָס הייסט „אינדיווידואַל־געשיכטע“ פון גריכישען וואָרט „אנטאַ“ — אַן׳איינצעלנע בריאה און „גענעא“). דאָס „געזעץ“ זאָגט דעריבער קורץ: דער אינ־האַלט פון דער אנטאָגעניע איז אין זיין גרונד־פערלויף אין יעדען איינצעלנעם פאַל אַ קורצע און שנעלע איבער׳חזר׳ונג פון דעם אינהאַלט פון דער פילאָגעניע.

ביי יעדען פון די היינטיגע מינים אין דער חיות־און צמחים־וועלט! אויב מיר האָבען ביז איצט גענומען פאַר אַ ביישפּיל נור דעם וואַלוואָקס, אַלס דעם איינפאַכסטען פאַל,

האָבען מיר אָבער איצט מיט דער נייער בעהויפּטונג אַרונטער־געפירט אונטער דעם דאָזיגען געזעץ אַ פּיל גרעסערען קרייז לעבעדיגע ברואים. מיר האָבען פערשפּרייט דעם דאָזיגען גע־זעץ אויף דעם מין פון דער חיוה־וועלט, וועלכער רופט זיך „מענש".

שוין דאָס וויפעלטע מאָל מוז איך דיך בעטען צוריקצו־קערען צו אונזער איינפאַכער מענשליכער האַנדלונג, וועלכע קומט־פאָר צווישען דעם זוימען־קעמערל און דעם איי־קעמערל, צו דער דאָזיגער בערימטער האַנדלונג, פון וועלכער ס'האָט זיך אָנגעהויבען אונזער ליבע־שפּאַציר און וועגען וועלכער איך האָב דיר געזאָגט, אַז אויף איר רוט איין עק פון דעם גאַנ־צען גרויסען רעגענבויגען פון דער ליבע, וועלכער נעמט אונז אַרום אויף אונזער פּלאַנעטע ערד. און דאָס מאָל קומסטו צו־ריק צו דער דאָזיגער געשיכטע שוין מיט דיין נייעם גאָלדע־נעם צויבער־שליסעל אין דער האַנט.

דו ווייסט שוין גוט, אַז דו אַליין מיט אַלע דיינע מי־ריאַדען־קעמערלעך, מיט דיינע אָרגאַנען, אין וועלכע די דאָזי־גע קעמערלעך פירען דורך זייער אַרבעטס־טיילונג, ביסטו נישט מער ווי אַ הערליכסטע און העכסטע פאָרטזעצונג פון יענער קויל־ענטוויקלונג, וועלכע איז אָנגעהויבען געוואָרען דורך דעם וואָלוואָקס. ווי דו זאָלסט נישט זיין אַנדערש פון דעם וואָל־וואָקס, זענען דאָרט ביי דעם וואָלוואָקס און ווייטער ביי דער גאַסטרעאַ שוין פאַרהאַן אין אַ געוויסען זין אַלע גרונד־פאַקטאָ־רען פון דיין עקזיסטענץ: קעמערלעך, וועלכע זענען פעראיי־ניגט אין אַנ'ענגען סאָציאַלען פערבאַנד; אַרבעטס־טיילונג, וועלכע פירט צו דער בילדונג פון אָרגאַנען; און צווישען די דאָזיגע אָרגאַנען קודם־כל די פּרופּעררונגס־אָרגאַנען, ביי דיר מענליכע און ביי דיין געליבטער ווייבליכע.

און נאָך: צווישען דיר און דעם וואָלוואָקס, אָדער צווי־שען דיר און דער גאַסטרעאַ ליגט נאָך אַ גאַנצע אומגעהויערע קייט פון ווייטערדיגע היסטאָרישע ענטוויקלונגען. דער ערשטער וואָלוואָקס און די ערשטע גאַסטרעאַ פון דיין ענט־

וויקלונגס־שטאַם האָבען געלעבט לאַנג פאַר יענער אַלגאָנקיִש־קאמבריִשער צייט, וועלכע איִז דאָך שוין אויך געוועזן מיִט מיִליאָנען יאָרען צוריק. פון דער גאַסטרעאַ (מיִר וועלען נאָך שפּעטער גענויער רעדען וועגען דעם דאָזיִגען געשיִכטליִכען ענטוויִקלונגס־גאַנג) איִז ערשט נאָך פערשיִדענע איִבערגאַנגען געוואָרען אַ וואָרים. פון דעם וואָרים איִז געוואָרען אַ פּאַרצייטיִשע, איינפאַכע חוט־השדרה׳דיִקע חיה אומגעפער פון דעם סאָרט, וויִ עס שטעלט מיִט זיִך פאָר דער אור־פיִש אַמפּיִאָקסוּס, אַ פיִש, וואָס דערמאָנט לויט דער פאָרם אָן דעם נייִנאויג־פיִש. פון דעם אַמפיאָקסוס איִז געוואָרען אַ מיִן פיִש, וואָס איִז ענ־ליִך צו אונזער היי־פיִש, פון דעם היי־פּיִש – אַ מאָלך־פּיִש, פון דעם מאָלך אַ שרץ, פון איִם ווייטער אַ אור־זויג־חיה, ענליִך צו אונזער שנאָבעל־חיה, דאַן אַ בייטעל־חיה, דאַן צום סוף אַ האַלב־מאַלפע, אַ בריאה, וואָס איִז זייער ענליִך צו די היינטיִגע מאַל־פעס, דאַן אַ מאַלפע־מענש. און דאַן איִז ענדליִך געקומען דער מענש. דער מענש, וועלכער האָט אויסגעשמיִדט פון דער נאַ־טור קולטור איִן דעם רויטען גלאַנץ פון זיין קיִנסטליִך אָנגע־צונדענעם פלאַם...

אַנ׳אומגעהויערע ענטוויִקלונגס־קייט, אַ ריִזיִגע איִן פער־גלייך מיִט יענער קליינער קייט, וועלכע ציִט זיִך פון דער איינקעמערלדיִגער אור־בריאה ביִז צום וואָלוואָקס אָדער ביִז צו דער גאַסטרעאַ. און דאָך! דער וואָלוואָקס מאַכט דורך דעם ביאָגענעטיִשען גרונד־געזעץ. און דער מענש טוט אויך דאָס זעלבע. דו האָסט עס געטון, ווען דו ביִסט געוועזן איִן מוטער־לייב. דיין קיִנד, וואָס דו געבוירסט מיִט דיין געליִבטער, טוט דאָס.

פון דיין פרוי שפּאַלט זיִך אָפּ איִן דעם פרופּערונגס־אָרגאַן פון איִר קערפּער (ד. ה. איִן דעם געביִט פון איִר פיִל־קעמערלדיִגען קערפּער, איִן וועלכען די קעמערלעך דיִנען, לויט דער אַרבייטס־טיילונג, נור דער פרופּערונג) אַנ׳איינצעלן־קליין, שווער־בעוועגליִך איי־קעמערל. איין איינציִג קעמערל! צו דעם דאָזיִגען איינצעלנעם קעמערל קומט־צו מיִט דיין היִלף

נאָך אַ קלענער איינציק קעמערל: אַ בעוועגליך זוימען-קעמערל. ביידע קעמערלעך (די האָסט זייער סודות׳דיקען שפּיל געגנוי געזען) גיסען זיך צונויף און געבוירען פון זיך דורך צו-שפּאַלטונג אַ געווימעל נייע קעמערלעך. דאָס דאָזיקע געווימעל בלייבט פעראייניקט אין אַ סאָציאַלען פערבאַנד. און אין דעם סאָציאַלען פערבאַנד ענטשטייט אַ געוויסע אַרבעטס-טיילונג: בעשטימטע גרופּען פון קעמערלעך בילדען אויס אָרגאַנען...

די בעמערקסט? דער מענש איז שוין נישט קיין וואָל-וואָקס. און דאָך מאַכט ער אויך נאָכאַמאָל דורך אין מוטער-לייב די גאַנצע ליניע, וועלכע דער וואָלוואָקס חזר׳ט היינט איבער אינדיווידועל לויט דעם ביאָגענעטישען גרונד-געזעץ. ער מוז דאָס טון... ווייל אין זיין געשיכטליכער ענטוויקלונג האָט ער אַמאָל דורכגעמאַכט די שטופּע פון וואָלוואָקס: זיין עקזיסטענץ אויף דער ערד נעמט איינפאַך אַרום אין זיך די עקזיסטענץ פון דעם וואָלוואָקס אַלס אַמאָליגע, פריע ענטוויק-לונגס-שטופּע.

אָבער ער בלייבט נישט שטיין ביים וואָלוואָקס. דער מענשליכער עמבריאָ אין מוטער-לייב מוז אַרומנעמען, מוז אי-בער׳חזר׳ן לויט דעם ביאָגענעטישען גרונד-געזעץ נאָך מער ענטוויקלונגס-פאָרמען, ווי דער וואָלוואָקס, ווייל זיין געשיכט-ליכע ענטוויקלונג ציט זיך דאָך דורך אַ לאַנגער קייט, וועלכע גייט אַוועק פיל ווייטער פון וואָלוואָקס, העכער, ביז צו דיר.

אָט זעסטו, ווי פון דעם איינפאַכען קנויל פון קעמער-לעך ווערט אַ גרופּע פון איינציגע שיכטען קעמערלעך, פּונקט אַזוי ווי די גאַסטרעאַ איז געווען אַ גרופּע פון צוויי שיכטען קעמערלעך: הויט און מאָגען. פון די שיכטען בויען זיך אויף אָרגאַנען, וועלכע דערמאָנען זייער די אָרגאַנען פון ווערים. אָט ווייזט זיך דער ערשטער שפּור פון אַ חוט-השדרה, אַ רו-קען-מאַרך נאָך אָן אַ שאַרבען אַזוי ווי ביי דעם אַמאָליגען אַמפיאָקסוס-פיש. דאַן בילדעט זיך דער שאַרבען אָבער נאָך אָן די קינבאַקען, ווי ביי דעם ניינאויג-פיש. ביידע פאָרגלידער דערמאָנען די פאָרם פון פלוס-פעדערען, ביים האַלז בילדען

זיך זשאַבערס־שפּאַלטען: עס דוכט זיך, אַז פון עמבריאָ ווערט אַ פיש. אָבער שוין פּירט די שנעלע אויטאָמאַטישע ענטוויקלונג צו פאָרמען, וועלכע דערמאָנען אין פערשידענע פּרטים דעם שרץ, די שנאָבעל־חיה, די בייטעל־חיה. אַ ווייַלע שטייט די די וואָג אַזוי, אַז מען ווייסט נישט, וואָס ס'וועט ענדגילטיג ווערען פון עמבריאָ: אַ מאַלפּע צי אַ מענש. דאַן פאַלט אַוועק דער לעצטער ספק: ער ווערט אַ מענש. אַזוי ביסטו געוואָרען. אַזוי איז געוואָרען דיין געליבטע. אַזוי וועט ווערען יעדעס פון דיינע קינדער. יעדער מענש. דער קעניג און דער בעט־לער. שפּינאָזע און היעראָנימוס יאָבס. דער הייליגער און דער מערדער...

דו ווערסט נאָכאַמאָל דאָס, וואָס דו ביסט געווען. דיי־נע אור־עלטערן זענען דאָס אַלץ געווען. בשעת דו „ווערסט", דאָס הייסט: בשעת דו רייסט זיך אָפּ, אַלס אינדיווידואום פון דעם ריזען־בוים פון דער מענשהייט, טוט דיין אינדיווידואום נאָכאַמאָל אַ לויף דורך די גאַנצע ריזיגע ליניע פון דער באַ־צילע ביז צום מענש.

אמת, די זאַך גייט צו אין טייל פּרטים צו שנעל, אַזוי, אַז גאַנצע ליניעס קומען אַרויס נור ווי אין אַ נעפּעל, ווי אין אַ שאָטען. דער וועג איז צו ריזיג, די צייט צו אומגעהויער. דעריבער ווערען טייל שטופען איבערגעהיפּערט, פאַרווישט. העקעל האָט שוין אין זיין ערשטער ערקלערונג פון דעם ביאָגענעטישען גרונד־געזעץ, באַטאָנט אַז דער אינהאַלט פון דער אינדיווידואַל־געשיכטע איז בעזונדער ביי די העכערע ברואים נישט קיין פולשטענדיגע איבער'חזר'ונג פון דער שטאַם־געשיכ־טע, נאָר אַ מין קאָנספּעקט, אַ פערקירצטער אויסצוג פון דעם אינהאַלט פון דער שטאַם־געשיכטע.

און גראָד אין דעם פאַל ווייזט זיך ווידער דייטליך אַרויס די ענליכקייט פון דער דאָזיגער אנטאָגענעטישער ענט־וויקלונג מיט די ערשיינונגען, וועלכע קומען־פאָר ביי אונז אין זכרון. אונזער זכרון איז אויך גענייגט ביי ערינערונגען טייל זאַכען צו פערענדערן. ער פערקירצט, דריקט צוזאַמען,

פערבייט אַסאָציאַציעס, רוקט אַרויס פאַראויס אַלטע געשעענישען
און פערדרוקט צוריק שפּעטערדיגע. מען פילט תמיד, אַז אונ=
זער זכרון איז נישט קיין טויטער צילינדער מיט שריפט=ציי=
כענס, נאָר אַז ער שטעקט אין לעבעדיגע געהירן, אויף וועל=
כע עס ווירקען כסדר טויזענטער איינדרוקען, און אַז ער מוז
אַליין ווייטער אָנטיילנעמען אין דעם לעבען פון די געהירן
אויך נאָך דעם, ווי ס'האָבען זיך אין אים אַריינגעקריצט די
ערשטע איינדרוקען. פונקט אַזוי האָט אויך די אינדיווידואַל=
געשיכטע אַלס אַזעלכע אין משך פון דער צייט פיל „איבער=
געלעבט", זי האָט זיך געמוזט צו פיל זאַכען צופּאַסען, פון
פיל איבער'חזר'ונגען זיך אָפּזאָגען. אַזוי ווי מען האָט אין דער
אַנטאָגעניע צו טון מיט פיל אַזעלכע שפּעטערדיגע „שטערונגען",
האָט מען גענומען צווייפלען, צי מעג מען דאָ בענוצען דאָס
וואָרט „געזעץ", ווען עס זענען פערהאַן אַזוי פיל אויסנאַמען.
אָבער מיר דוכט זיך, אַז אין פּרינציפּ האָט דאָך דאָ דאָס
דאָזיגע וואָרט פונקט דעם זעלבען זין, ווי ביי די ערשיינונגען
פון אונזער געהירן=לעבען, וואו מען קאָן זאָגען, נישט קוקענ=
דיג אויף אַלע נישט פּינקטליכקייטען, אַז דער גרונד=געזעץ
פון זכרון איז דאָס איבער'חזר'ן די אַמאָליגע איבערלעבונגען,
וועלכע האָבען זיך אין אים אַריינגעקריצט.

און נאָך אַ זאַך: אונזער זכרון איז נאָך מיט אַ מערקוויר=
דיגער ערשיינונג ענליך צו דעם, וואָס מיר זען ביי דער אַנ=
טאָגענעטישער ענטוויקלונג. ביי ביידע זענען גראָד די פריסטע
איינדרוקען די דויערהאַפטיגסטע און פולשטענדיגסטע. שפּעטער
ווערט פיל פערפלאָנטערט און פערגעסען. די ערשטע עטאַפּען
אָבער ליגען קלאָר און שאַרף אַזוי ווי די ערשטע גרויסע
שריפט אויף אַ ווייסען בויגען. דעריבער זעט מען אַזוי בולט
ביי דער ענטוויקלונג פון דעם מענשליכען שפּראָצעלע די ערשטע
בילדער פון דעם ע־שטען קעמערל ביז צו דער קויל פון קע=
מערלעך, ד. ה. ביז צו דער וואָלוואָקס=שטופע. דערנאָך גייט
שוין אַלץ צו נישט אַזוי קלאָר. אָבער דאָך איז עס אינגאַנצען
נאָך אַ פּראַכטפול בילד פאַר דעם, וועלכער פערשטייט נאָך זיין זין.

מען מוז נור דערבײַ פערשטיין ווי געהעריג אָפּצושאַצען דאָס, וואָס מען זעט, מען מוז קאָנען אָפּטיילען די פלעווע פון ווייץ. אַזוי דאַרפסטו נישט צורעכענען צו דעם ביאָגענעטישען גרונד-געזעץ דאָס, וואָס די נאַטור האָט שפּעטער געשאַפען אַלס שוץ-מיטעל פאַר דער יונגער חיה, פאַר דעם איי אָדער פאַר דעם עמבריאָ. דאָס, וואָס דאָס יונגע פויגעלע ווערט רייף אונ-טער דעם שוץ פון אַ האַרטער פערקאַלכטער איי-שאָל, בעווייזט גאָרנישט, אַז די אור-עלטערן פון דעם דאָזיגען פויגעל האָבען אַמאָל געלעבט אין אַזעלכע האַרטע קאַלך-שאָלען. ביים זומער-פויגעלע דערמאָנט די רויפּע זיכער אין אַ געוויסען זין אָן אַזאַ אַמאָליגע ענטוויקלונגס-שטופע; דאַגעגען איז די בעשיצענדיגע שאָל פון דעם שלייערל, אין וועלכען עס קומט פאָר די ווייי-טערדיגע אומוואַנדלונג פון דער רויפּע ביז צום זומער-פויגעלע, בשום אופן נישט קיין אנטאָגענעטישע איבער'חזר'ונג, ווי עס האָט דאָס אַמאָל געמיינט דער נאַטור-פילאָזאָף אָקען, בשעת ס'זענען אַרויסגעשוואומען די ערשטע אַנונגען וועגען דעם ביאָ-גענעטישען גרונד-געזעץ; אָקען האָט געמיינט, אַז די דאָזיגע ענטוויקלונגס-פאָרם פון דעם זומער-פויגעלע דערמאָנט אָן דעם האַרט-הויטיגען ראַק אַלס כלומר'שטען אור-פאָטער פון דעם אינזעקט; דאָס איז אָבער דורכאויס אונמעגליך. מיר וועלען די שפּורען פון דעם דאָזיגען געזעץ געפינען גראָד אין אַזעלכע פאָרמען, וועלכע זענען בשום אופן נישט נויטיג אַלס שוץ-מיטל פאַר דעם עמבריאָ, און וועלכע מיר געפינען אינגאַנצען נישט ביי דער דערוואַקסענער חיה. אַזוי בעווייזען זיך ביים עמבריאָ פון דעם ריזיגען גרענלאַנדישען וואַלפיש אין מויל ריכטיגע האַרטע ציין. דער רייפער וואַלפיש האָט אָבער נישט קיין שום שפּור פון קיין ציין, ווייל דער בעקאַנטער פישביין, וועלכער ווערט אַרויסגענומען פון זיין ריזיגען פרעסער, איז באמת נישט קיין ציין, נור האַרטע גומען-שטעקעלעך. און דער עמבריאָ דאַרף די דאָזיגע ציין בשום אופן נישט האָבען, ווייל ער בעקומט זיי נאָך בשעת ער געפינט זיך אין מוטערלייב און פערליערט זיי דאָרט באַלד, און ס'קאָן דאָך קיין רייד נישט זיין דערפון,

אַז ער זאָל דאָרט דאַרפען בייסען און עסען מיט'ן מויל. און
אַזוי ווי עס געפינען זיך נאָך היינט וואַלפיש=ענליכע ים=זויג=
חיות, וועלכע האָבען און בענוצען אין משך פֿון זייער גאַנץ
לעבען אמת'דיגע ציין; און אַזוי ווי די עלטסטע וואַלפישען,
וועלכֿע ווערען געפונען אין די אויסגראָבונגען פון דער טער=
ציער צייט און וועלכֿע מיר האַלטען צוליב פֿערשיידענע סיבות
פֿאַר די געשיכטליכֿע אור=עלטערן פון דעם גרענלאנדישן וואַל=
פיש האָבען אויך זייער גאַנץ לעבען געהאַט שטאַרקע ציין,——
קאָנסטו אין דעם דאָזיגען פאַל אַזוי גוט ווי אויף זיכער קו=
מען צום אויספיר, אַז די דאָזיגע ציין פון דעם היינטיגען וואַל=
פֿיש=עמבריאָ שטעלען מיט זיך פאָר אַן'איבער'הזר'ונג פון אַן'=
אור=אייגענשאַפט לויט דעם ריכטיגסטען זין פֿון דעם ביאָגע=
נעטישען גרונד=געזעץ.

ערשט איצט זעסטו דעם גאַנצען סוד.

בעגרייפסטו איצט, פאַרוואָס איך האָב דיך אַוועקגעפירט
צום אַלגאָנקיש=קאַמברישען ברעג און נאָך ווייטער? זעסטו ווי
ער שיינט אויף, דער דאָזיגער ברעג, און דער יוראָ=ברעג, וואו
ס'האָבען געלעבט די אור=זויג=חיות און די בייטעל=חיות, און
לאַנג פאַרביידע דער אור=ברעג מיט דער גאַסטרעאַ, מיט דעם
אור=וואָלוואָקס, מיט די אור=אייבקעמערלדיגע — זעסטו ווי דאָס
שיינט אויף אין דעם מאגישען רויטען ליכט פון דעם מענש=
ליכֿען מוטער=לייב און בעהערשט נאָך דאָרט היינט די ענטוויק=
לונג, בעהערשט די טיפע, סודות'דיגע ערד=מלוכה, פֿון וועלכער
עס הויבט זיך אויף און וואַקסט אַרויס די יונגע פֿרוכֿט פון
מענשליכען לייב...?

אינהאלט-איבערזיכט
פון ערשטען טייל.

דאס דריטע בוך. — דאס קארליק-מעשהלע.

זייטעל 5–26 וועגען דער ליבע פון רומפעלשטילצלעך.—

דער אויסגעלאָשענער שטערן—דער כשוף-רינג.—וועגען דער פּייע „גוצלעקייט".—ווי אזוי די רומפּעלשטילצלעך זענען געקומען צו קינדער.—די שפּאלטונג פון רינג.—צוויי קארליקלעך, וועלכע עסען זיך אויף לעבעדיקערהייט.—דער וויטער-דיקער גורל פון רינג.—א געשיכטע פון צאָן-ווייטאָק.—די צעטיילטע קארליקעס אויף דער נסיעה.—זייער באַגעגניש מיט די איינגעזעסענע גרויסע קארליקעס.—ווי אזוי די רומפּעלשטילצעל האָט אלץ אמבעסטען איינגעאָרדענט און זי איז אָם-ענדע געוואָרען סאָציאַל.

ז, 27–47 וועגען דער „דריטער מלוכה" און אור-ליבע.—

וואו שפּילט זיך אָפּ די קארליקען-מעשה'לע?—דער בעגריף פון אן איינקעמערל-דיקער בריאה.—א מלוכה פון ריזען.—דער בראשית פון אינדיווידועלען.—די ירושה-סובסטאַנץ.—די אור-ליבע איז געשלעכטסלאָז.—דאָס וואקסען און פרוכטפּערן זיך.—די צענויפגיסונג פון צוויי קעמערלעך.—וועגען דער שאַכט-קונסט פון די דיאַטאָמע-עס.—די געבורטס-שעה פון דער געשלעכטס-ליבע.—די געשלעכטסליבע אלס א פארפיינערטע פאָרם פון פרעסען.—כאראקטער-פרעסער.—וואָס באַדייטען די ריכטונגס-קערפּערלעך.—די צונויפשמעלצונג פון די כראָמאזאָמען ביי די איינצעלקעמערדיקע

ז. 48—72 דאס געזעגענען דער בלוטמישונג.— פאר

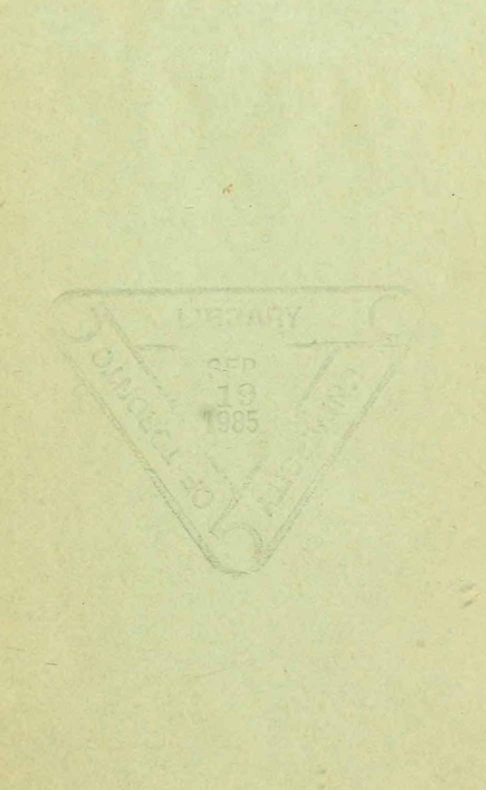
וואָס טאָר מען נישט חתונה האָבן מיט א שוועסטער.—א בלעטעל נאטור-חומש.—וואָס די פליגען מוזען איבערלעבען אין אַהרנס-שטעקען.—די ליבע אין דער מויז-לאָך. וועגען דער באַליסנעריע.—די שעדלעכקייט פון אינצעסטצוכט.—די ברכה פון א נייער התחלה.—ווי אזוי די מעשה מיט'ן צאָנשמערץ ווערט געלעזט ביי דעם רומפּעלשטילצעל.—די ליבע שטעלט זיך אין דינסט פון דער אַנטוויקלונג.—די געשלעכטס-פארשידענקייט ווערט א פעסטע אינסטיטוציע.—דער מאַן וואָס גיט

און די פרוי וואָס נעמט.—די איי=ריחות און די איי=טעמים.—די זוימען=קעמער=
לעך זוכען עפעל=זויער.—דער געגענזאַץ צווישען מאַן און פרוי אלס אַנ'אויסע=
רער הילפסמיטעל.—ווי האַלט'ס=מיט דעם אינדיווידועלען אַנטייל.—געגען דער
מינדערווערטיקייט פון דער פרוי.—דער טריאומף פון פערזענליכקייט.—די אַנט=
שטייאונג פון די געשלעכטס=אָרגאַנען.—וואָס טיילט אָפ די אינפוזאריע פון מענ=
שען.—וועגען קעמערל=מויל און זיין אונטערשטען טייל.—ס'בלייבט אַ געגענזאַץ!

ז. 74–104 דאס ווערטעל „סאציאל" אין דער געשיכטע פון ליבע.—וועגען לעבען פון וואונדערבאַרען וואָלוואָקס.—דער נייער בע=
גריף פון אַרבייטס=טיילונג.—די אַרבייטס=טיילונג ביים פרעסען.—אין דעם דאָזי=
גען בעגריף שטעקט נישט קיין שום אַנטראָפּאָמאָרפיזם.—דאָס אַנטשטיין פון דער
גאַסטרעאַ אלס ערשטער טריומף פון אַרבייטסטיילונג.—ווי אַזוי איז בעשאַפען גע=
וואָרען זיין נשמה.—דאָס רעטעניש פון איך באַוואוסטזיין ביי די פיל קאָמערדי=
גע ברואים.—ווי אַזוי די וואָלוואָקסען ליבען.—דאָס פּראָבלעם פון יונגלעך- און
מיידלעך=געבורטען.—דער סאָציאַלער פערבאַנד פון שוועסטער אין געגענזאַץ צו
ליבע.—וועגען דעם הערמאַפראָדיט און זיין אור=געשיכטע.—נאָך אַמאָל וועגען
געגענזאַץ פון ליבע און טוידט.—דער ענטשטעהונגס=מאָמענט פון נאַטירליכען
טוידט.—אַ טראַגעדיע אין גן=עדן.—איבער דער נאַטור=געשיכטע פון דער מורא
פאַר'ן טוידט.—וועגען דעם פרייוויליגען טוידט אלס קרבן.—די בעדייטונגס=פולע
רעזולטאַטען פון דער גאַנצער מחלוקת.—אַנ'אַרבייטס=פעלד פאַר פעדאַגאָגען.—
וועגען איינקלאַנג צווישען שטאַם=ענטוויקלונג און איינצעלן=אַנטוויקלונג.—דאָס
ביאָגענעטישע גרונד=געזעץ.—זיין אָנווענדונג אויפ'ן מענשען.—די גרענעצען פון
ביאָגנעטישען גרונד=געזעץ.—די געשיכטספערספעקטיוו אין מענשליכען עמבריאָ.

**ז. 105–150 די ערווערבליכקייט, די ערוואַרבענע אייגענ=
שאַפטען ביים אינדיווידואום.**—די אַרבייטס=טיילונג אין ליבעס=קעמער-
לעך און נישט ליבעס=קעמערלעך.—דער אינדיווידואום לעבט איבער און ער-
ווערבט מאַנכערליי.—וואָס זיינע ליבעס=קעמערלעך לעבען=מיט און ערווערבען
דערפון.—דאָס גיפט ווירקט ביז אויף די ליבעס=קעמערלעך.—געגען אַלקאָהאָל
אין ליבעס=לעבען.—די געשיכטע פון שמעטערלינג אינ'ם אייזקעלער.—די וויר=
קונג פון איבען זיך.—די ענדערונגען אין געהירן דורך לערנען.—צי ווערען
אויך די דאָזיגע ערווערבונגען איבערגעגעבען בירושה.—דער קריגס=ראַט פון
נוצליכקייט.—דער וואַרשיינליכער בעשלוס.—ווייסמאַנס עקספּערימענט מיט די
אָנווייטעלדיקע מייז.—די ספיקות אין דער ערבליכקייט פון ערוואָרבענע אייגענ=
שאַפטען.—דער אינסטינקט פון אונזערע יאַגד=הינד.—דאָס לערנען רעדען אונ=
זערע קינדער.—געוירשנ'טע געהירן=דיספּאָזיציעס.—די טעאָריע פון ריכאַרד סע=
מיאָן.—די מעטאָדען פון ערבליכקייט.—פּאַנגענעזיס.—וועגען דער יעגערפּרייד
ביים זוכען דעם אמת.

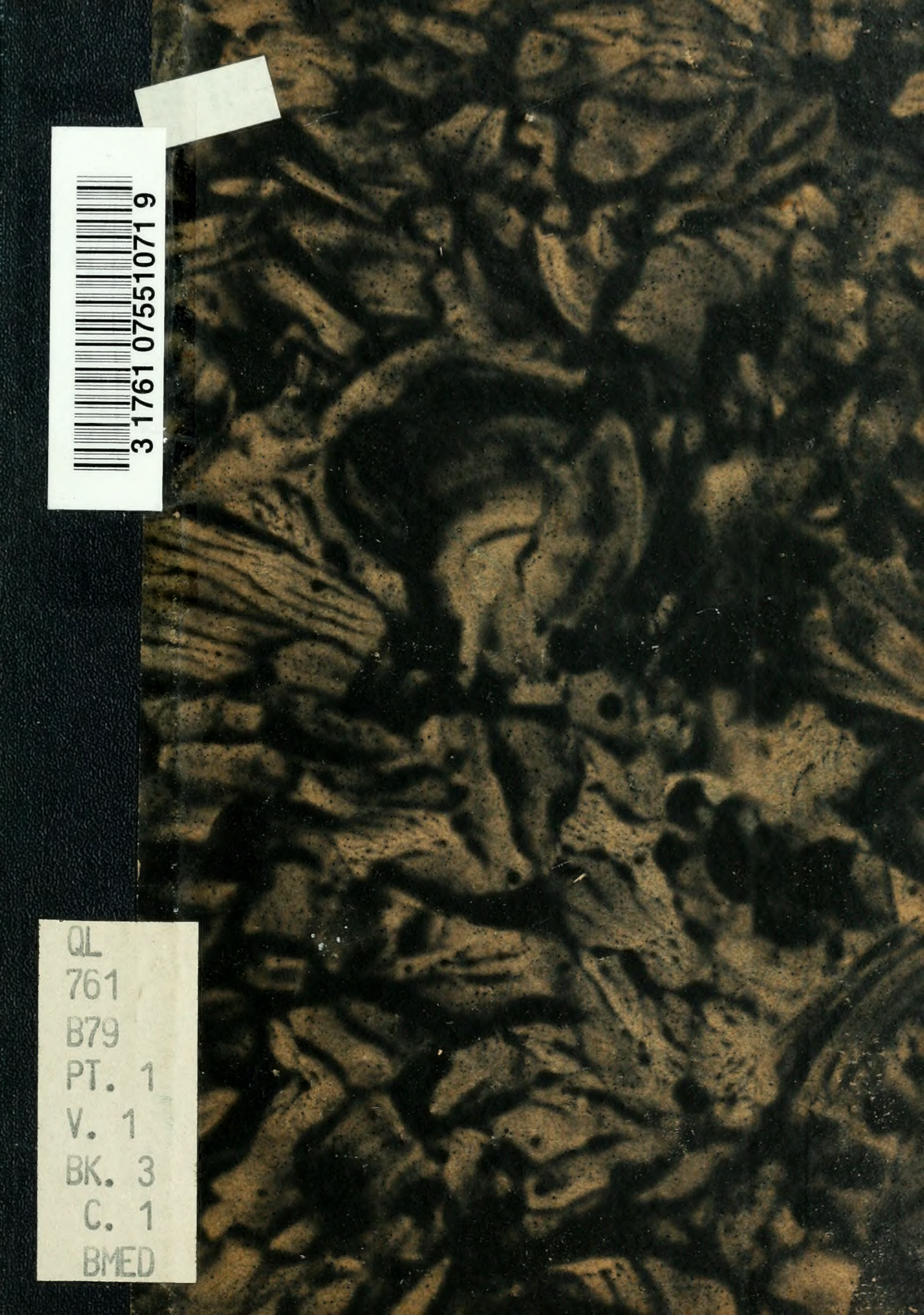

LIBRARY
SEP 19 1985

Presented to the
LIBRARY *of the*
UNIVERSITY OF TORONTO
by

First Narayever
Congregation

3 1761 07551071 9

QL
761
B79
PT. 1
V. 1
BK. 3
C. 1
BMED